

FILE

Name: DhP976__Dhatukatha_Puggalapannatti_BJT_47.pdf
PURL: http://resolver.sub.uni-goettingen.de/purl/?gr_elib-326
Type: Plain image PDF; index/bookmarks to be added at a later date
Encoding: (no text)
Date: 25.5.2015

BRIEF RECORD

Title: Dhātukathāppakarana and Puggalapaññattippakarana
Publ.: [Colombo] : Lankāṇḍuva 1976
Series: Buddhajayantī Tripiṭakagranthamālā, 47
Description: pp. 2-410 (only even pages; Sinhalese translation not included)

FULL RECORD

http://gretil.sub.uni-goettingen.de/gr_elib.htm

NOTICE

This file may be copied on the condition that its entire contents, including this data sheet, remain intact.

අභිධම් පිටකයෙහි

තුන්වැනි

ධාතුකථා ප්‍රකරණය

ලඬකා බෞද්ධ මණ්ඩලයේ ආරාධනාවෙන් රාජකීය පණ්ඩිත, නුවරඑළියේ

සේනානාඳ නායක සථවිරයන්

වහන්සේ විසින් කරන ලද සිංහල පරිවර්තනයෙන් ද

සතරවැනි

පුද්ගල ප්‍රඥප්ති ප්‍රකරණය

බෙලිගම්මන පොත්ගල් විහාරාධිපති, මහනුවර, මල්වතු මහාවිහාරයෙහි

අනුනායක ධුරන්ධර අඹන්වැල්ලේ

සිරි ධම්මානාඳ නායක සථවිරයන් වහන්සේ

හා

හිඳුල, මාකඩවර විහාරාධිපති, රාජකීය පණ්ඩිත, කරහම්පිටිගොඩ

සුමනසාර සථවිරයන් වහන්සේ විසින්

කරන ලද සිංහල පරිවර්තනයෙන් ද යුක්ත යි.

පාඨශාසන පුළුක සිංහල පරිවර්තන සංස්කරණය

ත්‍රිපිටක සම්පාදක මණ්ඩලය විසින් කරන ලදී.

ශ්‍රී ලඬකා ජනරජය මගින් ප්‍රකාශිතයි

මු: ව: 2519

ක්‍රි: ව: 1976

Buddha Jayanti Tripitaka Series Volume xlvii

THE THIRD & FOURTH BOOKS
IN
THE ABHIDHARMAPITAKA

DHĀTUKATHĀPPAKARANA

WITH THE SINHALA TRANSLATION
BY
THE VENERABLE PANDITA

NUWARAELIYE SENĀNANDA NAYAKA THERA
AND

PUGGALAPĀÑNATTIPPAKARANA

WITH THE SINHALA TRANSLATION
BY
THE VENERABLE

ABANWELLE SRI DAMMĀNANDA
ANUNAYAKE THERA

MALWATU MAHAVIHĀRA KANDY

&

VENERABLE PANDITA

KARAHAMPITIGODA SUMANASĀRA THERA

MĀKADAWARA VIHĀRA, HINGULA

WITH THE EDITION

BY

TRIPITAKA SAMPĀDAKA MANDALAYA

PUBLISHED

UNDER THE PATRONAGE

OF

THE REPUBLIC OF SRI LANKA

B. E. 2519

C. E. 1976

අභිධම්ම පිටකෙ

ධාතුකථාපටකරණං

—:—

නමො තසස භගවතො අරහතො
සමමා සමබුද්ධසස

(මාතිකා)

1. නයමාතිකා.

සඛගහො අසඛගහො, සඛගහිතෙන අසඛගහිතං, අසඛගහිතෙන
සඛගහිතං සඛගහිතෙන සඛගහිතං, අසඛගහිතෙන අසඛගහිතං.

සමපයොගො විපපයොගො, සමපයුකෙනා විපපයුකං, විප-
යුකෙනා සමපයුකං, සමපයුකෙනා සමපයුකං, විපපයුකෙනා
විපපයුකං.

සඛගහිතෙන සමපයුකං විපපයුකං, සමපයුකෙනා සඛගහිතං
අසඛගහිතං, අසඛගහිතෙන සමපයුකං විපපයුකං, විපපයුකෙනා
සඛගහිතං අසඛගහිතං.

2. අභ්‍යන්තරමාතිකා.

පඤ්චකායා, ආදසායකනානි, අට්ඨාරසධාතුයො. වක්ඛාරි
සච්චානි, බාවිසතිජ්ඣානි, පටිච්චසමුප්පාදො, වක්ඛාරො සතිපට්ඨානා,
වක්ඛාරො සමමප්පධානා, වක්ඛාරො ඉද්ධිපාද, වක්ඛාරි ඤානානි,
වක්ඛාරො අප්පමඤ්ඤායො, පඤ්චිජ්ඣානි, පඤ්චබ්‍රානි, සත්තබ්‍යෝජ්ඣකා
අරියො අට්ඨබ්බිකො මග්ගො. ඵයො, වේදනා, සඤ්ඤා, වේතනා,
වික්ඛා, අධිමොඤ්ඤා, මනසිකාරො.

3. නයමුඛමාතිකා.

කීඨි සඛගහො, කීඨි අසඛගහො, චතුඨි සමපයොගො, චතුඨි විප-
යොගො.

4. ලක්ඛණමාතිකා.

සභාගො, විසභාගො

5. වාහිරමාතිකා.

සඛ්ඛා'පි ධම්මසඛ්ඛාණි බාහුකරාය මාතිකා නි.

මාතිකා නිවසිකා.

1. සම්භාවාසම්භව පද නිදේශයෝ¹

1. රූපකම්මෙධා කතීඨි ඛජෙධිති කතීභා යතනෙහි කතීඨි ධාතුභි සම්භවිතො:

රූපකම්මෙධා එකෙන ඛජෙධන එකාදසභායතනෙහි එකාදසභි ධාතුභි සම්භවිතො.

කතීඨි අසම්භවිතො: චතුභි ඛජෙධිති, එකෙනායතනෙන, සත්ථ ධාතුභි අසම්භවිතො.

2. වේදනාකම්මෙධා කතීඨි ඛජෙධිති කතීභායතනෙහි කතීඨි ධාතුභි සම්භවිතො:

වේදනාකම්මෙධා එකෙන ඛජෙධන එකෙනා'යතනෙන එකාය ධාතුයා සම්භවිතො.

කතීඨි අසම්භවිතො: චතුභි ඛජෙධිති එකාදසභා'යතනෙහි සත්ථ-රසභි ධාතුභි අසම්භවිතො.

3. සංඤ්ඤාකම්මෙධා කතීඨි ඛජෙධිති කතීභා'යතනෙහි කතීඨි ධාතුභි සම්භවිතො:

සංඤ්ඤාකම්මෙධා එකෙන ඛජෙධන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සම්භවිතො.

කතීඨි අසම්භවිතො: චතුභි ඛජෙධිති එකාදසභා'යතනෙහි සත්ථ-රසභි ධාතුභි අසම්භවිතො.

4. සංඛාරකම්මෙධා කතීඨි ඛජෙධිති කතීභායතනෙහි කතීඨි ධාතුභි සම්භවිතො:

සංඛාරකම්මෙධා එකෙන ඛජෙධන එකෙනා'යතනෙන එකාය ධාතුයා සම්භවිතො.

කතීඨි අසම්භවිතො: චතුභි ඛජෙධිති එකාදසභා යතනෙහි සත්ථ-රසභි ධාතුභි අසම්භවිතො.

1. සංඝාසංගහො - පූජ

5. විඤ්ඤාණකඛ්‍යො කතීභි ඛජ්ඣභි කතීභා යතනොභි කතීභි බාතුභි සඛග්‍රහිතො:

විඤ්ඤාණකඛ්‍යො එකෙන ඛජ්ඣන එකනායකනෙන සකභි බාතුභි සඛග්‍රහිතො.

කතීභි අසඛග්‍රහිතො: චතුභි ඛජ්ඣභි එකාදසභා'යතනොභි එකාදසභි බාතුභි අසඛග්‍රහිතො.

6. රූපකඛ්‍යො ච වේදනාකඛ්‍යො ච කතීභි ඛජ්ඣභි කතීභා'යතනොභි කතීභි බාතුභි සඛග්‍රහිතා:

රූපකඛ්‍යො ච වේදනාකඛ්‍යො ච ද්විභි ඛජ්ඣභි එකාදසභායතනොභි එකාදසභි බාතුභි සඛග්‍රහිතා.

කතීභි අසඛග්‍රහිතා: තීභි ඛජ්ඣභි එකනායකනෙන සකභි බාතුභි අසඛග්‍රහිතා.

7. රූපකඛ්‍යො ච සඤ්ඤාණකඛ්‍යො ච -පෙ- ද්විභි ඛජ්ඣභි එකාදසභායතනොභි එකාදසභි බාතුභි සඛග්‍රහිතා.

කතීභි අසඛග්‍රහිතා: තීභි ඛජ්ඣභි එකනායකනෙන සකභි බාතුභි අසඛග්‍රහිතා.

8. රූපකඛ්‍යො ච සඛ්ඛාරකඛ්‍යො ච -පෙ- ද්විභි ඛජ්ඣභි එකාදසභායතනොභි එකාදසභි බාතුභි සඛග්‍රහිතා.

කතීභි අසඛග්‍රහිතා: තීභි ඛජ්ඣභි එකනායකනෙන සකභි බාතුභි අසඛග්‍රහිතා.

9. රූපකඛ්‍යො ච විඤ්ඤාණකඛ්‍යො ච -පෙ- ද්විභි ඛජ්ඣභි අමාදසභායතනොභි අට්ඨාරසභි බාතුභි සඛග්‍රහිතා.

කතීභි අසඛග්‍රහිතා: තීභි ඛජ්ඣභි න කෙහිථි ආයතනොභි න කාහිථි බාතුභි අසඛග්‍රහිතා.

10. රූපකඛ්ඤා ච වේදනාකඛ්ඤා ච සංඝඤාකඛ්ඤා ච කතීභි ඛණ්ඩෙති කතීභා'යතනෙනි කතීභි බාහුභි සමයතිතා.

රූපකඛ්ඤා ච වේදනාකඛ්ඤා ච සංඝඤාකඛ්ඤා ච තීභි ඛණ්ඩෙති එකාදසභායතනෙනි එකාදසති බාහුභි සමයතිතා.

කතීභි අසමයතිතා: ආර්ථි ඛණ්ඩෙති එකෙනායතනෙන සත්තති බාහුභි අසමයතිතා.

11. රූපකඛ්ඤා ච වේදනාකඛ්ඤා ච සංඝාරකඛ්ඤා ච -පෙ- තීභි ඛණ්ඩෙති එකාදසභායතනෙනි එකාදසති බාහුභි සමයතිතා.

කතීභි අසමයතිතා: ද්විති ඛණ්ඩෙති එකෙනායතනෙන සත්තති බාහුභි අසමයතිතා.

12. රූපකඛ්ඤා ච වේදනාකඛ්ඤා ච විඤ්ඤාණකඛ්ඤා ච -පෙ- තීභි ඛණ්ඩෙති ආදසභායතනෙනි අට්ඨාරසති බාහුභි සමයතිතා.

කතීභි අසමයතිතා: ද්විති ඛණ්ඩෙති න කෙතිවි ආයතනෙනි න කාතිවි බාහුභි අසමයතිතා.

13. රූපකඛ්ඤා ච වේදනාකඛ්ඤා ච සංඝඤාකඛ්ඤා ච සංඝාරකඛ්ඤා ච කතීභි ඛණ්ඩෙති කතීභායතනෙනි කතීභි බාහුභි සමයතිතා:

රූපකඛ්ඤා ච වේදනාකඛ්ඤා ච සංඝඤාකඛ්ඤා ච සංඝාරකඛ්ඤා ච චතුර්ථි ඛණ්ඩෙති එකාදසභායතනෙනි එකාදසති බාහුභි සමයතිතා.

කතීභි අසමයතිතා: එකෙන ඛණ්ඩෙන එකෙනායතනෙන සත්තති බාහුභි අසමයතිතා.

14. රූපකඛ්ඤා ච වේදනාකඛ්ඤා ච සංඝඤාකඛ්ඤා ච විඤ්ඤාණකඛ්ඤා ච -පෙ- චතුර්ථි ඛණ්ඩෙති ආදසභායතනෙනි අට්ඨාරසති බාහුභි සමයතිතා.

කතීභි අසමයතිතා: එකෙන ඛණ්ඩෙන න කෙතිවි ආයතනෙනි න කාතිවි බාහුභි අසමයතිතා.

15. රූපකම්මෙධා ව චේදනාකම්මෙධා ව සංඝඤ්ඤාකම්මෙධා ව සංඛාරකම්මෙධා ව විඤ්ඤාණකම්මෙධා ව කතීභි ඛජෙධිති කතීභායතනෙනි කතීභි බාතුභි සම්මතීතා:

රූපකම්මෙධා ව චේදනාකම්මෙධා ව සංඝඤ්ඤාකම්මෙධා ව සංඛාරකම්මෙධා ව විඤ්ඤාණකම්මෙධා ව පඤ්චිති ඛජෙධිති ආදාසභායතනෙනි අට්ඨාරසභි බාතුභි සම්මතීතා.

කතීභි අසම්මතීතා: න කෙහිචි ඛජෙධිති න කෙහිචි ආයතනෙනි න කාහිචි බාතුභි අසම්මතීතා.

16. පඤ්චකම්මෙධා කතීභි ඛජෙධිති කතීභායතනෙනි කතීභි බාතුභි සම්මතීතා: පඤ්චකම්මෙධා පඤ්චිති ඛජෙධිති ආදාසභායතනෙනි අට්ඨාරසභි බාතුභි සම්මතීතා.

කතීභි අසම්මතීතා: න කෙහිචි ඛජෙධිති න කෙහිචි ආයතනෙනි න කාහිචි බාතුභි අසම්මතීතා.

17. චක්ඛායතනං කතීභි ඛජෙධිති කතීභායතනෙනි කතීභි බාතුභි සම්මතීතං: චක්ඛායතනං එකෙන ඛජෙධිති එකෙනායතනෙන එකාය බාතුයා සම්මතීතං.

කතීභි අසම්මතීතං: චතුභි ඛජෙධිති එකාදාසභායතනෙනි සක්කරසභි බාතුභි අසම්මතීතං.

18-26. ඥානායතනං-පෙ-සානායතනං-ඒව්භායතනං-කායායතනං-රූපායතනං-සද්දායතනං-භජ්ඣායතනං-රසායතනං-ථේච්චාබ්බායතනං-එකෙන ඛජෙධිති එකෙනායතනෙන එකාය බාතුයා සම්මතීතං.

කතීභි අසම්මතීතං: චතුභි ඛජෙධිති එකාදාසභායතනෙනි සක්කරසභි බාතුභි අසම්මතීතං.

27. මනායතනං -පෙ- එකෙන ඛනෙක ඵකෙනායතනෙන සත්තභි ධාතුභි සඛගතිතං.

කතීභි අසඛගතිතං: චතුභි ඛනෙභි ඵකාදසභායතනෙභි ඵකාදසභි ධාතුභි අසඛගතිතං.

28. ධම්මායතනං -පෙ- අසඛිකං ඛනිකො ධම්මො චතුභි ඛනෙභි ඵකෙනායතනෙන ඵකාය ධාතුයා සඛගතිතං.

කතීභි අසඛගතිතං: එකෙන ඛනෙක ඵකාදසභායතනෙභි සත්ත-
රසභි ධාතුභි අසඛගතිතං,

29. චක්ඛායතනං ච සොත්තායතනං ච -පෙ- එකෙන ඛනෙක ද්විභා-
යතනෙභි ද්විභි ධාතුභි සඛගතිතා.

කතීභි අසඛගතිතා: චතුභි ඛනෙභි දසභායතනෙභි සොළසභි ධාතුභි අසඛගතිතා,

30-37. චක්ඛායතනඤ්ච සාත්තායතනඤ්ච -පෙ- චක්ඛායතනඤ්ච
ජිව්හායතනඤ්ච - චක්ඛායතනඤ්ච කායායතනඤ්ච - චක්ඛායතනඤ්ච
රූපායතනඤ්ච - චක්ඛායතනඤ්ච සද්දයතනඤ්ච - චක්ඛායතනඤ්ච
ගන්ධායතනඤ්ච - චක්ඛායතනඤ්ච රසායතනඤ්ච - චක්ඛායතනඤ්ච
ඵොඨංඛායතනඤ්ච එකෙන ඛනෙක ද්විභායතනෙභි ද්විභි ධාතුභි
සඛගතිතා.

කතීභි අසඛගතිතා: චතුභි ඛනෙභි දසභායතනෙභි සොළසභි ධාතුභි
අසඛගතිතා.

38. චක්ඛායතනඤ්ච මනායතනඤ්ච -පෙ- ද්විභි ඛනෙභි ද්විභායත-
නෙභි අට්ඨභි ධාතුභි සඛගතිතා.

කතීභි අසඛගතිතා: තිභි ඛනෙභි දසභායතනෙභි දසභි ධාතුභි
අසඛගතිතා:

39. චක්ඛායතනඤ්ච ධම්මායතනඤ්ච -පෙ- අසඛිකං ඛනිකො
ධම්මො චතුභි ඛනෙභි ද්විභායතනෙභි ද්විභි ධාතුභි සඛගතිතා.

කතීභි අසඛගතිතා: එකෙන ඛනෙක දසභායතනෙභි සොළසභි
ධාතුභි අසඛගතිතා.

40. ප්‍රාදසායනනාති කතීති ඛෙදති කතීභායනනෙති කතීති බාහුති සබ්බතීතා:

ප්‍රාදසායනනාති අසබ්බතං ඛෙදතො යපෙඤා පඤ්ඤාති ඛෙදති ප්‍රාදසභායනනෙති අට්ඨාරසති බාහුති සබ්බතීතා.

කතීති අසබ්බතීතා: න කෙතිවි ඛෙදති න කෙතිවි ආයනනෙති න කාතිවි බාහුති අසබ්බතීතා.

41. චක්ඛුධාතු කතීති ඛෙදති කතීභායනනෙති කතීති බාහුති සබ්බතීතා: චක්ඛුධාතු එකෙන ඛෙදන එකෙනායනනෙත එකාය බාහුයා සබ්බතීතා.

කතීති අසබ්බතීතා: චතුති ඛෙදති එකාදසභායනනෙති සත්තරසති බාහුති අසබ්බතීතා.

42-57. සොකධාතු -පෙ- සානධාතු - ජිව්හාධාතු - කායධාතු - රූපධාතු - ස්ප්‍රධාතු-ගන්ධධාතු-රසධාතු -ඵොට්ඨබ්බධාතු-චක්ඛුච්ඡිද්දසුණධාතු - සොතච්ඡිද්දසුණධාතු - සානච්ඡිද්දසුණධාතු - ජිව්හාච්ඡිද්දසුණධාතු කායච්ඡිද්දසුණධාතු - මනොධාතු - මනොච්ඡිද්දසුණධාතු එකෙන ඛෙදන-එකෙනායනනෙත එකාය බාහුයා සබ්බතීතා.

කතීති අසබ්බතීතා: චතුති ඛෙදති එකාදසභායනනෙති සත්තරසති බාහුති අසබ්බතීතා.

58. ධම්මධාතු -පෙ- අසබ්බතං ඛෙදතො යපෙඤා චතුති ඛෙදති එකෙනායනනෙත එකාය බාහුයා සබ්බතීතා.

කතීති අසබ්බතීතා: එකෙන ඛෙදන එකාදසභායනනෙති සත්තරසති බාහුති අසබ්බතීතා.

59. චක්ඛුධාතු ව සොකධාතු ව -පෙ- එකෙන ඛෙදන ද්විභායනනෙති ද්විති බාහුති සබ්බතීතා.

කතීති අසබ්බතීතා: චතුති ඛෙදති දසභායනනෙති සොළසති බාහුති අසබ්බතීතා.

60-67. චක්ඛුධාතු ච ඝාත ධාතු ච -පෙ- චක්ඛුධාතු ච ජීව්හාධාතු ච-
චක්ඛුධාතු ච කායධාතු ච - චක්ඛුධාතු ච රූපධාතු ච - චක්ඛුධාතු ච
සද්දධාතු ච - චක්ඛුධාතු ච ගන්ධධාතු ච - චක්ඛුධාතු ච රසධාතු ච -
චක්ඛුධාතු ච ඵොට්ඨබ්බධාතු ච එකෙන බනෙන ද්විතීයතනෙනි ද්විතී
ධාතූහි සඛග්ගිතා.

කතීහි අසඛග්ගිතා: චතුරි බනෙති දසහායතනෙනි සොළසහි
ධාතූහි අසඛග්ගිතා.

68. චක්ඛු ධාතු ච චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු ච -පෙ- ද්විතී බනෙති ද්විතීයත
නෙනි ද්විතී ධාතූහි සඛග්ගිතා.

කතීහි අසඛග්ගිතා: තීහි බනෙති දසහායතනෙනි සොළසහි ධාතූහි
අසඛග්ගිතා.

69-74. චක්ඛුධාතු ච සොත විඤ්ඤාණධාතු ච-පෙ-චක්ඛුධාතු ච ඝාත
විඤ්ඤාණධාතු ච - චක්ඛුධාතු ච ජීව්හාවිඤ්ඤාණධාතු ච - චක්ඛුධාතු ච
කායවිඤ්ඤාණධාතු ච - චක්ඛුධාතු ච මනෝධාතු ච - චක්ඛුධාතු ච මනෝ
විඤ්ඤාණධාතු ච ද්විතී බනෙති ද්විතීයතනෙනි ද්විතී ධාතූහි සඛග්ගිතා.

කතීහි අසඛග්ගිතා: තීහි බනෙති දසහායතනෙනි සොළසහි ධාතූහි
අසඛග්ගිතා.

75. චක්ඛුධාතු ච ධම්මධාතු ච -පෙ- අසඛග්ගිතං බනෙතො යපෙතො
චතුරි බනෙති ද්විතීයතනෙනි ද්විතී ධාතූහි සඛග්ගිතා.

කතීහි අසඛග්ගිතා: එකෙන බනෙන දසහායතනෙනි සොළසහි
ධාතූහි අසඛග්ගිතා.

76. අට්ඨාරසධාතුයො කතීහි බනෙති කතීහායතනෙනි කතීහි
ධාතූහි සඛග්ගිතා:

අට්ඨාරස ධාතුයො අසඛග්ගිතං බනෙතො යපෙතො පඤ්චහි බනෙති
චොදසහායතනෙනි අට්ඨාරසහි ධාතූහි සඛග්ගිතා.

කතීහි අසඛග්ගිතා: න කෙහිවි බනෙති න කෙහිවි ආයතනෙනි
න කාහිවි ධාතූහි අසඛග්ගිතා.

77. දුක්ඛස්වථං කතීභි ඛණ්ඩභි කතීභායතනෙනි කතීභි ධාතුභි සඛග්ගිතං.

දුක්ඛස්වථං පඤ්ඤභි ඛණ්ඩභි ද්වාදසභායතනෙනි අට්ඨාරසභි ධාතුභි සඛග්ගිතං.

කතීභි අසඛග්ගිතං: න කෙහිචි ඛණ්ඩභි න කෙහිචි ආයතනෙනි න කාහිචි ධාතුභි අසඛග්ගිතං.

78-79. සමුදයස්වථං -පෙ- මග්ගස්වථං- එකෙන ඛණ්ඩන එකෙනා-යතනෙන එකාය ධාතුයා සඛග්ගිතං.

කතීභි අසඛග්ගිතං: චතුභි ඛණ්ඩභි එකාදසභායතනෙනි සත්තරසභි ධාතුභි අසඛග්ගිතං.

80. නිරොධස්වථං -පෙ- න කෙහිචි ඛණ්ඩභි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඛග්ගිතං.

කතීභි අසඛග්ගිතං: පඤ්ඤභි ඛණ්ඩභි එකාදසභායතනෙනි සත්තරසභි ධාතුභි අසඛග්ගිතං.

81. දුක්ඛස්වථං සමුදයස්වථං -පෙ- පඤ්ඤභි ඛණ්ඩභි ද්වාදසභායතනෙනි අට්ඨාරසභි ධාතුභි සඛග්ගිතං.

කතීභි අසඛග්ගිතං: න කෙහිචි ඛණ්ඩභි න කෙහිචි ආයතනෙනි න කාහිචි ධාතුභි අසඛග්ගිතං.

82. දුක්ඛස්වථං මග්ගස්වථං -පෙ- පඤ්ඤභි ඛණ්ඩභි ද්වාදසභායතනෙනි අට්ඨාරසභි ධාතුභි සඛග්ගිතං.

කතීභි අසඛග්ගිතං: න කෙහිචි ඛණ්ඩභි න කෙහිචි ආයතනෙනි න කාහිචි ධාතුභි අසඛග්ගිතං.

83. දුක්ඛස්වථං නිරොධස්වථං -පෙ- අසඛග්ගිතං ඛණ්ඩනො ධරෙතො පඤ්ඤභි ඛණ්ඩභි ද්වාදසභායතනෙනි අට්ඨාරසභි ධාතුභි සඛග්ගිතං.

කතීභි අසඛග්ගිතං: න කෙහිචි ඛණ්ඩභි න කෙහිචි ආයතනෙනි න කාහිචි ධාතුභි අසඛග්ගිතං.

84. දුක්ඛස්ථව්‍යං සමුදයස්ථව්‍යං මග්ගස්ථව්‍යං -පෙ- පඤ්ඤා ඛණ්ඩෙ භි ද්වාදසභායතනෙනි අට්ඨාරසති ධාතුහි සමග්ගිතා.

කතීහි අසමග්ගිතා: න කෙහිවි ඛණ්ඩෙහි න කෙහිවි ආයතනෙනි න කාහිවි ධාතුහි අසමග්ගිතා.

85. දුක්ඛස්ථව්‍යං සමුදයස්ථව්‍යං භිරොධස්ථව්‍යං -පෙ- අසමික්ඛං ඛණ්ඩෙනො ධ්වංසො පඤ්ඤා ඛණ්ඩෙහි ද්වාදසභායතනෙනි අට්ඨාරසති ධාතුහි සමග්ගිතා.

කතීහි අසමග්ගිතා: න කෙහිවි ඛණ්ඩෙහි න කෙහිවි ආයතනෙනි න කාහිවි ධාතුහි අසමග්ගිතා.

86. දුක්ඛස්ථව්‍යං සමුදයස්ථව්‍යං මග්ගස්ථව්‍යං -පෙ- භිරොධස්ථව්‍යං අසමික්ඛං ඛණ්ඩෙනො ධ්වංසො පඤ්ඤා ඛණ්ඩෙහි ද්වාදසභායතනෙනි අට්ඨාරසති ධාතුහි සමග්ගිතා.

කතීහි අසමග්ගිතා: න කෙහිවි ඛණ්ඩෙහි න කෙහිවි ආයතනෙනි න කාහිවි ධාතුහි අසමග්ගිතා.

87. චක්ඛාරි සච්චාති කතීහි ඛණ්ඩෙහි කතීභායතනෙනි කතීහි ධාතුහි සමග්ගිතාති:

චක්ඛාරි සච්චාති අසමික්ඛං ඛණ්ඩෙනො ධ්වංසො පඤ්ඤා ඛණ්ඩෙහි ද්වාදසභායතනෙනි අට්ඨාරසති ධාතුහි සමග්ගිතාති.

කතීහි අසමග්ගිතාති: න කෙහිවි ඛණ්ඩෙහි න කෙහිවි ආයතනෙනි න කාහිවි ධාතුහි අසමග්ගිතාති.

88. චක්ඛුන්ද්‍රියං කතීහි ඛණ්ඩෙහි කතීභායතනෙනි කතීහි ධාතුහි සමග්ගිතං:

චක්ඛුන්ද්‍රියං එකෙන ඛණ්ඩෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සමග්ගිතං.

කතීහි අසමග්ගිතං: චතුහි ඛණ්ඩෙහි එකාදසභායතනෙනි සත්තරසති ධාතුහි අසමග්ගිතං.

89-94. සොතින්ද්‍රියං -පෙ- සාතින්ද්‍රියං - ජීවහින්ද්‍රියං - කායින්ද්‍රියං
ඉන්ද්‍රියං - පුරිසින්ද්‍රියං - එකෙන බන්ධන එකන්තායතනෙන එකාය
ධාතුයා සංඛ්‍යාතං.

කතිහි අසංඛ්‍යාතං: චතුහි බන්ධනි එකාදසභායතනෙනි සත්තරසති
ධාතුහි අසංඛ්‍යාතං.

95. මනින්ද්‍රියං -පෙ- එකෙන බන්ධන එකන්තායතනෙන සත්තති
ධාතුහි සංඛ්‍යාතං.

කතිහි අසංඛ්‍යාතං: චතුහි බන්ධනි එකාදසභායතනෙනි එකාදසති
ධාතුහි අසංඛ්‍යාතං.

96. ජීවිතින්ද්‍රියං -පෙ- ද්විති බන්ධනි එකන්තායතනෙන එකාය
ධාතුයා සංඛ්‍යාතං.

කතිහි අසංඛ්‍යාතං: තිහි බන්ධනි එකාදසභායතනෙනි සත්තරසති
ධාතුහි අසංඛ්‍යාතං.

97-109. සුඛින්ද්‍රියං -පෙ- දුක්ඛින්ද්‍රියං- සොමනසසින්ද්‍රියං- දෙමන-
සසින්ද්‍රියං- උපෙක්ඛින්ද්‍රියං- සද්ධින්ද්‍රියං- විරිසින්ද්‍රියං- සතින්ද්‍රියං- සමාධින්ද්‍රියං-
පඤ්ඤින්ද්‍රියං- අනඤ්ඤතඤ්ඤසංඛිතින්ද්‍රියං- අඤ්ඤින්ද්‍රියං- අඤ්ඤතාචිත්තයං-
එකෙන බන්ධන එකන්තායතනෙන එකාය ධාතුයා සංඛ්‍යාතං.

කතිහි අසංඛ්‍යාතං: චතුහි බන්ධනි එකාදසභායතනෙනි සත්ත
රසති ධාතුහි අසංඛ්‍යාතං.

110. චක්ඛුන්ද්‍රියංඤා සොතින්ද්‍රියංඤා -පෙ- එකෙන බන්ධන ද්විභායත-
නෙන ද්විති ධාතුහි සංඛ්‍යාතං.

කතිහි අසංඛ්‍යාතං: චතුහි බන්ධනි දසභායතනෙනි සොළසති
ධාතුහි අසංඛ්‍යාතං.

111-115. චක්ඛුන්ද්‍රියංඤා සාතින්ද්‍රියංඤා -පෙ- චක්ඛුන්ද්‍රියංඤා ජීවිතින්ද්‍රිය-
යංඤා - චක්ඛුන්ද්‍රියංඤා කායින්ද්‍රියංඤා- චක්ඛුන්ද්‍රියං ච ඉන්ද්‍රියංඤා-
චක්ඛුන්ද්‍රියංඤා පුරිසින්ද්‍රියංඤා- එකෙන බන්ධන ද්විභායතනෙන ද්විති
ධාතුහි සංඛ්‍යාතං.

කතිහි අසංඛ්‍යාතං: චතුහි බන්ධනි දසභායතනෙනි සොළසති
ධාතුහි අසංඛ්‍යාතං.

116. වතචුන්ද්‍රියඤ්ඤා මනිච්ඡන්ද්‍රියඤ්ඤා -පෙ- ද්විති ඛණ්ඩනි ද්විතියතනෙනි අට්ඨති බාතුති සබ්බතිතා.

කතීති අසබ්බතිතා: තීති ඛණ්ඩනි ද්විතියතනෙනි දසති බාතුති අසබ්බතිතා.

117. වතචුන්ද්‍රියඤ්ඤා ජිවිතින්ද්‍රියඤ්ඤා -පෙ- ද්විති ඛණ්ඩනි ද්විතියතනෙනි ද්විති බාතුති සබ්බතිතා.

කතීති අසබ්බතිතා: තීති ඛණ්ඩනි ද්විතියතනෙනි සොළසති බාතුති අසබ්බතිතා

118-130. වතචුන්ද්‍රියඤ්ඤා සුඛින්ද්‍රියඤ්ඤා -පෙ- වතචුන්ද්‍රියඤ්ඤා දුක්ඛින්ද්‍රියඤ්ඤා- වතචුන්ද්‍රියඤ්ඤා සොමනසසින්ද්‍රියඤ්ඤා- වතචුන්ද්‍රියඤ්ඤා දෙමනසසින්ද්‍රියඤ්ඤා- වතචුන්ද්‍රියඤ්ඤා උපෙකඛින්ද්‍රියඤ්ඤා- වතචුන්ද්‍රියඤ්ඤා සඤ්චින්ද්‍රියඤ්ඤා- වතචුන්ද්‍රියඤ්ඤා විරිඪින්ද්‍රියඤ්ඤා- වතචුන්ද්‍රියඤ්ඤා සතින්ද්‍රියඤ්ඤා- වතචුන්ද්‍රියඤ්ඤා සමාධින්ද්‍රියඤ්ඤා- වතචුන්ද්‍රියඤ්ඤා පඤ්ඤාන්ද්‍රියඤ්ඤා- වතචුන්ද්‍රියඤ්ඤා අනඤ්ඤා- තඤ්ඤාසකාමීතින්ද්‍රියඤ්ඤා- වතචුන්ද්‍රියඤ්ඤා අඤ්ඤාන්ද්‍රියඤ්ඤා- වතචුන්ද්‍රියඤ්ඤා අඤ්ඤානාවින්ද්‍රියඤ්ඤා- ද්විති ඛණ්ඩනි ද්විතියතනෙනි ද්විති බාතුති සබ්බතිතා.

කතීති අසබ්බතිතා: තීති ඛණ්ඩනි ද්විතියතනෙනි සොළසති බාතුති අසබ්බතිතා.

131. බාවිසතින්ද්‍රියානි කතීති ඛණ්ඩනි කතිතියතනෙනි කතීති බාතුති සබ්බතිතානි:

බාවිසතින්ද්‍රියානි චතුති ඛණ්ඩනි සත්තතියතනෙනි තෙරසති බාතුති සබ්බතිතානි.

කතීති අසබ්බතිතානි: එකෙන ඛණ්ඩන පඤ්චතියතනෙනි පඤ්චති බාතුති අසබ්බතිතානි.

132. අවිජ්ජා -පෙ- එකෙන ඛණ්ඩන එකතියතනෙන එකාය බාතුයා සබ්බතිතා.

කතීති අසබ්බතිතා: චතුති ඛණ්ඩනි එකාදසතියතනෙනි සත්තරසති බාතුති අසබ්බතිතා.

133. අවිජ්ජාපච්චයා සඛ්ඛාරා -පෙ- එකෙන බකෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඛග්ගිතා.

කතීති අසඛග්ගිතා : චතුභි බකෙභි එකාදසභායතනෙභි සත්තරසභි ධාතුභි අසඛග්ගිතා.

134. සඛ්ඛාරපච්චයා විඤ්ඤාණං -පෙ- එකෙන බකෙන එකෙනායතනෙන සත්තභි ධාතුභි සඛග්ගිතං.

කතීති අසඛග්ගිතං : චතුභි බකෙභි එකාදසභායතනෙභි එකාදසභි ධාතුභි අසඛග්ගිතං.

135. විඤ්ඤාණපච්චයා නාමරූපං -පෙ- චතුභි බකෙභි එකාදසභායතනෙභි එකාදසභි ධාතුභි සඛග්ගිතං.

කතීති අසඛග්ගිතං : එකෙන බකෙන එකෙනායතනෙන සත්තභි ධාතුභි අසඛග්ගිතං.

136. නාමරූපපච්චයා සලායතනං -පෙ- ද්විභි බකෙභි ඡභායතනෙභි ද්වාදසභි ධාතුභි සඛග්ගිතං.

කතීති අසඛග්ගිතං : තීභි බකෙභි ඡභායතනෙභි ඡභි ධාතුභි අසඛග්ගිතං.

137-141. සලායතනපච්චයා එසෙසා -පෙ- එසසපච්චයා වේදනා-වේදනාපච්චයා තණ්හා, -තණ්හාපච්චයා උපාදානං, - උපාදානපච්චයා කම්මභවො - එකෙන බකෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඛග්ගිතො.

කතීති අසඛග්ගිතො : චතුභි බකෙභි එකාදසභායතනෙභි සත්තරසභි ධාතුභි අසඛග්ගිතො.

142-145. උපපත්තිභවො -කාමභවො-සංඤ්ඤාභවො- පඤ්ඤාභවොකාර භවො -පෙ- පඤ්ඤාභි බකෙභි එකාදසභායතනෙභි සත්තරසභි ධාතුභි සඛග්ගිතො.

කතීති අසඛග්ගිතො : න කෙතිච්චි බකෙභි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා අසඛග්ගිතො.

146. රූපභවො -පෙ- පඤ්චි ඛණ්ඩි පඤ්චායතනෙනි අට්ඨති බාතුති සංඛ්‍යාතො.

කතිති අසංඛ්‍යාතො : න කෙතිච්ඡි ඛණ්ඩි සත්තායතනෙනි දසති බාතුති අසංඛ්‍යාතො.

147-149. අරූපභවො -පෙ- නෙවසංඤ්ඤානාසංඤ්ඤාභවො, චතුභවො-කාරභවො - චතුති ඛණ්ඩි ද්විතායතනෙනි ද්විති බාතුති සංඛ්‍යාතො.

කතිති අසංඛ්‍යාතො : එකෙන ඛණ්ඩි දසතායතනෙනි සොළසති බාතුති අසංඛ්‍යාතො.

150-151. අසංඤ්ඤාභවො -පෙ- එකභවකාරභවො-එකෙන ඛණ්ඩි ද්විතායතනෙනි ද්විති බාතුති සංඛ්‍යාතො.

කතිති අසංඛ්‍යාතො : චතුති ඛණ්ඩි දසතායතනෙනි සොළසති බාතුති අසංඛ්‍යාතො.

152-154. ජාති -පෙ- ද්විති ඛණ්ඩි-ජරා- ද්විති ඛණ්ඩි- මරණ- ද්විති ඛණ්ඩි එකතායතනෙන එකාය බාතුයා සංඛ්‍යාතො.

කතිති අසංඛ්‍යාතො : තිති ඛණ්ඩි එකාදසතායතනෙනි සත්තරසති බාතුති අසංඛ්‍යාතො.

155-161. සොකො -පෙ- පරිදෙභවො- දුක්ඛං- දෙමනසං- උපායාසො- සතිපට්ඨානං- සම්මප්පධානං- එකෙන ඛණ්ඩි එකතායතනෙන එකාය බාතුයා සංඛ්‍යාතො.

කතිති අසංඛ්‍යාතො : චතුති ඛණ්ඩි එකාදසතායතනෙනි සත්තරසති බාතුති අසංඛ්‍යාතො.

162. ඉද්ධිපාදො -පෙ- ද්විති ඛණ්ඩි ද්විතායතනෙනි ද්විති බාතුති සංඛ්‍යාතො.

කතිති අසංඛ්‍යාතො : තිති ඛණ්ඩි දසතායතනෙනි සොළසති බාතුති අසංඛ්‍යාතො.

163. ක්කානං -පෙ- ද්වීති ඛජෙධිති එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඛගතිතං.

කතිති අසඛගතිතං : තීති ඛජෙධිති එකාදසභායතනෙනි සත්තරස්සි ධාතුහි අසඛගතිතං.

164-174. අප්පමඤ්ඤා -පෙ- පඤ්චිත්ථියානි- පඤ්චබලානි- සත්ත-
බොජ්ඣංගා,- අරියො අට්ඨබ්බිකො මගගා- එසෙයා,- වේදනා-
සඤ්ඤා - චෙතනා - අධිමොක්ඛා, - මනසිකාරො - එකෙන ඛජෙධිති
එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඛගතිතො.

කතිති අසඛගතිතො : චතුති ඛජෙධිති එකාදසභායතනෙනි සත්තරස්සි
ධාතුහි අසඛගතිතො.

175. විත්තං -පෙ- එකෙන ඛජෙධිති එකෙනායතනෙන සත්තති
ධාතුහි සඛගතිතං.

කතිති අසඛගතිතං : චතුති ඛජෙධිති එකාදසභායතනෙනි එකාදසති
ධාතුහි අසඛගතිතං.

176. කුසලා ධම්මා -පෙ- අකුසලා ධම්මා කතිති ඛජෙධිති
කතිභායතනෙනි කතිති ධාතුහි සඛගතිතා: කුසලාධම්මා- අකුසලාධම්මා
චතුති ඛජෙධිති ද්විභායතනෙනි ද්වීති ධාතුහි සඛගතිතා.

කතිති අසඛගතිතා: එකෙන ඛජෙධිති දසභායතනෙනි සොළසති
ධාතුහි අසඛගතිතා.

177. අබ්බාකතා ධම්මා -පෙ- අසඛිකං ඛජෙතො යපෙඤා පඤ්චති
ඛජෙධිති ද්වාදසභායතනෙනි අට්ඨාරස්සි ධාතුහි සඛගතිතා.

කතිති අසඛගතිතා: න කෙහිවි ඛජෙධිති න කෙහිවි ආයතනෙනි
න කාහිවි ධාතුහි අසඛගතිතා.

178-179. සුඛාය වේදනාය සමපයුත්තා ධම්මා -පෙ- දුක්ඛාය
වේදනාය සමපයුත්තා ධම්මා -තීති ඛජෙධිති ද්විභායතනෙනි තීති ධාතුහි
සඛගතිතා.

කතිති අසඛගතිතා: ද්වීති ඛජෙධිති දසභායතනෙනි පණ්ණරස්සි
ධාතුහි අසඛගතිතා.

180. අද්‍රක්ඛම්ප්‍රධාය වේදනාය සම්පයුතා ධම්මා, -පෙ- තීභි ඛණ්ඩෙභි ද්විභායතනෙභි සත්තභි ධාතූභි සංඛ්‍යාහිතා.

කතීභි අසංඛ්‍යාහිතා: ද්විභි ඛණ්ඩෙභි ද්විභායතනෙභි එකාදසභි ධාතූභි අසංඛ්‍යාහිතා.

181. විපාකා ධම්මා -පෙ- චතුභි ඛණ්ඩෙභි ද්විභායතනෙභි අට්ඨභි ධාතූභි සංඛ්‍යාහිතා.

කතීභි අසංඛ්‍යාහිතා: එකෙන ඛණ්ඩෙන ද්විභායතනෙභි දසභි ධාතූභි අසංඛ්‍යාහිතා.

182-183. විපාකධම්මධම්මා -පෙ- සංකිලිට්ඨ සංකිලෙසිකා ධම්මා-චතුභි ඛණ්ඩෙභි ද්විභායතනෙභි ද්විභි ධාතූභි සංඛ්‍යාහිතා.

කතීභි අසංඛ්‍යාහිතා: එකෙන ඛණ්ඩෙන ද්විභායතනෙභි සොළසභි ධාතූභි අසංඛ්‍යාහිතා.

184. නෙව්විපාකනවිපාකධම්මධම්මා -පෙ- අසංඛිතං ඛණ්ඩෙනො යිපෙකො පඤ්චෙභි ඛණ්ඩෙභි ආදසභායතනෙභි තෙරසභි ධාතූභි සංඛ්‍යාහිතා.

කතීභි අසංඛ්‍යාහිතා: න කෙහිවි ඛණ්ඩෙභි න කෙහිවි ආයතනෙභි පඤ්චෙභි ධාතූභි අසංඛ්‍යාහිතා.

185. උපාදිනත්‍රපාදනියා ධම්මා -පෙ- පඤ්චෙභි ඛණ්ඩෙභි එකාදසභා-යතනෙභි සතරසභි ධාතූභි සංඛ්‍යාහිතා.

කතීභි අසංඛ්‍යාහිතා: න කෙහිවි ඛණ්ඩෙභි එකෙනායතනෙන එකාශ ධාතූභි අසංඛ්‍යාහිතා.

186. අත්‍රපාදිනත්‍රපාදනියා ධම්මා -පෙ- පඤ්චෙභි ඛණ්ඩෙභි සත්තභායතනෙභි අට්ඨභි ධාතූභි සංඛ්‍යාහිතා.

කතීභි අසංඛ්‍යාහිතා: න කෙහිවි ඛණ්ඩෙභි පඤ්චායතනෙභි දසභි ධාතූභි අසංඛ්‍යාහිතා.

187-188. අනුපාදිතඅනුපාදනියා ධමමා -පෙ- අසංකිලිට්ඨ-
අසංකිලිට්ඨකා ධමමා - අසංකිලිට්ඨකා ධමමා ධමමා ධමමා ධමමා
ද්විතියායනනෙති ද්විතියා ධමමා සමගතියා.

කතීති අසමගතියා ඵකෙන ධමමා ද්විතියායනනෙති සොළසති
ධමමා අසමගතියා.

189. අසංකිලිට්ඨසංකිලිට්ඨකා ධමමා -පෙ- පඤ්ඤාති ධමමා ද්විතියා-
තායනනෙති අට්ඨකරසති ධමමා සමගතියා.

කතීති අසමගතියා න කෙතීති ධමමා න කෙතීති ආයනනෙති
න කතීති ධමමා අසමගතියා.

190. සවිතකකවිචාරා ධමමා -පෙ- චතුර්ති ධමමා ද්විතියායනනෙති තීති
ධමමා සමගතියා.

කතීති අසමගතියා: ඵකෙන ධමමා ද්විතියායනනෙති පඤ්ඤාති
ධමමා අසමගතියා.

191. අවිතකකවිචාරමත්තා ධමමා -පෙ- තීති සහගතා ධමමා- චතුර්ති
ධමමා ද්විතියායනනෙති ධමමා ද්විතියා සමගතියා.

කතීති අසමගතියා ඵකෙන ධමමා ද්විතියායනනෙති සොළසති
ධමමා අසමගතියා.

192. අවිතකකවිචාරා ධමමා -පෙ- අසංකිලිට්ඨකා ධමමා ධමමා
පඤ්ඤාති ධමමා ද්විතියායනනෙති සකාරසති ධමමා සමගතියා.

කතීති අසමගතියා: න කෙතීති ධමමා න කෙතීති ආයනනෙති
ඵකාය ධමමා අසමගතියා.

193. සුඛසහගතා ධමමා -පෙ- තීති ධමමා ද්විතියායනනෙති තීති ධමමා
සමගතියා.

කතීති අසමගතියා: ද්විතියා ධමමා ද්විතියායනනෙති පඤ්ඤාති
අසමගතියා.

194. උපෙක්ඛාසහගතා ධමමා -පෙ- තීති ධමමා ද්විතියායනනෙති
සකාරසති ධමමා සමගතියා.

කතීති අසමගතියා: ද්විතියා ධමමා ද්විතියායනනෙති ඵකාදසති
ධමමා අසමගතියා.

195-203. දස්සනෙන පහාතඛො ධම්මා -පෙ- භාවනාය පහාතඛො ධම්මා - දස්සනෙන පහාතඛොහෙතුකා ධම්මා - භාවනාය පහාතඛොහෙතුකා ධම්මා - ආවයගාමීනො ධම්මා - අපවයගාමීනො ධම්මා - සෙක්ඛා ධම්මා - අසෙක්ඛා ධම්මා - මහග්ගකා ධම්මා- චතුරි ඛණ්ඩි ද්විතියතනෙහි ද්විති ධාතුහි සඛගිතා.

කතිහි අසඛගිතා: එකෙන ඛණ්ඩන දසතායතනෙහි සොළසහි ධාතුහි අසඛගිතා.

204 - 207. නෙවි දස්සනෙන න භාවනාය පහාතඛො ධම්මා -පෙ- නෙවි දස්සනෙන න භාවනාය පහාතඛොහෙතුකා ධම්මා - නෙවාවයගාමී නාපවයගාමීනො ධම්මා - නෙවිසෙක්ඛානාසෙක්ඛා¹ ධම්මා- අසඛග. ඛණ්ඩනො යපෙක්ඛා පක්ඛෙහි ඛණ්ඩි ද්විතියතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතුහි සඛගිතා.

කතිහි අසඛගිතා: න කෙහිවි ඛණ්ඩි න කෙහිවි ආයතනෙහි න කාහිවි ධාතුහි අසඛගිතා.

208. පරිත්තා ධම්මා -පෙ- පක්ඛෙහි ඛණ්ඩි ද්විතියතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතුහි සඛගිතා.

කතිහි අසඛගිතා: න කෙහිවි ඛණ්ඩි න කෙහිවි ආයතනෙහි න කාහිවි ධාතුහි අසඛගිතා.

209. අපමාණා ධම්මා -පෙ- පඤ්ඤා ධම්මා- අසඛග. ඛණ්ඩනො යපෙක්ඛා චතුරි ඛණ්ඩි ද්විතියතනෙහි ද්විති ධාතුහි සඛගිතා.

කතිහි අසඛගිතා: එකෙන ඛණ්ඩන දසතායතනෙහි සොළසහි ධාතුහි අසඛගිතා.

210. පරිත්තාරම්මණා ධම්මා -පෙ- චතුරි ඛණ්ඩි ද්විතියතනෙහි අට්ඨහි ධාතුහි සඛගිතා.

කතිහි අසඛගිතා: එකෙන ඛණ්ඩන දසතායතනෙහි දසහි ධාතුහි අසඛගිතා.

1. නෙවිසෙක්ඛනාසෙක්ඛා- මඡසං.

211-220. මහග්ගකාරමමණා ධම්මා -පෙ- අප්පමාණාරමමණා ධම්මා-භීතා ධම්මා-මිච්ඡක්කන්ද්‍රියතා ධම්මා-සම්මක්කන්ද්‍රියතා ධම්මා-මග්ගා රමමණා ධම්මා-මග්ගාහෙතුකා ධම්මා-මග්ගාධිපතීනො ධම්මා- චතුභි ඛ්‍යෙධ්‍යි දව්භායකනෙහි දව්භි බාහුභි සමගතිතා.

කතිභි අසමගතිතා: එකෙන ඛ්‍යෙධ්‍යා දසභායකනෙහි සොළසති බාහුභි අසමගතිතා.

221. මජ්ඣිමා ධම්මා -පෙ- පඤ්චභි ඛ්‍යෙධ්‍යි ද්වාදසභායකනෙහි අටධාරසති බාහුභි සමගතිතා.

කතිභි අසමගතිතා: න කෙහිවි ඛ්‍යෙධ්‍යි න කෙහිවි ආයකනෙහි න කාහිවි බාහුභි අසමගතිතා.

222. අත්ඨයකා ධම්මා -පෙ- අසඬ්ඛතා ඛ්‍යෙධ්‍යො යපෙඤා පඤ්චභි ඛ්‍යෙධ්‍යි ද්වාදසභායකනෙහි අටධාරසති බාහුභි සමගතිතා.

කතිභි අසමගතිතා: න කෙහිවි ඛ්‍යෙධ්‍යි න කෙහිවි ආයකනෙහි න කාහිවි බාහුභි අසමගතිතා.

223. උප්පන්නා ධම්මා -පෙ- පඤ්චභි ඛ්‍යෙධ්‍යි ද්වාදසභායකනෙහි අටධාරසති බාහුභි සමගතිතා.

කතිභි අසමගතිතා: න කෙහිවි ඛ්‍යෙධ්‍යි න කෙහිවි ආයකනෙහි න කාහිවි බාහුභි අසමගතිතා.

224. අනුප්පන්නා ධම්මා -පෙ- පඤ්චභි ඛ්‍යෙධ්‍යි සත්තභායකනෙහි අටධාරසති බාහුභි සමගතිතා.

කතිභි අසමගතිතා: න කෙහිවි ඛ්‍යෙධ්‍යි පඤ්චභායකනෙහි දසති බාහුභි අසමගතිතා.

225. උප්පාදිනො ධම්මා -පෙ- පඤ්චභි ඛ්‍යෙධ්‍යි එකාදසභායකනෙහි සත්තරසති බාහුභි සමගතිතා.

කතිභි අසමගතිතා: න කෙහිවි ඛ්‍යෙධ්‍යි එකෙනායකනෙන එකාය බාහුයා අසමගතිතා.

226-231. අතීතා ධම්මා -පෙ- අනාගතා ධම්මා-පච්ඡුප්පන්නා ධම්මා-අජ්ඣත්තා ධම්මා-අජ්ඣත්තබ්බිඛා ධම්මා-පඤ්චිති ඛණ්ඩිති ආදසනා-යතනෙති අට්ඨාරසති ධාතුහි සංඛ්‍යාතිතා.

කතීති අසංඛ්‍යාතිතා: න කෙතිවි ඛණ්ඩිති න කෙතිවි ආයතනෙති න කාතිවි ධාතුහි අසංඛ්‍යාතිතා.

232. බ්බිඛා ධම්මා -පෙ- අසභ්බිතං ඛණ්ඩිතො ඨපෙඤ්ඤා පඤ්චිති ඛණ්ඩිති ආදසනායතනෙති අට්ඨාරසති ධාතුහි සංඛ්‍යාතිතා.

කතීති අසංඛ්‍යාතිතා න කෙතිවි ඛණ්ඩිති න කෙතිවි ආයතනෙති න කාතිවි ධාතුහි අසංඛ්‍යාතිතා.

233-234. අතීතාරම්මණා ධම්මා-පෙ-අනාගතාරම්මණා ධම්මා-චතුහි ඛණ්ඩිති ද්විතායතනෙති ද්විති ධාතුහි සංඛ්‍යාතිතා.

කතීති අසංඛ්‍යාතිතා: එකෙන ඛණ්ඩිතා දසනායතනෙති සොළසති ධාතුහි අසංඛ්‍යාතිතා.

235-238. පච්ඡුප්පන්නාරම්මණා ධම්මා -පෙ- අජ්ඣත්තාරම්මණා ධම්මා,—බ්බිඛාරම්මණා ධම්මා- අජ්ඣත්තබ්බිඛාරම්මණා ධම්මා- චතුහි ඛණ්ඩිති ද්විතායතනෙති අට්ඨාරි ධාතුහි සංඛ්‍යාතිතා.

කතීති අසංඛ්‍යාතිතා: එකෙන ඛණ්ඩිතා දසනායතනෙති දසති ධාතුහි අසංඛ්‍යාතිතා.

239. සතිදසසනසප්පට්ඨිසා ධම්මා එකෙන ඛණ්ඩිතා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සංඛ්‍යාතිතා.

කතීති අසංඛ්‍යාතිතා: චතුහි ඛණ්ඩිති එකාදසනායතනෙති සතරසති ධාතුහි අසංඛ්‍යාතිතා.

240. අතිදසසනසප්පට්ඨිසා ධම්මා -පෙ- එකෙන ඛණ්ඩිතා නවතාය තනෙති නවති ධාතුහි සංඛ්‍යාතිතා.

කතීති අසංඛ්‍යාතිතා: චතුහි ඛණ්ඩිති තිතායතනෙති නවති ධාතුහි අසංඛ්‍යාතිතා.

241. අනිදස්සනඅප්පට්ඨා ධම්මා -පෙ- අසඞ්ඛිතං ඛේධනො ධම්මො පඤ්ඤානි ඛේධනි දව්භායතනෙනි අට්ඨානි ධාතුහි සමග්ගිකා.

කතීති අසමග්ගිකා: න කෙහිවි ඛේධනි දසභායතනෙනි දසති ධාතුහි අසමග්ගිකා.

242-244. හෙතු ධම්මා -පෙ- හෙතුවෙව් සහෙතුකා ව ධම්මා- හෙතුවෙව් හෙතුසම්පයුක්තා ව ධම්මා- එකෙන ඛේධනා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සමග්ගිකා.

කතීති අසමග්ගිකා: වතුහි ඛේධනි එකාදසභායතනෙනි සත්තරසති ධාතුහි අසමග්ගිකා.

245-248. න හෙතු ධම්මා -පෙ- අහෙතුකා ධම්මා- හෙතුවිපයුක්තා ධම්මා- න හෙතුඅහෙතුකා ධම්මා- අසඞ්ඛිතං ඛේධනො ධම්මො පඤ්ඤානි ඛේධනි ද්වාදසභායතනෙනි අට්ඨාරසති ධාතුහි සමග්ගිකා.

කතීති අසමග්ගිකා: න කෙහිවි ඛේධනි න කෙහිවි ආයතනෙනි න කාහිවි ධාතුහි අසමග්ගිකා.

249-253. සහෙතුකා ධම්මා -පෙ- හෙතුසම්පයුක්තා ධම්මා- සහෙතුකාවෙව් න ව හෙතු ධම්මා- හෙතුසම්පයුක්තා වෙව් න ව හෙතු ධම්මා- න හෙතු සහෙතුකා ධම්මා- වතුහි ඛේධනි දව්භායතනෙනි දව්ති ධාතුහි සමග්ගිකා.

කතීති අසමග්ගිකා: එකෙන ඛේධනා දසභායතනෙනි සොළසති ධාතුහි අසමග්ගිකා.

254-255. සප්පව්වයා ධම්මා -පෙ- සඞ්ඛිතා ධම්මා- පඤ්ඤානි ඛේධනි ද්වාදසභායතනෙනි අට්ඨාරසති ධාතුහි සමග්ගිකා.

කතීති අසමග්ගිකා: න කෙහිවි ඛේධනි න කෙහිවි ආයතනෙනි න කාහිවි ධාතුහි අසමග්ගිකා.

256. අප්පව්වයා ධම්මා - පෙ - අසඞ්ඛිතා ධම්මා න කෙහිවි ඛේධනි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සමග්ගිකා.

කතීති අසමග්ගිකා: පඤ්ඤානි ඛේධනි එකාදසභායතනෙනි සත්තරසති ධාතුහි අසමග්ගිකා.

257. සනිදසනා ධම්මා -පෙ- එකෙන බන්ධන එකෙනායතනෙන එකාය බාතුයා සමගතිතා.

කතිහි අසමගතිතා: චතුහි බන්ධනි එකාදසහායතනෙනි සත්තරසහි බාතුහි අසමගතිතා.

258. අනිදසනා ධම්මා -පෙ- අභිබ්බතං බන්ධනො යපෙඤා පඤ්ඤාති බන්ධනි එකාදසහායතනෙනි සත්තරසහි බාතුහි සමගතිතා.

කතිහි අසමගතිතා: න කෙහිවි බන්ධනි එකෙනායතනෙන එකාය බාතුයා අසමගතිතා.

259. සප්පට්ඨා ධම්මා -පෙ- එකෙන බන්ධන දසහායතනෙනි දසහි බාතුහි සමගතිතා.

කතිහි අසමගතිතා: චතුහි බන්ධනි ද්විහායතනෙනි අට්ඨහි බාතුහි අසමගතිතා.

260. අප්පට්ඨා ධම්මා -පෙ- අසබ්බතං බන්ධනො යපෙඤා පඤ්ඤාති බන්ධනි ද්විහායතනෙනි අට්ඨහි බාතුහි සමගතිතා.

කතිහි අසමගතිතා: න කෙහිවි බන්ධනි දසහායතනෙනි දසහි බාතුහි අසමගතිතා.

261. රුපිනො ධම්මා -පෙ- එකෙන බන්ධන එකාදසහායතනෙනි එකාදසහි බාතුහි සමගතිතා.

කතිහි අසමගතිතා: චතුහි බන්ධනි එකෙනායතනෙන සත්තහි බාතුහි අසමගතිතා.

262. අරුපිනො ධම්මා -පෙ- අසබ්බතං බන්ධනො යපෙඤා චතුහි බන්ධනි ද්විහායතනෙනි අට්ඨහි බාතුහි සමගතිතා.

කතිහි අසමගතිතා: එකෙන බන්ධන දසහායතනෙනි දසහි බාතුහි අසමගතිතා.

263. ලොකියා ධම්මා -පෙ- පඤ්චි ඛණ්ඩි ආදසහායකනෙහි අට්ඨාරසහි බාහුහි සබ්බහිතා.

කතීහි අසබ්බහිතා: න කෙහිවි ඛණ්ඩි න කෙහිවි ආයතනෙහි න කාහිවි බාහුහි අසබ්බහිතා.

264. ලොකුකරා ධම්මා -පෙ- අසබ්බතං ඛණ්ඩිතො යපෙඤා චතුහි ඛණ්ඩි දර්ශනායකනෙහි දර්ශි බාහුහි සබ්බහිතා.

කතීහි අසබ්බහිතා: එකෙන ඛණ්ඩන දසහායකනෙහි සොළසහි බාහුහි අසබ්බහිතා.

265 - 266. කෙනවි වීඤ්ඤායා ධම්මා - පෙ - කෙනවි න වීඤ්ඤායා ධම්මා- අසබ්බතං ඛණ්ඩිතො යපෙඤා පඤ්චි ඛණ්ඩි ආදසහායකනෙහි අට්ඨාරසහි බාහුහි සබ්බහිතා.

කතීහි අසබ්බහිතා: න කෙහිවි ඛණ්ඩි න කෙහිවි ආයතනෙහි න කාහිවි බාහුහි අසබ්බහිතා.

267 - 269. ආසවා ධම්මා - පෙ - ආසවාටෙ ව සාසවා ව ධම්මා - ආසවාටෙ'ව ආසව සම්පයුක්තා ව ධම්මා- එකෙන ඛණ්ඩන එකෙනා'යතනෙන එකාය බාහුයා සබ්බහිතා.

කතීහි අසබ්බහිතා: චතුහි ඛණ්ඩි එකාදසහායකනෙහි සත්තරසහි බාහුහි අසබ්බහිතා.

270 - 271. නො ආසවා ධම්මා - පෙ - ආසවච්ඡයුක්තා ධම්මා- අසබ්බතං ඛණ්ඩිතො යපෙඤා පඤ්චි ඛණ්ඩි ආදසහායකනෙහි අට්ඨාරසහි බාහුහි සබ්බහිතා.

කතීහි අසබ්බහිතා: න කෙහිවි ඛණ්ඩි න කෙහිවි ආයතනෙහි න කාහිවි බාහුහි අසබ්බහිතා.

272 - 274. සාසවා ධම්මා - පෙ - සාසවා ටෙව නො ව ආසවා ධම්මා- ආසවච්ඡයුක්තා සාසවා ධම්මා-පඤ්චි ඛණ්ඩි ආදසහා'යකනෙහි අට්ඨාරසහි බාහුහි සබ්බහිතා.

කතීහි අසබ්බහිතා: න කෙහිවි ඛණ්ඩි න කෙහිවි ආයතනෙහි න කාහිවි බාහුහි අසබ්බහිතා.

275 - 276. අනාසවා ධම්මා - පෙ - ආසව වීජප්පය්‍යා අනාසවා ධම්මා - අසබ්බතං ඛෙධතො යපෙඤා චතුඨි ඛෙධති ද්විතියතනෙති ද්විති ධාතුඨි සබ්බතිතා.

කතිඨි අසබ්බතිතා: එකෙන ඛෙධන දසතායතනෙති සොළසති ධාතුඨි අසබ්බතිතා.

277 - 278. ආසවසම්පය්ප්පය්‍යා ධම්මා - පෙ - ආසවසම්පය්ප්පය්‍යා චෙව නො ච ආසවා ධම්මා චතුඨි ඛෙධති ද්විතියතනෙති ද්විති ධාතුඨි සබ්බතිතා.

කතිඨි අසබ්බතිතා: එකෙන ඛෙධන දසතායතනෙති සොළසති ධාතුඨි අසබ්බතිතා.

279 - 285. සංඤ්ඤාජනා ධම්මා - පෙ - ගන්තා ධම්මා - ඔසා ධම්මා - යොගා ධම්මා - නිවරණා ධම්මා - පරාමාසා ධම්මා - පරාමාසා චෙව පරාමට්ඨා ධම්මා - එකෙන ඛෙධන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සබ්බතිතා.

කතිඨි අසබ්බතිතා: චතුඨි ඛෙධති එකාදසතායතනෙති සත්තරසති ධාතුඨි අසබ්බතිතා.

286 - 287. නො පරාමාසා ධම්මා - පෙ - පරාමාසා වීජප්පය්‍යා ධම්මා - අසබ්බතං ඛෙධතො යපෙඤා පඤ්ඤි ඛෙධති ද්වාදසතායතනෙති අට්ඨාරසති ධාතුඨි සබ්බතිතා.

කතිඨි අසබ්බතිතා: න කෙතිථි ඛෙධති න කෙතිථි ආයතනෙති න කාතිථි ධාතුඨි අසබ්බතිතා.

288 - 290. පරාමට්ඨා ධම්මා - පෙ - පරාමට්ඨාචෙව නො ච පරාමාසා ධම්මා - පරාමාසවීජප්පය්‍යා පරාමට්ඨා ධම්මා - පඤ්ඤි ඛෙධති ද්වාදස - හා'යතනෙති අට්ඨාරසති ධාතුඨි සබ්බතිතා.

කතිඨි අසබ්බතිතා: න කෙතිථි ඛෙධති න කෙතිථි ආයතනෙති න කාතිථි ධාතුඨි අසබ්බතිතා.

291 - 292. අපරාමට්ඨා ධම්මා - පෙ - පරාමාසවීජප්පය්‍යා අපරාමට්ඨා ධම්මා - අසබ්බතං ඛෙධතො යපෙඤා චතුඨි ඛෙධති, ද්විතියතනෙති ද්විති ධාතුඨි සබ්බතිතා.

කතිඨි අසබ්බතිතා: එකෙන ඛෙධන දසතායතනෙති සොළසති ධාතුඨි අසබ්බතිතා.

293. පරාමාසසම්පූර්ණා ධම්මා - පෙ - චතුර්ථි ඛණ්ඩෙ ද්විතීයානන්තරී ද්විතී ධාතුර්ථි සංඛ්‍යාතීතා.

කතීර්ථි අසංඛ්‍යාතීතා: එකෙන ඛණ්ඩෙන ද්විතීයානන්තරී සොළසර්ථි ධාතුර්ථි අසංඛ්‍යාතීතා.

294. සාරම්මණා ධම්මා චතුර්ථි ඛණ්ඩෙ ද්විතීයානන්තරී අවසර්ථි ධාතුර්ථි සංඛ්‍යාතීතා.

කතීර්ථි අසංඛ්‍යාතීතා: එකෙන ඛණ්ඩෙන ද්විතීයානන්තරී දසර්ථි ධාතුර්ථි අසංඛ්‍යාතීතා.

295. අනාරම්මණා ධම්මා - පෙ - අසංඛ්‍යාතීතා ඛණ්ඩෙනා යපෙඤා එකෙන ඛණ්ඩෙන එකාදසංඛ්‍යාතීතර්ථි එකාදසර්ථි ධාතුර්ථි සංඛ්‍යාතීතා.

කතීර්ථි අසංඛ්‍යාතීතා: චතුර්ථි ඛණ්ඩෙ එකෙනානන්තරී සත්තර්ථි ධාතුර්ථි අසංඛ්‍යාතීතා.

296. වික්කා ධම්මා - පෙ - එකෙන ඛණ්ඩෙන එකෙනානන්තරී සත්තර්ථි ධාතුර්ථි සංඛ්‍යාතීතා.

කතීර්ථි අසංඛ්‍යාතීතා: චතුර්ථි ඛණ්ඩෙ එකාදසංඛ්‍යාතීතර්ථි එකාදසර්ථි ධාතුර්ථි අසංඛ්‍යාතීතා.

297. නො වික්කා ධම්මා - පෙ - අසංඛ්‍යාතීතා ඛණ්ඩෙනා යපෙඤා චතුර්ථි ඛණ්ඩෙ එකාදසංඛ්‍යාතීතර්ථි එකාදසර්ථි ධාතුර්ථි සංඛ්‍යාතීතා.

කතීර්ථි අසංඛ්‍යාතීතා: එකෙන ඛණ්ඩෙන එකෙනානන්තරී සත්තර්ථි ධාතුර්ථි අසංඛ්‍යාතීතා.

298-300. චෙතසිකා ධම්මා - පෙ - වික්කාසම්පූර්ණා ධම්මා - වික්කා සංසප්පා ධම්මා - තීර්ථි ඛණ්ඩෙ එකෙනානන්තරී එකාදසංඛ්‍යාතීතර්ථි ධාතුර්ථි සංඛ්‍යාතීතා.

කතීර්ථි අසංඛ්‍යාතීතා: ද්විතී ඛණ්ඩෙ එකාදසංඛ්‍යාතීතර්ථි සත්තර්ථි ධාතුර්ථි අසංඛ්‍යාතීතා.

301. අවේක්ෂිකා ධර්මා - පෙ - අසංඛිතං ඛේදිතො යපෙඤා දව්ඨි ඛේදිති ආදසනායතනෙනි අට්ඨාරසති බාතුති සංඛ්‍යතිතා.

කතීති අසංඛිතා: තීති ඛේදිති න කෙතිවි ආයතනෙනි න කාතීවි බාතුති අසංඛිතා.

302-303. වික්ඛම්බිතා ධර්මා - පෙ - වික්ඛම්බිතං¹ ධර්මා - අසංඛිතං ඛේදිතො යපෙඤා එකෙන ඛේදිතා එකාදසනායතනෙනි එකාදසති බාතුති සංඛ්‍යතිතා.

කතීති අසංඛිතා වතුති ඛේදිති එකෙනායතනෙන සත්තති බාතුති අසංඛිතා.

304. වික්ඛම්බිතා ධර්මා වතුති ඛේදිති ඡහායතනෙනි ඡති-බාතුති සංඛ්‍යතිතා.

කතීති අසංඛිතා: එකෙන ඛේදිතා ඡහායතනෙනි ආදසති බාතුති අසංඛිතා.

305-306. නො වික්ඛම්බිතා ධර්මා - පෙ - නො වික්ඛම්බිතො ධර්මා - නො වික්ඛම්බිතානුපරිවක්ඛිතො ධර්මා - අසංඛිතං ඛේදිතො යපෙඤා දව්ඨිඛේදිති ආදසනායතනෙනි අට්ඨාරසති බාතුති සංඛ්‍යතිතා

කතීති අසංඛිතා: තීති ඛේදිති න කෙතිවි ආයතනෙනි න කාතීවි බාතුති අසංඛිතා.

307-308. වික්ඛම්බිතො ධර්මා - පෙ - වික්ඛම්බිතානුපරිවක්ඛිතො ධර්මා - වතුති ඛේදිති එකෙනායතනෙන එකාය බාතුයා සංඛ්‍යතිතා.

කතීති අසංඛිතා: එකෙන ඛේදිතා එකාදසනායතනෙනි සත්තරසති බාතුති අසංඛිතා.

309-310. වික්ඛම්බිතං සංඛ්‍යම්බිතා ධර්මා - පෙ - වික්ඛම්බිතං සංඛ්‍යම්බිතානුපරිවක්ඛිතො ධර්මා - තීති ඛේදිති එකෙනායතනෙන එකාය බාතුයා සංඛ්‍යතිතා.

කතීති අසංඛිතා: දව්ඨි ඛේදිති එකාදසනායතනෙනි සත්තරසති බාතුති අසංඛිතා.

1. වික්ඛම්බිතං ධර්මා - පි 9

311-313. නො වික්ඛසංසට්ඨසමුට්ඨානා ධම්මා -පෙ- නො වික්ඛ සංසට්ඨසමුට්ඨානසහභූතො ධම්මා - නො වික්ඛසංසට්ඨසමුට්ඨානානු පරිවත්තනො ධම්මා- අසඛබ්බං ඛෙදිතො ධම්මො ද්වේති ඛෙදිති ද්වාදස භායකනෙති අට්ඨාරසති බාහුති සමයතිතා.

කතීති අසමයතිතා: තීති ඛෙදිති න කෙතිවි භායකනෙති න කාතිවි බාහුති අසමයතිතා.

314. අජකකතීතා ධම්මා ද්වේති ඛෙදිති භායකනෙති ද්වාදසති බාහුති සමයතිතා.

කතීති අසමයතිතා: තීති ඛෙදිති භායකනෙති ඡති බාහුති අසමයතිතා.

315. බාහිරා ධම්මා -පෙ- අසඛබ්බං ඛෙදිතො ධම්මො ද්වේති ඛෙදිති භායකනෙති ඡති බාහුති සමයතිතා.

කතීති අසමයතිතා: එකෙන ඛෙදිතා භායකනෙති ද්වාදසති බාහුති අසමයතිතා.

316. උපාද ධම්මා -පෙ- එකෙන ඛෙදිතා දසභායකනෙති දසති බාහුති සමයතිතා.

කතීති අසමයතිතා: වතුති ඛෙදිති ද්විභායකනෙති අට්ඨති බාහුති අසමයතිතා.

317. නො උපාද ධම්මා -පෙ- අසඛබ්බං ඛෙදිතො ධම්මො ද්වේති ඛෙදිති ත්විභායකනෙති නවති බාහුති සමයතිතා.

කතීති අසමයතිතා: න කෙතිවි ඛෙදිති නවභායකනෙති නවති බාහුති අසමයතිතා.

318. උපාදිකතා ධම්මා -පෙ- පඤ්ඤාති ඛෙදිති එකාදසභායකනෙති සතරසති බාහුති සමයතිතා.

කතීති අසමයතිතා: න කෙතිවි ඛෙදිති එකෙනායකනෙන එකාය බාහුයා අසමයතිතා.

319. අනුපාදිතා ධම්මා -පෙ- අසඛිතං ඛන්ධනො යපෙඤා පඤ්ඤි ඛන්ධි සත්තභායතනෙති අට්ඨති ධාතුහි සංඛ්‍යාතිතා.

කතීහි අසංඛ්‍යාතිතා: න කෙහිවි ඛන්ධි පඤ්ඤායතනෙති දසහි ධාතුහි අසංඛ්‍යාතිතා.

320-324. උපාද්‍යා ධම්මා -පෙ- කිලෙසා ධම්මා-කිලෙසා චෙව සංකිලෙසිකා ච ධම්මා- කිලෙසා චෙව සංකිලිට්ඨා ච ධම්මා-කිලෙසාචෙව කිලෙසසම්පයුක්තා ධම්මා- එකෙන ඛන්ධන ඵකෙනායතනෙන ඵකාය ධාතුයා සංඛ්‍යාතිතා.

කතීහි අසංඛ්‍යාතිතා: චතුහි ඛන්ධි ඵකා සභායතනෙති සත්තරසහි ධාතුහි අසංඛ්‍යාතිතා.

325-327. නො කිලෙසා ධම්මා -පෙ- අසංකිලිට්ඨා ධම්මා - කිලෙසවිපයුක්තා ධම්මා- අසඛිතං ඛන්ධනො යපෙඤා පඤ්ඤි ඛන්ධි ද්වාදසභායතනෙති අට්ඨාරසහි ධාතුහි සංඛ්‍යාතිතා.

කතීහි අසංඛ්‍යාතිතා: න කෙහිවි ඛන්ධි න කෙහිවි ආයතනෙති න කාහිවි ධාතුහි අසංඛ්‍යාතිතා.

328-330. සංකිලෙසිකා ධම්මා -පෙ- සංකිලෙසිකා චෙව නො ච කිලෙසා ධම්මා - කිලෙසවිපයුක්තා සංකිලෙසිකා ධම්මා- පඤ්ඤි ඛන්ධි ද්වාදසභා'යතනෙති අට්ඨාරසහි ධාතුහි සංඛ්‍යාතිතා.

කතීහි අසංඛ්‍යාතිතා: න කෙහිවි ඛන්ධි න කෙහිවි ආයතනෙති න කාහිවි ධාතුහි අසංඛ්‍යාතිතා.

331-332. අසංකිලෙසිකා ධම්මා -පෙ- කිලෙසවිපයුක්තා අසංකිලෙසිකා ධම්මා- අසඛිතං ඛන්ධනො යපෙඤා චතුහි ඛන්ධි ද්විභායතනෙති ද්විති ධාතුහි සංඛ්‍යාතිතා.

කතීහි අසංඛ්‍යාතිතා: එකෙන ඛන්ධන දසභායතනෙති සොළසහි ධාතුහි අසංඛ්‍යාතිතා.

333-336. සංකිලිට්ඨා ධම්මා -පෙ- කිලෙසසම්පයුක්තා ධම්මා සංකිලිට්ඨා වෙව නො ව කිලෙසා ධම්මා-කිලෙසසම්පයුක්තා වෙව නො ව කිලෙසා ධම්මා වතුහි බ්බෙති ද්විතියායතනෙනි ද්විති ධාතුහි සධගතිතා.

කතීහි අසධගතිතා: එකෙන බ්බෙති දසනායතනෙනි සොළසහි ධාතුහි අසධගතිතා.

337-340. දසනෙන පහාතබ්බා ධම්මා -පෙ- භාවනාය පහාතබ්බා ධම්මා දසනෙන පහාතබ්බහෙතුකා ධම්මා - භාවනාය පහාතබ්බහෙතුකා ධම්මා- වතුහි බ්බෙති ද්විතියායතනෙනි ද්විති ධාතුහි සධගතිතා.

කතීහි අසධගතිතා: එකෙන බ්බෙති දසනායතනෙනි සොළසහි ධාතුහි අසධගතිතා.

341-344. න දසනෙන පහාතබ්බා ධම්මා -පෙ- න භාවනාය පහාතබ්බා ධම්මා-න දසනෙන පහාතබ්බහෙතුකා ධම්මා - න භාවනාය පහාතබ්බහෙතුකා ධම්මා- අසබ්බතං බ්බෙති යපෙඤා පඤ්ඤාති බ්බෙති ද්විතියායතනෙනි අට්ඨාරසහි ධාතුහි සධගතිතා.

කතීහි අසධගතිතා: න කෙහිවි බ්බෙති න කෙහිවි ආයතනෙනි න කාහිවි ධාතුහි අසධගතිතා.

345-346. සවිතකකා ධම්මා -පෙ- සවිචාරා ධම්මා- වතුහි බ්බෙති ද්විතියායතනෙනි තිති ධාතුහි සධගතිතා.

කතීහි අසධගතිතා: එකෙන බ්බෙති දසනා'යතනෙනි පණ්ණරසහි ධාතුහි අසධගතිතා.

347-348. අවිතකකා ධම්මා -පෙ- අවිචාරා ධම්මා- අසබ්බතං බ්බෙති යපෙඤා පඤ්ඤාති බ්බෙති ද්විතියායතනෙනි සත්තරසහි ධාතුහි සධගතිතා.

කතීහි අසධගතිතා: න කෙහිවි බ්බෙති න කෙහිවි ආයතනෙනි එකාය ධාතුයා අසධගතිතා.

349-350. සප්පිතිකා ධම්මා -පෙ- පිතිසහගතා ධම්මා-චතුභි
බ්බෙති ද්විතියායතනෙනි ද්විති ධාතුභි සංඛාතිතා.

කතිති අසංඛාතිතා: එකෙන බ්බෙතින ද්විතියායතනෙනි සොළසති
ධාතුභි අසංඛාතිතා.

351-353. අප්පිතිකා ධම්මා-පෙ-න පිතිසහගතා ධම්මා - න සුඛසහගතා
ධම්මා -අසංඛාතං බ්බෙතිනා යපෙතිනා පඤ්ඤාති බ්බෙතිනි ද්විතියායතනෙනි
අට්ඨාරසති ධාතුභි සංඛාතිතා.

කතිති අසංඛාතිතා: න කෙතිවි බ්බෙතිනි න කෙතිවි ආයතනෙනි
න කාතිවි ධාතුභි අසංඛාතිතා.

354. සුඛසහගතා ධම්මා -පෙ- තිති බ්බෙතිනි ද්විතියායතනෙනි තිති
ධාතුභි සංඛාතිතා.

කතිති අසංඛාතිතා: ද්විති බ්බෙතිනි ද්විතියායතනෙනි පඤ්ඤාරසති ධාතුභි
අසංඛාතිතා.

355. උපෙක්ඛා සහගතා ධම්මා -පෙ- තිති බ්බෙතිනි ද්විතියායතනෙනි
සත්තති ධාතුභි සංඛාතිතා.

කතිති අසංඛාතිතා: ද්විති බ්බෙතිනි ද්විතියායතනෙනි එකාදසති ධාතුභි
අසංඛාතිතා.

356. න උපෙක්ඛා සහගතා ධම්මා -පෙ- අසංඛාතං බ්බෙතිනා යපෙතිනා
පඤ්ඤාති බ්බෙතිනි ද්විතියායතනෙනි තෙරසති ධාතුභි සංඛාතිතා.

කතිති අසංඛාතිතා: න කෙතිවි බ්බෙතිනි න කෙතිවි ආයතනෙනි
පඤ්ඤාති ධාතුභි අසංඛාතිතා.

357-359. කාමාවචරා ධම්මා -පෙ- පරියාපනතා ධම්මා -සඋත්තරා
ධම්මා පඤ්ඤාති බ්බෙතිනි ද්විතියායතනෙනි අට්ඨාරසති ධාතුභි සංඛාතිතා.

කතිති අසංඛාතිතා: න කෙතිවි බ්බෙතිනි න කෙතිවි ආයතනෙනි
න කාතිවි ධාතුභි අසංඛාතිතා.

360-362. න කාමාවචරා ධමමා -පෙ- අපරියාපනනා ධමමා-
අනුකතරා ධමමා - අසඬ්ඛිතං ඛෙදිතො ඨපෙඤා චතුඨි ඛෙදිඨි
ද්විභායතනෙහි ද්විඨි ධාතුඨි සඬ්ඛිතා.

කතිඨි අසඬ්ඛිතා: එකෙන ඛෙදිත ද්විභායතනෙහි සොළසඨි
ධාතුඨි අසඬ්ඛිතා.

363-367. රූපාවචරා ධමමා -පෙ- අරූපාවචරා ධමමා-නියතානිකා
ධමමා - නියතා ධමමා - සරණා ධමමා - චතුඨි ඛෙදිඨි ද්විභායතනෙහි
ද්විඨි ධාතුඨි සඬ්ඛිතා.

කතිඨි අසඬ්ඛිතා: එකෙන ඛෙදිත ද්විභායතනෙහි සොළසඨි
ධාතුඨි අසඬ්ඛිතා.

368-372. න රූපාවචරා ධමමා -පෙ- න අරූපාවචරා ධමමා -
අනියතානිකා ධමමා - අනියතා ධමමා - අරණා ධමමා කතිඨි ඛෙදිඨි
කතිභායතනෙහි කතිඨි ධාතුඨි සඬ්ඛිතා: අරණා ධමමා අසඬ්ඛිතං
ඛෙදිතො ඨපෙඤා පඤචිඨි ඛෙදිඨි ද්විදසභා'යතනෙහි අටධාරසඨි
ධාතුඨි සඬ්ඛිතා.

කතිඨි අසඬ්ඛිතා: න කෙඨිචි ඛෙදිඨි න කෙඨිචි ආයතනෙහි
න කාඨිචි ධාතුඨි අසඬ්ඛිතා.

සඛනාසඛන පද නිදේශය නිවසිතො.

2. සඩහඟිතෙන් අසඩහඟිත පද නිදේදසො

1. වක්කියතනෙන් යෙ ධමමා -පෙ- ඵොට්ඨබ්බියතනෙන් යෙ ධමමා - වක්කියතනෙන් යෙ ධමමා - ඵොට්ඨබ්බියතනෙන් යෙ ධමමා ඛන්ධසඩහඟිතෙන් සඩහඟිතා, ආයතනසඩහඟිතෙන් අසඩහඟිතා, ධාතුසඩහඟිතෙන් අසඩහඟිතා, තෙ ධමමා කතිභි ඛන්ධභි කතිභායතනෙන් කතිභි ධාතුභි අසඩහඟිතා: තෙ ධමමා චතුභි ඛන්ධභි ද්විභායතනෙන් අට්ඨභි ධාතුභි අසඩහඟිතා.

2. වක්ඛුච්ඡිකුණධාතුයා යෙ ධමමා -පෙ- සොත ච්ඡිකුණධාතුයා යෙ ධමමා - සාතච්ඡිකුණධාතුයා යෙ ධමමා - ජිට්ඨාච්ඡිකුණධාතුයා යෙ ධමමා - කාය ච්ඡිකුණධාතුයා යෙ ධමමා - මනෝ ධාතුයා යෙ ධමමා- මනෝ ච්ඡිකුණධාතුයා යෙ ධමමා ඛන්ධසඩහඟිතෙන් සඩහඟිතා, ආයතන සඩහඟිතෙන් අසඩහඟිතා, ධාතු සඩහඟිතෙන් අසඩහඟිතා තෙ ධමමා -පෙ- චතුභි ඛන්ධභි ඵකාදසභායතනෙන් ද්වාදසභි ධාතුභි අසඩහඟිතා.

3. වක්ඛුජ්ජියෙන් යෙ ධමමා -පෙ- සොතිජ්ජියෙන් යෙ ධමමා - සාතිජ්ජියෙන් යෙ ධමමා - ජිව්භිජ්ජියෙන් යෙ ධමමා - කාඨිජ්ජියෙන් යෙ ධමමා - ඉසීජ්ජියෙන් යෙ ධමමා - පුරිසිජ්ජියෙන් යෙ ධමමා ඛන්ධ සඩහඟිතෙන් සඩහඟිතා, ආයතන සඩහඟිතෙන් අසඩහඟිතා, ධාතුසඩහඟිතෙන් අසඩහඟිතා තෙ ධමමා -පෙ- චතුභි ඛන්ධභි ද්විභායතනෙන් අට්ඨභි ධාතුභි අසඩහඟිතා.

4. අසඤ්ඤාභවෙන් යෙ ධමමා -පෙ- ඵකඵොකාර භවෙන් යෙ ධමමා ඛන්ධසඩහඟිතෙන් සඩහඟිතා, ආයතනසඩහඟිතෙන් අසඩහඟිතා, ධාතු සඩහඟිතෙන් අසඩහඟිතා, තෙ ධමමා -පෙ- චතුභි ඛන්ධභි තිභායතනෙන් නවභි ධාතුභි අසඩහඟිතා.

5. පරිදේවෙන් යෙ ධමමා -පෙ- සනිදසනසප්පට්ඨෙහි ධමමෙහි යෙ ධමමා ඛන්ධසඩහඟිතෙන් සඩහඟිතා ආයතනසඩහඟිතෙන් අසඩහඟිතා ධාතුසඩහඟිතෙන් අසඩහඟිතා, තෙ ධමමා -පෙ- චතුභි ඛන්ධභි ද්විභායතනෙන් අට්ඨභි ධාතුභි අසඩහඟිතා.

6. අනිදසන්නස්පටිසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසමගහෙන සමගතිතා ආයතනසමගහෙන අසමගතිතා බාහුසමගහෙන අසමගතිතා -පෙ- නෙ ධම්මා චතුරි ඛන්ධෙහි දසභායතනෙනි සොළසහි බාහුහි අසමගතිතා.

7. සනිදසන්නෙනි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසමගහෙන සමගතිතා ආයතනසමගහෙන අසමගතිතා බාහුසමගහෙන අසමගතිතා -පෙ- නෙ ධම්මා චතුරි ඛන්ධෙහි ද්විභායතනෙනි අට්ඨහි බාහුහි අසමගතිතා.

8. සප්පටිසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - පෙ- උපද්ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසමගහෙන සමගතිතා ආයතනසමගහෙන අසමගතිතා බාහු සමගහෙන අසමගතිතා, නෙ ධම්මා කතිහි ඛන්ධෙහි කතිභායතනෙනි කතිහි බාහුහි අසමගතිතා.

නෙ ධම්මා චතුරි ඛන්ධෙහි එකාදසභායතනෙනි සත්තරසහි බාහුහි අසමගතිතා.

දසායතනා සත්තරස බාහුයො - සත්තිඤ්ඤා අසඤ්ඤාහවො¹
එකවොකාරහවො පරිදෙවො - සනිදසන්නස්පටිසං
අනිදසන්නං පුනරෙව² - සප්පටිසං උපාද'ති.

සමගතිනෙත අසමගතිත පද නිදෙදසො නිට්ඨිකො.³

1. අසඤ්ඤාහවො-සිරිමු

2. පුනරෙව-

3. අසමගතිනෙත සමගතිතං පද නිදෙදසො-සිරිමු, ඡායා, ම ජ යා

3. අසඩගහිතෙන සඩගහිත පද නිදේශයෝ

1. වේදනාඝනිකෙන යෙ ධම්මා -පෙ- සඤ්ඤාඝනිකෙන යෙ ධම්මා- සංකාරඝනිකෙන යෙ ධම්මා- සමුදයසංවේදන යෙ ධම්මා,- මහගසංවේදන යෙ ධම්මා ඛණ්ඩසඩගහෙන අසඩගහිතා, ආයතනසඩගහෙන සඩගහිතා, ධාතු සඩගහෙන සඩගහිතා, තෙ ධම්මා කතීහි ඛණ්ඩහි කතීහායතනෙනි කතීහි ධාතූහි සඩගහිතා: තෙ ධම්මා අසඩඛතං ඛණ්ඩතො යපෙඤා තීහි ඛණ්ඩහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඩගහිතා,

2. නිරොධසංවේදන යෙ ධම්මා ඛණ්ඩසඩගහෙන අසඩගහිතා ආයතනසඩගහෙන සඩගහිතා, ධාතුසඩගහෙන සඩගහිතා -පෙ- තෙ ධම්මා වතුහි ඛණ්ඩහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඩගහිතා

3. ජීවිතීන්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා ඛණ්ඩසඩගහෙන අසඩගහිතා ආයතන සඩගහෙන සඩගහිතා, ධාතුසඩගහෙන සඩගහිතා, -පෙ- තෙ ධම්මා අසඩඛතං ඛණ්ඩතො යපෙඤා ද්විති ඛණ්ඩහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඩගහිතා.

4. ඉන්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා -පෙ- පූර්වින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා - සුවින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා- දුක්ඛීන්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා,- සොමනස්සීන්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා,- දෙමනස්සීන්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා,- උපෙක්ඛීන්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා,- සඤ්ඤීන්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා,- විරිඬීන්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා - සතීන්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා- සමාධීන්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා- පඤ්ඤීන්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා- අනඤ්ඤා-තඤ්ඤාසංගම්භීන්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා - අඤ්ඤීන්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා - අඤ්ඤා-තාවීන්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා- අවිජ්ජාය යෙ ධම්මා- අවිජ්ජාපච්චයා සඩධාරෙන යෙ ධම්මා - සලායතනපච්චයා එසෙසන යෙ ධම්මා - එසපච්චයා වේදනාය යෙ ධම්මා - වේදනාපච්චයා තණ්හාය යෙ ධම්මා- තණ්හාපච්චයා උපාදගෙන යෙ ධම්මා- කම්මභවෙන යෙ ධම්මා ඛණ්ඩ සඩගහෙන අසඩගහිතා ආයතන සඩගහෙන සඩගහිතා ධාතුසඩගහෙන සඩගහිතා -පෙ- තෙ ධම්මා අසඩඛතං ඛණ්ඩතො යපෙඤා තීහි ඛණ්ඩහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඩගහිතා.

5. ජාතියා යෙ ධම්ම -පෙ- ජරාය යෙ ධම්මා- මරණෙන යෙ ධම්මා- ක්කානෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධ සඛගහෙන අසඛගතිතා ආයතන සඛගහෙන සඛගතිතා ධාතුසඛගහෙන සඛගතිතා, -පෙ- තෙ ධම්මා අසඛගතිතං ඛන්ධතො යපෙඤා ද්විති ඛන්ධගති එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඛගතිතා.

6. සොකෙන යෙ ධම්මා -පෙ- දුකෙකින යෙ ධම්මා- දෙවනසෙකන යෙ ධම්මා- උපායාසෙක යෙ ධම්මා- සතිපට්ඨානෙන යෙ ධම්මා- සමමසපධානෙන යෙ ධම්මා, - අපමඤ්ඤාය යෙ ධම්මා, - පඤ්චි ඉන්ද්‍රියෙහි යෙ ධම්මා- පඤ්චි බලෙහි යෙ ධම්මා- සත්තහි බොජ්ඣංගෙහි යෙ ධම්මා- අරියෙන අවස්ථිතිකෙන මග්ගෙන යෙ ධම්මා- එසෙසන යෙ ධම්මා- වෙදනාය යෙ ධම්මා- සඤ්ඤාය යෙ ධම්මා- වේතනාය යෙ ධම්මා- අධිමොක්ඛන යෙ ධම්මා- මනසිකාරෙන යෙ ධම්මා- හෙතුහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- හෙතුහි වෙ' ව සහෙතුකෙහි ව ධම්මෙහි යෙ ධම්මා, - හෙතුහි වෙව හෙතුසම්පයුතෙහි ව ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඛගහෙන අසඛගතිතා ආයතනසඛගහෙන සඛගතිතා ධාතුසඛගහෙන සඛගතිතා -පෙ- තෙ ධම්මා අසඛගතිතං ඛන්ධතො යපෙඤා තීති ඛන්ධගති එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඛගතිතා.

7. අප්පට්ඨයෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- අසඛගතිතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඛගහෙන අසඛගතිතා ආයතන සඛගහෙන සඛගතිතා ධාතුසඛගහෙන සඛගතිතා, -පෙ- තෙ ධම්මා චතුර්ති ඛන්ධගති එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඛගතිතා.

8. ආසවෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- ආසවෙහි වෙව සාසවෙහි ව ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- ආසවෙහිවෙව ආසවෙහි සම්පයුතෙහි ව ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධ සඛගහෙන අසඛගතිතා ආයතන සඛගහෙන සඛගතිතා ධාතුසඛගහෙන සඛගතිතා -පෙ- තෙ ධම්මා අසඛගතිතං ඛන්ධතො යපෙඤා තීති ඛන්ධගති එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඛගතිතා.

9. සංඤ්ඤාජනෙති -පෙ- ගඤ්ඤි-භිසොති- යොගෙති- නිවරණෙති- පරාමාසෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- පරාමාසෙති වෙව පරාමට්ඨෙති ව ධම්මෙති යෙ ධම්මා ඛන්ධසඛගහෙන අසඛගතිතා ආයතනසඛග හන සඛගතිතා ධාතුසඛගහෙන සඛගතිතා, -පෙ- තෙ ධම්මා අසඛගතිතං ඛන්ධතො යපෙඤා තීති ඛන්ධෙති එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඛගතිතා.

10. වේතසිකෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- විතසමප්පකෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- විතසංසට්ඨෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- විතස සට්ඨසමුට්ඨානෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- විතසංසට්ඨසමුට්ඨානසහගුති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- විතසංසට්ඨසමුට්ඨානානුපරිවතතිති ධම්මෙති යෙ ධම්මා ඛන්ධසඛගහෙන අසඛගතිතා ආයතනසඛගහෙන සඛගතිතා, ධාතුසඛගහෙන සඛගතිතා, -පෙ- තෙ ධම්මා අසඛගතිතං ඛන්ධතො යපෙඤා එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඛගතිතා.

11. විතසහගුති ධම්මෙති යෙ ධම්මා -පෙ- විතසානුපරිවතතිති ධම්මෙති යෙ ධම්මා ඛන්ධසඛගහෙන අසඛගතිතා ආයතනසඛගහෙන සඛගතිතා ධාතුසඛගහෙන සඛගතිතා. -පෙ- තෙ ධම්මා න කෙතිවි ඛන්ධෙති එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඛගතිතා.

12. උපාදනෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා -පෙ- කිලෙසෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- කිලෙසෙති වෙව සංකිලෙසිකෙති ව ධම්මෙති යෙ ධම්මා- කිලෙසෙති වෙව සංකිලිට්ඨෙති ව ධම්මෙති යෙ ධම්මා- කිලෙසෙති වෙව කිලෙසසමප්පකෙති ව ධම්මෙති යෙ ධම්මා ඛන්ධසඛගහෙන අසඛගතිතා ආයතනසඛගහෙන සඛගතිතා ධාතුසඛගහෙන සඛගතිතා තෙ ධම්මා කතීති ඛන්ධෙති කතීතා'යතනෙනි කතීති ධාතුති සඛගතිතා: තෙ ධම්මා අසඛගතිතං ඛන්ධතො යපෙඤා තීති ඛන්ධෙති එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඛගතිතා.

තයො ඛන්ධා තථා සච්චා ඉන්ද්‍රියානි ව සොළස
පදනි පච්චයාකාරෙ වුද්දස්ස'පරි වුද්දස,
සමකිංස පද හොනති ගොච්ඡකෙසු දසස්වථ
දූවෙ වුලලනතර' දුකා අට්ඨ හොනති මහතතරා,ති'

අසඛගතිනෙත සඛගතිතපදනිදෙදොසො නිට්ඨිකො.

1. චූළකතර - මජ්ඣ.

2. උද්දානපාඨා PMS පොත්තකෙ නදිසසනති.

4. සඩගහිතෙන සඩගහිතපදනිදෙදසො.

1. සමුදයසවෙවන යෙ ධම්මා -පෙ- මහසවෙවන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඩගහෙන සඩගහිතා, ආයතනසඩගහෙන සඩගහිතා, ධාතුසඩගහෙන සඩගහිතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඩගහෙන සඩගහිතා, ආයතනසඩගහෙන සඩගහිතා, ධාතුසඩගහෙන සඩගහිතා, තෙ ධම්මා කතිහි ඛන්ධෙහි කතිහා යතනෙහි කතිහි ධාතූහි සඩගහිතා: තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සඩගහිතා.

2. ඉඤ්ඤියෙන යෙ ධම්මා -පෙ- පුරිසිඤ්ඤියෙන යෙ ධම්මා, සුඛිඤ්ඤියෙන යෙ ධම්මා- දුක්ඛිඤ්ඤියෙන යෙ ධම්මා- සොමනස්සිඤ්ඤියෙන යෙ ධම්මා, දෙමනස්සිඤ්ඤියෙන යෙ ධම්මා- උපෙක්ඛිඤ්ඤියෙන යෙ ධම්මා- සඤ්ඤියෙන යෙ ධම්මා,- විරිසිඤ්ඤියෙන¹ යෙ ධම්මා- සතිඤ්ඤියෙන යෙ ධම්මා- සමාධිඤ්ඤියෙන යෙ ධම්මා- පඤ්ඤිඤියෙන යෙ ධම්මා- අනඤ්ඤානඤ්ඤාසකාමිතිඤ්ඤියෙන යෙ ධම්මා- අඤ්ඤිඤියෙන යෙ ධම්මා- අඤ්ඤාතාචිඤ්ඤියෙන යෙ ධම්මා-

අවිජ්ජාය යෙ ධම්මා- අවිජ්ජාපච්චයා සංඛාරෙන යෙ ධම්මා- සළායනනපච්චයා එසෙසන යෙ ධම්මා- වේදනාපච්චයා තණ්හාය යෙ ධම්මා- තණ්හාපච්චයා උපාදනෙන යෙ ධම්මා- කම්මහවෙන යෙ ධම්මා- සොකෙන යෙ ධම්මා- පරිදෙවෙන යෙ ධම්මා-දුසෙකින යෙ ධම්මා- දෙමනසෙසන යෙ ධම්මා- උපායාසෙන යෙ ධම්මා-

සතිපට්ඨානෙන යෙ ධම්මා- සම්මප්පධානෙන යෙ ධම්මා- අප්ප- මඤ්ඤය යෙ ධම්මා- පඤ්ඤි ඉඤ්ඤියෙහි යෙ ධම්මා- පඤ්ඤි බලෙහි යෙ ධම්මා- සත්තහි බොජ්ඣංගෙහි යෙ ධම්මා- අරියෙන අවිඤ්ඤි- කෙන මග්ගෙන යෙ ධම්මා- එසෙසන යෙ ධම්මා- වේදනාය යෙ ධම්මා- අධිමොක්ඛින යෙ ධම්මා- මනසිකාරෙන යෙ ධම්මා-

1. විරිසිඤ්ඤියෙන - ම ය ස.

හෙතැනි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- හෙතැනි වෙව් සහෙතැනෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා හෙතැනි වෙව් හෙතැසම්පයුකෙහි ව ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- ආසවෙහි- සංකෘතෘප්තෙහි- ගජෙහි- ඔසෙහි- යොගෙහි- නිවරණෙහි- පරාමාසෙහි- උපාද්තෙහි- කිලෙසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- කිලෙසෙහි වෙව් සංකිලෙසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- කිලෙසෙහි වෙව් සංකිලිවෙස්සි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- කිලෙසෙහි වෙව් කිලෙසසම්පයුකෙහි ව ධම්මෙහි යෙ ධම්මා බැඳිසඛගහෙන සඛගහිතා ආයතනසඛගහෙන සඛගහිතා බාහුසඛගහෙන සඛගහිතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා බැඳි සඛගහෙන සඛගහිතා, ආයතනසඛගහෙන සඛගහිතා, බාහුසඛගහෙන සඛගහිතා. තෙ ධම්මා කතීහි බැඳිහි කතීහායතනෙහි කතීහි බාහුහි සඛගහිතා; තෙ ධම්මා එකෙන බැඳිහි එකෙනායතනෙන එකාය බාහුයා සඛගහිතා.

දෙව් සච්චා පණ්ණාසකපදා¹ එකාදසපට්ඨපද²
උඬං පුන එකාදස ගොව්ඡකපදමෙස්ස තිංසව්ධං³ ති.

ඛගහිතෙන සඛගහිතපදනිද්දෙසො නිවස්සිතො.

1. පණ්ණාසකපදානි, PTS

2. පට්ඨපදපාද-PTS

3. තිංසව්ධාසිමු.-PTS

5. අසාධගතීන්ගේ අසාධගතීන් පද නිශ්චයය.

[illegible]

2. වේදනාකම්මේදන යෙ ධම්මා -පෙ- සංඝඤ්ඤාකම්මේදන යෙ ධම්මා-සංඝාරකම්මේදන යෙ ධම්මා ඛණ්ඩසම්මානේදන අසම්මානිතා, ආයතන සම්මානේදන අසම්මානිතා, ධාතුසම්මානේදන අසම්මානිතා, තෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා -පෙ- තෙ ධම්මා ද්විති ඛණ්ඩෙති ඵකාදසනා' යන්නෙති සත්තරසති ධාතූති අසම්මානිතා.

3. විඤ්ඤාණසංවිජෙනින යෙ ධම්මා - පෙ- මනායතනෙන යෙ ධම්මා-
චක්ඛුවිඤ්ඤාණ ධාතුයා යෙ ධම්මා- මනෝ ධාතුයා යෙ ධම්මා-මනෝ
විඤ්ඤාණ ධාතුයා යෙ ධම්මා- මනිඤ්ඤෙන යෙ ධම්මා ඛණ්ඩසංඛගෙන
අසංඛරිතා, ආයතන සංඛගෙන අසංඛරිතා, ධාතුසංඛගෙන අසංඛරිතා,
තෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා - පෙ- තෙ ධම්මා චතුති ඛණ්ඩෙති ඒකාදස-
තායතනෙති ඒකාදසති අසංඛරිතා.

4. වික්‍රියායතනෙන් යෙ ධම්මා -පෙ- ථොට්ඨබ්බායතනෙන් යෙ ධම්මා- වික්‍රියාධාතුයා යෙ ධම්මා- ථොට්ඨබ්බාධාතුයා යෙ ධම්මා ධ්වංශයතනෙන් අසභ්‍යතා, ආයතන සභ්‍යතනෙන් අසභ්‍යතා, ධාතු සභ්‍යතනෙන් අසභ්‍යතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- තෙ ධම්මා චතුර්විංශකි ද්විතීයයතනෙහි අට්ඨකි ධාතුහි අසභ්‍යතා.

5. ධම්මායතනෙන යෙ ධම්මා -පෙ- ධම්මධාතුයා යෙ ධම්මා ඉත්ථිඤ්ඤා යෙන යෙ ධම්මා-පුරිසිඤ්ඤායෙන යෙ ධම්මා- ජිවිතීඤ්ඤායෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධ සංඛ්‍යානිකාදිසංඛ්‍යානිකා ආයතන සංඛ්‍යානිකාදිසංඛ්‍යානිකා ධාතු සංඛ්‍යානිකාදිසංඛ්‍යානිකා, තෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන සත්ති ධාතුති අසංඛ්‍යානිකා.

6. සම්ප්‍රදායසංඛ්‍යානිකා යෙ ධම්මා -පෙ- මහාසංඛ්‍යානිකා යෙ ධම්මා- නිරෝධසංඛ්‍යානිකා යෙ ධම්මා ඛන්ධසංඛ්‍යානිකාදිසංඛ්‍යානිකා ආයතන සංඛ්‍යානිකාදිසංඛ්‍යානිකා ධාතුසංඛ්‍යානිකාදිසංඛ්‍යානිකා, තෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා -පෙ- තෙ ධම්මා ද්විති ඛන්ධෙති එකාදසහායතනෙති සත්ති ධාතුති අසංඛ්‍යානිකා.

7. චක්ඛුඤ්ඤායෙන යෙ ධම්මා -පෙ- කායිඤ්ඤායෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධ සංඛ්‍යානිකාදිසංඛ්‍යානිකා, ආයතන සංඛ්‍යානිකාදිසංඛ්‍යානිකා, ධාතුසංඛ්‍යානිකාදිසංඛ්‍යානිකා, තෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා -පෙ- තෙ ධම්මා චතුති ඛන්ධෙති ද්විතියතනෙති අවසති ධාතුති අසංඛ්‍යානිකා.

8. සුඛිඤ්ඤායෙන යෙ ධම්මා -පෙ- දුක්ඛිඤ්ඤායෙන යෙ ධම්මා-සොමනස්සි ඤ්ඤායෙන යෙ ධම්මා- දොමනස්සිඤ්ඤායෙන යෙ ධම්මා- උපෙක්ඛිඤ්ඤායෙන යෙ ධම්මා- සංඛිඤ්ඤායෙන යෙ ධම්මා- විරිසිඤ්ඤායෙන¹ යෙ ධම්මා -සතිඤ්ඤායෙන යෙ ධම්මා-සංඛිඤ්ඤායෙන යෙ ධම්මා -පඤ්ඤාඤ්ඤායෙන යෙ ධම්මා- අනඤ්ඤා- තඤ්ඤාසංඛිතීඤ්ඤායෙන යෙ ධම්මා- අඤ්ඤාඤ්ඤායෙන යෙ ධම්මා- අඤ්ඤාතා- විඤ්ඤායෙන යෙ ධම්මා- අවිජ්ජාය යෙ ධම්මා- අවිජ්ජාපච්චයා සංඛාරෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධසංඛ්‍යානිකාදිසංඛ්‍යානිකා, ආයතන සංඛ්‍යානිකාදිසංඛ්‍යානිකා, ධාතුසංඛ්‍යානිකාදිසංඛ්‍යානිකා, තෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා -පෙ- තෙ ධම්මා ද්විති ඛන්ධෙති එකාදසහායතනෙති සත්ති ධාතුති අසංඛ්‍යානිකා.

1. විරිසිඤ්ඤායෙන- ම ජ සං

9. සඬාරපච්චයා විඤ්ඤාණෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඬහෙන අසඬහිතා, ආයතනසඬහෙන අසඬහිතා, ධාතුසඬහෙන අසඬහිතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- තෙ ධම්මා චතුර්ථි ඛන්ධෙහි එකාදසභායකතෙහි එකාදසභි ධාතුහි අසඬහිතා.

10. විඤ්ඤාණපච්චයා නාමරූපෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඬහෙන අසඬහිතා ආයතනසඬහෙන අසඬහිතා ධාතුසඬහෙන අසඬහිතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙහි එකෙනායකතෙන සත්තභි ධාතුහි අසඬහිතා.

11. නාමරූපපච්චයා සළායකතෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඬහෙන අසඬහිතා ආයතනසඬහෙන අසඬහිතා ධාතුසඬහෙන අසඬහිතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- තෙ ධම්මා ද්විති ඛන්ධෙහි එකෙනායකතෙහි එකාය ධාතුයා අසඬහිතා.

12. සළායකනපච්චයා එසෙසන යෙ ධම්මා -පෙ- එසෙසන පච්චයා වේදනාය යෙ ධම්මා -වේදනාපච්චයා තණ්හාය යෙ ධම්මා -තණ්හාපච්චයා උපාදනෙන යෙ ධම්මා -කම්මභවෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඬහෙන අසඬහිතා, ආයතනසඬහෙන අසඬහිතා, ධාතුසඬහෙන අසඬහිතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- තෙ ධම්මා ද්විති ඛන්ධෙහි එකාදසභායකතෙහි සත්තරසභි ධාතුහි අසඬහිතා.

13. අරූප භවෙන යෙ ධම්මා -පෙ- නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤාභවෙන යෙ ධම්මා -චතුර්වාකාරභවෙන යෙ ධම්මා -ඉද්ධිපාදෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඬහෙන අසඬහිතා, ආයතනසඬහෙන අසඬහිතා, ධාතුසඬහෙන අසඬහිතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙහි දසභායකතෙහි දසභි ධාතුහි අසඬහිතා.

14. අසඤ්ඤාභවෙන¹ යෙ ධම්මා -පෙ - එකචොකාර භවෙන යෙ ධම්මා -ජාතියා යෙ ධම්මා -ජරාය යෙ ධම්මා -මරණෙන යෙ ධම්මා - ඛන්ධසඬහෙන අසඬහිතා, ආයතනසඬහෙන අසඬහිතා, ධාතුසඬහෙන අසඬහිතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධෙහි එකෙනායකතෙන සත්තභි ධාතුහි අසඬහිතා.

1. අසඤ්ඤා භවෙන - පිච්ච

15. පරිදෙවෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඬහෙන අසඬහිතා, ආයතන සඬහෙන අසඬහිතා, ධාතුසඬහෙන අසඬහිතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- තෙ ධම්මා චතුහි ඛන්ධෙහි දව්හායතනෙහි අට්ඨහි ධාතුහි අසඬහිතා.

16. යොකෙන යෙ ධම්මා -පෙ- දුක්ඛෙන යෙ ධම්මා- දෙමනස්සෙන යෙ ධම්මා- උපයාසෙන යෙ ධම්මා- සතිපට්ඨානෙන යෙ ධම්මා- සමප්ප- ධානෙන යෙ ධම්මා- ක්ඛානෙන යෙ ධම්මා- අප්පමඤ්ඤාය යෙ ධම්මා- පඤ්ඤාහි ඉන්ද්‍රියෙහි යෙ ධම්මා- පඤ්ඤාහි බලෙහි යෙ ධම්මා- සත්තාහි- බොජ්ඣංගෙහි යෙ ධම්මා- අරියෙන අට්ඨංගිකෙන මග්ගෙන යෙ ධම්මා- ඵසෙසෙන යෙ ධම්මා- වෙදනාය යෙ ධම්මා- සඤ්ඤාය යෙ ධම්මා- චේතනාය යෙ ධම්මා- අධිමොක්ඛෙන යෙ ධම්මා- මනසිකාරොග යෙ ධම්මා, ඛන්ධසඬහෙන අසඬහිතා, ආයතනසඬහෙන අසඬහිතා, ධාතුසඬහෙන අසඬහිතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- තෙ ධම්මා දව්හි ඛන්ධෙහි එකාදසභායතනෙහි සත්තරසති ධාතුහි අසඬහිතා.

17. විකෙතන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඬහෙන අසඬහිතා, ආයතන සඬහෙන අසඬහිතා ධාතුසඬහෙන අසඬහිතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- තෙ ධම්මා චතුහි ඛන්ධෙහි එකාදසභායතනෙහි එකාදසති ධාතුහි අසඬහිතා.

18. කුසලෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- අකුසලෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-සුඛාය වෙදනාය සම්ප්ප්‍රකෙතති ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- දුක්ඛාය වෙදනාය සම්ප්ප්‍රකෙතති ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අදුක්ඛමසුඛාය වෙදනාය සම්ප්ප්‍රකෙතති ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- විප කෙති ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- විපාක ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අනුපාදිතනඅනුපාදනියෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සංඝිලිට්ඨසංඝිලිලෙසිකෙති ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අසංඝිලිට්ඨ අසංකිලෙසිකෙති ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සචිත්තකසචිචාරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අචිත්තකසචිචාරමග්ගෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-

පීතීසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සුඛසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- උපෙක්ඛාසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- දසසනෙන පහා- නබ්බෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- භාවනාය පහානබ්බෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- දසසනෙන පහානබ්බහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- භාවනාය පහානබ්බහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- ආවයගාමීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අපවයගාමීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සෙකෙඛහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අසෙකෙඛහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- මහග්ගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අප්පමාණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- පටිත්ථාරමමණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- මහග්ගතාරමමණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අප්පමාණාරමමණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- හීනෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- පඤ්ඤෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- මිච්ඡත්තනියතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සමමත්තනියතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- මග්ගාරමමණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- මග්ගහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- මග්ගාධිපතීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අනීතාරමමණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අනාගතාරමමණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- පච්චුප්පකතාරමමණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අර්ථකතාරමමණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- බහිද්ධාරමමණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අර්ථකතබහිද්ධාරමමණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා බන්ධසඬහෙන අසඬහිතා ආයතනසඬහෙන අසඬහිතා ධාතුසඬහෙන අසඬහිතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන බන්ධන දසභායතනෙහි දසහි ධාතුහි අසඬහිතා.

19. සනිදසසනසප්පටිසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- අනිදසසන සප්පටිසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා බන්ධසඬහෙන අසඬහිතා, ආයතන සඬහෙන අසඬහිතා ධාතුසඬහෙන අසඬහිතා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- තෙ ධම්මා චතුහි බන්ධනි ද්විභායතනෙහි අට්ඨහි ධාතුහි අසඬහිතා.

20. හෙතුහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- හෙතුහි චේව සහෙතුකෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- හෙතුහි චේව හෙතුසම්පයුතකෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා බන්ධසඬහෙන අසඬහිතා, ආයතනසඬහෙන අසඬහිතා, ධාතුසඬහෙන අසඬහිතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- -පෙ- තෙ ධම්මා ද්විහි බන්ධනි එකාදසභායතනෙහි සකාරසහි ධාතුහි අසඬහිතා.

21. සහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- හෙතුසම්පයුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සහෙතුකෙහි වෙව න ව හෙතුහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා හෙතු සම්පයුකෙහි වෙව න ව හෙතුහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- න හෙතු සහෙතු කෙහි ධම්මෙහි¹ යෙ ධම්මා ඛන්ධසඬහෙන අසඬහිතා, ආයතන සඬහෙන අසඬහිතා, ධාතුසඬහෙන අසඬහිතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධන දසහායකතෙහි දසහි ධාතුහි අසඬහිතා.

22. අපච්චයෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- අසඬඛකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධ සඬහෙන අසඬහිතා, ආයතන සඬහෙන අසඬහිතා, ධාතුසඬහෙන අසඬහිතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- තෙ ධම්මා ද්විති ඛන්ධෙහි එකාදසහායකතෙහි සත්තරසහි ධාතුහි අසඬහිතා.

23. සතිදසසතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- සප්පට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධ සඬහෙන අසඬහිතා, ආයතන සඬහෙන අසඬහිතා, ධාතුසඬහෙන අසඬහිතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- තෙ ධම්මා චතුහි ඛන්ධෙහි ද්විහායකතෙහි අට්ඨති ධාතුහි අසඬහිතා.

24. රුපිති ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඬහෙන අසඬහිතා, ආයතනසඬහෙන අසඬහිතා, ධාතුසඬහෙන අසඬහිතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධන, එකෙනායකතෙන සත්තහි ධාතුහි අසඬහිතා.

25. අරුපිති ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- ලොකුත්තරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඬහෙන අසඬහිතා, ආයතනසඬහෙන අසඬහිතා, ධාතුසඬහෙන අසඬහිතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධන දසහායකතෙහි දසහි ධාතුහි අසඬහිතා.

26. ආසවෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- ආසවෙහි වෙව සාසවෙහි ව ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- ආසවෙහි වෙව ආසවසම්පයුකෙහි ව ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-ඛන්ධසඬහෙන අසඬහිතා, ආයතනසඬහෙන අසඬහිතා, ධාතුසඬහෙන අසඬහිතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- තෙ ධම්මා ද්විති ඛන්ධෙහි එකාදසහායකතෙහි සත්තරසහි ධාතුහි අසඬහිතා.

1. න හෙතුහි ධම්මෙහි සහෙතුකෙහි ධම්මෙහි-සතා

27. අනාසවෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- ආසව්‍යමපසුකෙතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-ආසව්‍යමපසුකෙතෙහි වෙව් නො ව ආසවෙහි ව ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-ආසව්‍යමපසුකෙතෙහි අනාසවෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඬහෙන අසඬහිතා ආයතනසඬහෙන අසඬහිතා ධාතුසඬහෙන අසඬහිතා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධන දසහා'යතනෙනි දසහි ධාතුහි අසඬහිතා.

28. සංයොජනෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- ගජෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-ඔසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-යොගෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-නිවරණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-පරාමාසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-පරාමාසෙහි වෙව් පරාමට්ඨෙහි ව ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-ඛන්ධසඬහෙන අසඬහිතා, ආයතනසඬහෙන අසඬහිතා, ධාතුසඬහෙන අසඬහිතා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- තෙ ධම්මා ද්විති ඛන්ධනි එකාදසහායතනෙනි සත්තරසහි ධාතුහි අසඬහිතා.

29. අපරාමට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- අපරාමාසව්‍යමපසුකෙතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- පරාමාසව්‍යමපසුකෙතෙහි අපරාමට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - සාරමමණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඬහෙන අසඬහිතා, ආයතනසඬහෙන අසඬහිතා, ධාතුසඬහෙන අසඬහිතා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධන දසහායතනෙනි දසහි ධාතුහි අසඬහිතා.

30. අනාරමමණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-පෙ-නො වීකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- වීක්‍යව්‍යමපසුකෙතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මාවීක්‍යව්‍යමපසුකෙතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-වීක්‍යසමුට්ඨානෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-වීක්‍යසහභුහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-වීක්‍යානුපරිවක්‍යති ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-බාහිරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-උපාදුහි ධම්මෙහි . යෙ ධම්මා- ඛන්ධසඬහෙන අසඬහිතා, ආයතනසඬහෙන අසඬහිතා, ධාතුසඬහෙන අසඬහිතා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛන්ධන එකෙනා-යතනෙන සත්තහි ධාතුහි අසඬහිතා.

1. උපාදුධම්මෙහි-ම ඡ සං, සහ

31. විතෙතභි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඬහෙන අසඬහිතා, ආයතනසඬහෙන අසඬහිතා, බාහුසඬහෙන අසඬහිතා, තෙභි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- තෙ ධම්මා චතුභි ඛන්ධෙහි ඵකාදසභායතනෙහි ඵකාදසභි බාහුහි අසඬහිතා.

32. චෙතසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- විතසම්පයුතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- විතසංසට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-විතසංසට්ඨ- සමුට්ඨානෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-විතසංසට්ඨසමුට්ඨානාසහභුහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-විතසංසට්ඨසමුට්ඨානානුපරිවතනිහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඬහෙන අසඬහිතා, ආයතනසඬහෙන අසඬහිතා, බාහු සඬහෙන අසඬහිතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- තෙ ධම්මා ද්විභි ඛන්ධෙහි ඵකාදසභායතනෙහි සතතරසභි බාහුහි අසඬහිතා.

33. අජ්ඣත්තිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඬහෙන අසඬහි- හිතා, ආයතනසඬහෙන අසඬහිතා බාහුසඬහෙන අසඬහිතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- තෙ ධම්මා තිභි ඛන්ධෙහි ඵකෙතායතනෙන ඵකාය බාහුයා අසඬහිතා.

34. උපාදනෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-පෙ-කිලෙසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා කිලෙසෙහි චෙව සංකිලෙසිකෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- කිලෙසෙහි චෙව සංකිලිට්ඨෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- කිලෙසෙහි චෙව කිලෙසසම්ප- යුතෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඬහෙන අසඬහිතා, ආයතන සඬහෙන අසඬහිතා, බාහුසඬහෙන අසඬහිතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- තෙ ධම්මා ද්විභි ඛන්ධෙහි ඵකාදසභායතනෙහි සතතරසභි බාහුහි අසඬහිතා.

35. අසංකිලෙසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- සංකිලිට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-කිලෙසසම්පයුතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සංකිලිට්ඨෙහි චෙව නො ච කිලෙසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -කිලෙස සම්පයුතෙහි චෙව නො ච කිලෙසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-කිලෙසවිප්ප- යුතෙහි අසංකිලෙසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -දස්සනෙන පහාතබ්බෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -භාවනාය පහාතබ්බෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -දස්ස- නෙන පහාතබ්බහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- භාවනාය පහාතබ්බහෙතු- කෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -සවිතකෙකහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -සවිචාරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-සප්පිතිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පිතිසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-සුඛසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -උපෙක්ඛාසහ ගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- න කාමාවචරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා

රූපාවචරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-අරූපාවචරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා
අපරියාපනෙනාහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-නියායාහිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-
භියතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අනුක්තරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-
සරණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා බන්ධසඬගහෙන අසඬගහිතා, ආයනන
සඬගහෙන අසඬගහිතා, ධාතුසඬගහෙන අසඬගහිතා තෙහි ධම්මෙහි
යෙ ධම්මා බන්ධසඬගහෙන අසඬගහිතා, ආයනනසඬගහෙන අසඬගහිතා,
ධාතුසඬගහෙන අසඬගහිතා; තෙ ධම්මා කතීහි බන්ධෙහි කතීභායතනෙහි
කතීහි ධාතුහි අසඬගහිතා. තෙ ධම්මා එකෙන බන්ධන දසභායතනෙහි
දසහි ධාතුහි අසඬගහිතා.

රූපඤ්ච ධම්මායතනං ධම්මධාතු -
ඉත්තිපුමං පීචීතං නාමරූපං,
දෙව භවා ජාතිජරාමච්ඡාරූපං,
අනාරමෙණං නො විතෙනා විප්පද්ධතං.

විසංසට්ඨං¹ සමුට්ඨානසහභුති අනුපට්ඨිකති,
බාහිරං උපාද් දෙව විසති² එස නයො සුචුද්ධො,

[සබ්බෙ බන්ධා තථායතන ධාතුයො සච්චතො තයො,
ඉත්ථියානිපි සබ්බානි තෙ විසති පට්ඨවතො.
පරතො සොළස පද තෙවන්තාලීසකං තිකෙ,
ගොච්ඡකෙ සත්තති දෙව ච සත්ත වුලුත්තරෙ පද.
මහත්තරෙ පද වුත්තා අට්ඨාරස තතො පරං,
අට්ඨාරසෙව ඤාතබ්බා සෙසා ඉධ න භාසිතා ති ³.

අසඬගහිතෙන අසඬගහිත පද නිදද්දසො නිට්ඨිකො.

1. විසංසට්ඨං - P.T.S.

2. දෙව විසයො - ම ඡ සං, සිරිමු

3. ඉමා භාථායො කත්ථි න දිස්සතෙ

6. සමපයෝගවිපපයෝග පද නිදේශයෝ

1. රූපක්ඛණ්ඩො කතීභි ඛණ්ඩෙති කතීභායතනෙනි කතීභි ධාතුභි සමපයුක්තොති: නත්ථි.

කතීභි විපපයුක්තො: චතුභි ඛණ්ඩෙති එකෙනායතනෙන සත්තභි ධාතුභි විපපයුක්තො. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙතිවි විපපයුක්තො.

2. වේදනාක්ඛණ්ඩො -පෙ- සංඤ්ඤාක්ඛණ්ඩො-- සංඛාරාක්ඛණ්ඩො -පෙ- තීභි ඛණ්ඩෙති එකෙනායතනෙන සත්තභි ධාතුභි සමපයුක්තො එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙතිවි සමපයුක්තො.

කතීභි විපපයුක්තො: එකෙන ඛණ්ඩෙන දසභායතනෙනි දසභි ධාතුභි විපපයුක්තො, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙතිවි විපපයුක්තො.

3. විඤ්ඤාණක්ඛණ්ඩො -පෙ- තීභි ඛණ්ඩෙති සමපයුක්තො එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙතිවි සමපයුක්තො.

කතීභි විපපයුක්තො; එකෙන ඛණ්ඩෙන දසභායතනෙනි දසභි ධාතුභි විපපයුක්තො. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙතිවි විපපයුක්තො.

4. චක්ඛායතනං -පෙ- ඵොට්ඨබ්බායතනං -පෙ- සමපයුක්තොති: නත්ථි.

කතීභි විපපයුක්තො, චතුභි ඛණ්ඩෙති එකෙනායතනෙන සත්තභි ධාතුභි විපපයුක්තො, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙතිවි විපපයුක්තො.

5. මනායතනං -පෙ- තීභි ඛණ්ඩභි සමපයුක්ඛං. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙතිවි සමපයුක්ඛං.

කතීභි විපපයුක්ඛං: එකෙන ඛණ්ඩන දසභායතනෙහි දසභි ධාතුභි විපපයුක්ඛං. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙතිවි විපපයුක්ඛං.

6. වත්ඛුධාතු -පෙ- ඵොටඨබ්බධාතු -පෙ- සමපයුක්ඛානී: නස්ථි.

කතීභි විපපයුක්ඛං: වතුභි ඛණ්ඩභි එකෙනායතනෙන සත්භි ධාතුභි විපපයුක්ඛං. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙතිවි විපපයුක්ඛං.

7. වත්ඛුවිඤ්ඤාණධාතු -පෙ- මනොධාතු—මනො විඤ්ඤාණ ධාතු- තීභි ඛණ්ඩභි සමපයුක්ඛං. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙතිවි සමපයුක්ඛං.

කතීභි විපපයුක්ඛං: එකෙන ඛණ්ඩන දසභායතනෙහි සොළසභි ධාතුභි විපපයුක්ඛං. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙතිවි විපපයුක්ඛං.

8. සමුදය යව්වං -පෙ- මග්ගසව්වං -පෙ- තීභි ඛණ්ඩභි එකෙනා- යතනෙන එකාය ධාතුයා සමපයුක්ඛං. එකෙන ඛණ්ඩන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙතිවි සමපයුක්ඛං.

කතීභි විපපයුක්ඛං: එකෙන ඛණ්ඩන දසභායතනෙහි සොළසභි ධාතුභි විපපයුක්ඛං. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙතිවි විපපයුක්ඛං.

9. නිරොධසව්වං -පෙ- වත්ඛුඤ්ඤං- කාඨිඤ්ඤං- ඉත්ථිඤ්ඤං- පුරි- සිඤ්ඤං- සමපයුක්ඛානී: නස්ථි.

කතීභි විපපයුක්ඛං: වතුභි ඛණ්ඩභි එකෙනායතනෙන සත්භි ධාතුභි විපපයුක්ඛං. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙතිවි විපපයුක්ඛං.

10. මනිඤ්ඤියං -පෙ- තීභි ඛණ්ඩෙහි සමපයුතං, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි සමපයුතං.

කතීභි විපපයුතං: එකෙන ඛණ්ඩන දසහායතනෙනි දසහි ධාතුහි විපපයුතං. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි විපපයුතං.

11. සුඛිඤ්ඤියං -පෙ- දුක්ඛිඤ්ඤියං - සොමනස්සිඤ්ඤියං - දෙමනස්සිඤ්ඤියං- තීභි ඛණ්ඩෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සමපයුතං, එකෙනා-යතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි සමපයුතං.

කතීභි විපපයුතං: එකෙන ඛණ්ඩන දසහායතනෙනි සොළසහි ධාතුහි විපපයුතං, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි විපපයුතං.

12. උපෙක්ඛිඤ්ඤියං -පෙ- තීභි ඛණ්ඩෙහි එකෙනායතනෙන ඡහි ධාතුහි සමපයුතං. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි සමපයුතං.

කතීභි විපපයුතං: එකෙන ඛණ්ඩන දසහායතනෙනි එකාදසහි ධාතුහි විපපයුතං, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි විපපයුතං.

13. සඤ්ඤියං -පෙ- වීරිඨිඤ්ඤියං- සතිඤ්ඤියං-සමාධිඤ්ඤියං -පඤ්ඤිඤ්ඤියං- අනඤ්ඤතඤ්ඤසංචිතිඤ්ඤියං - අඤ්ඤිඤ්ඤියං - අඤ්ඤතාවිඤ්ඤියං - අවිජජා- අවිජජාපච්චයා සංඛාරා - තීභි ඛණ්ඩෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සමපයුතං. එකෙන ඛණ්ඩන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි සමපයුතං.

කතීභි විපපයුතං: එකෙන ඛණ්ඩන දසහායතනෙනි සොළසහි ධාතුහි විපපයුතං. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි විපපයුතං.

14. සභිකාරපව්වයා වීඤ්ඤාණං -පෙ- තීභි ඛජෙධිති සමපයුතො. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙතිවි සමපයුතො.

කතීති විපපයුතො: එකෙන ඛජෙධන දසභායතනෙති දසභි ධාතුභි විපපයුතො. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙතිවි විපපයුතො.

15. සලායතනපව්වයා එසොසා -පෙ- තීභි ඛජෙධිති එකෙනායතනෙන සත්භි ධාතුභි සමපයුතො. එකෙන ඛජෙධන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙතිවි සමපයුතො.

කතීති විපපයුතො: එකෙන ඛජෙධන දසභායතනෙති දසභි ධාතුභි විපපයුතො. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙතිවි විපපයුතො.

16. එසසපව්වයා වේදනා -පෙ- තීභි ඛජෙධිති එකෙනායතනෙන සත්භි ධාතුභි සමපයුතො. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙතිවි සමපයුතො.

කතීති විපපයුතො: එකෙන ඛජෙධන දසභායතනෙති දසභි ධාතුභි විපපයුතො. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙතිවි විපපයුතො.

17. වේදනාපව්වයා තණ්හා -පෙ- තණ්හා පව්වයා උපාදානං කම්මහවො - තීභි ඛජෙධිති එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සමපයුතො, එකෙන ඛජෙධන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙතිවි සමපයුතො.

කතීති විපපයුතො: එකෙන ඛජෙධන දසභායතනෙති පොළසභි ධාතුභි විපපයුතො. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙතිවි විපපයුතො.

18. රූපභවො -පෙ- සමපයුක්ඛොති: නත්ථි.

කතීහි වීජපයුක්ඛො: න කෙහිවි ඛජෙධි න කෙහිවි ආයතනෙහි තීහි ධාතුහි වීජපයුක්ඛො.

19. අරූපභවො -පෙ- නෙවසඤ්ඤ නාසඤ්ඤභවො - චතුචොකාර භවො - සමපයුක්ඛොති: නත්ථි.

කතීහි වීජපයුක්ඛො: එකෙන ඛජෙධින දසභායතනෙහි සොළසහි ධාතුහි වීජපයුක්ඛො. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි වීජපයුක්ඛො.

20. අසඤ්ඤභවො -පෙ- එකචොකාර භවො - පරිදෙවො - සමපයුක්ඛොති: නත්ථි.

කතීහි වීජපයුක්ඛො: චතුහි ඛජෙධි එකෙනායතනෙන සතහි ධාතුහි වීජපයුක්ඛො. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි වීජපයුක්ඛො.

21. සොකො -පෙ- දුක්ඛං-දෙමනස්සං - තීහි ඛජෙධි එකෙනායත-
නෙන එකාය ධාතුයා සමපයුක්ඛො. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා
කෙහිවි සමපයුක්ඛො.

කතීහි වීජපයුක්ඛො: එකෙන ඛජෙධින දසභායතනෙහි සොළසහි
ධාතුහි වීජපයුක්ඛො. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි
වීජපයුක්ඛො.

22. උපායාසො -පෙ- සතීපට්ඨානං - සම්මප්පධානං - තීහි ඛජෙධි
එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සමපයුක්ඛො. එකෙන ඛජෙධි
එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි සමපයුක්ඛො.

කතීහි වීජපයුක්ඛො: එකෙන ඛජෙධින දසභායතනෙහි සොළසහි
ධාතුහි වීජපයුක්ඛො. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි
වීජපයුක්ඛො.

23. ඉද්ධිපාදො -පෙ- ද්විතී ඛණ්ඩෙති සමපයුක්තො. එකෙන ඛණ්ඩෙන එකෙනායතනෙන එකාය බාහුයා කෙහිවි සමපයුක්තො.

කතීති විපපයුක්තො: එකෙන ඛණ්ඩෙන දසතායතනෙහි සොළසහි බාහුහි විපපයුක්තො. එකෙනායතනෙන එකාය බාහුයා කෙහිවි විපපයුක්තො,

24. කුඩානං -පෙ- ද්විතී ඛණ්ඩෙති එකෙනායතනෙන එකාය බාහුයා සමපයුක්තො. එකෙන ඛණ්ඩෙන එකෙනායතනෙන එකාය බාහුයා කෙහිවි සමපයුක්තො.

කතීති විපපයුක්තො: එකෙන ඛණ්ඩෙන දසතායතනෙහි සොළසහි බාහුහි විපපයුක්තො. එකෙනායතනෙන එකාය බාහුයා කෙහිවි විපපයුක්තො.

25. අප්පමඤ්ඤා -පෙ- පඤ්ඤිත්ථියාති-පඤ්ඤාබලාති-සත්තබොජ්ඣංගිං- අරියො අට්ඨංගිකො මග්ගො - තීති ඛණ්ඩෙති එකෙනායතනෙන එකාය බාහුයා සමපයුක්තො. එකෙන ඛණ්ඩෙන එකෙනායතනෙන එකාය බාහුයා කෙහිවි සමපයුක්තො.

කතීති විපපයුක්තො: එකෙන ඛණ්ඩෙන දසතායතනෙහි සොළසහි බාහුහි විපපයුක්තො. එකෙනායතනෙන එකාය බාහුයා කෙහිවි විපපයුක්තො.

26. එකෙසා -පෙ- චේතනා - මනසිකාරො - තීති ඛණ්ඩෙති එකෙනායතනෙන සත්තහි බාහුහි සමපයුක්තො. එකෙන ඛණ්ඩෙන එකෙනායතනෙන එකාය බාහුයා කෙහිවි සමපයුක්තො.

කතීති විපපයුක්තො: එකෙන ඛණ්ඩෙන දසතායතනෙහි දසහි බාහුහි විපපයුක්තො. එකෙනායතනෙන එකාය බාහුයා කෙහිවි විපපයුක්තො.

27. වේදනා -පෙ- සංඝඤ්ඤා - තීභි ඛණ්ඩෙහි එකෙනායතනෙන සත්තං ධාතුං සමපයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි සමපයුත්තා.

කතීභි විපපයුත්තා: එකෙන ඛණ්ඩෙන දසභායතනෙනි දසභි ධාතුං විපපයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි විපපයුත්තා.

28. වික්ඛං -පෙ- තීභි ඛණ්ඩෙහි සමපයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි සමපයුත්තා.

කතීභි විපපයුත්තා: එකෙන ඛණ්ඩෙන දසභායතනෙනි දසභි ධාතුං විපපයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි විපපයුත්තා.

29. අධිමොක්ඛං -පෙ- තීභි ඛණ්ඩෙහි එකෙනායතනෙන දවිභි ධාතුං සමපයුත්තා. එකෙන ඛණ්ඩෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි සමපයුත්තා.

කතීභි විපපයුත්තා: එකෙන ඛණ්ඩෙන දසභායතනෙනි පණ්ණරසභි ධාතුං විපපයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි විපපයුත්තා.

30. කුසලා ධම්මා -පෙ- අකුසලා ධම්මා - කතීභි ඛණ්ඩෙහි කතීභායතනෙනි කතීභි ධාතුං සමපයුත්තාති: නඤ්ඤි.

කතීභි විපපයුත්තා: එකෙන ඛණ්ඩෙන දසභායතනෙනි සොළසභි ධාතුං විපපයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි විපපයුත්තා.

31. සුඛාය වේදනාය සමපයුත්තා ධම්මා -පෙ- දුක්ඛාය වේදනාය සමපයුත්තා ධම්මා - එකෙන ඛණ්ඩෙන සමපයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි සමපයුත්තා.

කතීභි විපපයුත්තා: එකෙන ඛණ්ඩෙන දසභායතනෙනි පණ්ණරසභි ධාතුං විපපයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි විපපයුත්තා.

32. අද්දක්ඛම්ප්පධාය වේදනාය සමපයුක්ඛා ධම්මා -පෙ- එකෙන බ්‍රහ්මික සමපයුක්ඛා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි සමපයුක්ඛා.

කතීහි වීජපයුක්ඛා: එකෙන බ්‍රහ්මික දසහායතනෙනි එකාදසහි ධාතුහි වීජපයුක්ඛා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි වීජපයුක්ඛා.

33. වීජාකා ධම්මා -පෙ- සමපයුක්ඛා'ති: නස්සී.

කතීහි වීජපයුක්ඛා: එකෙන බ්‍රහ්මික දසහායතනෙනි දසහි ධාතුහි වීජපයුක්ඛා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි වීජපයුක්ඛා.

34. වීජාකධම්මධම්මා -පෙ- සංකිලිට්ඨසංකිලෙසිකා ධම්මා - සමපයුක්ඛාති: නස්සී.

කතීහි වීජපයුක්ඛා: එකෙන බ්‍රහ්මික දසහායතනෙනි සොළසහි ධාතුහි වීජපයුක්ඛා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි වීජපයුක්ඛා.

35. නෙව වීජාකනවීජාකධම්මධම්මා --පෙ- අනුපාදිභ්‍යුපාදනියා ධම්මා - සමපයුක්ඛාති: නස්සී.

කතීහි වීජපයුක්ඛා: න කෙහිවි බ්‍රහ්මික න කෙහිවි ආයතනෙහි පඤ්චහි ධාතුහි වීජපයුක්ඛා.

36. අනුපාදිභ්‍යුපාදනියා ධම්මා -පෙ- අසංකිලිට්ඨඅසංකිලෙසිකා ධම්මා - සමපයුක්ඛාති: නස්සී.

කතීහි වීජපයුක්ඛා: න කෙහිවි බ්‍රහ්මික න කෙහිවි ආයතනෙහි ඡහි ධාතුහි වීජපයුක්ඛා.

37. සවිතක්කසව්වාරා ධම්මා-පෙ-එකෙන බජ්ඣන ඵකෙනායකනෙන එකාය බාතුයා කෙහිවි සමපයුතා.

කතීහි විජපයුතා: එකෙන බජ්ඣන දසහායකනෙහි පණ්ණරසහි බාතුහි විජපයුතා. එකෙනායකනෙන එකාය බාතුයා කෙහිවි විජපයුතා.

38. අවිතක්කවිවාරමත්තා ධම්මා -පෙ- පිති සහගතා ධම්මා එකෙන බජ්ඣන ඵකෙනායකනෙන එකාය බාතුයා කෙහිවි සමපයුතා.

කතීහි විජපයුතා: එකෙන බජ්ඣන දසහායකනෙහි සොළසහි බාතුහි විජපයුතා. එකෙනායකනෙන එකාය බාතුයා කෙහිවි විජපයුතා.

39. අවිතක්කඅව්වාරා ධම්මා -පෙ- සමපයුතකාති: නත්ථි.

කතීහි විජපයුතා න කෙහිවි බජ්ඣනි න කෙහිවි ආයතනෙහි එකාය බාතුයා මිජපයුතා.

40. පුබ්බසහගතා ධම්මා -පෙ- එකෙන බජ්ඣන සමපයුතා. එකෙනායකනෙන එකාය බාතුයා කෙහිවි සමපයුතා.

කතීහි විජපයුතා: එකෙන බජ්ඣන දසහායකනෙහි පණ්ණරසහි බාතුහි විජපයුතා. එකෙනායකනෙන එකාය බාතුයා කෙහිවි විජපයුතා.

41. උපෙක්ඛාසහගතා ධම්මා -පෙ- එකෙන බජ්ඣන සමපයුතා. එකෙනායකනෙන එකාය බාතුයා කෙහිවි සමපයුතා.

කතීහි විජපයුතා: එකෙන බජ්ඣන දසහායකනෙහි එකාදසහි බාතුහි විජපයුතා. එකෙනායකනෙන එකාය බාතුයා කෙහිවි විජපයුතා.

42. දසසන්න පහාතබ්බා ධම්මා -පෙ- හාවිනාය පහාතබ්බා ධම්මා-
දසසන්න පහාතබ්බහෙතුකා ධම්මා- හාවිනාය පහාතබ්බහෙතුකා ධම්මා-
ආවයගාමීනෝ ධම්මා - අපවයගාමීනෝ ධම්මා - සෙක්ඛා ධම්මා-
අසෙක්ඛා ධම්මා-මහග්ගකා ධම්මා-සමපයුත්තාති: නස්සී.

කතීහි විපපයුත්තා: එකෙන බජ්ඣන දසහායතනෙනි සොළසහි
ධාතුහි විපපයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි විපප-
යුත්තා.

43. අප්පමාණා ධම්මා -පෙ- පණීකා ධම්මා- සමපයුත්තාති: නස්සී.

කතීහි විපපයුත්තා: න කෙහිවි බජ්ඣනි න කෙහිවි ආයතනෙනි
ඡහි ධාතුහි විපපයුත්තා.

44. පරික්කාරමමණා ධම්මා -පෙ- සමපයුත්තාති: නස්සී.

කතීහි විපපයුත්තා: එකෙන බජ්ඣන දසහායතනෙනි දසහි ධාතුහි
විපපයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි විපපයුත්තා.

45. මහග්ගකාරමමණා ධම්මා -පෙ- අප්පමාණාරමමණා ධම්මා-
භීනා ධම්මා- මිච්ඡත්තනීයකා ධම්මා- සමමත්තනීයකා ධම්මා- මග්ගා-
රමමණා ධම්මා- මග්ගහෙතුකා ධම්මා- මග්ගාධිපතීනෝ ධම්මා- සමප-
යුත්තා'ති: නස්සී.

කතීහි විපපයුත්තා: එකෙන බජ්ඣන දසහායතනෙනි සොළසහි
ධාතුහි විපපයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි
විපපයුත්තා.

46. අනුප්පන්නා ධම්මා -පෙ- සමපයුත්තා'ති: නස්සී.

කතීහි විපපයුත්තා: න කෙහිවි බජ්ඣනි න කෙහිවි ආයතනෙනි
පඤ්චහි ධාතුහි විපපයුත්තා.

47. අතීතාරමමණා ධම්මා -පෙ- අනාගතාරමමණා ධම්මා - සමප-
යුක්තාති: නස්සී.

කතීභි විපපයුක්තා: එකෙන ඛිජෙධන දසභායතනෙනි සොළසභි
ධාතූභි විපපයුක්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි විපප-
යුක්තා.

48. පච්චුසානතාරමමණා ධම්මා -පෙ- අජ්ඣක්කාරමමණා ධම්මා-
බහිද්ධාරමමණා ධම්මා- අජ්ඣක්කබහිද්ධාරමමණා ධම්මා- සමපයුක්තාති:
නස්සී.

කතීභි විපපයුක්තා: එකෙන ඛිජෙධන දසභායතනෙනි දසභි ධාතූභි
විපපයුක්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි විපපයුක්තා.

49. සනිදසසනසප්පට්ඨා ධම්මා -පෙ- අනිදසසනසප්පට්ඨා ධම්මා-
සමපයුක්තාති: නස්සී.

කතීභි විපපයුක්තා: චතුභි ඛිජෙධනි එකෙනායතනෙන සත්භි
ධාතූභි විපපයුක්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි විපපයුක්තා.

50. හෙතු ධම්මා-පෙ- හෙතුවෙ'ව සහෙතුකාව ධම්මා- හෙතු-
වෙ'ව හෙතුසමපයුක්තා ව ධම්මා- තීභි ඛිජෙධනි එකෙනායතනෙන එකාය
ධාතුයා සමපයුක්තා. එකෙන ඛිජෙධන එකෙනායතනෙන එකාය
ධාතුයා කෙහිවි සමපයුක්තා.

කතීභි විපපයුක්තා: එකෙන ඛිජෙධන දසභායතනෙනි සොළසභි
ධාතූභි විපපයුක්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි විපප-
යුක්තා.

51. සහෙතුකා ධම්මා -පෙ- හෙතුසමපයුක්තා ධම්මා - සමප-
යුක්තා'ති: නස්සී.

කතීභි විපපයුක්තා: එකෙන ඛිජෙධන දසභායතනෙනි සොළසභි
ධාතූභි විපපයුක්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි විපප-
යුක්තා.

52. සහෙතුකා චෙ'ව න ච හෙතු ධම්මා -පෙ- හෙතුසමපයුක්තා චෙ'ව න ච හෙතු ධම්මා - න හෙතු සහෙතුකා ධම්මා - එකෙන බෞද්ධන එකෙනායතනෙන එකාය බාතුයා කෙහිවි සමපයුක්තා.

කතීහි විපපයුක්තා: එකෙන බෞද්ධන දසහායතනෙනි සොළසහි බාතුහි විපපයුක්තා. එකෙනායතනෙන එකාය බාතුයා කෙහිවි විපපයුක්තා.

53. අපච්ඡයා ධම්මා -පෙ- අසඞ්ඛකා ධම්මා- සහිදසසනා ධම්මා- සපථිසා ධම්මා- රුපිනො ධම්මා- සමපයුක්තාති: නත්ථි.

කතීහි විපපයුක්තා: චතුහි බෞද්ධනි එකෙනායතනෙන සත්තහි බාතුහි විපපයුක්තා. එකෙනායතනෙන එකාය බාතුයා කෙහිවි විපපයුක්තා.

54. ලොකුක්කරා ධම්මා -පෙ- සමපයුක්තාති: නත්ථි.

කතීහි විපපයුක්තා: න කෙහිවි බෞද්ධනි න කෙහිවි ආයතනෙනි ඡහි බාතුහි විපපයුක්තා.

55. ආසවා ධම්මා -පෙ- ආසවා චෙ ව සාසවා ච ධම්මා- ආසවා චෙව ආසවසමපයුක්තා ව ධම්මා- තීහි බෞද්ධනි එකෙනායතනෙන එකාය බාතුයා සමපයුක්තා. එකෙන බෞද්ධන එකෙනායතනෙන එකාය බාතුයා කෙහිවි සමපයුක්තා.

කතීහි විපපයුක්තා: එකෙන බෞද්ධන දසහායතනෙනි සොළසහි බාතුහි විපපයුක්තා. එකෙනායතනෙන එකාය බාතුයා කෙහිවි විපපයුක්තා.

56. අනාසවා ධම්මා -පෙ- ආසවවිපපයුක්තා අනාසවා ධම්මා- සමපයුක්තාති: නත්ථි.

කතීහි විපපයුක්තා: න කෙහිවි බෞද්ධනි න කෙහිවි ආයතනෙනි ඡහි බාතුහි විපපයුක්තා.

57. ආසවසමපයුක්ඛා ධම්මා -පෙ සමපයුක්ඛාති: නස්සී.

කතීති විපපයුක්ඛා: එකෙන ඛජෙධන දසභායතනෙනි සොළසහි ධාතුහි විපපයුක්ඛා. එකෙනා'යතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි විපපයුක්ඛා.

58. ආසවසමපයුක්ඛා චෙව නො ව ආසවා ධම්මා -පෙ- එකෙන ඛජෙධන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි සමපයුක්ඛා.

කතීති විපපයුක්ඛා: එකෙන ඛජෙධන දසභායතනෙනි සොළසහි ධාතුහි විපපයුක්ඛා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි විපපයුක්ඛා.

59. සඤ්ඤාජනා ධම්මා -පෙ- ගජා ධම්මා- ඔසා ධම්මා- යොගා ධම්මා- නිවරණා ධම්මා- පරාමාසා ධම්මා- පරාමාසා චෙව පරාමධ්මා ව ධම්මා- තීහි ඛජෙධනි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සමපයුක්ඛා. එකෙන ඛජෙධන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි සමපයුක්ඛා,

කතීති විපපයුක්ඛා: එකෙන ඛජෙධන දසභායතනෙනි සොළසහි ධාතුහි විපපයුක්ඛා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි විපපයුක්ඛා.

60. අපරාමධ්මා ධම්මා -පෙ- පරාමාසවිපපයුක්ඛා අපරාමධ්මා ධම්මා- සමපයුක්ඛාති: නස්සී.

කතීති විපපයුක්ඛා: න කෙහිවි ඛජෙධනි න කෙහිවි ආයතනෙනි ඡහි ධාතුහි විපපයුක්ඛා.

61. පරාමාසසමපයුක්ඛා ධම්මා පෙ- එකෙන ඛජෙධන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි සමපයුක්ඛා.

කතීති විපපයුක්ඛා: එකෙන ඛජෙධන දසභායතනෙනි සොළසහි ධාතුහි විපපයුක්ඛා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි විපපයුක්ඛා.

62. සාරමමණා ධම්මා -පෙ- සමපයුත්තාති: නඤ්ථි.

කතීභි විපපයුත්තා: එකෙන ඛජෙධින දසභායතනෙනි දසභි බාහුභි විපපයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය බාහුයා කෙහිවි විපපයුත්තා.

63. අනාරමමණා ධම්මා -පෙ- විත්තවිපපයුත්තා ධම්මා- විත්තවිසං-සඛා ධම්මා: උපාදු ධම්මා- සමපයුත්තාති: නඤ්ථි.

කතීභි විපපයුත්තා: චතුභි ඛජෙධිනි එකෙනායතනෙන සත්තභි බාහුභි විපපයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය බාහුයා කෙහිවි විපපයුත්තා.

64. විත්තා ධම්මා -පෙ- තීභි ඛජෙධිනි සමපයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය බාහුයා කෙහිවි සමපයුත්තා.

කතීභි විපපයුත්තා: එකෙන ඛජෙධින දසභායතනෙනි දසභි බාහුභි විපපයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය බාහුයා කෙහිවි විපපයුත්තා.

65. චෙතසිකා ධම්මා -පෙ- විත්ත සමපයුත්තා ධම්මා- විත්ත-සංසඛා ධම්මා- විත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානා ධම්මා- විත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානා සහභුතො ධම්මා- විත්තසංසට්ඨසමුට්ඨානානුපරිච්ඡන්තො ධම්මා- එකෙන ඛජෙධින එකෙනායතනෙන සත්තභි බාහුභි සමපයුත්තා.

කතීභි විපපයුත්තා: එකෙන ඛජෙධින දසභායතනෙනි දසභි බාහුභි විපපයුත්තා. එකෙනායතනෙන එකාය බාහුයා කෙහිවි විපපයුත්තා.

66. අනුපාදිත්තා ධම්මා -පෙ- සමපයුත්තාති: නඤ්ථි.

කතීභි විපපයුත්තා න කෙහිවි ඛජෙධිනි න කෙහිවි ආයතනෙනි පඤ්චභි බාහුභි විපපයුත්තා.

67. උපාද්‍යා ධම්මා -පෙ- කිලෙසා ධම්මා- කිලෙසා චෙව්ව සංකිලෙසිකා ව ධම්මා- කිලෙසා චෙ'ව් සංකිලිට්ඨා ව ධම්මා- කිලෙසා චෙව් කිලෙසසම්පයුක්තා ව ධම්මා- තීහි ඛණ්ඩෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සමපයුක්තා. එකෙන ඛණ්ඩෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි සමපයුක්තා.

කතීහි විපපයුක්තා: එකෙන ඛණ්ඩෙන දසහායතනෙහි යොළසහි ධාතුහි විපපයුක්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි විපපයුක්තා.

68. අසංකිලෙසිකා ධම්මා -පෙ- කිලෙසවිපපයුක්තා අසංකිලෙසිකා ධම්මා- සමපයුක්තාති: නස්සී.

කතීහි විපපයුක්තා: න කෙහිවි ඛණ්ඩෙහි න කෙහිවි ආයතනෙහි, ඡහි ධාතුහි විපපයුක්තා.

69. සංකිලිට්ඨා ධම්මා -පෙ- කිලෙසසම්පයුක්තා ධම්මා-සමපයුක්තාති: නස්සී.

කතීහි විපපයුක්තා: එකෙන ඛණ්ඩෙන දසහායතනෙහි යොළසහි ධාතුහි විපපයුක්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි විපපයුක්තා.

70. සංකිලිට්ඨා චෙ'ව් නො ව කිලෙසා ධම්මා -පෙ- කිලෙසසම්පයුක්තා චෙව් නො ව කිලෙසා ධම්මා- එකෙන ඛණ්ඩෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි සමපයුක්තා.

කතීහි විපපයුක්තා: එකෙන ඛණ්ඩෙන දසහායතනෙහි යොළසහි ධාතුහි විපපයුක්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි විපපයුක්තා.

71. දසකනෙන පහාතබ්බා ධම්මා -පෙ- භාවිනාය පහාතබ්බා ධම්මා- දසකනෙන පහාතබ්බහෙතුකා ධම්මා- භාවිනාය පහාතබ්බහෙතුකා ධම්මා- සමපයුක්තාති: නස්සී.

කතීහි විපපයුක්තා: එකෙන ඛණ්ඩෙන දසහායතනෙහි යොළසහි ධාතුහි විපපයුක්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි විපපයුක්තා.

72. සවිතකකා ධම්මා -පෙ- සවිචාරා ධම්මා - එකෙන බනෙඬන එකෙනායතනෙන එකාය බාතුයා කෙහිවි සමපයුකා.

කතීහි විපපයුකා: එකෙන බනෙඬන දසහායතනෙහි පණණරසහි බාතුහි විපපයුකා. එකෙනායතනෙන එකාය බාතුයා කෙහිවි විපපයුකා.

73. අවිතකකා ධම්මා -පෙ- අවිචාරා ධම්මා- සමපයුකාති: නතී. කතීහි විපපයුකා: න කෙහිවි බනෙඬන න කෙහිවි ආයතනෙහි එකාය බාතුයා විපපයුකා.

74. සපපිකිකා ධම්මා -පෙ- පිකිසහගතා ධම්මා- එකෙන බනෙඬන එකෙනායතනෙන එකාය බාතුයා කෙහිවි සමපයුකා..

කතීහි විපපයුකා: එකෙන බනෙඬන දසහායතනෙහි යොළසහි බාතුහි විපපයුකා: එකෙනායතනෙන එකාය බාතුයා කෙහිවි විපපයුකා.

75. සුබ සහගතා ධම්මා -පෙ- එකෙන බනෙඬන සමපයුකා: එකෙනායතනෙන එකාය බාතුයා කෙහිවි සමපයුකා.

කතීහි විපපයුකා: එකෙන බනෙඬන දසහායතනෙහි පණණරසහි බාතුහි විපපයුකා. එකෙනායතනෙන එකාය බාතුයා කෙහිවි විපපයුකා.¹

76. උපෙකකා සහගතා ධම්මා -පෙ- එකෙන බනෙඬන සමපයුකා. එකෙනායතනෙන එකාය බාතුයා කෙහිවි සමපයුකා.

කතීහි විපපයුකා: එකෙන බනෙඬන දසහායතනෙහි එකාදසහි බාතුහි විපපයුකා. එකෙනායතනෙන එකාය බාතුයා කෙහිවි විපපයුකා.

1. සුබසහගතා ධම්මා -පෙ- කෙහිවි විපපයුකා - PTS උතා.

77. න කාමාවච්චරා ධම්මා -පෙ- අපරියාපකකා ධම්මා- අනුකරා ධම්මා- සමපයුක්කාති: නත්ථි.

කතීභි විපපයුක්කා: න කෙතිච්චි ඛජෙතින කෙතිච්චි ආයතනෙනි, ඡහි ධාතුහි විපපයුක්කා.

78. රූපාවච්චරා ධම්මා -පෙ- අරූපාවච්චරා ධම්මා- නියානිකා ධම්මා- නියකා ධම්මා- සරණා ධම්මා- කතීභි ඛජෙති කතීභායතනෙනි කතීභි ධාතුහි සමපයුක්කාති: නත්ථි.

කතීභි විපපයුක්කා: එකෙන ඛජෙතින දසභායතනෙනි සොළසහි ධාතුහි විපපයුක්කා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙතිච්චි විපපයුක්කා.

ධම්මායතනං ධම්මධාතු දුක්ඛසච්චක්ඛ ජීවිතං,
සලායතනං නාමරූපං චක්ඛාතො ච මහාභවා,
ජාති ජරා ච මරණං තිකෙසෙවතුනවිසති,
ගොච්ඡකෙසු ච පඤ්ඤාය අට්ඨවුලලකාරො: පද
මහනතරෙ පණ්ණරස අට්ඨාරස තතො පරෙ,
තෙ වීසපදසකං එකං සමපයොගෙ න ලබ්භතීති.

සමපයොග විපපයොගපදනිදෙදයො නිට්ඨිතො.

7. සම්පයුතෙකන විපපයුතපදනිදෙසො

1. වේදනාකඛ්ඤාන යෙ ධම්මා -පෙ- සංකෘතකඛ්ඤාන යෙ ධම්මා- සංඛාරකඛ්ඤාන යෙ ධම්මා -විඤ්ඤාණකඛ්ඤාන යෙ ධම්මා- මනායතනෙන යෙ ධම්මා සම්පයුතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපපයුතා තෙ ධම්මා කතීහි ඛ්ඤානි, කතීහායතනෙහි, කතීහි ධාතුහි විපපයුතා:

තෙ ධම්මා චතුහි ඛ්ඤානි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතුහි විපපයුතා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි විපපයුතා.

2. චක්ඛුචිඤ්ඤාණධාතුයා යෙ ධම්මා -පෙ- මනො ධාතුයා යෙ ධම්මා- මනොචිඤ්ඤාණධාතුයා යෙ ධම්මා සම්පයුතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපපයුතා තෙ ධම්මා -පෙ- න කෙහිවි ඛ්ඤානි න කෙහිවි ආයතනෙහි එකාය ධාතුයා විපපයුතා.

3. මනිඤ්ඤාන යෙ ධම්මා සම්පයුතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපපයුතා, තෙ ධම්මා -පෙ- චතුහි ඛ්ඤානි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතුහි විපපයුතා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි විපපයුතා.

4. උපෙක්ඛිඤ්ඤාන යෙ ධම්මා සම්පයුතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපපයුතා, තෙ ධම්මා -පෙ- න කෙහිවි ඛ්ඤානි, න කෙහිවි ආයතනෙහි, පඤ්චහි ධාතුහි විපපයුතා.

5. සංඛාරපච්චයා විඤ්ඤාණෙන යෙ ධම්මා -පෙ- සලායතන පච්චයා එසෙසන යෙ ධම්මා- එසසපච්චයා වේදනාය යෙ ධම්මා,- එසෙසන යෙ ධම්මා- වේදනාය යෙ ධම්මා- සංකෘත යෙ ධම්මා- වේදනාය යෙ ධම්මා- විතෙතන යෙ ධම්මා- මනසිකාරෙන යෙ ධම්මා සම්පයුතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපපයුතා, තෙ ධම්මා -පෙ- චතුහි ඛ්ඤානි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතුහි විපපයුතා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි විපපයුතා.

6. අධිමොක්ඛන යෙ ධම්මා සමපයුතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපපයුතා, තෙ ධම්මා -පෙ- න කෙහිවි බන්ධෙහි න කෙහිවි ආයතනෙහි එකාය බාතුයා විපපයුතා.

7. අද්ධකම්පුබාය වෙදනාය සමපයුනෙනනි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- උපෙක්ඛා සහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සමපයුතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපපයුතා, තෙ ධම්මා -පෙ- න කෙහිවි බන්ධෙහි න කෙහිවි ආයතනෙහි, පඤ්චි බාතුහි විපපයුතා.

8. සවිතකකසව්චාරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සමපයුතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපපයුතා, තෙ ධම්මා -පෙ- න කෙහිවි බන්ධෙහි න කෙහිවි ආයතනෙහි, එකාය බාතුයා විපපයුතා.

9. විතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- වෙනසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - විතාසමපයුනෙනනි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- විතාසංසංඛ්‍යාති ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- විතාසංසංඛ්‍යාසමුප්පාදානෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- විතාසංසංඛ්‍යාසමුප්පාදානාසහභූතී ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- විතාසංසංඛ්‍යා සමුප්පාදානානුපරිවතතීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සමපයුතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපපයුතා, තෙ ධම්මා -පෙ- වතුහි බන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සතාහි බාතුහි විපපයුතා. එකෙනායතනෙන එකාය බාතුයා කෙහිවි විපපයුතා.

10. සවිතකකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- සව්චාරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සමපයුතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපපයුතා, තෙ ධම්මා -පෙ- න කෙහිවි බන්ධෙහි න කෙහිවි ආයතනෙහි, එකාය බාතුයා විපපයුතා.

11. උපෙක්ඛා සහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සමපයුතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපපයුතා, තෙ ධම්මා කතීහි බන්ධෙහි කතීනායකනෙහි කතීහි බාතුහි විපපයුතා; තෙ ධම්මා න කෙහිවි බන්ධෙහි න කෙහිවි ආයතනෙහි, පඤ්චි බාතුහි විපපයුතා.

බන්ධා වතුරො ආයතනඤ්චමෙකං
බාතුසු සතත දෙව පි ව ඉන්ද්‍රියතො¹
තයො පටිච්ච තථ² රිච්³ එසාපඤ්චමා
අධිමුච්චනා මනසි තිකෙසු තිණි.
සතතතතරා⁴ දෙව ව මනෙන යුතා-
විතකක විචාරණා උපෙක්ඛකාය වා ති⁴

සමපයුනෙනන විපපයුතාපදනිදෙදසො නිට්ඨිතො.

1. ඉන්ද්‍රියතො - PTS

2. තයො පටිච්චසරිථ - PTS

3. සුතතතතරා - PTS

4. උපෙක්ඛකායවාතී - PTS

8. විපපයුතෙතන සමපයුතන පද නිදේදසො

1. රූපකකිකෙතන යෙ ධම්මා විපපයුතනා, තෙ ධම්මා කකිති ඛකෙති කකිභායතනෙති කකිති ධාතුති සමපයුතනාති: නත්ථි.

2. වේදනාකකිකෙතන යෙ ධම්මා -පෙ- සංඝඤ්ඤාකකිකෙතන යෙ ධම්මා- සංඛාරකකිකෙතන යෙ ධම්මා- විඤ්ඤාණකකිකෙතන යෙ ධම්මා- සරණෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- අරණෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා විපපයුතනා, තෙ ධම්මා කකිති ඛකෙති කකිභායතනෙති කකිති ධාතුති සමපයුතනාති: නත්ථි.

ධම්මායතන ධම්මධාතු අථ ජීවිත නාමරූපං,
සලායතනං ජාති ජරා මරණං¹ දෙව මාතිකෙ න ලබ්භරෙ.
පට්මනතරෙ සත්ත ව ගොච්ඡකෙ දස අපරතෙත.
වුද්දස ඡ ව මත්තකෙ ඉවෙවතෙ සත්තවතනාළිය ධම්මා,
සමුච්ඡේදෙ න ලබ්භතති මොසප්පච්ඡකෙන ව.

විපපයුතෙතන සමපයුතන පද නිදේදසො නිට්ඨිකො.

1. මතං - මජ්ඣං බුද්දස ව - ඩුට්ඨ

9. සමපයුතෙන න සමපයුතපදතිද්දෙසො

1. වේදනාකඛ්ඤාන යෙ ධම්මා - පෙ - සඤ්ඤාකඛ්ඤාන යෙ ධම්මා - සඛ්ඛාරකඛ්ඤාන යෙ ධම්මා සමපයුතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සමපයුතා. තෙ ධම්මා කතීහි ඛ්ඤානි කතීහායතනෙනි කතීහි ධාතුහි සමපයුතා: තෙ ධම්මා තීහි ඛ්ඤානි ඵකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතුහි සමපයුතා, ඵකෙනායතනෙන ඵකාය ධාතුයා කෙහිවි සමපයුතා.

2. වීඤ්ඤාණකඛ්ඤාන යෙ ධම්මා - පෙ - මනායතනෙන යෙ ධම්මා - චිත්තවීඤ්ඤාණධාතුයා යෙ ධම්මා - මනොධාතුයා යෙ ධම්මා - මනොවීඤ්ඤාණධාතුයා යෙ ධම්මා සමපයුතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සමපයුතා - පෙ - තෙ ධම්මා තීහි ඛ්ඤානි සමපයුතා, ඵකෙනායතනෙන ඵකාය ධාතුයා කෙහිවි සමපයුතා.

3. සමුදයසච්චන යෙ ධම්මා - පෙ - මහසච්චන යෙ ධම්මා - පෙ - සමපයුතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සමපයුතා - පෙ - තෙ ධම්මා තීහි ඛ්ඤානි ඵකෙනායතනෙන ඵකාය ධාතුයා සමපයුතා, ඵකෙන ඛ්ඤාන ඵකෙනායතනෙන ඵකාය ධාතුයා කෙහිවි සමපයුතා.

4. මතිඤ්ඤාන යෙ ධම්මා සමපයුතා. තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සමපයුතා - පෙ - තෙ ධම්මා තීහි ඛ්ඤානි සමපයුතා, ඵකෙනායතනෙන ඵකාය ධාතුයා කෙහිවි සමපයුතා.

5. සුඛිඤ්ඤාන යෙ ධම්මා - පෙ - දුක්ඛිඤ්ඤාන යෙ ධම්මා - සොමනසිඤ්ඤාන යෙ ධම්මා - දෙමනසිඤ්ඤාන යෙ ධම්මා සමපයුතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සමපයුතා - පෙ - තෙ ධම්මා තීහි ඛ්ඤානි ඵකෙනායතනෙන ඵකාය ධාතුයා සමපයුතා.

6. උපෙකඛ්ඤාන යෙ ධම්මා සමපයුතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සමපයුතා - පෙ - තෙ ධම්මා තීහි ඛ්ඤානි ඵකෙනායතනෙන ඵහි ධාතුහි සමපයුතා, ඵකෙනායතනෙන ඵකාය ධාතුයා කෙහිවි සමපයුතා.

7. සද්ධිඤ්ඤායෙන යෙ ධම්මා -පෙ- වීරිඤ්ඤායෙන යෙ ධම්මා-සතිඤ්ඤායෙන යෙ ධම්මා -සමාධිඤ්ඤායෙන යෙ ධම්මා -පඤ්ඤාඤ්ඤායෙන යෙ ධම්මා -අනාඤ්ඤානාඤ්ඤාසකාමීඤ්ඤායෙන යෙ ධම්මා -අඤ්ඤාඤ්ඤායෙන යෙ ධම්මා -අඤ්ඤානාච්ඤායෙන යෙ ධම්මා -අවිජ්ජායෙ ධම්මා -අවිජ්ජාපට්ඨයා සංඛාරෙහි යෙ ධම්මා සමපයුතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සමපයුතා -පෙ- තෙ ධම්මා තීහි ඛණ්ඩෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සමපයුතා, එකෙන ඛණ්ඩෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි සමපයුතා.

8. සංඛාරපට්ඨයා වීඤ්ඤාණෙන යෙ ධම්මා සමපයුතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සමපයුතා -පෙ- තෙ ධම්මා තීහි ඛණ්ඩෙහි සමපයුතා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි සමපයුතා.

9. සලායතනපට්ඨයා එසෙසන යෙ ධම්මා සමපයුතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සමපයුතා -පෙ- තෙ ධම්මා තීහි ඛණ්ඩෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතුහි සමපයුතා, එකෙන ඛණ්ඩෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි සමපයුතා.

10. එසෙසනපට්ඨයා වේදනායෙ යෙ ධම්මා සමපයුතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සමපයුතා -පෙ- තෙ ධම්මා තීහි ඛණ්ඩෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතුහි සමපයුතා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි සමපයුතා.

11. වේදනාපට්ඨයා තණ්හායෙ යෙ ධම්මා -පෙ- තණ්හාපට්ඨයා උපාදනෙන යෙ ධම්මා -කම්මභවෙන යෙ ධම්මා සමපයුතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සමපයුතා -පෙ- තෙ ධම්මා තීහි ඛණ්ඩෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සමපයුතා. එකෙන ඛණ්ඩෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි සමපයුතා.

12. සොකෙන යෙ ධම්මා -පෙ- දුක්ඛින යෙ ධම්මා-දෙමනසෙන යෙ ධම්මා සමපයුක්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සමපයුක්තා -පෙ- තෙ ධම්මා තිහි බ්‍රහ්මිනි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සමපයුක්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි සමපයුක්තා.

13. උපායාසෙන යෙ ධම්මා -පෙ- සතිපට්ඨානෙන යෙ ධම්මා -සමපට්ඨානෙන යෙ ධම්මා සමපයුක්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සමපයුක්තා -පෙ- තෙ ධම්මා තිහි බ්‍රහ්මිනි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සමපයුක්තා, එකෙන බ්‍රහ්මිනි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි සමපයුක්තා.

14. ඉද්ධිපාදෙන යෙ ධම්මා සමපයුක්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සමපයුක්තා -පෙ- තෙ ධම්මා ද්විහි බ්‍රහ්මිනි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි සමපයුක්තා.

15. ක්කානෙන යෙ ධම්මා සමපයුක්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සමපයුක්තා, -පෙ- තෙ ධම්මා ද්විහි බ්‍රහ්මිනි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සමපයුක්තා, එකෙන බ්‍රහ්මිනි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි සමපයුක්තා.

16. අප්පමඤ්ඤය යෙ ධම්මා -පෙ- පඤ්ඤානි ඉන්ද්‍රියෙහි යෙ ධම්මා-පඤ්ඤානි බලෙහි යෙ ධම්මා -සත්තානි බොජ්ඣංගයෙහි යෙ ධම්මා - අරියෙන අට්ඨබ්බිකෙන මග්ගෙන යෙ ධම්මා සමපයුක්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සමපයුක්තා -පෙ- තෙ ධම්මා තිහි බ්‍රහ්මිනි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සමපයුක්තා, එකෙන බ්‍රහ්මිනි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි සමපයුක්තා.

17. එසසන යෙ ධම්මා -පෙ- චේතනාය යෙ ධම්මා - මනසිකාරෙන යෙ ධම්මා සමපයුක්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සමපයුක්තා - පෙ - තෙ ධම්මා තිහි බ්‍රහ්මිනි එකෙනායතනෙන සත්තානි ධාතුහි සමපයුක්තා එකෙන බ්‍රහ්මිනි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි සමපයුක්තා,

18. වේදනාය යෙ ධම්මා -පෙ- සංඤ්ඤාය යෙ ධම්මා සමපයුතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සමපයුතා -පෙ- තෙ ධම්මා තීහි ඛණ්ඩෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි බාහුහි සමපයුතා, එකෙනායතනෙන එකාය බාහුයා කෙහිවි සමපයුතා.

19. විනේන යෙ ධම්මා සමපයුතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සමපයුතා -පෙ- තෙ ධම්මා තීහි ඛණ්ඩෙහි සමපයුතා, එකෙනායතනෙන එකාය බාහුයා කෙහිවි සමපයුතා.

20. අධිමොක්ඛනා යෙ ධම්මා සමපයුතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සමපයුතා -පෙ- තෙ ධම්මා තීහි ඛණ්ඩෙහි එකෙනායතනෙන ද්විති බාහුහි සමපයුතා. එකෙන ඛණ්ඩන එකෙනායතනෙන එකාය බාහුයා කෙහිවි සමපයුතා.

21. සුඛාය වේදනාය සමපයුනෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- දුක්ඛාය වේදනාය සමපයුනෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - අදුක්ඛම්සුඛාය වේදනාය සමපයුනෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සමපයුතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සමපයුතා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛණ්ඩන සමපයුතා, එකෙනායතනෙන එකාය බාහුයා කෙහිවි සමපයුතා.

22. සචිත්තකසච්චාරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- අචිත්තක ච්චාරමනෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - පිති සහගකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සමපයුතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සමපයුතා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛණ්ඩන එකෙනායතනෙන එකාය බාහුයා කෙහිවි සමපයුතා.

23. සුඛසහගකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- උපෙක්ඛා සහගකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සමපයුතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සමපයුතා, -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛණ්ඩන සමපයුතා, එකෙනායතනෙන එකාය බාහුයා කෙහිවි සමපයුතා.

24. හෙතුහි ධර්මෙහි යෙ ධර්මා -පෙ- හෙතුහි වෙ'ව සහෙතුකෙහි ව ධර්මෙහි යෙ ධර්මා - හෙතුහි වෙ'ව හෙතුසමපයුකෙහි ව ධර්මෙහි යෙ ධර්මා සමපයුකා, තෙහි ධර්මෙහි යෙ ධර්මා සමපයුකා -පෙ- තෙ ධර්මා තීහි ඛණ්ඩෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සමපයුකා, එකෙන ඛණ්ඩන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි සමපයුකා.

25. සහෙතුකෙහි වෙ'ව න ව හෙතුහි ධර්මෙහි යෙ ධර්මා -පෙ- හෙතු සමපයුකෙහි වෙව න ව හෙතුහි ධර්මෙහි යෙ ධර්මා - න හෙතුහි සහෙතුකෙහි ධර්මෙහි යෙ ධර්මා සමපයුකා, තෙහි ධර්මෙහි යෙ ධර්මා සමපයුකා -පෙ- තෙ ධර්මා එකෙන ඛණ්ඩන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි සමපයුකා.

26. ආසවෙහි ධර්මෙහි යෙ ධර්මා -පෙ- ආසවෙහි වෙ'ව සාසවෙහි ව ධර්මෙහි යෙ ධර්මා - ආසවෙහි වෙ'ව ආසවසමපයුකෙහි ව ධර්මෙහි යෙ ධර්මා සමපයුකා, තෙහි ධර්මෙහි යෙ ධර්මා සමපයුකා -පෙ- තෙ ධර්මා තීහි ඛණ්ඩෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සමපයුකා, එකෙන ඛණ්ඩන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි සමපයුකා.

27. ආසවසමපයුකෙහි වෙ'ව නො ව ආසවෙහි ධර්මෙහි යෙ ධර්මා සමපයුකා, තෙහි ධර්මෙහි යෙ ධර්මා සමපයුකා -පෙ- තෙ ධර්මා එකෙන ඛණ්ඩන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි සමපයුකා.

28. සංඝඤ්ජනෙහි -පෙ- ගජ්ජෙහි - ඔසෙහි - යොගෙහි - නිවරණෙහි - පරාමාසෙහි ධර්මෙහි යෙ ධර්මා - පරාමාසෙහි වෙව පරාමවෙධෙහි ව ධර්මෙහි යෙ ධර්මා සමපයුකා, තෙහි ධර්මෙහි යෙ ධර්මා සමපයුකා -පෙ- තෙ ධර්මා තීහි ඛණ්ඩෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සමපයුකා, එකෙන ඛණ්ඩන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි සමපයුකා.

29. පරාමාසසමපයුක්තනි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සමපයුක්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සමපයුක්තා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන බැඳෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි සමපයුක්තා.

30. විකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සමපයුක්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සමපයුක්තා -පෙ- තෙ ධම්මා තිහි බැඳෙහි සමපයුක්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි සමපයුක්තා.

31. චෙතසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- විකසමපයුක්තනි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -විකසංසට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -විකසංසට්ඨසමුට්ඨානෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -විකසංසට්ඨසමුට්ඨාන සහභූතී ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -විකසංසට්ඨසමුට්ඨානානුපරිවහනිහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සමපයුක්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සමපයුක්තා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන බැඳෙන එකෙනායතනෙන සකති ධාතුහි සමපයුක්තා.

32. උපාදනෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- කිලෙසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -කිලෙසෙහි චෙව සංකිලෙසිකෙහි ව ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -කිලෙසෙහි චෙව සංකිලිට්ඨෙහි ව ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -කිලෙසෙහි චෙව කිලෙසසමපයුක්තනි ව ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සමපයුක්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සමපයුක්තා -පෙ- තෙ ධම්මා තිහි බැඳෙහි එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා සමපයුක්තා. එකෙන බැඳෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි සමපයුක්තා.

33. සංකිලිට්ඨෙහි චෙව නො ව කිලෙසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- කිලෙසසමපයුක්තනි චෙව නො ව කිලෙසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සවිතකකති ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -සවිවාරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -සප්පිකිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පිතිසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සමපයුක්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සමපයුක්තා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන බැඳෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි සමපයුක්තා.

ධාතුකථාපසකරණං.

සම්පයුතෙන න සම්පයුතං.

34. සුඛසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- උපෙක්ඛාසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සම්පයුතා, තෙ ධම්මා කතීහි ඛණ්ඩෙහි කතීහා'යතනෙහි කතීහි ධාතූහි සම්පයුතා: තෙ ධම්මා එකෙන ඛණ්ඩෙන සම්පයුතා, එකනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවී සම්පයුතා,

අරුපක්ඛන්ධා චක්ඛාරො මනායතනමෙව ච,
විඤ්ඤාණධාතූයො සත්ත දො ඝට්ඨා චුද්දසිත්ථියා
පච්චයෙ ආදසපද තතො උපරි සොළස,
තිකෙසු අට්ඨ ගොච්ඡකෙ තෙවක්ඛාරීසමෙව ච,
මහනරදුකෙ සත්ත පද පිට්ඨෙදුකෙසු ඡ
නවමසස පදසෙසතෙ නිද්දෙසෙ සඛයහං ගතා' ති.

සම්පයුතෙන න සම්පයුතං පද නිද්දෙසො නිට්ඨිකො.

10. විපසයුක්තන විපසයුත පදනිද්දසො

1. රූපකඛ්‍යෙතිත යෙ ධම්මා විපප්පුතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපප්පුතා, තෙ ධම්මා කතීහි ඛ්‍යෙතිහි කතීභායතනෙහි කතීහි ධාතුහි විපප්පුතා: තෙ ධම්මා චතුහි ඛ්‍යෙතිහි ඵකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතුහි විපප්පුතා, ඵකෙනායතනෙන ඵකාය ධාතුයා කෙතිවි විපප්පුතා.

2. වෙදනාකම්පිතයෙ යෙ ධම්මා -පෙ- සඤ්ඤාකම්පිතයෙ යෙ ධම්මා- සංඛාරකම්පිතයෙ යෙ ධම්මා- විඤ්ඤාණකම්පිතයෙ යෙ ධම්මා- මනාසකතොතයෙ යෙ ධම්මා විපප්පුකා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපප්පුකා -පේ- තෙ ධම්මා එකෙන බන්ධන දසනායතනොහි දසහි ධාතුහි විපප්පුකා, එකෙනායතනොත එකාය ධාතුයා කෙහිවි විපප්පුකා.

3. ව්‍යවස්ථාපිතයෙන් යෙදවීමට -පෙ- ඒවාට අදාළවනු ලබන යෙදවීමට - ව්‍යවස්ථාපිතයෙන් යෙදවීමට -ඒවාට අදාළවනු ලබන යෙදවීමට විපර්යාසයක්, තෙවන වරට යෙදවීමට යෙදවීමට විපර්යාසයක් -පෙ- නො යෙදවීමට වෙනස් කිරීමක් එකිනෙකට අදාළවනු ලබන ස්වකීය ව්‍යවස්ථාපිතයක්, එකිනෙකට අදාළවනු ලබන එකම ව්‍යවස්ථාපිතයක් කෙරෙහි විපර්යාසයක්.

4. චන්ද්‍රවිඤ්ඤාණධාතුයා යෙ ධම්මා -පෙ- මනෝවිඤ්ඤාණධාතුයා යෙ ධම්මා-සමුදයසංවේචනා යෙ ධම්මා-මහාසංවේචනා යෙ ධම්මා විපාසනා, තෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා විපාසනා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ධර්මෙන දසභායතනෙති සොළසති ධාතුති විපාසනා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙතිවි විපාසනා.

5. නිරෝධසලවන යෙ ධම්මා -පෙ- චක්ඛුන්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා-කායීන්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා- ඉන්ද්‍රියන්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා- සුරිසීන්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා විපජ්ජනා, තෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා විපජ්ජනා -පෙ- තෙ ධම්මා චතුති ඔජෙධිති එකෙන්තායතනෙන සත්තති ධාතුති විපජ්ජනා, එකෙන්තායතනෙන එකාය ධාතුයා තෙතිවි විපජ්ජනා.

6. මනිඤ්ඤයෙන යෙ ධම්මා විපසයුක්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපසයුක්තා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛණ්ඩන දසභායතනෙනි දසහි බාතුහි විපසයුක්තා, එකෙනායතනෙන එකාය බාතුයා කෙහිවි විපසයුක්තා.

7. සුඛිඤ්ඤයෙන යෙ ධම්මා -පෙ- දුක්ඛිඤ්ඤයෙන යෙ ධම්මා -සොමනසිඤ්ඤයෙන යෙ ධම්මා -දොමනසිඤ්ඤයෙන යෙ ධම්මා විපසයුක්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපසයුක්තා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛණ්ඩන දසභායතනෙනි සොළසහි බාතුහි විපසයුක්තා, එකෙනායතනෙන එකාය බාතුයා කෙහිවි විපසයුක්තා.

8. උපෙකඛිඤ්ඤයෙන යෙ ධම්මා විපසයුක්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපසයුක්තා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛණ්ඩන දසභායතනෙනි එකාදසහි බාතුහි විපසයුක්තා, එකෙනායතනෙන එකාය බාතුයා කෙහිවි විපසයුක්තා.

9. සද්ධිඤ්ඤයෙන යෙ ධම්මා -පෙ- වීරිඤ්ඤයෙන යෙ ධම්මා -සතිඤ්ඤයෙන යෙ ධම්මා -සමාධිඤ්ඤයෙන යෙ ධම්මා -පඤ්ඤාඤ්ඤයෙන යෙ ධම්මා -අනඤ්ඤාපඤ්ඤාසකාලීනිඤ්ඤයෙන යෙ ධම්මා -අඤ්ඤාඤ්ඤයෙන යෙ ධම්මා -අඤ්ඤාචිඤ්ඤයෙන යෙ ධම්මා -අවිජ්ජාය යෙ ධම්මා -අවිජ්ජාපච්චයා සඛ්ඛාරෙහි යෙ ධම්මා විපසයුක්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපසයුක්තා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛණ්ඩන දසභායතනෙනි සොළසහි බාතුහි විපසයුක්තා, එකෙනායතනෙන එකාය බාතුයා කෙහිවි විපසයුක්තා.

10. සඛ්ඛාරපච්චයා විඤ්ඤාණෙන යෙ ධම්මා -පෙ- සළායකනපච්චයා එසෙසන යෙ ධම්මා -එසසපච්චයා වෙදනාය යෙ ධම්මා විපසයුක්තා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපසයුක්තා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛණ්ඩන දසභායතනෙනි දසහි බාතුහි විපසයුක්තා, එකෙනායතනෙන එකාය බාතුයා කෙහිවි විපසයුක්තා.

11. වෙදනාපච්චයා තණ්හාය යෙ ධම්මා -පෙ- තණ්හාපච්චයා උපාදනෙන යෙ ධම්මා -කමෙහවෙන යෙ ධම්මා විපසයුක්තා තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපසයුක්තා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛණ්ඩන දසභායතනෙනි සොළසහි බාතුහි විපසයුක්තා, එකෙනායතනෙන එකාය බාතුයා කෙහිවි විපසයුක්තා.

12. රූපභවෙන යෙ ධම්මා විපප්‍රකෘතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපප්‍රකෘතා -පෙ- තෙ ධම්මා න කෙහිවි ඛණ්ඩි න කෙහිවි ආයතනෙහි තිහි බාතුහි විපප්‍රකෘතා.

13. අසංඝස්සභවෙන යෙ ධම්මා -පෙ- එකචෝකාර භවෙන යෙ ධම්මා - පරිදෙවෙන යෙ ධම්මා විපප්‍රකෘතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපප්‍රකෘතා -පෙ- තෙ ධම්මා චතුහි ඛණ්ඩි එකෙනායතනෙන සත්තහි බාතුහි විපප්‍රකෘතා, එකෙනායතනෙන එකාය බාතුයා කෙහිවි විපප්‍රකෘතා.

14. අරූපභවෙන යෙ ධම්මා -පෙ- නෙවසංඝස්සනාසංඝස්සභවෙන යෙ ධම්මා- චතුචෝකාරභවෙන යෙ ධම්මා- සොකෙන යෙ ධම්මා- දුකෙකෙන යෙ ධම්මා- දෙමනසෙකෙන යෙ ධම්මා- උපායාසෙන යෙ ධම්මා- සතිපට්ඨානෙන යෙ ධම්මා- සම්මසාධානෙන යෙ ධම්මා- ඉද්ධිපාදෙන යෙ ධම්මා- ක්‍ෂානෙන යෙ ධම්මා- අපමසංඝස්ස යෙ ධම්මා- පඤ්චි ඉන්ද්‍රියෙහි යෙ ධම්මා- පඤ්චි බලෙහි යෙ ධම්මා- සත්තහි බොජ්ඣංගෙහි යෙ ධම්මා- අරියෙන අට්ඨංගිකෙන මග්ගෙන යෙ ධම්මා විපප්‍රකෘතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපප්‍රකෘතා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛණ්ඩින දසභායතනෙහි සොළසහි බාතුහි විපප්‍රකෘතා, එකෙනායතනෙන එකාය බාතුයා කෙහිවි විපප්‍රකෘතා.

15. එකස්සන යෙ ධම්මා -පෙ- වේදනාය යෙ ධම්මා-සංඝස්ස යෙ ධම්මා- චේතනාය යෙ ධම්මා- විකෘතන යෙ ධම්මා- මනසිකාරෙන යෙ ධම්මා විපප්‍රකෘතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපප්‍රකෘතා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛණ්ඩින දසභායතනෙහි දසහි බාතුහි විපප්‍රකෘතා, එකෙනායතනෙන එකාය බාතුයා කෙහිවි විපප්‍රකෘතා.

16. අධිමොකෙකෙන යෙ ධම්මා විපප්‍රකෘතා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපප්‍රකෘතා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛණ්ඩින දසභායතනෙහි පණ්ණරහි බාතුහි විපප්‍රකෘතා, එකෙනායතනෙන එකාය බාතුයා කෙහිවි විපප්‍රකෘතා.

17. කුසලෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- අකුසලෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපසයුතං, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපසයුතං -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන බ්‍යෙඨන දසභායතනෙහි යොළසහි බාතුහි විපසයුතං. එකන්‍යායතනෙන එකාය බාතුයා කෙහිවි විපසයුතං.

18. සුඛාය වෙදනාය සම්පසුතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- දුක්ඛාය වෙදනාය සම්පසුතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපසයුතං, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපසයුතං -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන බ්‍යෙඨන දසභායතනෙහි පණ්ණාරසහි බාතුහි විපසයුතං, එකන්‍යායතනෙන එකාය බාතුයා කෙහිවි විපසයුතං.

19. අදුක්ඛම්ප්පධාය වෙදනාය සම්පසුතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපසයුතං, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපසයුතං -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන බ්‍යෙඨන දසභායතනෙහි එකාදසහි බාතුහි විපසයුතං, එකන්‍යායතනෙන එකාය බාතුයා කෙහිවි විපසයුතං.

20. විපාකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපසයුතං, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපසයුතං -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන බ්‍යෙඨන දසභායතනෙහි දසහි බාතුහි විපසයුතං, එකන්‍යායතනෙන එකාය බාතුයා කෙහිවි විපසයුතං.

21. විපාකධම්මධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- සංකිලිට්ඨසංකිලෙසි-කෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපසයුතං තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපසයුතං -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන බ්‍යෙඨන දසභායතනෙහි යොළසහි බාතුහි විපසයුතං, එකන්‍යායතනෙන එකාය බාතුයා කෙහිවි විපසයුතං.

22. නොවිවිපාකනවිපාකධම්මධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- අනුපාදිනානුපාදනියෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපසයුතං, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපසයුතං -පෙ- තෙ ධම්මා න කෙහිවි බ්‍යෙඨනි න කෙහිවි ආයතනෙහි, පඤ්චහි බාතුහි විපසයුතං.

23. අනුපාදිනනානුපාදනියෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- අසංකිලිට්ඨ අසංකිලෙසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපසයුතං, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපසයුතං -පෙ- තෙ ධම්මා න කෙහිවි බ්‍යෙඨනි න කෙහිවි ආයතනෙහි, ඡහි බාතුහි විපසයුතං.

24. සවිතකකසව්වාරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපප්පුනා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපප්පුනා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන බන්ධන දසභායතනෙහි පණ්ණරසහි බාතුහි විපප්පුනා, එකෙනායතනෙන එකාය බාතුයා කෙහිවි විපප්පුනා.

25. අවිතකකව්වාරමනෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- පිකිසහග- තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපප්පුනා. තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ධම්මා විපප්පුනා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන බන්ධන දසභායතනෙහි පොළසහි බාතුහි විපප්පුනා, එකෙනායතනෙන එකාය බාතුයා කෙහිවි විපප්පුනා.

26. අවිතකකඅව්වාරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපප්පුනා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපප්පුනා -පෙ- තෙ ධම්මා න කෙහිවි බන්ධන න කෙහිවි ආයතනෙහි, එකාය බාතුයා විපප්පුනා.

27. සුඛසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපප්පුනා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපප්පුනා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන බන්ධන දසභායත- නෙහි පණ්ණරසහි බාතුහි විපප්පුනා, එකෙනායතනෙන එකාය බාතුයා කෙහිවි විපප්පුනා.

28. උපෙක්ඛාසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපප්පුනා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපප්පුනා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන බන්ධන දසභායතනෙහි එකාදසහි බාතුහි විපප්පුනා, එකෙනායතනෙන එකාය බාතුයා කෙහිවි විපප්පුනා.

29. දසසනෙන පහාතබ්බෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- භාවනාය පහාතබ්බෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- දසසනෙන පහාතබ්බහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- භාවනාය පහාතබ්බහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- ආවයගාමීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අපවයගාමීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සෙකෙකි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අසෙකෙකි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- මගගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපප්පුනා, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපප්පුනා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන බන්ධන දසභායතනෙහි පොළසහි බාතුහි විපප්පුනා, එකෙනායතනෙන එකාය බාතුයා කෙහිවි විපප්පුනා.

30. අපරමාණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- පරිණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුග්ගත, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුග්ගත -පෙ- තෙ ධම්මා න කෙහිවි බන්ධනි න කෙහිවි ආයතනෙහි ජහි ධාතුහි විප්පයුග්ගත.

31. පරිකාරමණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුග්ගත, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුග්ගත -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන බන්ධන දසහායතනෙහි දසහි ධාතුහි විප්පයුග්ගත, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි විප්පයුග්ගත.

32. මහග්ගාරමණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- අපරමාණා-රමණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- තිණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- මිච්ඡත්ත නියතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සමමත්තනියතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- මහගාරමණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- මහගහතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා, මහගාධිපතීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුග්ගත, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුග්ගත -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන බන්ධන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතුහි විප්පයුග්ගත, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි විප්පයුග්ගත.

33. අනුප්පනෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුග්ගත, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුග්ගත -පෙ- තෙ ධම්මා න කෙහිවි බන්ධනි න කෙහිවි ආයතනෙහි, පඤ්චහි ධාතුහි විප්පයුග්ගත.

34. අතිකාරමණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- අනාගතාරමණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුග්ගත, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුග්ගත, -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන බන්ධන දසහායතනෙහි සොළසහි ධාතුහි විප්පයුග්ගත, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි විප්පයුග්ගත.

35. පච්චුප්පනාරමණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- අජ්ඣත්තාරමණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- බ්හිකාරමණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා අජ්ඣත්තබ්හිකාරමණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුග්ගත, තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පයුග්ගත -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන බන්ධන දසහායතනෙහි දසහි ධාතුහි විප්පයුග්ගත, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි විප්පයුග්ගත.

36. සනිදසානසප්ථිසෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා -පෙ- අනිදසාන-සප්ථිසෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා විපායුකා, තෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා විපායුකා -පෙ- තෙ ධම්මා චතුති ඛණ්ඩිති එකෙනායනනොන සත්තති බාහුති විපායුකා, එකෙනායනනොන එකාය බාහුයා කෙතිවි විපායුකා.

37. හෙතුති ධම්මෙති යෙ ධම්මා -පෙ- සහෙතුකෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- හෙතුසම්පයුකෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- හෙතුති චෙ'ව සහෙතුකෙති ච ධම්මෙති යෙ ධම්මා- සහෙතුකෙති චෙව න ච හෙතුති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- හෙතුති චෙව හෙතුසම්පයුකෙති ච ධම්මෙති යෙ ධම්මා හෙතු සම්පයුකෙති චෙ'ව න ච හෙතුති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- න හෙතුති සහෙතුකෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා විපායුකා, තෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා විපායුකා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛණ්ඩින දසභායන-නෙති සොළසති බාහුති විපායුකා, එකෙනායනනොන එකාය බාහුයා කෙතිවි විපායුකා.

38. අපච්චයෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා -පෙ- අසඛිකතෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා-සනිදසානනෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා-සප්ථිසෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- රුපිති ධම්මෙති යෙ ධම්මා විපායුකා, තෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා විපායුකා -පෙ- තෙ ධම්මා චතුති ඛණ්ඩිති එකෙනායනනොන සත්තති බාහුති විපායුකා, එකෙනායනනොන එකාය බාහුයා කෙතිවි විපායුකා.

39. ලොකුකතරෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා විපායුකා, තෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා විපායුකා -පෙ- තෙ ධම්මා න කෙතිවි ඛණ්ඩිති න කෙතිවි ආයනනෙති, ඡති බාහුති විපායුකා.

40. ආසවෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා -පෙ- ආසවසම්පයුකෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- ආසවෙති චෙව සාසවෙති ච ධම්මෙති යෙ ධම්මා- ආසවෙති චෙව ආසවසම්පයුකෙති ච ධම්මෙති යෙ ධම්මා ආසවසම්ප-යුකෙති චෙව නො ච ආසවෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා විපායුකා, තෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා විපායුකා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛණ්ඩින දසභායනනෙති සොළසති බාහුති විපායුකා, එකෙනායනනොන එකාය බාහුයා කෙතිවි විපායුකා.

[illegible]

2. විකුණා-සලායෙහි වගෙවෙහි—P.T.S.

46. අනුපාදිතෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා විප්පයුක්තා, තෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා විප්පයුක්තා -පෙ- තෙ ධම්මා න කෙතිවි ඛණ්ඩිති න කෙතිවි ආයතනෙති, පඤ්චිති ධාතුති විප්පයුක්තා.

47. උපාදිතෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා -පෙ- කිලෙසෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- සංකිලිට්ඨෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- කිලෙසසම්පයුක්තෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා, - කිලෙසෙති වෙව සංකිලෙසිකෙති ව ධම්මෙති යෙ ධම්මා- කිලෙසති වෙව සංකිලිට්ඨෙති ව ධම්මෙති යෙ ධම්මා- සංකිලිට්ඨෙති වෙව නො ව කිලෙසෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- කිලෙසෙති වෙව කිලෙසසම්පයුක්තෙති ව ධම්මෙති යෙ ධම්මා- කිලෙසසම්පයුක්තෙති වෙව නො ව කිලෙසෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා විප්පයුක්තා, තෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා විප්පයුක්තා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛණ්ඩන දසභායතනෙති සොළසති ධාතුති විප්පයුක්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙතිවි විප්පයුක්තා.

48. අසංකිලෙසිකෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා -පෙ- කිලෙසවිප්පයුක්තෙති අසංකිලෙසිකෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා විප්පයුක්තා තෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා විප්පයුක්තා -පෙ- තෙ ධම්මා න කෙතිවි ඛණ්ඩිති න කෙතිවි ආයතනෙති, ඡති ධාතුති විප්පයුක්තා.

49. දසකෙනා පහාතඛෙධිති ධම්මෙති යෙ ධම්මා -පෙ- භාවනාය පහාතඛෙධිති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- දසකෙනා පහාතඛෙධිතෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- භාවනාය පහාතඛෙධිතෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා විප්පයුක්තා, තෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා විප්පයුක්තා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛණ්ඩන දසභායතනෙති සොළසති ධාතුති විප්පයුක්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙතිවි විප්පයුක්තා.

50. සවිතකෙකති ධම්මෙති යෙ ධම්මා -පෙ- සවිචාරෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා විප්පයුක්තා තෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා විප්පයුක්තා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛණ්ඩන දසභායතනෙති පඤ්චරසති ධාතුති විප්පයුක්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙතිවි විප්පයුක්තා.

51. අවිතකෙකති ධම්මෙති යෙ ධම්මා -පෙ- අවිචාරෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා විප්පයුක්තා, තෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා විප්පයුක්තා -පෙ- තෙ ධම්මා න කෙතිවි ඛණ්ඩිති න කෙතිවි ආයතනෙති, එකාය ධාතුයා විප්පයුක්තා.

52. සප්පිතිකෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා -පෙ- පිති සහගතෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා විපසයුතා, තෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා විපසයුතා, -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛණ්ඩන දසභායකනෙති සොළසති බාහුති විපසයුතා, එකෙනායකනෙන එකාය බාහුයා කෙතිවි විපසයුතා.

53. සුඛසහගතෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා විපසයුතා, තෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා විපසයුතා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛණ්ඩන දසභායකනෙති පණ්ණරසති බාහුති විපසයුතා. එකෙනායකනෙන එකාය බාහුයා කෙතිවි විපසයුතා.

54. උපෙක්ඛාසහගතෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා විපසයුතා, තෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා විපසයුතා -පෙ- තෙ ධම්මා එකෙන ඛණ්ඩන දසභායකනෙති එකාදසති බාහුති විපසයුතා, එකෙනායකනෙන එකාය බාහුයා කෙතිවි විපසයුතා.

55. න කාමාවචරෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා -පෙ- අපරියාපනෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා - අනුක්තරෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා විපසයුතා, තෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා විපසයුතා -පෙ- තෙ ධම්මා න කෙතිවි ඛණ්ඩන න කෙතිවි ආයකනෙති, ඡති බාහුති විපසයුතා.

56. රූපාවචරෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා -පෙ- අරූපාවචරෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා - නියානිකෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා - නියතෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා - සරණෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා විපසයුතා, තෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා විපසයුතා තෙ ධම්මා කතීති ඛණ්ඩන කතීභායකනෙති කතීති බාහුති විපසයුතා: තෙ ධම්මා එකෙන ඛණ්ඩන දසභායකනෙති සොළසති බාහුති විපසයුතා, එකෙනායකනෙන එකාය බාහුයා කෙතිවි විපසයුතා.

ධම්මායතනං ධම්මබාහු දුසඛසව්වඤ්චි ජීවිතං,
සලායතනං නාමරූපං වක්ඛාරො ව මහාභවා,
ජාති ජරා¹ මරණං තිකෙසෙවකුනවිසති,
ගොච්ඡකෙසු ව පඤ්ඤාස අට්ඨ වුලලනතරෙ පද,
මහනතරෙ පණ්ණරස අට්ඨාරස තතො පරෙ,
තෙ වියති පදයතං එතං සම්පයොගෙ² න ලබ්භති³ ති

විපසයුතොන විපසයුතක පදනිද්දෙසො නිට්ඨිතො.

1. ජරා ව-මරණං.

2. සම්පයොගො-සිරිමු

11. සඩහත්තෙන් සම්පූර්ණවිප්ලවය පදනම් කිරීම

1. සමූහයෙහි සියලුම මට්ටම් -පෙ- මහජනතාවය සියලුම මට්ටම් වැඩ සහයෙන් සහතිකය, ආයතනසහයෙන් සහතිකය, බාහිරසහයෙන් සහතිකය, තෙ මට්ටම් කණිටි බෙදා හැරීමේ කණිටියෙන් කණිටි බාහිර සම්පූර්ණය:

තෙ මට්ටම් කණිටි බෙදා හැරීමේ එකතුවෙන් සහතික බාහිර සම්පූර්ණය, එකතුවෙන් එකතුවෙන් එකතුවෙන් එකතුවෙන් කණිටි සම්පූර්ණය.

කණිටි විප්ලවය: එකතුවෙන් දහයෙන් කණිටි බාහිර විප්ලවය, එකතුවෙන් එකතුවෙන් එකතුවෙන් කණිටි විප්ලවය.

2. ඉන්ද්‍රියයෙන් සියලුම මට්ටම් -පෙ- පුරිස්කරණයෙන් සියලුම මට්ටම් වැඩ සහයෙන් සහතිකය, ආයතන සහයෙන් සහතිකය, බාහිරසහයෙන් සහතිකය, තෙ මට්ටම් කණිටි බෙදා හැරීමේ කණිටියෙන් කණිටි බාහිර සම්පූර්ණය: නැත.

කණිටි විප්ලවය: එකතුවෙන් එකතුවෙන් එකතුවෙන් සහතික බාහිර විප්ලවය, එකතුවෙන් එකතුවෙන් එකතුවෙන් කණිටි විප්ලවය.

3. සුඛයෙන් සියලුම මට්ටම් -පෙ- දුකයෙන් සියලුම මට්ටම් -සමාජයෙහි සියලුම මට්ටම් -දෙමසයෙන් සියලුම මට්ටම් වැඩ සහයෙන් සහතිකය, ආයතනසහයෙන් සහතිකය, බාහිරසහයෙන් සහතිකය -පෙ- තෙ මට්ටම් කණිටි බෙදා හැරීමේ එකතුවෙන් සහතික බාහිර සම්පූර්ණය, එකතුවෙන් එකතුවෙන් එකතුවෙන් කණිටි සම්පූර්ණය.

කණිටි විප්ලවය: එකතුවෙන් දහයෙන් කණිටි බාහිර විප්ලවය, එකතුවෙන් එකතුවෙන් එකතුවෙන් කණිටි විප්ලවය.

4. උපෙකම්භිත්‍රියොන යෙ ධම්මා ඛණ්ඩසංඛ්‍යානෙහි සංඛ්‍යානිකා, ආයතනසංඛ්‍යානෙහි සංඛ්‍යානිකා, ධාතුසංඛ්‍යානෙහි සංඛ්‍යානිකා -පෙ- තෙ ධම්මා තිහි ඛණ්ඩිනි ඵකෙනායතනෙන ද්විති ධාතුහි සම්ප්‍රදාය, ඵකෙනායතනෙන ඵකාය ධාතුයා කෙහිවි සම්ප්‍රදාය.

කතීහි විප්‍රදායා: ඵකෙන ඛණ්ඩින දසනායතනෙහි පණ්ණාසති ධාතුහි විප්‍රදාය, ඵකෙනායතනෙන ඵකාය ධාතුයා කෙහිවි විප්‍රදාය.

5. සද්ධිත්‍රියොන යෙ ධම්මා -පෙ- විරිධිත්‍රියොන යෙ ධම්මා - සතිත්‍රියොන යෙ ධම්මා - සමාධිත්‍රියොන - යෙ ධම්මා - පඤ්ඤිත්‍රියොන යෙ ධම්මා - අනඤ්ඤානඤ්ඤාසංඝාතීතිත්‍රියොන යෙ ධම්මා - අඤ්ඤිත්‍රියොන යෙ ධම්මා - අඤ්ඤාතීතිත්‍රියොන යෙ ධම්මා - අවිජ්ජාය යෙ ධම්මා - අවිජ්ජාපච්චයා සංඛ්‍යාතෙහි යෙ ධම්මා - සලායතනපච්චයා ඵපෙකන යෙ ධම්මා - වේදනාපච්චයා තණ්හාය යෙ ධම්මා - තණ්හාපච්චයා උපාදනෙන යෙ ධම්මා - කම්මභවෙන යෙ ධම්මා ඛණ්ඩසංඛ්‍යානෙහි සංඛ්‍යානිකා, ආයතනසංඛ්‍යානෙහි සංඛ්‍යානිකා, ධාතුසංඛ්‍යානෙහි සංඛ්‍යානිකා, -පෙ- තෙ ධම්මා තිහි ඛණ්ඩිනි ඵකෙනායතනෙන සත්තති ධාතුහි සම්ප්‍රදාය, ඵකෙන ඛණ්ඩින ඵකෙනායතනෙන ඵකාය ධාතුයා කෙහිවි සම්ප්‍රදාය.

කතීහි විප්‍රදායා: ඵකෙන ඛණ්ඩින දසනායතනෙහි දසති ධාතුහි විප්‍රදාය, ඵකෙනායතනෙන ඵකාය ධාතුයා කෙහිවි විප්‍රදාය.

6. පරිදෙවෙන යෙ ධම්මා ඛණ්ඩසංඛ්‍යානෙහි සංඛ්‍යානිකා ආයතන සංඛ්‍යානෙහි සංඛ්‍යානිකා, ධාතුසංඛ්‍යානෙහි සංඛ්‍යානිකා, තෙ ධම්මා කතීහි ඛණ්ඩිනි කතීහායතනෙහි කතීහි ධාතුහි සම්ප්‍රදායාති: නස්සී.

කතීහි විප්‍රදායා: වතුහි ඛණ්ඩිනි ඵකෙනායතනෙන සත්තති ධාතුහි විප්‍රදාය. ඵකෙනායතනෙන ඵකාය ධාතුයා කෙහිවි විප්‍රදාය.

7. සොකෙන යෙ ධම්මා -පෙ- දුක්ඛෙන යෙ ධම්මා - දෙමනස්සෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඛ්‍යාහෙන සඛ්‍යානිකා, ආයතනසඛ්‍යාහෙන සඛ්‍යානිකා, ධාතුසඛ්‍යාහෙන සඛ්‍යානිකා -පෙ- තෙ ධම්මා තිහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි සම්පයුක්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතූයා කෙහිවි සම්පයුක්තා.

කතිහි විපයුක්තා: එකෙන ඛන්ධෙන දසභායතනෙහි දසහි ධාතූහි විපයුක්තා; එකෙනායතනෙන එකාය ධාතූයා කෙහිවි විපයුක්තා.

8. උපායාසෙන යෙ ධම්මා -පෙ- සතිපට්ඨානෙන යෙ ධම්මා - සම්මප්පධානෙන යෙ ධම්මා - අප්පමඤ්ඤාය යෙ ධම්මා - පඤ්චහි ඉන්ද්‍රියෙහි යෙ ධම්මා - පඤ්චහි ඛලෙහි යෙ ධම්මා - සත්තහි ඛොජ්ඣේද්ධිහි යෙ ධම්මා - අරියෙන අට්ඨංගිකෙන මග්ගෙන යෙ ධම්මා - එස්සෙන යෙ ධම්මා - චේතනාය යෙ ධම්මා - අධිමොක්ඛන යෙ ධම්මා - මනසිකාරෙන යෙ ධම්මා - හෙතූහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - හෙතූහි චෙව සහෙතූකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - ගෙමුහි චෙව හෙතූසම්පයුක්තෙහි ව ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - ආසවෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - ආසවෙහි චෙව සාසවෙහි ව ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - ආසවෙහි චෙව ආසවසම්පයුක්තෙහි ව ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - සංකෘත්‍යජනෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - ගජ්ඣෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - භිසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - යොගෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - නිවරණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - පාරමාසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - උපාදනෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - කිලෙසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - කිලෙසෙහි චෙව සංකිලිච්ඤ්ඤි ව ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - කිලෙසෙහි චෙව සංකිලිච්ඤ්ඤි ව ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - කිලෙසෙහි චෙව කිලෙසසම්පයුක්තෙහි ව ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඛ්‍යාහෙන සඛ්‍යානිකා, ආයතනසඛ්‍යාහෙන සඛ්‍යානිකා, ධාතුසඛ්‍යාහෙන සඛ්‍යානිකා. තෙ ධම්මා කතිහි ඛන්ධෙහි කතිභායතනෙහි කතිහි ධාතූහි සම්පයුක්තා: තෙ ධම්මා තිහි ඛන්ධෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතූහි සම්පයුක්තා, එකෙන ඛන්ධෙන එකෙනායතනෙන එකාය ධාතූයා කෙහිවි සම්පයුක්තා.

කතිහි විපයුක්තා: එකෙන ඛන්ධෙන දසභායතනෙහි දසහි ධාතූහි විපයුක්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතූයා කෙහිවි විපයුක්තා.

දෙව සච්චා පණ්ණරසින්ද්‍රියා එකාදස පටිච්චපද,

උද්ධං පුන එකාදස ගොච්ඡකපදමෙඤ් තිංසවිධා ති

සඛ්‍යානිකාන සම්පයුක්ත විපයුක්තපදනිද්දෙස්ස නිට්ඨිතො.

12. සමපයුතෙන න සධගතිත අසධගතිතපදනිදෙසො

1. වෙදනාකඛ්ඤාන යෙ ධම්මා -පෙ- සඤ්ඤාකඛ්ඤාන යෙ ධම්මා- සඤ්ඤාකඛ්ඤාන යෙ ධම්මා සමපයුතා, තෙ ධම්මා කතිති ඛ්ඤානි කතිභායතනොති කතිති ධාතුති සධගතිතා: තෙ ධම්මා තිති ඛ්ඤානි ද්විභායතනොති අට්ඨති ධාතුති සධගතිතා.

කතිති අසධගතිතා: ද්විති ඛ්ඤානි ද්විභායතනොති දසති ධාතුති අසධගතිතා.

2. විඤ්ඤාණකඛ්ඤාන යෙ ධම්මා -පෙ- මනායතනොන යෙ ධම්මා- ව්‍යඤ්ඤාණධාතුයා යෙ ධම්මා - මනොධාතුයා යෙ ධම්මා - මනො විඤ්ඤාණධාතුයා යෙ ධම්මා සමපයුතා -පෙ- තෙ ධම්මා තිති ඛ්ඤානි ඵලකතායතනොන ඵකාය ධාතුයා සධගතිතා.

කතිති අසධගතිතා: ද්විති ඛ්ඤානි ඵකාදසභායතනොති සත්තරසති ධාතුති අසධගතිතා.

3. සමුදයසච්චන යෙ ධම්මා -පෙ- මඤ්ඤාන යෙ ධම්මා සමපයුතා -පෙ- තෙ ධම්මා වතුති ඛ්ඤානි ද්විභායතනොති ද්විති ධාතුති සධගතිතා.

කතිති අසධගතිතා: ඵලකතා ඛ්ඤාන ද්විභායතනොති සොළසති ධාතුති අසධගතිතා.

4. මනිජ්ඣයෙන යෙ ධම්මා සමපයුතා -පෙ- තෙ ධම්මා තිති ඛ්ඤානි ඵලකතායතනොන ඵකාය ධාතුයා සධගතිතා.

කතිති අසධගතිතා: ද්විති ඛ්ඤානි ඵකාදසභායතනොති සත්තරසති ධාතුති අසධගතිතා.

5. සුඛිඤ්ඤායෙන යෙ ධම්මා -පෙ- දුක්ඛිඤ්ඤායෙන යෙ ධම්මා -සොමනසසිඤ්ඤායෙන යෙ ධම්මා -දෙමනසසිඤ්ඤායෙන යෙ ධම්මා සමපයුතා -පෙ- තෙ ධම්මා තීථි ඛණ්ඩෙති ද්විභායතනෙති ද්විථි ධාතුති සඛගතිනා.

කතිඨි අසඛගතිනා; ද්විථි ඛණ්ඩෙති දසභායතනෙති සොළසථි ධාතුති අසඛගතිනා.

6. උපෙක්ඛිඤ්ඤායෙන යෙ ධම්මා සමපයුතා -පෙ- තෙ ධම්මා තීථි ඛණ්ඩෙති ද්විභායතනෙති සතති ධාතුති සඛගතිනා.

කතිඨි අසඛගතිනා: ද්විථි ඛණ්ඩෙති දසභායතනෙති එකාදසථි ධාතුති අසඛගතිනා.

7. සද්ධිඤ්ඤායෙන යෙ ධම්මා -පෙ- වීරිඨිඤ්ඤායෙන යෙ ධම්මා- සතිඤ්ඤායෙන යෙ ධම්මා- සමාධිඤ්ඤායෙන යෙ ධම්මා- පඤ්ඤාඤ්ඤායෙන යෙ ධම්මා- අනඤ්ඤානඤ්ඤාකාමිතිඤ්ඤායෙන යෙ ධම්මා- අඤ්ඤාඤ්ඤායෙන යෙ ධම්මා- අඤ්ඤාතාථිඤ්ඤායෙන යෙ ධම්මා- අවිජ්ජාය යෙ ධම්මා- අවිජ්ජාපච්චයා සඛ්ඛාරෙති යෙ ධම්මා සමපයුතා -පෙ- තෙ ධම්මා චතුඨි ඛණ්ඩෙති ද්විභායතනෙති ද්විථි ධාතුති සඛගතිනා.

කතිඨි අසඛගතිනා: එතෙන ඛණ්ඩන දසභායතනෙති සොළසථි ධාතුති අසඛගතිනා.

8. සඛ්ඛාරපච්චයා විඤ්ඤායෙන යෙ ධම්මා සමපයුතා -පෙ- තෙ ධම්මා තීථි ඛණ්ඩෙති එකකායතනෙන එකාය ධාතුයා සඛගතිනා.

කතිඨි අසඛගතිනා: ද්විථි ඛණ්ඩෙති එකාදසභායතනෙති සතතරසථි ධාතුති අසඛගතිනා.

9. සලායකතාපච්චයා ඵසෙසන යෙ ධම්මා සම්පසුත්තා, -පෙ- තෙ ධම්මා චතුභි ඛජෙධිඨි ද්විතියතනෙති අට්ඨති බාතුභි සංඛ්‍යාතිකා.

කතීඨි අසංඛ්‍යාතිකා: ඵකෙන ඛජෙධිත දසතායතනෙති දසභි බාතුභි අසංඛ්‍යාතිකා.

10. ඵසෙසපච්චයා චේදනාය යෙ ධම්මා සම්පසුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා තීභි ඛජෙධිඨි ද්විතියතනෙති අට්ඨති බාතුභි සංඛ්‍යාතිකා.

කතීඨි අසංඛ්‍යාතිකා: ද්විභි ඛජෙධිඨි දසතායතනෙති දසභි බාතුභි අසංඛ්‍යාතිකා.

11. චේදනාපච්චයා තණ්හාය යෙ ධම්මා -පෙ- තණ්හාපච්චයා උපාදනෙන යෙ ධම්මා-කම්මභවෙන යෙ ධම්මා සම්පසුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා චතුභි ඛජෙධිඨි ද්විතියතනෙති ද්විභි බාතුභි සංඛ්‍යාතිකා.

කතීඨි අසංඛ්‍යාතිකා: ඵකෙන ඛජෙධිත දසතායතනෙති යොළසභි බාතුභි අසංඛ්‍යාතිකා.

12. යොකෙන යෙ ධම්මා -පෙ- දුක්ඛෙන යෙ ධම්මා- දෙම- නසෙසන යෙ ධම්මා සම්පසුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා තීභි ඛජෙධිඨි ද්විතියතනෙති ද්විභි බාතුභි සංඛ්‍යාතිකා.

කතීඨි අසංඛ්‍යාතිකා: ද්විභි ඛජෙධිඨි දසතායතනෙති යොළසභි බාතුභි අසංඛ්‍යාතිකා.

13. උපායාසෙන යෙ ධම්මා -පෙ- සතීපට්ඨානෙන යෙ ධම්මා- සමෙප්පධානෙන යෙ ධම්මා සම්පසුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා චතුභි ඛජෙධිඨි ද්විතියතනෙති ද්විභි බාතුභි සංඛ්‍යාතිකා.

කතීඨි අසංඛ්‍යාතිකා: ඵකෙන ඛජෙධිත දසතායතනෙති යොළසභි බාතුභි අසංඛ්‍යාතිකා.

14. ඉද්ධිපාදෙන යෙ ධම්මා සම්පසුත්තා -පෙ- තෙ ධම්මා තීභි ඛජෙධිඨි ඵකෙනායතනෙන ඵකාය බාතුයා සංඛ්‍යාතිකා.

බාහුකථාපටකරණං

සමපයුකෙනා සඛනිත අසඛනිතං

කතිහි අසඛනිතා ද්විති ඛණ්ඩනි එකාදසභායතනෙනි සතාරසහි බාහුහි අසඛනිතා.

15. ක්වානෙන යෙ ධම්මා සමපයුකා -පෙ- තෙ ධම්මා තිහි ඛණ්ඩනි ද්විභායතනෙනි ද්විති බාහුහි සඛනිතා.

කතිහි අසඛනිතා: ද්විති ඛණ්ඩනි දසභායතනෙනි සොළසහි බාහුහි අසඛනිතා.

16. අපමඤ්ඤාය යෙ ධම්මා -පෙ- පඤ්චහි ඉන්ද්‍රියෙහි යෙ ධම්මා- පඤ්චහි බලෙහි යෙ ධම්මා- සතතහි බොජ්ඣංගෙහි යෙ ධම්මා- අරියෙන අට්ඨංගිකෙන මගෙන යෙ ධම්මා සමපයුකා -පෙ- තෙ ධම්මා චතුහි ඛණ්ඩනි ද්විභායතනෙනි ද්විති බාහුහි සඛනිතා.

කතිහි අසඛනිතා: එකෙන ඛණ්ඩන දසභායතනෙනි සොළසහි බාහුහි අසඛනිතා.

17. එසෙසන යෙ ධම්මා -පෙ- වෙනනාය යෙ ධම්මා- මන- සිකාරෙන යෙ ධම්මා සමපයුකා -පෙ- තෙ ධම්මා චතුහි ඛණ්ඩනි ද්විභායතනෙනි අට්ඨංගි බාහුහි සඛනිතා.

කතිහි අසඛනිතා: එකෙන ඛණ්ඩන දසභායතනෙනි දසහි බාහුහි අසඛනිතා.

18. වෙදනාය යෙ ධම්මා -පෙ- සඤ්ඤාය යෙ ධම්මා සමප- යුකා -පෙ- තෙ ධම්මා තිහි ඛණ්ඩනි ද්විභායතනෙනි අට්ඨංගි බාහුහි සඛනිතා.

කතිහි අසඛනිතා: ද්විති ඛණ්ඩනි දසභායතනෙනි දසහි බාහුහි අසඛනිතා.

19. විකෙතන යෙ ධම්මා සමපයුකා -පෙ- තෙ ධම්මා තිහි ඛණ්ඩනි එකෙනායතනෙන එකාය බාහුයා සඛනිතා.

ධාතුකථාපටකරණං

සමපයුක්තන සඛගිත අසඛගිතං

කතීහි අසඛගිතා ද්විති ඛණ්ඩි ඵකාදසභායතනෙහි සත්තරසභි
ධාතුහි අසඛගිතා.

20. අධිමොක්ඛන යෙ ධම්මා සමපයුක්තා -පෙ- තෙ ධම්මා
චතුහි ඛණ්ඩි ද්විභායතනෙහි තීති ධාතුහි සඛගිතා.

කතීහි අසඛගිතා: ඵකෙන ඛණ්ඩන දසභායතනෙහි පණණරසභි
ධාතුහි අසඛගිතා.

21. සුඛාය වෙදනාය සමපයුක්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ-
දුක්ඛාය වෙදනාය සමපයුක්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අද්දුක්ඛමසුඛාය
වෙදනාය සමපයුක්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සචිතක්කසච්චාරෙහි
ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අචිතක්කච්චාරමකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-
චිතිසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සුඛසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ
ධම්මා- උපෙක්ඛා සහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සමපයුක්තා -පෙ-
තෙ ධම්මා ඵකෙන ඛණ්ඩන ඵකෙනායතනෙන ඵකාය ධාතුයා
සඛගිතා.

කතීහි අසඛගිතා: චතුහි ඛණ්ඩි ඵකාදසභායතනෙහි සත්තරසභි
ධාතුහි අසඛගිතා.

22. හෙතුහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- හෙතුහි වෙච්ච සහෙතු-
කෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- හෙතුහි වෙච්ච හෙතුසමපයුක්තෙහි ච
ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සමපයුක්තා -පෙ- තෙ ධම්මා චතුහි ඛණ්ඩි
ද්විති ධාතුහි සඛගිතා.

කතීහි අසඛගිතා: ඵකෙන ඛණ්ඩන දසභායතනෙහි සොළසභි
ධාතුහි අසඛගිතා.

23. සහෙතුකෙහි වෙච්ච න ච හෙතුහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ-
හෙතුසමපයුක්තෙහි වෙච්ච න ච හෙතුහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - න
හෙතුහි සහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සමපයුක්තා -පෙ- තෙ
ධම්මා ඵකෙන ඛණ්ඩන ඵකෙනායතනෙන ඵකාය ධාතුයා සඛගිතා.

කතීති අසඛගතිතා: චතුති බ්‍රෙඤ්චි ඵකාදසභායතනෙනි සත්තරසති බාහුති අසඛගතිතා.

24. ආසවෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා -පෙ- ආසවෙති චෙව සාසවෙති ච ධම්මෙති යෙ ධම්මා- ආසවෙති චෙව ආසවසම්ප- යුක්තෙති ච ධම්මෙති යෙ ධම්මා සමපයුක්තා -පෙ- තෙ ධම්මා චතුති බ්‍රෙඤ්චි ද්විතායතනෙනි ද්විති බාහුති සඛගතිතා.

කතීති අසඛගතිතා: ඵකෙන බ්‍රෙඤ්චන දසභායතනෙනි සොළසති බාහුති අසඛගතිතා.

25. ආසවසම්පයුක්තෙති චෙව නො ච අසවෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා සමපයුක්තා -පෙ- තෙ ධම්මා ඵකෙන බ්‍රෙඤ්චන ඵකෙනා- යතනෙන ඵකාය බාහුයා සඛගතිතා.

කතීති අසඛගතිතා: චතුති බ්‍රෙඤ්චි ඵකාදසභායතනෙනි සත්තරසති බාහුති අසඛගතිතා.

26. සඤ්ඤාපනෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා -පෙ- ගඤ්ඤිති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- භිසෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- යොගෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- නිවරණෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- පරාමාසෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- පරාමාසෙති චෙව පරාමධෙය්ඤිති ච ධම්මෙති යෙ ධම්මා සමපයුක්තා, -පෙ- තෙ ධම්මා චතුති බ්‍රෙඤ්චි ද්විතායතනෙනි ද්විති බාහුති සඛගතිතා.

කතීති අසඛගතිතා: ඵකෙන බ්‍රෙඤ්චන දසභායතනෙනි සොළසති බාහුති අසඛගතිතා.

27. පරාමාසසමපයුක්තෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා සමපයුක්තා-පෙ- තෙ ධම්මා ඵකෙන බ්‍රෙඤ්චන ඵකෙනායතනෙන ඵකාය බාහුයා සඛගතිතා.

කතීති අසඛගතිතා: චතුති බ්‍රෙඤ්චි ඵකාදසභායතනෙනි සත්තරසති බාහුති අසඛගතිතා.

28. විකෙතති ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සමපයුකා -පෙ- තෙ ධම්මා නීති
බ්‍රෙඤ්චි ඵකෙනායතනෙන ඵකාය ධාතුයා සඛයනිතා.

කතීති අසඛයනිතා: දව්ඨි බ්‍රෙඤ්චි ඵකාදසභායතනෙහි සකාරසති
ධාතූහි අසඛයනිතා.

29. චෙතසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- විතතසමප-
යුකෙතති ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- විතතසංසට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ
ධම්මා- විතතසංසට්ඨසමුට්ඨානෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- විතතසංසට්ඨ-
සමුට්ඨානසහගුහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- විතතසංසට්ඨසමුට්ඨානානුපරිවතනීති
ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සමපයුකා -පෙ- තෙ ධම්මා ඵකෙන බ්‍රෙඤ්චිත
ඵකෙනායතනෙන සකතී ධාතූහි සඛයනිතා.

කතීති අසඛයනිතා: චතුහි බ්‍රෙඤ්චි ඵකාදසභායතනෙහි ඵකාදසති
ධාතූහි අසඛයනිතා.

30. උපාදනෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-පෙ-කිලෙසෙහි ධම්මෙහි යෙ
ධම්මා-කිලෙසෙහි චෙව සංකිලෙසිකෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- කිලෙසෙහි
චෙව සංකිලිට්ඨෙහි ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-කිලෙසෙහි චෙව කිලෙස
සමපයුකෙතති ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා සමපයුකා -පෙ- තෙ ධම්මා
චතුහි බ්‍රෙඤ්චි දව්ඨායතනෙහි දව්ඨි ධාතූහි සඛයනිතා.

කතීති අසඛයනිතා: ඵකෙන බ්‍රෙඤ්චිත දසභායතනෙහි සොළසති
ධාතූහි අසඛයනිතා.

31. සංකිලිට්ඨෙහි චෙව නො ච කිලෙසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-
-පෙ- කිලෙසසමපයුකෙතති චෙව නො ච කිලෙසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-
සවිතකෙකති ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-- සව්වාරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-
සපජිතිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- පිතිසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-
සුඛසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- උපෙකඛාසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ
ධම්මා සමපයුකා, තෙ ධම්මා කතීති බ්‍රෙඤ්චි කතීනායතනෙහි කතීති
ධාතූහි සඛයනිතා: තෙ ධම්මා ඵකෙන බ්‍රෙඤ්චිත ඵකෙනායතනෙන ඵකාය
ධාතුයා සඛයනිතා.

බාතුකරාපසකරණං

සමපයුකෙතන සඛගතික අසඛගතිකං

කතිභි අසඛගතිකා: චතුභි ඛජෙධිභි ඵකාදසභායතනෙහි සකාරසති
බාතුභි අසඛගතිකා.

අරුපක්ඛිත්වා චක්ඛාරො මනායතනමෙව. ච,
විඤ්ඤාණ බාතුයො සත්ත දො සච්චා වුද්දසිඤ්ඤා.
පච්චයෙ ද්වාදස පද තතො උපරි සොළස,
තිකෙසු අට්ඨ ගොච්ඡකෙ තෙවත්ත ලීසමෙව ච.
මහනන්දරුකෙ සත්තපද පිට්ඨිදුකෙසු ඡ.¹
නවමසා පදසෙසතෙ නිදද්දසෙ සඛගං ගතා'ති

සමපයුකෙතන සඛගතික අසඛගතිකපදනිදද්දසො නිට්ඨිකො.

13. අසඹගිහිනෙන සමපයුතන විපපයුතන පද නිදෙදසො

1. රූපකඛ්ඤාන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඛගහෙන අසඹගිතා ආයතනසඛගහෙන අසඹගිතා ධාතුසඛගහෙන අසඹගිතා, තෙ ධම්මා කතිහි ඛන්ධගි කතිහායතනෙහි, කතිහි ධාතූහි සමපයුතතා. තෙ ධම්මා කතිහි ඛන්ධගි සමපයුතතා එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි සමපයුතතා.

කතිහි විපපයුතතා: එකෙන ඛන්ධන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි විපපයුතතා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි විපපයුතතා.

2. ධම්මායතනෙන යෙ ධම්මා -පෙ- ධම්මධාතුයා යෙ ධම්මා-ඉත්තිජ්ජයෙන යෙ ධම්මා-- පුරිසිජ්ජයෙන යෙ ධම්මා— ජීවිතිජ්ජයෙන යෙ ධම්මා— විඤ්ඤාණපච්චයා නාමරූපෙන යෙ ධම්මා— අසඤ්ඤාභවෙන යෙ ධම්මා— එකච්චෙකාර භවෙන යෙ ධම්මා— ජාතියා යෙ ධම්මා— ජරාය යෙ ධම්මා— මරණෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඛගහෙන අසඹගිතා ආයතන සඛගහෙන අසඹගිතා, ධාතුසඛගහෙන අසඹගිතා -පෙ- තෙ ධම්මා කතිහි ඛන්ධගි සමපයුතතා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි සමපයුතතා.

කතිහි විපපයුතතා: එකෙන ඛන්ධන දසහායතනෙහි දසහි ධාතූහි විපපයුතතා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි විපපයුතතා.

3. අරූපභවෙන යෙ ධම්මා -පෙ- නෙවසඤ්ඤානාසඤ්ඤාභවෙන යෙ ධම්මා -චතුච්චාකාරභවෙන යෙ ධම්මා— ඉද්ධිපාදෙන යෙ ධම්මා ඛන්ධසඛගහෙන අසඹගිතා ආයතන සඛගහෙන අසඹගිතා ධාතු සඛගහෙන අසඹගිතා, තෙ ධම්මා කතිහි ඛන්ධගි කතිහායතනෙහි කතිහි ධාතූහි සමපයුතතාති: නත්ථි.

කතීති විපපයුක්තා: චතුරි ඛජෙධි ඵකෙනායතනෙන සතති ධාතුරි විපපයුක්තා, ඵකෙනායතනෙන ඵකාය ධාතුයා කෙතිවි විපපයුක්තා.

4. කුසලෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා -පෙ- අකුසලෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා-සුඛාය වෙදනාය සම්පයුක්තෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා-දුක්ඛාය වෙදනාය සම්පයුක්තෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- අදුක්ඛමසුඛාය වෙදනාය සම්පයුක්තෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- විපාකෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- විපාක ධම්මෙති යෙ ධම්මා- අනුපාදිතආනුපාදිතියෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා-සංකිලිට්ඨසංකිලෙසිකෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා-අසංකිලිට්ඨඅසංකිලෙසිකෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා-සවිකකකසවිචාරෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- අවිකකකවිචාරමයෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- ජිකිසහගතෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා-සුඛසහගතෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- උපෙක්ඛා සහගතෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා-දස්සනෙන පහාතබ්බෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- භාවනාය පහාතබ්බෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- දස්සනෙන පහාතබ්බහෙතුකෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- භාවනාය පහාතබ්බහෙතුකෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- ආවයගාමීති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- අපවයගාමීති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- සෙකෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- අසෙකෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- මහගතෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- අපපමාණෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- පටිත්ථාරමමණෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- මහගතාරමමණෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- අපපමාණාරමමණෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- හිතෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- පඤ්ඤෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- ථිවජ්ඣනනිසයෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- සම්මතනිසයෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- මග්ගාරමමණෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- මග්ගහෙතුකෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- මග්ගාධිපතීති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- අනිත්තාරමමණෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- අනාගතාරමමණෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- පච්චුප්පනනාරමමණෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- අජ්ඣක්ඛනාරමමණෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- බහිද්ධාරමමණෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- අජ්ඣක්ඛනබහිද්ධාරමමණෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- සහෙතුකෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- හෙතුසම්පයුක්තෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- සහෙතුකෙති චෙ ච න ච හෙතුති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- හෙතු සම්පයුක්තෙති චෙච න ච හෙතුති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- න හෙතුති සහෙතුකෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා ඛජධසඬහෙන අසඬහිතා ආයතන සඬහෙන අසඬහිතා ධාතුසඬහෙන අසඬහිතා, තෙ ධම්මා කතීති ඛජෙධි කතීතායතනෙති කතීති ධාතුරි සම්පයුක්තා ති: නස්මි.

කතිහි විපපයුක්තා: චතුරි ඛනෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතුහි විපපයුක්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි විපපයුක්තා.

5. රුපිහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛනිසඬහෙන අසඬහිතා ආයතනසඬහෙන අසඬහිතා, ධාතුසඬහෙන අසඬහිතා -පෙ- තෙ ධම්මා තිහි ඛනෙහි සමපයුක්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි සමපයුක්තා.

කතිහි විපපයුක්තා: එකෙන ඛනෙන අසඬහිතෙන අසඬහිතා ධාතුහි විපපයුක්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි විපපයුක්තා.

6. අරුපිහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- ලොකුක්කරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අනාසවෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- ආසවසමපයුක්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- ආසවසමපයුක්තෙහි වෙව නො ව ආසවෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- ආසවවිපපයුක්තෙහි අනාසවෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අසඬහිත- ජනියෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අගඤ්ඤියෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අනොසනියෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අයොගනියෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අනිවරණියෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අපරාමට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- පරාමාසවසමපයුක්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- පරාමාසවිපපයුක්තෙහි අපරාමට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සාරමමණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛනිසඬහෙන අසඬහිතා, ආයතනසඬහෙන අසඬහිතා, ධාතු සඬහෙන අසඬහිතා, තෙ ධම්මා කතිහි ඛනෙහි කතිහායතනෙන කතිහි ධාතුහි සමපයුක්තා'ති: නාස්මි.

කතිහි විපපයුක්තා: චතුරි ඛනෙහි එකෙනායතනෙන සත්තහි ධාතුහි විපපයුක්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා කෙහිවි විපපයුක්තා,

7. අනාරම්මණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- නො විනෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- වික්ඛට්ඨයුක්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- වික්ඛට්ඨසංසට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- වික්ඛසම්ප්පාදිතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- වික්ඛ සහභූතී ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- වික්ඛානුපරිවතතීහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- බාහිරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- උපාද්ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඬහ-
 හෙන අසඬහිතා, ආයතනසඬහහෙන අසඬහිතා, ධාතුසඬහහෙන අසඬහිතා, තෙ ධම්මා කතීහි ඛන්ධෙහි කතීභායතනෙහි කතීහි ධාතුහි සම්පයුක්තා: තෙ ධම්මා තීහි ඛන්ධෙහි සම්පයුක්තා, එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා ංකෙහිවි සම්පයුක්තා.

කතීහි වීජයසුක්තා: එකෙන ඛන්ධෙන දසභායතනෙහි දසහි ධාතුහි වීජයසුක්තා. එකෙනායතනෙන එකාය ධාතුයා ංකෙහිවි වීජයසුක්තා.

8. අනුපාද්ධියෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- උපාද්ධසම්පයුක්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- උපාද්ධසම්පයුක්තෙහි වෙච නො ව උපාද්ධෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- උපාද්ධවීජයසුක්තෙහි අනුපාද්ධියෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අසංකිලෙයිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සංකිලිට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- කිලෙසසම්පයුක්තෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සංකිලිට්ඨෙහි වෙච නො ව කිලෙසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- කිලෙසසම්පයුක්තෙහි වෙච නො ව කිලෙසෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- කිලෙසවීජයසුක්තෙහි අසං-
 කිලෙයිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- දසකෙනා පහානට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- භාවනාය පහානට්ඨෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- දසකෙනා පහානට්ඨ හෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- භාවනාය පහානට්ඨහෙතුකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සවිකකෙකහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සවිචාරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සපජිතීකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- පීතිසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සුඛසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- උපෙක්ඛා සහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- න කාමාවචරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- රූපාවචරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අරූපාවචරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අපරියාපනෙකහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- නියානීකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- නියතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අනුක්ඛරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - සරණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා ඛන්ධසඬහහෙන අසඬහිතා, ආයතනසඬහහෙන අසඬහිතා, ධාතු සඬහහෙන අසඬහිතා; තෙ ධම්මා කතීහි ඛන්ධෙහි කතීභායතනෙහි කතීහි ධාතුහි සම්පයුක්තා'ති: නන්ථී.

බාතුකථාපාපකරණං

අසඬහිතෙන සමපයුක්ත විපපයුක්තං

කතීහි විපපයුක්තා චතුහි බජ්ඣති ඵකෙනායතනෙන සත්තහි
බාතුහි විපපයුක්තා, ඵකෙනායතනෙන ඵකාය බාතුයා කෙහිවි විපප-
යුක්තා.

රූපඤ්ච බමමායතනං බමමබාතු ඉත්ථි පුමං,
ජීවිතං නාමරූපං ඥෙව හවා ජාති ජරා ව¹
මඤ්ච ව රුපී² අනාරමමණං නො විතතං විතෙතනං³ විපපයුක්තං
විසංසට්ඨසමුට්ඨානං⁴ සහභු අනුපරිවතති,
බාහිරූපාද්⁵. ඥෙව විසයො ඵසනායො සුඤ්ඤො.

අසඬහිතෙන සමපයුක්ත විපපයුක්තපදනිදෙදසො නිට්ඨිතො.

1. ජාතිජරා-P.T.S.
2. මව්වරුප-ම ජ සං P.T.S.
3. නො විතෙතන-සිරිමු
4. විතත සංසට්ඨසමුට්ඨානං-සිරිමු
5. බාහිර උපාද-ම ජ සං, P.T.S.

14. විපප්‍රයුක්තන සංගහිතා'සංගහිත පදනිදෙදසො

1. රූපකඛ්ඤාන යෙ ධම්මා විපප්‍රයුක්තා, තෙ ධම්මා කතිඨි ඛණ්ඩි කතිභායතනෙති කතිඨි ධාතුඨි සංගහිතා: තෙ ධම්මා චතුඨි ඛණ්ඩි ද්විභායතනෙති අට්ඨති ධාතුඨි සංගහිතා.

කතිඨි අසංගහිතා: එකෙන ඛණ්ඩින දසභායතනෙති දසඨි ධාතුඨි අසංගහිතා.

2. චේදනාකඛ්ඤාන යෙ ධම්මා -පෙ- සංඤ්ඤාකඛ්ඤාන යෙ ධම්මා- සංඛාරකඛ්ඤාන යෙ ධම්මා- විඤ්ඤාණකඛ්ඤාන යෙ ධම්මා- මනාසක- නෙන යෙ ධම්මා- මනිජ්ජයෙන යෙ ධම්මා විපප්‍රයුක්තා, තෙ ධම්මා කතිඨි ඛණ්ඩි කතිභායතනෙති කතිඨි ධාතුඨි සංගහිතා: තෙ ධම්මා අසංගහිතං ඛණ්ඩිතො යපෙඤා එකෙන ඛණ්ඩින එකාදසභායතනෙති එකාදසඨි ධාතුඨි සංගහිතා.

කතිඨි අසංගහිතා: චතුඨි ඛණ්ඩි එකෙනායතනෙන සංගහි ධාතුඨි අසංගහිතා.

3. චක්ඛායතනෙන යෙ ධම්මා -පෙ- ඓදධිබ්බායතනෙන යෙ ධම්මා- චක්ඛුධාතුයා යෙ ධම්මා -පෙ- ඓදධිබ්බධාතුයා යෙ ධම්මා විපප්‍රයුක්තා, -පෙ- තෙ ධම්මා චතුඨි ඛණ්ඩි ද්විභායතනෙති අට්ඨති ධාතුඨි සංගහිතා.

කතිඨි අසංගහිතා: එකෙන ඛණ්ඩින දසභායතනෙති දසඨි ධාතුඨි අසංගහිතා.

4. චක්ඛුවිඤ්ඤාණධාතුයා යෙ ධම්මා -පෙ- සොතවිඤ්ඤාණධාතුයා යෙ ධම්මා- ඝාතවිඤ්ඤාණධාතුයා යෙ ධම්මා- ජිව්හාවිඤ්ඤාණධාතුයා යෙ ධම්මා- කායවිඤ්ඤාණධාතුයා යෙ ධම්මා- මනොධාතුයා යෙ ධම්මා- මනොවිඤ්ඤාණධාතුයා යෙ ධම්මා විපප්‍රයුක්තා, -පෙ- තෙ ධම්මා අසංගහිතං ඛණ්ඩිතො යපෙඤා පඤ්චි ඛණ්ඩි ආදසභායතනෙති සත්තරසඨි ධාතුඨි සංගහිතා.

බාතුකථාපාකරණං

වීජප්‍රසන්නා සංඛතා සංඛතං

කතීති අසංඛතා: න කෙතීති ඛණ්ඩිත කෙතීති ආයතනෙති,
එකාය බාතුයා අසංඛතා.

5. දුක්ඛසංවේදන යෙ ධම්මා වීජප්‍රසන්නා, -පෙ- තෙ ධම්මා චතුති
ඛණ්ඩිත ද්විතායකනෙති ද්විති බාතුති සංඛතා.

කතීති අසංඛතා: එකෙන ඛණ්ඩිත ද්විතායකනෙති සොළසාති
බාතුති අසංඛතා.

6. සමුදයසංවේදන යෙ ධම්මා -පෙ- මහාසංවේදන යෙ ධම්මා වීජප්‍රසන්නා,
-පෙ- තෙ ධම්මා අසංඛතං ඛණ්ඩිතො ධ්වංසො පඤ්චති ඛණ්ඩිත
ආදසහායකනෙති අට්ඨාරසති බාතුති සංඛතා.

කතීති අසංඛතා: න කෙතීති ඛණ්ඩිත න කෙතීති ආයතනෙති න
කාතීති බාතුති අසංඛතා.

7. නිරෝධසංවේදන යෙ ධම්මා -පෙ- චක්ඛන්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා-
කායින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා- ඉන්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා- පුරිස්සන්ද්‍රියෙන
යෙ ධම්මා වීජප්‍රසන්නා, -පෙ- තෙ ධම්මා චතුති ඛණ්ඩිත ද්විතායකනෙති
අට්ඨති බාතුති සංඛතා.

කතීති අසංඛතා: එකෙන ඛණ්ඩිත ද්විතායකනෙති දසති බාතුති
අසංඛතා.

8. සුඛින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා -පෙ- දුක්ඛින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා- සොම-
නස්සින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා- දෙමනස්සින්ද්‍රියෙන යෙ ධම්මා වීජප්‍රසන්නා -පෙ-
තෙ ධම්මා අසංඛතං ඛණ්ඩිතො ධ්වංසො පඤ්චති ඛණ්ඩිත ආදසහායක-
නෙති අට්ඨාරසති බාතුති සංඛතා.

කතීති අසංඛතා: න කෙතීති ඛණ්ඩිත න කෙතීති ආයතනෙති න
කාතීති බාතුති අසංඛතා.

13. උපපතතිහවෙන යෙ ධම්මා -පෙ- සඤ්ඤාහවෙන යෙ ධම්මා-පඤ්චවොකාරහවෙන යෙ ධම්මා විපප්පුකතා -පෙ- තෙ ධම්මා චතුරි ඛජෙධිති ද්විභායතනෙති තීති බාතුති සඛගතිතා.

කතීති අසඛගතිතා: එකෙන ඛජෙධන ද්විභායතනෙති පණ්ණාරසති බාතුති අසඛගතිතා.

14. කාමහවෙන යෙ ධම්මා විපප්පුකතා -පෙ- තෙ ධම්මා චතුරි ඛජෙධිති ද්විභායතනෙති පඤ්චති බාතුති සඛගතිතා.

කතීති අසඛගතිතා: එකෙන ඛජෙධන ද්විභායතනෙති තෙරසති බාතුති අසඛගතිතා.

15. රූපහවෙන යෙ ධම්මා -පෙ- අසඤ්ඤාහවෙන යෙ ධම්මා- එක-වොකාරහවෙන යෙ ධම්මා- පරිදෙවෙන යෙ ධම්මා විපප්පුකතා -පෙ- තෙ ධම්මා චතුරි ඛජෙධිති ද්විභායතනෙති අට්ඨති බාතුති සඛගතිතා.

කතීති අසඛගතිතා: එකෙන ඛජෙධන ද්විභායතනෙති දසති බාතුති අසඛගතිතා.

16. අරූපහවෙන යෙ ධම්මා -පෙ- නෙවසඤ්ඤාසඤ්ඤාහවෙන යෙ ධම්මා-චතුරවොකාරහවෙන යෙ ධම්මා- සොකෙන යෙ ධම්මා- දුකෙධන යෙ ධම්මා- දෙමනසෙසන යෙ ධම්මා- උපායායෙන යෙ ධම්මා- සතීපට්ඨා-නෙන යෙ ධම්මා- සම්මප්පධානෙන යෙ ධම්මා- ඉද්ධිපාදෙන යෙ ධම්මා- ක්කානෙන යෙ ධම්මා- අපාමඤ්ඤාය යෙ ධම්මා- පඤ්චති ඉත්ථියෙති යෙ ධම්මා පඤ්චති ඛලෙති යෙ ධම්මා- සත්තති බොඡ්ඤ්ඤෙති යෙ ධම්මා- අරියෙන අට්ඨබ්බිකෙන මනෙතන යෙ ධම්මා- විපප්පුකතා -පෙ- තෙ ධම්මා අසඛගතං ඛජධිතො යපෙතො පඤ්චති ඛජෙධිති ද්වාදසභායතනෙති අට්ඨාරසති බාතුති සඛගතිතා.

කතීති අසඛගතිතා: න කෙතිවි ඛජෙධිති න කෙතිවි ආයතනෙති න කාතිවි බාතුති අසඛගතිතා.

17. එකොන යෙ ධම්මා -පෙ- වෙදනාය යෙ ධම්මා- සංඝඤ්ඤාය යෙ ධම්මා- චෙත්තනාය යෙ ධම්මා- විනේන න යෙ ධම්මා- මනසිකාරෙන යෙ ධම්මා- වීජපයුකො -පෙ- නෙ ධම්මා අසඤ්ඤා ඛන්ධො ධම්මො එකෙන ඛන්ධෙන එකාදසභායකනෙති එකාදසති බාහුති සඛගතිකා.

කතීති අසඛගතිකා චතුති ඛන්ධෙති එකෙනායකනෙන සත්තති බාහුති අසඛගතිකා.

18. අධිමොක්ඛන යෙ ධම්මා වීජපයුකො -පෙ- නෙ ධම්මා අසඤ්ඤා ඛන්ධො ධම්මො ධම්මො පඤ්ඤා ඛන්ධෙති ද්වාදසභායකනෙති සත්තරසති බාහුති සඛගතිකා.

කතීති අසඛගතිකා: න කෙතිවි ඛන්ධෙති න කෙතිවි ආයකනෙති එකාය බාහුයා අසඛගතිකා.

19. කුසලෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා -පෙ- අකුසලෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- සුඛාය වෙදනාය සම්පයුකෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- දුක්ඛාය වෙදනාය සම්පයුකෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා වීජපයුකො -පෙ- නෙ ධම්මා අසඤ්ඤා ඛන්ධො ධම්මො ධම්මො පඤ්ඤා ඛන්ධෙති ද්වාදසභායකනෙති අට්ඨාරසති බාහුති සඛගතිකා.

කතීති අසඛගතිකා: න කෙතිවි ඛන්ධෙති න කෙතිවි ආයකනෙති න කාතිවි බාහුති අසඛගතිකා.

20. අබ්‍යාකතෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා වීජපයුකො -පෙ- නෙ ධම්මා චතුති ඛන්ධෙති ද්විතියකනෙති ද්විති බාහුති සඛගතිකා.

කතීති අසඛගතිකා: එකෙන ඛන්ධෙන දසභායකනෙති සොළසති බාහුති අසඛගතිකා.

21. අද්දක්ඛමසුබාය වෙදනාය සම්පසුකෙතභි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-පෙ- විපාකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපප්පකතා, -පෙ- තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධකො යපෙත්වා පඤ්ඤාති ඛන්ධෙහි ද්වාදසභායකතොති තෙරසභි ධාතුහි සඛයහිතා.

කතීහි අසඛයහිතා: න කෙහිවි ඛන්ධෙහි න කෙහිවි ආයතනොති පඤ්ඤාති ධාතුහි අසඛයහිතා.

22. විපාකධම්මධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- සංකිලිට්ඨසංකිලෙසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපප්පකතා, -පෙ- තෙ ධම්මා අසඞ්ඛතං ඛන්ධකො යපෙත්වා පඤ්ඤාති ඛන්ධෙහි ද්වාදසභායකතොති අට්ඨාරසභි ධාතුහි සඛයහිතා.

කතීහි අසඛයහිතා: න කෙහිවි ඛන්ධෙහි න කෙහිවි ආයතනොති න කාහිවි ධාතුහි අසඛයහිතා.

23. නොවවිපාකනවිපාකධම්මධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- අනුපාදිනනුපාදනියෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අනුපාදිනනුපාදනියෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අසංකිලිට්ඨඅසංකිලෙසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපප්පකතා, -පෙ- තෙ ධම්මා චතුහි ඛන්ධෙහි ද්විභායකතොති අට්ඨති ධාතුහි සඛයහිතා.

කතීහි අසඛයහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසභායකතොති දසභි ධාතුහි අසඛයහිතා.

24. උප දිනනුපාදනියෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපප්පකතා, -පෙ- තෙ ධම්මා චතුහි ඛන්ධෙහි ද්විභායකතොති තීහි ධාතුහි සඛයහිතා.

කතීහි අසඛයහිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසභායකතොති පණ්ණාරසභි ධාතුහි අසඛයහිතා.

25. අසංකිලිට්ඨසංකිලෙසිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපප්පුනා -පෙ- තෙ ධම්මා චතුරි ඛණ්ඩෙහි ද්විතියකතෙහි ද්විති ධාතුහි සංඛයානිතා.

කතීහි අසංඛයානිතා: එකෙන ඛණ්ඩෙන දසභායකතෙහි සොළසහි ධාතුහි අසංඛයානිතා.

26. සචිතකකපච්චාරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපප්පුනා -පෙ- තෙ ධම්මා අසංඛිතං ඛණ්ඩෙනා යපෙඤා පඤ්චිති ඛණ්ඩෙහි ද්විතියභායකතෙහි සතරසහි ධාතුහි සංඛයානිතා.

කතීහි අසංඛයානිතා: න කෙහිවි ඛණ්ඩෙහි න කෙහිවි ආයතනෙහි, එකාය ධාතුයා අසංඛයානිතා.

27. අචිතකකපච්චාරමනෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -ආලොචිතිසහ- ගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- පුබ්බසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපප්පුනා, -පෙ- තෙ ධම්මා අසංඛිතං ඛණ්ඩෙනා යපෙඤා පඤ්චිති ඛණ්ඩෙහි ද්විතියභායකතෙහි අටධාරසහි ධාතුහි සංඛයානිතා.

කතීහි අසංඛයානිතා: න කෙහිවි ඛණ්ඩෙහි න කෙහිවි ආයතනෙහි න කාහිවි ධාතුහි අසංඛයානිතා.

28. අචිතකකඅච්චාරෙහි¹ ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපප්පුනා, -පෙ- තෙ ධම්මා චතුරි ඛණ්ඩෙහි ද්විතියකතෙහි තීති ධාතුහි සංඛයානිතා.

කතීහි අසංඛයානිතා: එකෙන ඛණ්ඩෙන දසභායකතෙහි පණණරසහි ධාතුහි අසංඛයානිතා.

29. උපෙක්ඛාසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපප්පුනා, -පෙ- තෙ ධම්මා අසංඛිතං ඛණ්ඩෙනා යපෙඤා පඤ්චිති ඛණ්ඩෙහි ද්විතියභායකතෙහි තෙරසහි ධාතුහි සංඛයානිතා.

කතීහි අසංඛයානිතා: න කෙහිවි ඛණ්ඩෙහි න කෙහිවි ආයතනෙහි පඤ්චති ධාතුහි අසංඛයානිතා.

1. අචිතකක ච්චාරෙහි- PTS

30. දසුනෙන්න පභාතබ්බෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා -පෙ- භාවිතාය පභාතබ්බෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා - දසුනෙන්න පභාතබ්බහෙතුකෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා - භාවිතාය පභාතබ්බහෙතුකෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා - ආවයගාමීති ධම්මෙති යෙ ධම්මා - අපවයගාමීති ධම්මෙති යෙ ධම්මා - සෙසෙකති ධම්මෙති යෙ ධම්මා - අසෙසෙකති ධම්මෙති යෙ ධම්මා - මහඤ්ඤෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා විප්පයුතා, -පෙ- තෙ ධම්මා අසඛිතං ඛන්ධතො ධරෙත්වා පඤ්ඤාති ඛන්ධෙති ආදසහායතනෙති අට්ඨාරසති බාහුති සඛයතිතා.

කතීති අසඛයතිතා: න කෙතිවි ඛන්ධෙති න කෙතිවි ආයතනෙති න කාතිවි බාහුති අසඛයතිතා.

31. නෙව දසුනෙන්න න භාවිතාය පභාතබ්බෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා -පෙ- නෙවදසුනෙන්න න භාවිතාය පභාතබ්බහෙතුකෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා - නෙවාවයගාමී නාපවයගාමීති ධම්මෙති යෙ ධම්මා - නෙවසෙකකා නාසෙසෙකති ධම්මෙති යෙ ධම්මා - පරිනෙතති ධම්මෙති යෙ ධම්මා විප්පයුතා, -පෙ- තෙ ධම්මා චතුති ඛන්ධෙති ද්විතායතනෙති ද්විති බාහුති සඛයතිතා.

කතීති අසඛයතිතා: එකෙන් ඛන්ධන දසහායතනෙති සොළසති බාහුති අසඛයතිතා.

32. අපමාණෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා -පෙ- පණීතෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා විප්පයුතා, -පෙ- තෙ ධම්මා චතුති ඛන්ධෙති ද්විතායතනෙති අට්ඨති බාහුති සඛයතිතා.

කතීති අසඛයතිතා: එකෙන් ඛන්ධන දසහායතනෙති දසති බාහුති අසඛයතිතා.

33. පරිත්‍යාගමයෙන් බලමගි යෙ බලමා විපසග්‍රහණ, -පෙ- තෙ බලමා අසලබන. බන්ධනො යපෙන්නා පසුවනි බන්ධනි ද්‍රව්‍යදසහයකනෙහි ද්‍රව්‍යදසහි ධාතුහි සලබනිතා.

කැනිහි අසඹනවා: න කෙහිව් බෞද්ධි න කෙහිව් අයතනෙහි, ජනි
බාතුහි අසඹනවා.

34. මහනාමාරථමංශෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - පෙ- අප්පමාණාරථම
 ශෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - තීනෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - මිච්ඡත්ත
 නියතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - සම්මතනානියතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -
 මහනාමාරථමංශෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - මහනාමාරථමංශෙහි ධම්මෙහි යෙ
 ධම්මා - මහනාමාරථමංශෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප්පසුත්තා, -පෙ- තෙ ධම්මා
 අසඤ්ඤා චක්ඛන්තා ධම්මා පඤ්ඤා චක්ඛන්තා ද්වයාදියන්තෙහි
 අවධාරණී ධම්මා සම්මතා.

කැඩිහි අසඬහිතා: න කෙහිවි බජෙඩිහි න කෙහිවි ආයතනෙහි
න කාහිවි ධාතුහි අසඬහිතා.

35. මජ්ඣිමෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- අනියතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විපාය්ග්ගා, -පෙ- තෙ ධම්මා චතුර් ඛණ්ඩෙහි ද්විභාසකතෙහි ද්විති ධාතුහි සංගහිතා.

කැබිනි අසඹාහිතා: එතෙත බෙතන දසතායතනෙහි සොළසහි
ධාතූහි අසඹාහිතා

36. උපාංගනාහි බලමෙහි යෙ බලමා - පෙ- අනුපාදනනාහි බලමෙහි
 යෙ බලමා- උපාදීහි බලමෙහි යෙ බලමා - අනිකෙහි බලමෙහි යෙ බලමා-
 අනාගතෙහි බලමෙහි යෙ බලමා - පවුලපාදනනාහි බලමෙහි යෙ බලමා -
 අජ්ඣාතෙහි බලමෙහි යෙ බලමා-බිභිකූහි බලමෙහි යෙ බලමා-සනිද්ධත-
 සප්පිකෙහි බලමෙහි යෙ බලමා - අනිද්ධතසප්පිකෙහි බලමෙහි යෙ
 බලමා විපායනා, -පෙ- ගත බලමා චතුර් බලමෙහි ද්විතීයතනෙහි
 අට්ඨකි බලමෙහි සමගතකා.

කැබිනි අසඹාහිතා: එකෙන බෞද්ධ දසහායකනෙහි දසහි ධාතුහි අසඹාහිතා.

37. අතීතාරම්භණි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- අනාගතාරම්භණි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - අජ්ඣත්තාරම්භණි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - බ්‍රහ්මාරම්භණි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා වීජප්පකතා, -පෙ- තෙ ධම්මා අසංඛතං ඛන්ධනො ධ්වංසො පඤ්ඤාති ඛන්ධාති ද්වාදසභායකනොති අවධාරයති ධාතුති සංඛ්‍යාතීතා.

කතීති අසංඛ්‍යාතීතා: න කෙතීති ඛන්ධාති න කෙතීති ආයතනොති න කාතීති ධාතුති අසංඛ්‍යාතීතා,

38. පච්චුප්පනාරම්භණි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- අජ්ඣත්ත බ්‍රහ්මාරම්භණි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා වීජප්පකතා, -පෙ- තෙ ධම්මා අසංඛතං ඛන්ධනො ධ්වංසො පඤ්ඤාති ඛන්ධාති ද්වාදසභායකනොති ද්වාදසති ධාතුති සංඛ්‍යාතීතා.

කතීති අසංඛ්‍යාතීතා: න කෙතීති ඛන්ධාති න කෙතීති ආයතනොති, ඡති ධාතුති අසංඛ්‍යාතීතා.

39. හෙතුති ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- සහෙතුකෙති ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - හෙතුසම්ප්පකෙති ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - හෙතුති චෙව සහෙතුකෙති ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - සහෙතුකෙති චෙව න ච හෙතුති ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - හෙතුති චෙව හෙතුසම්ප්පකෙති ච ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - හෙතුසම්ප්පකෙති චෙව න ච හෙතුති ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - න හෙතුසහෙතුකෙති¹ ධම්මෙහි යෙ ධම්මා වීජප්පකතා, -පෙ- තෙ ධම්මා අසංඛතං ඛන්ධනො ධ්වංසො පඤ්ඤාති ඛන්ධාති ද්වාදසභායකනොති අවධාරයති ධාතුති සංඛ්‍යාතීතා.

කතීති අසංඛ්‍යාතීතා: න කෙතීති ඛන්ධාති න කෙතීති ආයතනොති න කාතීති ධාතුති අසංඛ්‍යාතීතා.

40. අහෙතුකෙති ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- හෙතුවීජප්පකෙති ධම්මෙහි යෙ ධම්මා - න හෙතුඅහෙතුකෙති ධම්මෙහි යෙ ධම්මා වීජප්පකතා, -පෙ- තෙ ධම්මා චතුති ඛන්ධාති ද්විභායකනොති ද්විති ධාතුති සංඛ්‍යාතීතා.

1. න හෙතුති සහෙතුකෙති - 335.

බාහුකථාපාකරණං

විප්පයුකෙනන සඛගතිතාසඛගතිතං

කතීති අසඛගතිතා: එකෙන ඛජෙධන දසභායතනෙති සොළසති බාහුති අසඛගතිතා.

41. අප්පච්චයෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා -පෙ- අසඛිකතෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා - සතිදස්සනෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා - අතිදස්සනෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා - සප්පට්ඨෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා - රුපීති ධම්මෙති යෙ ධම්මා - ලොකුකතරෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා විප්පයුකතා, -පෙ- තෙ ධම්මා චතුති ඛජෙධති ද්විභායතනෙති අට්ඨති බාහුති සඛගතිතා.

කතීති අසඛගතිතා: එකෙන ඛජෙධන දසභායතනෙති දසති බාහුති අසඛගතිතා.

42. ලොකියෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා විප්පයුකතා, -පෙ- තෙ ධම්මා චතුති ඛජෙධති ද්විභායතනෙති අට්ඨති බාහුති සඛගතිතා.

කතීති අසඛගතිතා: එකෙන ඛජෙධන දසභායතනෙති සොළසති බාහුති අසඛගතිතා.

43. ආසවෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා -පෙ- ආසවසම්පයුකෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා - ආසවෙති චෙව සාසවෙති ච ධම්මෙති යෙ ධම්මා - ආසවෙති චෙව ආසවසම්පයුකෙති ච ධම්මෙති යෙ ධම්මා - ආසවසම්පයුකෙති චෙව නො ච ආසවෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා විප්පයුකතා, -පෙ- තෙ ධම්මා අසඛිතං ඛජධතො ධජෙධා පඤ්චති ඛජෙධති ආදසභායතනෙති අට්ඨාරසති බාහුති සඛගතිතා.

කතීති අසඛගතිතා: න කෙහිවි ඛජෙධති න කෙහිවි ආයතනෙති න කාහිවි බාහුති අසඛගතිතා.

44. සාසවෙහි බලමෙහි යෙ බලමා -පෙ- ආසවවිප්‍රසූතෘත බලමෙහි යෙ බලමා -සාසවෙහි වෙව නො ව ආසවෙහි බලමෙහි යෙ බලමා - ආසවවිප්‍රසූතෘත සාසවෙහි බලමෙහි යෙ බලමා විප්‍රසූතෘත, -පෙ- තෙ බලමා වතුහි බලමෙහි ද්විතායතනෙහි ද්විති බාතුහි සංඛ්‍යාත.

කතිහි අසංඛ්‍යාත: එකෙත බලමෙහි ද්විතායතනෙහි සොළසහි බාතුහි අසංඛ්‍යාත.

45. අනාසවෙහි බලමෙහි යෙ බලමා -පෙ- ආසවවිප්‍රසූතෘත අනාසවෙහි බලමෙහි යෙ බලමා විප්‍රසූතෘත, -පෙ- තෙ බලමා වතුහි බලමෙහි ද්විතායතනෙහි අට්ඨති බාතුහි සංඛ්‍යාත.

කතිහි අසංඛ්‍යාත: එකෙත බලමෙහි ද්විතායතනෙහි දසහි බාතුහි අසංඛ්‍යාත.

46. සංඝඝ්‍රප්‍රනෙහි බලමෙහි යෙ බලමා -පෙ- ගලෙහි බලමෙහි යෙ බලමා - ඔසෙහි බලමෙහි යෙ බලමා - යොගෙහි බලමෙහි යෙ බලමා - නිවරණෙහි බලමෙහි යෙ බලමා - පරාමාසෙහි බලමෙහි යෙ බලමා - පරාමාසසම්ප්‍රසූතෘත බලමෙහි යෙ බලමා - පරාමාසෙහි වෙව පරාමලෙඨති ව බලමෙහි යෙ බලමා විප්‍රසූතෘත, -පෙ- තෙ බලමා අසංඛ්‍යාත බලමෙහි යෙ බලමා පසුබහි බලමෙහි ද්විතායතනෙහි අට්ඨාරසහි බාතුහි සංඛ්‍යාත.

කතිහි අසංඛ්‍යාත: න කෙහිවි බලමෙහි න කෙහිවි ආයතනෙහි න කාහිවි බාතුහි අසංඛ්‍යාත.

47. පරාමලෙඨති බලමෙහි යෙ බලමා -පෙ- පරාමාසවිප්‍රසූතෘත බලමෙහි යෙ බලමා - පරාමලෙඨති වෙව නො ව පරාමාසෙහි බලමෙහි යෙ බලමා - පරාමාසවිප්‍රසූතෘත පරාමලෙඨති බලමෙහි යෙ බලමා විප්‍රසූතෘත, -පෙ- තෙ බලමා වතුහි බලමෙහි ද්විතායතනෙහි ද්විති බාතුහි සංඛ්‍යාත.

කතිහි අසංඛ්‍යාත: එකෙත බලමෙහි ද්විතායතනෙහි සොළසහි බාතුහි අසංඛ්‍යාත.

48. අපරාමට්ඨෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා -පෙ- පරාමාසවිපප්පුකෙනති අපරාමට්ඨෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා විපප්පුකතා, -පෙ- තෙ ධම්මා -පෙ- චතුති ඛණ්ඩෙති ද්විභායතනෙනති අට්ඨති බාහුති සඛගතිතා.

කතීති අසඛගතිතා: එකෙන ඛණ්ඩෙන දසභායතනෙනති දසති බාහුති අසඛගතිතා.

49. සාරමමණෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා -පෙ- විකෙනති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- චෙනසිකෙනති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- විකතසමප්පුකෙනති ධම්මෙති යෙ ධම්මා - විකතසංසට්ඨෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා - විකතසංසට්ඨසමුට්ඨානෙනති ධම්මෙති යෙ ධම්මා - විකතසංසට්ඨසමුට්ඨානාසහභුති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- විකතසංසට්ඨසමුට්ඨානානුපරිවතතීති ධම්මෙති යෙ ධම්මා විපප්පුකතා, -පෙ- තෙ ධම්මා අසඛගතං ඛණ්ඩෙනා යපෙකා එකෙන ඛණ්ඩෙන එකාදසභායතනෙනති එකාදසති බාහුති සඛගතිතා.

කතීති අසඛගතිතා: චතුති ඛණ්ඩෙති එකෙනායතනෙන සතතති බාහුති අසඛගතිතා.

50. අනාරමමණෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා -පෙ- විකතවිපප්පුකෙනති ධම්මෙති යෙ ධම්මා - විකතවිසංසට්ඨෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා - උපාද්ධම්මෙති යෙ ධම්මා - අනුපාදිකෙනති ධම්මෙති යෙ ධම්මා විපප්පුකතා, -පෙ- තෙ ධම්මා චතුති ඛණ්ඩෙති ද්විභායතනෙනති අට්ඨති බාහුති සඛගතිතා.

කතීති අසඛගතිතා: එකෙන ඛණ්ඩෙන දසභායතනෙනති දසති බාහුති අසඛගතිතා.

51. උපාදිකෙනති ධම්මෙති යෙ ධම්මා විපප්පුකතා -පෙ- තෙ ධම්මා චතුති ඛණ්ඩෙති ද්විභායතනෙනති තීති බාහුති සඛගතිතා.

කතීති අසඛගතිතා: එකෙන ඛණ්ඩෙන දසභායතනෙනති පණ්ණරසති බාහුති අසඛගතිතා.

52. උපාදානෙති ධර්මෙති යෙ ධර්මා -පෙ-කිලෙසෙති ධර්මෙති යෙ ධර්මා- සංකිලිට්ඨෙති ධර්මෙති යෙ ධර්මා- කිලෙසසම්පයුකෙති ධර්මෙති යෙ ධර්මා- කිලෙසෙති චෙව සංකිලෙසිකෙති ච ධර්මෙති යෙ ධර්මා- කිලෙසෙති චෙව සංකිලිට්ඨෙති ච ධර්මෙති යෙ ධර්මා- සංකිලිට්ඨෙති චෙව නො ච කිලෙසෙති ධර්මෙති යෙ ධර්මා- කිලෙසෙති චෙව කිලෙසසම්පයුකෙති ච ධර්මෙති යෙ ධර්මා- කිලෙසසම්පයුකෙති චෙව නො ච කිලෙසෙති ධර්මෙති යෙ ධර්මා විපායුකා, -පෙ- නෙ ධර්මා අසඛගිතං ඛන්ධනෙ යපෙත්වා පඤ්චති ඛන්ධති ද්වාදසභායතනෙති අට්ඨාරසති ධාතුති සඛගිතා.

කතීති අසඛගිතා: න කෙතිවි ඛන්ධති න කෙතිවි ආයතනෙති න කාතිවි ධාතුති අසඛගිතා.

53. සංකිලෙසිකෙති ධර්මෙති යෙ ධර්මා -පෙ- අසංකිලිට්ඨෙති ධර්මෙති යෙ ධර්මා- කිලෙසවිපායුකෙති ධර්මෙති යෙ ධර්මා- සංකිලෙසිකෙති චෙව නො ච කිලෙසෙති ධර්මෙති යෙ ධර්මා- කිලෙසවිපායුකෙති සංකිලෙසිකෙති ධර්මෙති යෙ ධර්මා විපායුකා -පෙ- නෙ ධර්මා චතුති ඛන්ධති ද්වාදසභායතනෙති අට්ඨති ධාතුති සඛගිතා.

කතීති අසඛගිතා: එකෙන ඛන්ධන දසභායතනෙති යොළසති ධාතුති අසඛගිතා.

54. අසංකිලෙසිකෙති ධර්මෙති යෙ ධර්මා -පෙ- කිලෙසවිපායුකෙති අසංකිලෙසිකෙති ධර්මෙති යෙ ධර්මා විපායුකා, -පෙ- නෙ ධර්මා චතුති ඛන්ධති ද්වාදසභායතනෙති අට්ඨති ධාතුති සඛගිතා.

කතීති අසඛගිතා: එකෙන ඛන්ධන දසභායතනෙති අසති ධාතුති අසඛගිතා.

55. දක්‍ෂනෙන පහාතබ්බෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා -පෙ- හාවනාය පහාතබ්බෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- දක්‍ෂනෙන පහාතබ්බ- හෙතුකෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- හාවනාය පහාතබ්බහෙතුකෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා වීජප්‍රයෝගන, -පෙ- තෙ ධම්මා අසංඛිතං ඛන්ධනො ධම්මො පඤ්චෙති ඛන්ධෙති ද්වාදසහායතනෙති අධාරසති බාහුති සංඛ්‍යාතා.

කතීති අසංඛිතා: න කෙතිවි ඛන්ධෙති න කෙතිවි ආයතනෙති න කාතිවි බාහුති අසංඛිතා.

56. න දක්‍ෂනෙන පහාතබ්බෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා -පෙ- න හාවනාය පහාතබ්බෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- න දක්‍ෂනෙන පහාතබ්බ- හෙතුකෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- න හාවනාය පහාතබ්බහෙතුකෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා වීජප්‍රයෝගන, -පෙ- තෙ ධම්මා වතුති ඛන්ධෙති ද්වාදසහායතනෙති ද්විති බාහුති සංඛ්‍යාතා.

කතීති අසංඛිතා: එකෙන ඛන්ධෙන දසහායතනෙති සොළසති බාහුති අසංඛිතා.

57. සචිතකෙකති ධම්මෙති යෙ ධම්මා -පෙ- සචිතායෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා වීජප්‍රයෝගන, -පෙ- තෙ ධම්මා අසංඛිතං ඛන්ධනො ධම්මො පඤ්චෙති ඛන්ධෙති ද්වාදසහායතනෙති සත්තරසති බාහුති සංඛ්‍යාතා.

කතීති අසංඛිතා: න කෙතිවි ඛන්ධෙති න කෙතිවි ආයතනෙති එකාය බාහුයා අසංඛිතා.

58. සප්පිතිකෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා -පෙ- පිතිසහගකෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා- සුඛසහගකෙති ධම්මෙති යෙ ධම්මා වීජප්‍රයෝගන, -පෙ- තෙ ධම්මා අසංඛිතං ඛන්ධනො ධම්මො පඤ්චෙති ඛන්ධෙති ද්වාදසහායතනෙති අධාරසති බාහුති සංඛ්‍යාතා.

කතීති අසංඛිතා: න කෙතිවි ඛන්ධෙති න කෙතිවි ආයතනෙති න කාතිවි බාහුති අසංඛිතා.

59. උපෙක්ඛාසහගතෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා වීජප්‍රසන්නා, -පෙ-
තෙ ධම්මා අසංඛිතං ඛන්ධනො ධම්මො පඤ්චානි ඛන්ධානි ද්වයං
භාග්‍යතනෙහි තෙරසහි ධාතුහි සංඛ්‍යාතා.

කතීහි අසංඛ්‍යාතා: න කෙහිවි ඛන්ධානි න කෙහිවි භාග්‍යතනෙහි
පඤ්චානි ධාතුහි අසංඛ්‍යාතා.

60. කාමාවචරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- පරිඤ්ඤාතනෙහි
ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- ස උත්තරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා වීජප්‍රසන්නා
-පෙ- තෙ ධම්මා චතුහි ඛන්ධානි ද්වයංභාග්‍යතනෙහි ද්විති ධාතුහි
සංඛ්‍යාතා.

කතීහි අසංඛ්‍යාතා: එකෙන ඛන්ධානි ද්වයංභාග්‍යතනෙහි සොළසහි
ධාතුහි අසංඛ්‍යාතා.

61. න කාමාවචරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- අපරිඤ්ඤාතනෙහි
ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අනුත්තරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා වීජප්‍රසන්නා
-පෙ- තෙ ධම්මා චතුහි ඛන්ධානි ද්වයංභාග්‍යතනෙහි අට්ඨහි ධාතුහි
සංඛ්‍යාතා.

කතීහි අසංඛ්‍යාතා: එකෙන ඛන්ධානි ද්වයංභාග්‍යතනෙහි දසහි ධාතුහි
අසංඛ්‍යාතා.

62. රූපාවචරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- අරූපාවචරෙහි
ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- නිශ්චයකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- නිශ්චයතනෙහි
ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- සරණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා වීජප්‍රසන්නා
-පෙ- තෙ ධම්මා අසංඛිතං ඛන්ධනො ධම්මො පඤ්චානි ඛන්ධානි ද්වයං
භාග්‍යතනෙහි අට්ඨාරසහි ධාතුහි සංඛ්‍යාතා.

කතීහි අසංඛ්‍යාතා: න කෙහිවි ඛන්ධානි න කෙහිවි භාග්‍යතනෙහි
න කාහිවි ධාතුහි අසංඛ්‍යාතා.

63. න රුපාවචරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා -පෙ- න අරුපා-
වචරෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අභියාසාණිකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා-
අනියකෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා- අරණෙහි ධම්මෙහි යෙ ධම්මා විප-
ප්පුකා, තෙ ධම්මා කතීහි ඛණ්ඩෙහි කතීභායතනෙහි කතීහි බාතුහි
සඛගභිතා: තෙ ධම්මා චතුහි ඛණ්ඩෙහි අභිභායතනෙහි අභිහි බාතුහි සඛගභිතා.

කතීහි අසඛගභිතා: එකෙන ඛණ්ඩන අසභායතනෙහි සොළසහි
බාතුහි අසඛගභිතා.

ධම්මායතනං ධම්මබාතු¹ අථ ජිවිතං නාමරූපං,

සළායතනං ජාතිජරාමරණං දෙව ච තිකෙ න ලබ්භරො².

පඨමත්තරෙ සත්ත ච ගොච්ඡකෙ දස අපරතෙන චුද්දස ජ ච
මඤ්ඤෙ ඉච්චෙන සත්තවත්තාරිස ධම්මා සමුච්ඡෙදේ' නුපලබ්භනති
මොස පුච්ඡකෙන වා ති.

විපප්පුකෙනන සඛගභිතාසඛගභිතපදනිදෙද්දසො නිබ්බිකො.

බාතුකථාපසකරණං සමත්තං

(සංගහමසංගහං සමපයොග විපපයොගං පරමිති ච,
ගමභීරං හිප්පුණං යානං තමපි ධුද්ධෙන දෙසිතං.
සඛගභිතෙන අසඛගභිතං අසඛගභිතෙන ච සඛගභිතං.
සඛගභිතෙන සඛගභිතං අසඛගභිතෙන ච සඛගභිතං.
ගමභීර ධම්මං චතුසච්චගොවරං චතුප්පකාරං විහජි තථාගතො.
සමප්පුකෙනන ච විපප්පුකතං විපප්පුකෙනන සමප්පුකතං.
සමප්පුකෙනන ච සමප්පුකතං විපප්පුකෙනන ච විපප්පුකතං.
රූපි අරූපි බ්‍රහ්ම ධම්මසංකුලං විහජි ධම්මං චතුධා තථාගතො.)

1. ධම්මබාතු ජිවිතං නාම ජ ලාභි - PTS
2. ජාතියො ජරාමරණං දෙව ච ජාතියො න ලබ්භරො - PTS.

අභිධම්මපිටකෙ

පුගගල- පඤ්ඤානති පට්ඨකරණං

නමෝ තසස භගවතො අරහතො
සම්මාසම්බුද්ධසස

1 මාතීකා

ජ පඤ්ඤානතියො: ඛණ්ඩපඤ්ඤානති, ආයතනපඤ්ඤානති, ධාතු-
පඤ්ඤානති, සම්මතපඤ්ඤානති, ඉන්ද්‍රියපඤ්ඤානති, පුගගලපඤ්ඤානති තී.

කිත්තාවතා ඛණ්ඩානං ඛණ්ඩපඤ්ඤානති: යාවතා පඤ්චකඛණ්ඩා,
රූපකඛණ්ඩා වේදනාකඛණ්ඩා සංකල්පකඛණ්ඩා සංඛාරකඛණ්ඩා වීක්ෂණ-
කඛණ්ඩා. එත්තාවතා ඛණ්ඩානං ඛණ්ඩපඤ්ඤානති.

කිත්තාවතා ආයතනානං ආයතනපඤ්ඤානති: යාවතා ද්වාදසා-
යතනානි වක්ඛායතනං රූපායතනං සොතායතනං සද්දයතනං
සානායතනං ගන්ධායතනං ජීව්හායතනං රසායතනං කායායතනං
ථොට්ඨබ්බායතනං මනායතනං ධම්මායතනං. එත්තාවතා ආයතනානං
ආයතනපඤ්ඤානති.

කිත්තාවතා ධාතූනං ධාතූපඤ්ඤානති: යාවතා අට්ඨාරසධාතූයො,
වක්ඛුධාතූ රූපධාතූ වක්ඛුචීක්ෂණධාතූ, සොතධාතූ සද්දධාතූ සොත-
චීක්ෂණධාතූ, සානධාතූ ගන්ධධාතූ සානචීක්ෂණධාතූ, ජීව්හාධාතූ
රසධාතූ ජීව්හචීක්ෂණධාතූ, කායධාතූ ථොට්ඨබ්බධාතූ කායචීක්ෂණ-
ධාතූ, මනොධාතූ ධම්මධාතූ මනොචීක්ෂණධාතූ. එත්තාවතා ධාතූනං
ධාතූපඤ්ඤානති.

කිත්තාවතා සම්මතං සම්මතපඤ්ඤානති: යාවතා වක්ඛාරි සම්මතානි,
දුක්ඛසම්මතං සම්ප්‍රදයසම්මතං තිරොධසම්මතං මග්ගසම්මතං. එත්තාවතා සම්මතං
සම්මතපඤ්ඤානති.

කිත්තාවතා ඉන්ද්‍රියානං ඉන්ද්‍රියපඤ්ඤානති: යාවතා ඛාවිසතින්ද්‍රියාති:
චක්ඛන්ද්‍රියං සොතින්ද්‍රියං සානින්ද්‍රියං ජිව්හින්ද්‍රියං කායින්ද්‍රියං මනිනද්‍රියං
ඉන්ද්‍රියං පුරිසින්ද්‍රියං ජිව්හින්ද්‍රියං සුඛින්ද්‍රියං දුක්ඛින්ද්‍රියං සොමනසසින්ද්‍රියං
දොමනසසින්ද්‍රියං උපෙකඛින්ද්‍රියං සංඛින්ද්‍රියං විරිදින්ද්‍රියං සතින්ද්‍රියං සමා-
ධින්ද්‍රියං පඤ්ඤින්ද්‍රියං අනඤ්ඤානඤ්ඤාසාමිතින්ද්‍රියං අඤ්ඤින්ද්‍රියං අඤ්ඤා-
තාවින්ද්‍රියං . එතතාවතා ඉන්ද්‍රියානං ඉන්ද්‍රියපඤ්ඤානති.

කිත්තාවතා පුහුණුලානං පුහුණුපඤ්ඤානති:

1. සමයවිමුක්තො	24. අසෙසො ²
2. අසමයවිමුක්තො	25. නොවසෙසො නාසෙසො ³
3. කුප්පධම්මො	26. තෙවිජ්ජා
4. අකුප්පධම්මො	27. ඡළ්හිඤ්ඤා
5. පරිභානධම්මො	28. සමමාසමබ්බුද්ධො
6. අපරිභානධම්මො	29. පච්චෙකබ්බුද්ධො ⁴
7. චෙතනාභබ්බො	30. උභතොභාගවිමුක්තො
8. අනුරක්ඛනාභබ්බො	31. පඤ්ඤාවිමුක්තො
9. පුට්ඨජ්ජනො	32. කායසකඛි
10. ගොත්‍රභූ	33. දිට්ඨිප්පකො
11. භස්සපරතො	34. සංඛාවිමුක්තො
12. අභස්සපරතො	35. ධම්මානුසාරි
13. භබ්බාගමනො	36. සංඛානුසාරි
14. අභබ්බාගමනො	37. සත්තකඛිනනුපරමො
15. නියතො	38. කොලංකොලො
16. අනියතො	39. එකඛිජී
17. පටිපත්තකො	40. සකදගාමී
18. එලෙඨිතො	41. අනාගාමී
19. සමසීසි	42. අනතරාපරිනිබ්බාසී
20. ධීතකපසී	43. උපභව්වපරිනිබ්බාසී
21. අරියො	44. අසඛාරපරිනිබ්බාසී
22. අනාරියො	45. සසඛාරපරිනිබ්බාසී
23. සෙසො ¹	46. උභංසොතො අකනිට්ඨගාමී

1. සෙසො-ම ඡ සං සිමු.

2. අසෙසො-ම ඡ සං

3. නොවසෙසොනොසෙසො-ම ඡ සං

4. පච්චෙකසමබ්බුද්ධො-ම ඡ සං

47. සොකාපනො, සොකාපනිඵල සච්ඡිකිරියාය පටිපනො
48. සකදගාමී, සකදගාමීඵල සච්ඡිකිරියාය පටිපනො
49. අනාගාමී, අනාගාමීඵල සාච්ඡිකිරියාය පටිපනො
50. අරහා, අරහත්ඵල සච්ඡිකිරියාය¹ පටිපනො

එකක මාතිකා නිට්ඨිකා

2. දුක මාතිකා

1. කොධනො ව උපනාහී ව
2. මකඛී ව පළාසී ව
3. ඉඤ්ඤාකී ව මච්ඡරී ව
4. සයො ව මායාචී ව
5. අහිරිකො ව අනොත්තප්පී ව
6. දුඛිචො ව පාපමිත්තො ව
7. ඉඤ්ඤාසෙසු අගුත්තදාමාරො ව හොජනෙ අමත්තඤ්ඤා ව
8. මුඛසසති ව අසමපජානො ව
9. සීලවිපනො ව දිට්ඨිවිපනො ව
10. අජකිත්තසංඤ්ඤාජනො ව ඛේඛාසංඤ්ඤාජනො ව
11. අකොකාධනො ව අනුපනාහී ව
12. අමකඛී ව අපළාසී ව
13. අනිඤ්ඤාකී ව අමච්ඡරී ව
14. අසයො ව අමායාචී ව
15. හිරිමා ව ඔත්තප්පී ව
16. සුචිචො ව කල්යාණමිත්තො ව
17. ඉඤ්ඤාසෙසු ගුත්තදාමාරො ව හොජනෙ මත්තඤ්ඤා ව
18. උපට්ඨිතසති ව සමපජානො ව
19. සීලසමපනො ව දිට්ඨිසමපනො ව
20. දොළුපුගලා දුප්පතා ලොකසමි.
21. දොළු පුගලා දුතප්පයා
22. දොළු පුගලා සුතප්පයා
23. දර්ශනං පුගලානං ආසවා වඩ්ඪිනති
24. දර්ශනං පුගලානං ආසවා න වඩ්ඪිනති
25. භිනාධිමුත්තො ව පඤ්ඤාධිමුත්තො ව
26. තිත්තො ව තප්පතො ව

දුක මාතිකා නිට්ඨිකා

1. අරහත්තාය - PTS.

3. තික මාතිකා

1. ගිරායො ආසංසො විගතාසො.
2. තයො ගිලානුපමා පුග්ගලා.
3. කායසකඨි දිව්භිප්පකො සදධාවිමුක්තො.
4. ගුථභාණි පුපථභාණි මධුභාණි.
5. අරුකුපම¹ චිත්තො පුග්ගලො විජ්ජපමචිත්තො පුග්ගලො
චජිරුපමචිත්තො පුග්ගලො.
6. අත්ථො එකචකඛු අච්චකඛු.
7. අචකුජ්ජපඤ්ඤා පුග්ගලො උච්ඡභිහපඤ්ඤා පුග්ගලො පුථුපඤ්ඤා
පුග්ගලො.
8. අත්ථකච්චො පුග්ගලො කාමෙසු ච භවෙසු ච අවිතරාගො,
අත්ථකච්චො පුග්ගලො කාමෙසු විතරාගො භවෙසු අවිතරාගො,
අත්ථකච්චො පුග්ගලො කාමෙසු ච භවෙසු ච විතරාගො.
9. පායාණලෙඛුපමො පුග්ගලො පඨවිලෙඛුපමො පුග්ගලො උදක-
ලෙඛුපමො පුග්ගලො.
10. තයො පොඤ්ඤාපමා පුග්ගලා
11. තයො කාසිකචක්ඛුපමා පුග්ගලා.
12. සුප්පමෙය්‍යො, දුප්පමෙය්‍යො, අප්පමෙය්‍යො.
13. අත්ථකච්චො පුග්ගලො න සෙවිතබ්බො න භජිතබ්බො න
පඨිරුපාසිතබ්බො.

අත්ථකච්චො පුග්ගලො සෙවිතබ්බො භජිතබ්බො පඨිරුපාසි-
තබ්බො, අත්ථකච්චො පුග්ගලො සක්කඤ්ඤා ගරුකඤ්ඤා සෙවිතබ්බො
භජිතබ්බො පඨිරුපාසිතබ්බො.

14. අත්ථකච්චො පුග්ගලො ජිගුච්ඡිතබ්බො න සෙවිතබ්බො න
භජිතබ්බො න පඨිරුපාසිතබ්බො,

අත්ථකච්චො පුග්ගලො අජ්ඣාපෙකඨිතබ්බො න සෙවිතබ්බො න
භජිතබ්බො න පඨිරුපාසිතබ්බො,

අත්ථකච්චො පුග්ගලො සෙවිතබ්බො භජිතබ්බො පඨිරුපාසි-
තබ්බො.

1. අරුණුපම - PTS

15. අනෙකෙව්වා පුග්ගලො සීලෙසු පරිපූරකාරී සමාධිසමි. මනනසොකාරී පඤ්ඤාය මනනසොකාරී.

අනෙකෙව්වා පුග්ගලො සීලෙසු ච පරිපූරකාරී සමාධිසමි. ච පරිපූරකාරී පඤ්ඤාය මනනසොකාරී.

අනෙකෙව්වා පුග්ගලො සීලෙසු ච පරිපූරකාරී සමාධිසමි. ච පරිපූරකාරී පඤ්ඤාය ච පරිපූරකාරී.

16. තයො සඤ්ඤා, අපරෙපි තයො සඤ්ඤා.

තිස්සි මාතිකා නිවසිතා.

4. චතුකක මාතිකා

1. අසප්පරියො, අසප්පරියෙන අසප්පරියතරො, සප්පරියො. සප්පරියෙන සප්පරියතරො.

2. පාපො, පාපෙන පාපතරො, කල්යාණො, කල්යාණෙන කල්යාණතරො.

3. පාපධම්මො, පාපධම්මෙන පාපධම්මතරො, කල්යාණධම්මො, කල්යාණධම්මෙන කල්යාණධම්මතරො.

4. සාවිජ්ජො, චජ්ජබ්බුලො, අසාවිජ්ජො, අනවිජ්ජො.

5. උග්ගච්ඡිකඤ්ඤා, විපඤ්චිකඤ්ඤා¹, නො යොයා, පදපරමො.

6. යුක්තපටිභානො නො මුක්තපටිභානො, මුක්තපටිභානො නො යුක්තපටිභානො, යුක්තපටිභානො ච මුක්තපටිභානො ච, නෙව යුක්තපටිභානො නො මුක්තපටිභානො.

7. චක්ඛාරො ධම්මකථිකා පුග්ගලා.

8. චක්ඛාරො චලාභකුපමා පුග්ගලා.

9. චක්ඛාරො මුසිකුපමා පුග්ගලා.

10. චක්ඛාරො අමබ්බුපමා පුග්ගලා.

11. චක්ඛාරො කුමභුපමා පුග්ගලා.

12. චක්ඛාරො උදකරහස්සමා පුග්ගලා.

13. චක්ඛාරො බලිවස්සමා² පුග්ගලා.

14. චක්ඛාරො ආසිවිසුපමා පුග්ගලා.

1. විපච්ඡිකඤ්ඤා - සිමු.

2. බලිවස්සමා - ම ඡ ස.

15. අසෝකවෙවා පුග්ගලො, අනනුච්චව අපරියොගාහෙකවා අවණ්ණාරහස්ස වණ්ණං භාසිතා හොති,

අසෝකවෙවා පුග්ගලො අනනුච්චව අපරියොගාහෙකවා වණ්ණාරහස්ස අවණ්ණං භාසිතා හොති,

අසෝකවෙවා පුග්ගලො අනනුච්චව අපරියොගාහෙකවා අප්පසාදනියෙ යානෙ පසාදං උපදංසිතා හොති,

අසෝකවෙවා පුග්ගලො අනනුච්චව අපරියොගාහෙකවා පසාදනියෙ යානෙ අප්පසාදං උපදංසිතා හොති.

16. අසෝකවෙවා පුග්ගලො අනුච්චව පරියොගාහෙකවා අවණ්ණාරහස්ස අවණ්ණං භාසිතා හොති,

අසෝකවෙවා පුග්ගලො අනුච්චව පරියොගාහෙකවා වණ්ණාරහස්ස වණ්ණං භාසිතා හොති,

අසෝකවෙවා පුග්ගලො අනුච්චව පරියොගාහෙකවා අප්පසාදනියෙ යානෙ අප්පසාදං උපදංසිතා හොති,

අසෝකවෙවා පුග්ගලො අනුච්චව පරියොගාහෙකවා පසාදනියෙ යානෙ පසාදං උපදංසිතා හොති,

17. අසෝකවෙවා පුග්ගලො අවණ්ණාරහස්ස අවණ්ණං භාසිතා හොති භූතං තච්ඡං කාලෙන, නො ච ඛො වණ්ණාරහස්ස වණ්ණං භාසිතා හොති භූතං තච්ඡං කාලෙන,

අසෝකවෙවා පුග්ගලො වණ්ණාරහස්ස වණ්ණං භාසිතා හොති භූතං තච්ඡං කාලෙන, නො ච ඛො අවණ්ණාරහස්ස අවණ්ණං භාසිතා හොති භූතං තච්ඡං කාලෙන,

අසෝකවෙවා පුග්ගලො අවණ්ණාරහස්ස අවණ්ණං භාසිතා හොති භූතං තච්ඡං කාලෙන, වණ්ණාරහස්ස වණ්ණං භාසිතා හොති භූතං තච්ඡං කාලෙන.

අසෝකවෙවා පුග්ගලො නෙව අවණ්ණාරහස්ස අවණ්ණං භාසිතා හොති භූතං තච්ඡං කාලෙන, නො ච වණ්ණාරහස්ස වණ්ණං භාසිතා හොති භූතං තච්ඡං කාලෙන.

18. උච්ඡානඵලපථීවී නො පුඤ්ඤඵලපථීවී,
 පුඤ්ඤඵලපථීවී නො උච්ඡානඵලපථීවී,
 උච්ඡානඵලපථීවී ච පුඤ්ඤඵලපථීවී ච.
 නෙව උච්ඡානඵලපථීවී නො පුඤ්ඤඵලපථීවී.

19. තමොතම පරායනො, තමො ජොතිපරායනො, ජොතිතම
 පරායනො, ජොති ජොති පරායනො.

20. ඕනතොනතො, ඕනතුතනතො, උතනතොනතො, උතන-
 තුතනතො.

21. චක්ඛාරො රුකභූපමා පුග්ගලා.

22. රුපපමාණො රුපපසනො, සොසපමාණො සොසප-
 සනො, ලුඛපමාණො ලුඛපසනො, ධම්මපමාණො ධම්මපසනො

23. අසෝකවේවා පුග්ගලො අකතභිතාය පටිපනො හොති
 නො පරභිතාය,

අසෝකවේවා පුග්ගලො පරභිතාය පටිපනො හොති නො
 අකතභිතාය,

අසෝකවේවා පුග්ගලො අකතභිතාය වේව පටිපනො හොති
 පරභිතාය ච,

අසෝකවේවා පුග්ගලො නෙවකතභිතාය පටිපනො හොති නො
 පරභිතාය.

24. අසෝකවේවා පුග්ගලො අකතනපො හොති අකතපරිතාප-
 නානුයොගමනුයුක්කො,

අසෝකවේවා පුග්ගලො පරතනපො හොති පරපරිතාපනානුයොග-
 මනුයුක්කො,

අසෝකවේවා පුග්ගලො අකතනපො ච හොති අකතපරිතාපනානු-
 යොගමනුයුක්කො පරතනපො ච පරපරිතාපනානුයොගමනුයුක්කො,

අත්ථකච්චො පුග්ගලො නෙව අත්තත්තපො හොති න අත්තපරිතා-
පනානුයොගමනුයුක්තො, න පරත්තපො න පරපරිතාපනානුයොගමනු
යුක්තො, සො අත්තත්තපො අපරත්තපො දිවේඨවධමෙම නිව්ඡාතො
නිබ්බුතො සීතිභූතො සුඛපටිසංවෙදී බ්‍රහ්මභූතෙන අත්තනා විහරති.

25. සරාගො, සද්දෙසො, සමොහො, සමානො.

26. අත්ථකච්චො පුග්ගලො ලාභී හොති අර්ඤ්ඤානං චෙතො
සමථස්ස, න ලාභී අධිපඤ්ඤාධම්මවිපස්සනාය.

අත්ථකච්චො පුග්ගලො ලාභී හොති අධිපඤ්ඤාධම්මවිපස්සනාය, න
ලාභී අර්ඤ්ඤානං චෙතොසමථස්ස.

අත්ථකච්චො පුග්ගලො ලාභී චෙව හොති අර්ඤ්ඤානං චෙතොසමථස්ස,
ලාභී අධිපඤ්ඤාධම්මවිපස්සනාය.

අත්ථකච්චො පුග්ගලො නෙව ලාභී හොති අර්ඤ්ඤානං චෙතො
සමථස්ස න ලාභී අධිපඤ්ඤාධම්මවිපස්සනාය.

27. අනුසොතගාමී පුග්ගලො, පටිසොතගාමී පුග්ගලො, ධීතකො
පුග්ගලො, තිණ්ණො පාරගතො¹. ඵලෙ තිඨති ව්‍රාහමණො.

28. අප්පසසුතො සුතෙන අනුප්පකො, අප්පසසුතො සුතෙන
උප්පකො, බහුසසුතො සුතෙන අනුප්පකො, බහුසසුතො සුතෙන
උප්පකො.

29. සමණමච්චලො, සමණපදුමො, සමණපුණ්ඩරිකො, සමණසු
සමණසුබ්‍රමාලො.

චතුක්ක මාතිකා නිට්ඨිකා.

1. පාරගතො-ම ජ සං

5. පක්ෂවක් මාතිකා

1. අනෙකුත්වෙත පුග්ගලයා ආරභති¹ ව විප්පට්ඨාරී ව හොති තක්ඛ වෙතොවිමුත්තිං පක්ඛස්සවිමුත්තිං යථාභූතං නප්පජානාති, යථස්ස තෙ උප්පන්නා පාපකා අකුසලා ධම්මා අපරිසෙසා නිරුජ්ඣන්ති.

අනෙකුත්වෙත පුග්ගලයා ආරභති න විප්පට්ඨාරී ව හොති තක්ඛ වෙතොවිමුත්තිං පක්ඛස්සවිමුත්තිං යථාභූතං නප්පජානාති යථස්ස තෙ උප්පන්නා පාපකා අකුසලා ධම්මා අපරිසෙසා නිරුජ්ඣන්ති.

අනෙකුත්වෙත පුග්ගලයා නාරභති විප්පට්ඨාරී හොති තක්ඛ වෙතොවිමුත්තිං පක්ඛස්සවිමුත්තිං යථාභූතං නප්පජානාති යථස්ස තෙ උප්පන්නා පාපකා අකුසලා ධම්මා අපරිසෙසා නිරුජ්ඣන්ති.

අනෙකුත්වෙත පුග්ගලයා නාරභති න විප්පට්ඨාරී හොති තක්ඛ වෙතොවිමුත්තිං පක්ඛස්සවිමුත්තිං යථාභූතං නප්පජානාති යථස්ස තෙ උප්පන්නා පාපකා අකුසලා ධම්මා අපරිසෙසා නිරුජ්ඣන්ති.

අනෙකුත්වෙත පුග්ගලයා නාරභති න විප්පට්ඨාරී හොති තක්ඛ වෙතො විමුත්තිං පක්ඛස්සවිමුත්තිං යථාභූතං පජානාති යථස්ස තෙ උප්පන්නා පාපකා අකුසලා ධම්මා අපරිසෙසා නිරුජ්ඣන්ති.

2. ද්වො අවජානාති, සංවාසෙන අවජානාති, ආධෙය්‍යාමුඛො හොති, ලොලො හොති මජ්ඣෙ මොමුහො හොති.

3. පක්ඛො යොධාජීවුපමා පුග්ගලා. 9. පක්ඛො ආරක්ඛස්සීකා.

4. පක්ඛො පිණ්ඩපාතිකා. 10. පක්ඛො රුක්ඛමුලිකා.

5. පක්ඛො ඛුද්‍රපච්ඡාගන්තිකා. 11. පක්ඛො අබ්බොකාසීකා.

6. පක්ඛො එකාසනිකා. 12. පක්ඛො නොසජ්ජිකා,

7. පක්ඛො පංසුකුලිකා. 13. පක්ඛො යථාසන්නිකා.

8. පක්ඛො තෙව්වරිකා. 14. පක්ඛො යොසානිකා.

පක්ෂවක් මාතිකා නිට්ඨිකා.

1. ආරභෙති - ම ජ ස.

6. ඡක්ක මාතිකා

1. අඤ්ඤාචරිතා පුගලො පුබ්බ අනුසුතෙසු ධම්මෙසු සාමං සවානි අභිසම්බුද්ධානි, තස්ම ච සබ්බඤ්ඤාතං පාපුණාති ධරෙසුචි වසීභාවං.

අඤ්ඤාචරිතා පුගලො පුබ්බ අනුසුතෙසු ධම්මෙසු සාමං සවානි අභිසම්බුද්ධානි, න ච තස්ම සබ්බඤ්ඤාතං පාපුණාති න ච ධරෙසු¹ වසීභාවං.

අඤ්ඤාචරිතා පුගලො පුබ්බ අනුසුතෙසු ධම්මෙසු සාමං සවානි අනභිසම්බුද්ධානි දිට්ඨව ධම්මෙ දුක්ඛසංතතකරො හොති, සාවකපාරමිං ච පාපුණාති.

අඤ්ඤාචරිතා පුගලො පුබ්බ අනුසුතෙසු ධම්මෙසු සාමං සවානි අනභිසම්බුද්ධානි දිට්ඨව ධම්මෙ දුක්ඛසංතතකරො හොති, න ච සාවකපාරමිං පාපුණාති.

අඤ්ඤාචරිතා පුගලො පුබ්බ අනුසුතෙසු ධම්මෙසු සාමං සවානි අනභිසම්බුද්ධානි න ච දිට්ඨව ධම්මෙ දුක්ඛසංතතකරො හොති, අනාගාමී හොති අනාගතඤා ඉස්සකං.

අඤ්ඤාචරිතා පුගලො පුබ්බ අනුසුතෙසු ධම්මෙසු සාමං සවානි අනභිසම්බුද්ධානි න ච දිට්ඨව ධම්මෙ දුක්ඛසංතතකරො හොති, ආගාමී හොති ආගතඤා ඉස්සකං.

ඡක්ක මාතිකා නිට්ඨිතා.

7. සත්තක මාතිකා

1. සත්ත උදකුපමා පුගලා; සක්ඛි නිවුග්ගො නිවුග්ගොච හොති, උමුප්පජ්ඣා නිවුප්පජ්ඣා, උමුප්පජ්ඣා ධීතො හොති, උමුප්පජ්ඣා විපස්සති විලොකෙති, උමුප්පජ්ඣා පතරති, උමුප්පජ්ඣා පටිගාධසංකොතො හොති, උමුප්පජ්ඣා තිණ්ණො හොති පාරගතො ඵලෙ තිට්ඨති බ්‍රාහ්මණො.

2. උගතොභාගවිවුග්ගො, පඤ්ඤවිවුග්ගො, කායසකධී, දිට්ඨිසංකොතො, සද්ධාවිවුග්ගො, ධම්මානුසාරී, සද්ධානුසාරී.

සත්තක මාතිකා නිට්ඨිතා.

1. රංගු-පෑ.

8. අට්ඨක මානිකා

1. චක්ඛාරො මග්ගසමඛිනිනො, චක්ඛාරො ඵලසමඛිනිනො-පුගලා.

අට්ඨක මානිකා නිට්ඨිකා

9. නවක මානිකා

1. සමමා සමබුද්ධො, පච්චික බුද්ධො, උභතොභාගවිමුක්තො, පඤ්ඤවිමුක්තො, කායසකථි, දිට්ඨප්පනො, සද්ධාවිමුක්තො, ධම්මානුසාරී, සද්ධානුසාරී.

නවක මානිකා නිට්ඨිකා

10. දසක මානිකා

1. පඤ්ඤානං ඉධ නිව්ඨා, පඤ්ඤානං ඉධ විභාය නිට්ඨා.

දසක මානිකා නිට්ඨිකා

පුගලපඤ්ඤානි මානිකා නිට්ඨිකා

1. එකක නිදේශයා

1. කතමො ට පුග්ගලො සමයවිමුක්තො: ඉධෙකවෙවා පුග්ගලො කාලෙන කාලං සමයෙන සමයං අට්ඨවීමොකෙඛ කායෙන එසසිතො¹ විහරති, පඤ්ඤාය වසස දිස්වා එකවෙව ආසවා පරිකම්භා භොගති. අයං වුවච්ඡි පුග්ගලො සමය විමුක්තො.

2. කතමො ට පුග්ගලො අසමයවිමුක්තො: ඉධෙකවෙවා පුග්ගලො නභෙව ඛො කාලෙන කාලං සමයෙන සමයං අට්ඨවීමොකෙඛ කායෙන එසසිතො විහරති, පඤ්ඤාය වසස දිස්වා ආසවා පරිකම්භා භොගති. අයං වුවච්ඡි පුග්ගලො අසමයවිමුක්තො. සබ්බෙපි අරිය පුග්ගලා අරියවීමොකෙඛ අසමයවිමුක්තො.

3. කතමො ට පුග්ගලො කුප්පධම්මො: ඉධෙකවෙවා පුග්ගලො ලාභී භොති. රූපසහගතානං වා අරූපසහගතානං වා සමාපත්තිනං, සො ට ඛො න නිකාමලාභී භොති න අකිච්ඡලාභී න අකසිරලාභී, න යත්ථිච්ඡකං යදිච්ඡකං යාවතිච්ඡකං සමාපජ්ජති² පි වුට්ඨාති³ පි. යානං ඛො පනෙතං විජ්ජති යං තස්ස පුග්ගලස්ස පමාදමාගමම තා සමාපත්තියො කුප්පයස්සං. අයං වුවච්ඡි පුග්ගලො කුප්පධම්මො.

4. කතමො ට පුග්ගලො අකුප්පධම්මො: ඉධෙකවෙවා පුග්ගලො ලාභී භොති රූපසහගතානං වා අරූපසහගතානං වා සමාපත්තිනං. සො ට ඛො නිකාමලාභී භොති අකිච්ඡලාභී අකසිරලාභී, යත්ථිච්ඡකං යදිච්ඡකං යාවතිච්ඡකං සමාපජ්ජති² පි වුට්ඨාති³ පි. අට්ඨානමෙතං අනවකාසො යං තස්ස පුග්ගලස්ස පමාදමාගමම තා සමාපත්තියො කුප්පයස්සං. අයං වුවච්ඡි පුග්ගලො අකුප්පධම්මො. සබ්බෙපි අරියපුග්ගලා අරියෙ වීමොකෙඛ අකුප්පධම්මො.

1. දුඛිතො-ම ඡ භ.

5. කතමො ච පුග්ගලො පරිභානාධිමෙමා: ඉධෙකචෙව්වා පුග්ගලො ලාභී හොති රූපසහගතානං වා අරූපසහගතානං වා සමාපතතිනං, සො ච ඛො න නිකාමලාභී හොති න අකිච්ඡලාභී න අකසිරලාභී, න යත්ථිච්ඡකං යදිච්ඡකං යාවතිච්ඡකං සමාපජ්ජති පි වුට්ඨාති'පි. යානං ඛො පනෙතං වීජ්ජති යං සො පුග්ගලො පමාදමාගමම තාහි සමාපතතිහි පරිභායෙය්‍ය, අයං වුට්ඨති පුග්ගලො පරිභානාධිමෙමා.

6. කතමො ච පුග්ගලො අපරිභානාධිමෙමා: ඉධෙකචෙව්වා පුග්ගලො ලාභී හොති රූපසහගතානං වා අරූපසහගතානං වා සමාපතතිනං, සො ච ඛො නිකාමලාභී හොති අකිච්ඡලාභී අකසිරලාභී, යත්ථිච්ඡකං යදිච්ඡකං යාවතිච්ඡකං සමාපජ්ජති'පි වුට්ඨාති'පි. අට්ඨානාමෙතං අනවකාසො යං සො පුග්ගලො පමාදමාගමම තාහි සමාපතතිහි පරිභායෙය්‍ය, අයං වුට්ඨති පුග්ගලො අපරිභානාධිමෙමා. සබ්බෙපි අරියපුග්ගලා අරියෙ විමොක්ඛෙ අපරිභානාධිමමා.

7. කතමො ච පුග්ගලො චේතනාහබ්බො: ඉධෙකචෙව්වා පුග්ගලො ලාභී හොති රූපසහගතානං වා අරූපසහගතානං වා සමාපතතිනං, සො ච ඛො න නිකාමලාභී හොති, න අකිච්ඡලාභී, න අකසිරලාභී, යත්ථිච්ඡකං යදිච්ඡකං යාවතිච්ඡකං සමාපජ්ජති'පි වුට්ඨාති'පි. සථෙ අනුසංඝොච්ඡෙතෙති න පරිභායති තාහි සමාපතතිහි, සථෙ න අනුසංඝොච්ඡෙතෙති පරිභායති තාහි සමාපතතිහි. අයං වුට්ඨති පුග්ගලො චේතනාහබ්බො.

8. කතමො ච පුග්ගලො අනුරක්ඛනාහබ්බො: ඉධෙකචෙව්වා පුග්ගලො ලාභී හොති රූපසහගතානං වා අරූපසහගතානං වා සමාපතතිනං, සො ච ඛො න නිකාමලාභී හොති න අකිච්ඡලාභී න අකසිරලාභී, න යත්ථිච්ඡකං යදිච්ඡකං යාවතිච්ඡකං සමාපජ්ජති පි වුට්ඨාති'පි. සථෙ අනුරක්ඛති න පරිභායති තාහි සමාපතතිහි, සථෙ න අනුරක්ඛති පරිභායති තාහි සමාපතතිහි. අයං වුට්ඨති පුග්ගලො අනුරක්ඛනාහබ්බො.

9. කතමො ච පුග්ගලො පුට්ඨජනො: යස්ස පුග්ගලස්ස තීණි සංයොජනාති අපපභීනාති න ච තෙසං ධම්මානං පභානාය පටිපනෙතා, අයං වුවචති පුග්ගලො පුට්ඨජනො.

10. කතමො ච පුග්ගලො ගොත්‍රහු: යෙසං ධම්මානං සමනනකරා අරියධම්මස්ස අවකක්කති හොති තෙහි ධම්මෙහි සමනනාගතො, අයං වුවචති පුග්ගලො ගොත්‍රහු.

11-12. කතමො ච පුග්ගලො හයුපරතො: සත්ත සෙඛ්ඛා හයුපරතා යෙ ච පුට්ඨජනා සීලවනෙතා; අරහා අහයුපරතො.

13. කතමො ච පුග්ගලො අභබ්බාගමනො: යෙ තෙ පුග්ගලා කම්මාවරණෙන සමනනාගතා කිලෙසාවරණෙන සමනනාගතා විපාකාවරණෙන සමනනාගතා අසසඤ්ඤා අවජ්ඣකා දුපපඤ්ඤා ඵලා¹ අභබ්බා නියාමං ඔක්කමීතුං කුසලෙසු ධම්මෙසු සම්මතං, ඉමෙ වුවචන්ති පුග්ගලා අභබ්බාගමනා.

14. කතමො ච පුග්ගලො භබ්බාගමනො: යෙ තෙ පුග්ගලා න කම්මාවරණෙන සමනනාගතා, න කිලෙසාවරණෙන සමනනාගතා, න විපාකාවරණෙන සමනනාගතා, සද්ධා ඡන්දිකා පඤ්ඤාවනතා අනෙල්ලා² භබ්බා නියාමං ඔක්කමීතුං කුසලෙසු ධම්මෙසු සම්මතං, ඉමෙ වුවචන්ති පුග්ගලා භබ්බාගමනා.

15-16. කතමො ච පුග්ගලො නියතො: පඤ්ඤා පුග්ගලා ආනන්තරියකා යෙ ච මිච්ඡා දිට්ඨිකා නියතා, අට්ඨ ච අරියපුග්ගලා නියතා. අවසෙසා පුග්ගලා අනියතා.

17-18. කතමො ච පුග්ගලො පටිපත්තකො: චත්තාරො මග්ග සමඞ්ගිනො පුග්ගලා පටිපත්තකා, චත්තාරො ඵලසමඞ්ගිනො පුග්ගලා ඵලෙ සිතා.

19. කතමො ච පුග්ගලො සමසීසී: යස්ස පුග්ගලස්ස අපුබ්බං අවරිමං ආසවපරියාදනං ච හොති ජීවිතපරියාදනං ච, අයං වුවචති පුග්ගලො සමසීසී.

1. ඵලා - සිමු - ජලා - PTS.
2. පඤ්ඤාවනතං සිමු

20. කතමො ච පුග්ගලො ධිතකපපි: අයං ච පුග්ගලො සොතා-පතතිඵලසච්ඡිකිරියාය පටිපනෙතා අසස, කපසස ච උඩ්ඛයන-වෙලා අසස. නෙවි තාවි කපො උඩ්ඛයෙයා, යාවායං පුග්ගලො න සොතාපතතිඵලං සච්ඡිකරොති. අයං වුවවති පුග්ගලො ධිතකපපි සබ්බෙ මග්ගසමඛිතො පුග්ගලො ධිතකපපිනො.

21-22. කතමො ච පුග්ගලො අරියො: අට්ඨාරියපුග්ගලො අරියො, අවසෙසා පුග්ගලො අනරියො.

23-25. කතමො ච පුග්ගලො සෙබ්බො: චිත්තාරො මග්ගසමඛිතො තයො ඵලසමඛිතො පුග්ගලො සෙබ්බො, අරහා අසෙබ්බො, අවසෙසා පුග්ගලො නෙවි සෙබ්බො නාසෙකබ්බො.

26. කතමො ච පුග්ගලො තෙව්ජජා: තිහි වීජජාහි සමන්තාගතො පුග්ගලො තෙව්ජජා.

27. කතමො ච පුග්ගලො ඡළහිඤ්ඤා: ඡහි අභිඤ්ඤාහි සමන්තා ගතො පුග්ගලො ඡළහිඤ්ඤා.

28. කතමො ච පුග්ගලො සමමාසමුද්දො: ඉධෙකවෙවා පුග්ගලො පුබ්බෙ අනාත්මසුතෙසු ධම්මෙසු සාමං සව්වාති අභිසමුච්ඡිකති, තස් ච සබ්බඤ්ඤාතං පාපුණාති බලෙසු ච වසීභාවං. අයං වුවවති පුග්ගලො සමමාසමුද්දො.

29. කතමො ච පුග්ගලො පචෙවකසමුද්දො: ඉධෙකවෙවා පුග්ගලො පුබ්බෙ අනාත්මසුතෙසු ධම්මෙසු සාමං සව්වාති අභිසමුච්ඡිකති, න ච තස් සබ්බඤ්ඤාතං පාපුණාති න ච බලෙසු වසීභාවං. අයං වුවවති පුග්ගලො පචෙවකසමුද්දො.

30. කතමො ච පුග්ගලො උභතොභාගවිමුක්තො: ඉධෙකවෙවා පුග්ගලො අට්ඨ වීමොකෙබ්බ කායෙන එසසිත්වා¹ විහරති, පඤ්ඤාය වසස දිස්වා ආසවා පරිකම්මා භොතති. අයං වුවවති පුග්ගලො උභතොභාග විමුක්තො.

1. දුසිත්වා-ම ඡ සං.

31. කතමො ච පුග්ගලො පඤ්ඤවිමුක්තො: ඉධෙකච්චො පුග්ගලො නභෙව ඛො අට්ඨ විමොක්ඛ කායෙන එසසිත්වා විහරති, පඤ්ඤය චස්ස දිස්වා ආසවා පරික්ඛේණා භොනති. අයං චූචචති පුග්ගලො පඤ්ඤ විමුක්තො.

32. කතමො ච පුග්ගලො කායසකථි: ඉධෙකච්චො පුග්ගලො අට්ඨ විමොක්ඛ කායෙන එසසිත්වා. විහරති පඤ්ඤය චස්ස දිස්වා එකච්ච ආසවා පරික්ඛේණා භොනති. අයං චූචචති පුග්ගලො කායසකථි.

33. කතමො ච පුග්ගලො දිට්ඨප්පකෙතො: ඉධෙකච්චො පුග්ගලො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛසමුදයොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරෝධොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරෝධගාමීති පටිපද්ධත යථාභූතං පජානාති, තථාගතප්පචේදිතා චස්ස ධම්මා පඤ්ඤය චොදිට්ඨා භොනති චොචරිතා, පඤ්ඤය චස්ස දිස්වා එකච්ච ආසවා පරික්ඛේණා භොනති. අයං චූචචති පුග්ගලො දිට්ඨප්පකෙතො.

34. කතමො ච පුග්ගලො සද්ධාවිමුක්තො: ඉධෙකච්චො පුග්ගලො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛසමුදයොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරෝධොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරෝධගාමීති පටිපද්ධති යථාභූතං පජානාති, තථාගතප්පචේදිතා චස්ස ධම්මා පඤ්ඤය චොදිට්ඨා භොනති චොචරිතා, පඤ්ඤය චස්ස දිස්වා එකච්ච ආසවා පරික්ඛේණා භොනති, නො ච ඛො යථා දිට්ඨප්පකතස්ස අයං චූචචති පුග්ගලො සද්ධාවිමුක්තො.

35. කතමො ච පුග්ගලො ධම්මානුසාරී: යස්ස පුග්ගලස්ස සොතාපනතිඵලසඤ්ඤිකිරියාය පටිපන්නස්ස පඤ්ඤේන්ද්‍රියං අධිමත්තං භොති පඤ්ඤවාහි පඤ්ඤපුබ්බධාමං අරියමග්ගං භාවෙති. අයං චූචචති පුග්ගලො ධම්මානුසාරී. සොතාපනතිඵලසඤ්ඤිකිරියාය පටිපන්නො පුග්ගලො ධම්මානුසාරී. එලෙ ඨිතො දිට්ඨප්පකෙතො.

36. කතමො ච පුග්ගලො සද්ධානුසාරී: යස්ස පුග්ගලස්ස සොනාපකතිඵලසච්ඡිකිරියාය පටිපන්නස්ස සද්ධිඤ්ඤියං අධිමත්තං හොති සද්ධාවාහි සද්ධාපුබ්බඛගමං අරියමග්ගං භාවෙති. අයං වුව්වති පුග්ගලො සද්ධානුසාරී, සොනාපකතිඵල සච්ඡිකිරියාය පටිපන්නො පුග්ගලො සද්ධානුසාරී, එලෙ යිතො සද්ධාවිමුත්තො,

37. කතමො ච පුග්ගලො සත්තකක්කතුපරමො: ඉධෙකචෙවා පුග්ගලො තිණ්ණං සංයොජනානං පරික්ඛයා සොනාපන්නො හොති අවිනිපාතධම්මො නියතො සම්මොඨිපරායනො, සො සත්තංකක්කතුං දෙවෙ ච මනුසෙස ච සක්ඛාවිජා සංසරිත්වා දුක්ඛස්සන්තං කරොති. අයං වුව්වති පුග්ගලො සත්තකක්කතුපරමො.

38. කතමො ච පුග්ගලො කොලංකොලො: ඉධෙකචෙවා පුග්ගලො තිණ්ණං සංයොජනානං පරික්ඛයා සොනාපන්නො හොති අවිනිපාතධම්මො නියතො සම්මොඨිපරායනො, සො දො වා තිණ්ණං වා කුලානි සක්ඛාවිජා සංසරිත්වා දුක්ඛස්සන්තං කරොති. අයං වුව්වති පුග්ගලො කොලංකොලො.

39. කතමො ච පුග්ගලො එකබ්බි: ඉධෙකචෙවා පුග්ගලො තිණ්ණං සංයොජනානං පරික්ඛයා සොනාපන්නො හොති අවිනිපාතධම්මො නියතො සම්මොඨිපරායණො, සො එකං යෙව මාත්‍රස්සකං භවිති භික්ඛානෙත්වා දුක්ඛස්සන්තං කරොති. අයං වුව්වති පුග්ගලො එකබ්බි.

40. කතමො ච පුග්ගලො සකදගාමී: ඉධෙකචෙවා පුග්ගලො තිණ්ණං සංයොජනානං පරික්ඛයා රාගදෙසමොහානං තනුන්තා සකදගාමී හොති සකිදෙව ඉමං ලොකං ආගන්ත්වා දුක්ඛස්සන්තං කරොති. අයං වුව්වති පුග්ගලො සකදගාමී.

41. කතමො ච පුග්ගලො අනාගාමී: ඉධෙකචෙවා පුග්ගලො පක්ඛන්තං ඔරම්බාගියානං සංයොජනානං පරික්ඛයා ඔපපාතිකො හොති තස්ස පරිනිබ්බායී අනාවතතිධම්මො තස්මා ලො කො, අයං වුව්වති පුග්ගලො අනාගාමී.

42. කතමො ච පුග්ගලො අන්තරාපරිනිබ්බාසී : ඉධෙකචෙවා පුග්ගලො පක්ඛන්තං ඔරමහාගියානං සංයොජනානං පරික්ඛයා ඔපපාතිකො හොති තස්ස පරිනිබ්බාසී අනාවතතිධම්මො තස්මා ලොකා, සො උපපන්නං වා සමනන්තරා, අපපන්නං වා වෙමජ්ඣං ආයුප්පමාණං අරියමග්ගං සඤ්ජනෙති උපරිට්ඨිමානං සංයොජනානං පහානාය, අයං වුවචති පුග්ගලො අන්තරාපරිනිබ්බාසී.

43. කතමො ච පුග්ගලො උපහව්වපරිනිබ්බාසී : ඉධෙකචෙවා පුග්ගලො පක්ඛන්තං ඔරමහාගියානං සංයොජනානං පරික්ඛයා ඔපපාතිකො හොති තස්ස පරිනිබ්බාසී අනාවතතිධම්මො තස්මා ලොකා, සො අතික්කමිත්වා වෙමජ්ඣං ආයුප්පමාණං උපහව්ව වා කාලකිරියං අරියමග්ගං සඤ්ජනෙති උපරිට්ඨිමානං සංයොජනානං පහානාය, අයං වුවචති පුග්ගලො උපහව්වපරිනිබ්බාසී.

44. කතමො ච පුග්ගලො අසඬ්ඛාරපරිනිබ්බාසී : ඉධෙකචෙවා පුග්ගලො පක්ඛන්තං ඔරමහාගියානං සංයොජනානං පරික්ඛයා ඔපපාතිකො හොති තස්ස පරිනිබ්බාසී අනාවතතිධම්මො තස්මා ලොකා, සො අසංඬ්ඛාරෙන අරියමග්ගං සඤ්ජනෙති උපරිට්ඨිමානං සංයොජනානං පහානාය, අයං වුවචති පුග්ගලො අසඬ්ඛාරපරිනිබ්බාසී.

45. කතමො ච පුග්ගලො සසඬ්ඛාරපරිනිබ්බාසී : ඉධෙකචෙවා පුග්ගලො පක්ඛන්තං ඔරමහාගියානං සංයොජනානං පරික්ඛයා ඔපපාතිකො හොති තස්ස පරිනිබ්බාසී අනාවතතිධම්මො තස්මා ලොකා, සො සසඬ්ඛාරෙන අරියමග්ගං සඤ්ජනෙති උපරිට්ඨිමානං සංයොජනානං පහානාය, අයං වුවචති පුග්ගලො සසඬ්ඛාරපරිනිබ්බාසී.

46. කතමො ච පුග්ගලො උද්ධංසොනො අකතිට්ඨගාමී : ඉධෙකචෙවා පුග්ගලො පක්ඛන්තං ඔරමහාගියානං සංයොජනානං පරික්ඛයා ඔපපාතිකො හොති තස්ස පරිනිබ්බාසී අනාවතතිධම්මො තස්මා ලොකා, සො අවිහා වුතො අතප්පං ගව්ඡති, අතප්පා වුතො සුද්දසං ගව්ඡති, සුද්දසා වුතො සුද්දසීං ගව්ඡති, සුද්දසීතො වුතො අකතිට්ඨං ගව්ඡති, අකතිට්ඨං අරියමග්ගං සඤ්ජනෙති උපරිට්ඨිමානං සංයොජනානං පහානාය, අයං වුවචති පුග්ගලො උද්ධංසොනො අකතිට්ඨගාමී.

47. තිණිණිං සංයොජනානං පනානාය පටිපනෙතා පුග්ගලො සොකාපනතිඵලසව්ඡිකිරියාය පටිපනෙතා, යස්ස පුග්ගලස්ස තිණි සංයොජනාති පභිනාති. අයං වුවච්ඡි පුග්ගලො සොකාපනෙතා.

48. කාමරාගව්‍යාපාදනං තනුභාවාය පටිපනෙතා පුග්ගලො සකදගාමිඵලසව්ඡිකිරියාය පටිපනෙතා, යස්ස පුග්ගලස්ස කාමරාගව්‍යාපාද තනුභාවා. අයං වුවච්ඡි පුග්ගලො සකදගාමි.

49. කාමරාගව්‍යාපාදනං අනවසෙසප්පහානාය පටිපනෙතා පුග්ගලො අනාගාමිඵලසව්ඡිකිරියාය පටිපනෙතා, යස්ස පුග්ගලස්ස කාමරාගව්‍යාපාද අනවසෙසා පභිනා. අයං වුවච්ඡි පුග්ගලො අනාගාමි.

50. රූපරාග අරූපරාග මාන උද්ධච්ච අවිජ්ජාය අනවසෙසප්පහානාය පටිපනෙතා පුග්ගලො අරහත්තඵලසව්ඡිකිරියාය පටිපනෙතා, යස්ස පුග්ගලස්ස රූපරාගො අරූපරාගො මානො උද්ධච්චං අවිජ්ජා අනවසෙසා පභිනා. අයං වුවච්ඡි පුග්ගලො අරහා.

එකක තිදෙසො නිබ්බිතො.

2. දූත නිදේශයෝ

1. කතමෝ ච පුග්ගලො කොධනෝ: තස්ස කතමෝ කොධො, යො කොධො කුප්ඤ්ඤා කුප්ඤ්ඤානං, දෙසො දුස්සනා දුස්සිතනං, ව්‍යාපනි ව්‍යාපජ්ජනා ව්‍යාපජ්ජිතනං, විරොධො පටිවිරොධො චණ්ඩකං, අසුරොපො අනන්තමනනා විතප්පං. අයං වුච්චති කොධො. යස්ස පුග්ගලස්ස අයං කොධො අප්පභීනො, අයං වුච්චති පුග්ගලො කොධනො.

කතමෝ ච පුග්ගලො උපනාහී: තස්ස කතමෝ උපනාහො: පුබ්බකාලං කොධො අපරකාලං උපනාහො, යො ඵවරුපො උපනාහො උපනාහනා උපනාහිතනං අට්ඨපනා ධපනා සංඤ්ඤා අනුසංයජනා අනුසංයජනා දුක්ඛමං කොධස්ස, අයං වුච්චති උපනාහො. යස්ස පුග්ගලස්ස අයං උපනාහො අප්පභීනො, අයං වුච්චති පුග්ගලො උපනාහී.

2. කතමෝ ච පුග්ගලො මකඛී: තස්ස කතමෝ මකෙඛා: යො මකෙඛා මකෙඛායනා මකෙඛායිතනං.¹ නිවුරියං නිවුරියකමං, අයං වුච්චති මකෙඛා. යස්ස පුග්ගලස්ස අයං මකෙඛා අප්පභීනො, අයං වුච්චති පුග්ගලො මකඛී.

කතමෝ ච පුග්ගලො පලාසී: තස්ස කතමෝ පලාසො යො පලාසො පලාසායනා පලාසායිතනං පලාසාහාරො විවාදධානං යුගග්ගාහො අප්පට්ඨිසකග්ගො, අයං වුච්චති පලාසො යස්ස පුග්ගලස්ස අයං පලාසො. අප්පභීනො, අයං වුච්චති පුග්ගලො පලාසී.

3. කතමෝ ච පුග්ගලො ඉසසුකී: තස්ස කතමෝ ඉසසා: යා පරලාභ සකකාර ගරුකාර මානන චිත්ත පූජනාසු ඉසසා ඉසසායනා ඉසසායිතනං. උසුයා උසුයනා උසුයිතනං, අයං වුච්චති ඉසසා. යස්ස පුග්ගලස්ස අයං ඉසසා අප්පභීනො, අයං වුච්චති පුග්ගලො ඉසසුකී.

කතමෝ ච පුග්ගලො මච්ඡරී: තස්ස කතමෝ මච්ඡරියං: පඤ්ච මච්ඡරියානි-ආවාසමච්ඡරියං කුලමච්ඡරියං ලාභමච්ඡරියං වණ්ණමච්ඡරියං චත්තමච්ඡරියං, යං ඵවරුපං මච්ඡරං මච්ඡරායනා මච්ඡරායිතනං චෙට්ඨිමං කදරියං කට්ඨකඤ්ඤිකනා අග්ගතිතනං විතප්පං, ඉදං වුච්චති මච්ඡරියං. යස්ස පුග්ගලස්ස ඉදං මච්ඡරියං අප්පභීනං, අයං වුච්චති පුග්ගලො මච්ඡරී.

1. මකඛියනා මකඛිතිතනා පි, මු.

4. කතමො ච පුග්ගලො සංයො: තස්ස කතමං සංයොයං: ඉධෙ කථෙවො පුග්ගලො සංයො හොති පරිසංයො, යං තස්ස සංයං සංයතා සංයොයං කක්ඛරතා කක්ඛරියං පරික්ඛන්තතා පරික්ඛන්තියං, ඉදං වුච්චති සංයොයං. යස්ස පුග්ගලස්ස ඉදං සංයොයං අප්පභීතං. අයං වුච්චති පුග්ගලො සංයො.

කතමො ච පුග්ගලො මායාවී: තස්ස කතමා මායා: ඉධෙකථෙවො කායෙන දුට්ඨරිතං චරිණා වාචාය දුට්ඨරිතං චරිණා මනසා දුට්ඨරිතං චරිණා තස්ස පටිච්ඡාදනහෙතු පාපිකං ඉච්ඡං පණ්දහති 'මා මං ජඤ්ඤ'ති ඉච්ඡති, 'මා මං ජඤ්ඤ'ති සංකප්පෙති, 'මා මං ජඤ්ඤ'ති වාචං භාසති, මා මං ජඤ්ඤ'ති කායෙන පරක්කමති, යා එව රූපා මායා මායාවීතා අව්චසරා වක්ඛනා නිකති නිකිරණං පරිහරණං ගුහනා පරිගුහනා ඡාදනා පරිඡාදනා අනුක්ඛානීකමමං අනාවිකමමං වොච්ඡාදනා පාපකිරියා, අයං වුච්චති මායා. යස්ස පුග්ගලස්ස අයං මායා අප්පභීණා, අයං වුච්චති පුග්ගලො මායාවී.

5. කතමො ච පුග්ගලො අභිරිකො: තස්ස කතමං අභිරිකං: යං න භිරියති භිරියිකබ්බෙන, න භිරියති පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං සමාපත්තියා. ඉදං වුච්චති අභිරිකං, ඉමිනා අභිරිකෙන සමන්තාගතො පුග්ගලො අභිරිකො.

කතමො ච පුග්ගලො අනොක්ඛප්පි: තස්ස කතමං අනොක්ඛප්පං: යං න ඔක්ඛප්පති ඔක්ඛප්පිකබ්බෙන, න ඔක්ඛප්පති පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං සමාපත්තියා. ඉදං වුච්චති අනොක්ඛප්පං, ඉමිනා අනොක්ඛප්පෙන සමන්තාගතො පුග්ගලො අනොක්ඛප්පි.

6. කතමො ච පුග්ගලො දුබ්බථො: තස්ස කතමා දෙවච්ඡසතා: සහධම්මිකෙ වුච්චමානෙ දෙවච්ඡසායං දෙවච්ඡසියං දෙවච්ඡසතා විප්පට්ඨකුලගාහිතා විප්පට්ඨනිකසාතතා අනාදරියං අනාදරියතා අගාරවතා අප්පතිස්සවතා. අයං වුච්චති දෙවච්ඡසතා, කෘෂ් සමන්තාගතො පුග්ගලො දුබ්බථො.

කතමො ච පුග්ගලො පාපමිත්තො: තස්ස කතමා පාපමිත්තා: යෙන පුග්ගලා අසසඛා දුසස්සිලා අප්පසප්පතා මච්ඡරිතො දුප්පඤ්ඤා, යා තෙසං සෙවනා නිසෙවනා සංසෙවනා භජනා සම්භජනා භතති සම්භතති තංසම්පව්ඛිකතා. අයං වුවච්ඡි පාපමිත්තතා, ඉමාය පාපමිත්තතාය සමන්තාගතො පුග්ගලො පාපමිත්තො.

7. කතමො ච පුග්ගලො ඉන්ද්‍රියෙසු අගුක්ඛාදාරො: තස්ස කතමා ඉන්ද්‍රියෙසු අගුක්ඛාදාරතා: ඉධෙකච්චො චක්ඛුතා රූපං දිස්සා ගිමිත්තග්ගාභී හොති අනුබ්‍යඤ්ජනග්ගාභී, යත්වාධිකරණමෙන චක්ඛුන්ද්‍රියං අසංවුතං විහරන්තං අභිජ්ඣා දෙමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අත්වාසසවෙය්‍යං තස්ස සංවරාය න පටිපජ්ජති න රක්ඛති චක්ඛුන්ද්‍රියං, චක්ඛුන්ද්‍රියෙන සංවරං ආපජ්ජති. සොනෙන සද්දං සුත්වා -පෙ-සානෙන ගජධං සාගිත්වා- පීඨකාය රසං සාගිත්වා-කායෙන ඵොට්ඨිධං ඵුසිත්වා- මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය ගිමිත්තග්ගාභී හොති අනුබ්‍යඤ්ජනග්ගාභී, යත්වාධිකරණමෙන මනින්ද්‍රියං අසංවුතං විහරන්තං, අභිජ්ඣා දෙමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අත්වාසසවෙය්‍යං, තස්ස සංවරාය න පටිපජ්ජති, න රක්ඛති මනින්ද්‍රියං, මනින්ද්‍රියෙන න සංවරං ආපජ්ජති. යා ඉමෙසං ඡන්තං ඉන්ද්‍රියානං අගුක්ඛි අගොපනා අනාරකෙඤ්ඤා අසංවරො. අයං වුවච්ඡි ඉන්ද්‍රියෙසු අගුක්ඛාදාරතා. ඉමාය ඉන්ද්‍රියෙසු අගුක්ඛාදාරතාය සමන්තාගතො පුග්ගලො ඉන්ද්‍රියෙසු අගුක්ඛාදාරො.

කතමො ච පුග්ගලො භොජනෙ අමත්තඤ්ඤා: තස්ස කතමා භොජනෙ අමත්තඤ්ඤතා: ඉධෙකච්චො පුග්ගලො අප්පට්ඨිකා අයොනිසො ආහාරං ආහාරෙති, දවාය මදය මණ්ඩනාය විභූසනාය යා තස්ස අසනතුට්ඨිතා අමත්තඤ්ඤතා අප්පට්ඨිකා භොජනෙ. අයං වුවච්ඡි භොජනෙ අමත්තඤ්ඤතා, ඉමාය භොජනෙ අමත්තඤ්ඤතාය සමන්තාගතො පුග්ගලො භොජනෙ අමත්තඤ්ඤා.

8. කතමො ච පුග්ගලො මුට්ඨස්සති: තස්ස කතමා මුට්ඨසව්වං: යා අසති අනත්තස්සති අප්පට්ඨස්සති අසති අසරණතා අධාරණතා පිලාපනතා පමුච්ඡස්සනතා. ඉදං වුච්චති මුට්ඨසව්වං, ඉමිනා මුට්ඨසවේවන සමන්තාගතො පුග්ගලො මුට්ඨස්සති.

කතමො ච පුග්ගලො අසම්පජානො: තස්ස කතමං අසම්පජඤ්ඤං: යං අඤ්ඤානං අදස්සනං අනභිසමයො අනත්තබ්බොධො අසම්බ්බොධො අප්පට්ඨෙවොධො අසඬගාහනා අපරියොගාහනා අසම්පෙක්ඛනා අපච්ච-
ථෙක්ඛනා අපච්චක්ඛකමමං දුමමරුක්ඛං බාලං අසම්පජඤ්ඤං මොහො පමොහො සමමොහො අවිජ්ජා අවිජ්ජාසො අවිජ්ජායොගො. අවිජ්ජා-
ත්‍රස්සයො අවිජ්ජාපරිපුට්ඨානං අවිජ්ජාලඛිති මොහො අකුසලමූලං, ඉදං වුච්චති අසම්පජඤ්ඤං. ඉමිනා අසම්පජඤ්ඤාන සමන්තාගතො පුග්ගලො අසම්පජානො.

9. කතමො ච පුග්ගලො සීලවීජනෙතා: තස්ස කතමා සීලවීජනී කාඨිකො චිතික්කමො වාචසීකො චිතික්කමො කාඨිකවාචසීකො චිතික්කමො, අයං වුච්චති සීලවීජනී, සබ්බංපි දුස්සීලං සීලවීජනී. ඉමාය සීලවීජනියා සමන්තාගතො පුග්ගලො සීලවීජනෙතා.

කතමො ච පුග්ගලො දිට්ඨිවීජනෙතා: තස්ස කතමා දිට්ඨිවීජනී: නස්සී දිත්තං නස්සී දිට්ඨි නස්සී භ්‍රතං නස්සී සුකට්ඨකකට්ඨානං¹ කමොනං එලං විපාකො, නස්සී අයං ලොකො, නස්සී පරලොකො, නස්සී මාතා, නස්සී පිතා, නස්සී සත්තා ඔපපාතිකා, නස්සී ලොකෙ සමණත්‍රාහමණා සමමග්ගතා සමමා පටිපන්නා යෙ ඉමඤ්ච ලොකං පරඤ්ච ලොකං සයං අභිඤ්ඤා සඤ්ඤාකත්වා පට්ඨෙදෙනතිති යා එවරුපා දිට්ඨි දිට්ඨිගතං දිට්ඨිගහනං දිට්ඨිකන්තාරො දිට්ඨිවිප්පකායිකං දිට්ඨිවිපථඤ්ඤං දිට්ඨිසංයොජනං ගාහො පතිට්ඨාහො අභිනිවේසො පරමාසො කුමමග්ගො මිච්ඡාපටො මිච්ඡතං තිස්සායනනං විපරියෙසගාහො. අයං වුච්චති දිට්ඨිවීජනී, සබ්බංපි මිච්ඡාදිට්ඨි දිට්ඨිවීජනී, ඉමාය දිට්ඨිවීජනියා සමන්තාගතො පුග්ගලො දිට්ඨිවීජනෙතා.

1. සුක්ක දුකඛතානං-සීල

10. කතමො ච පුග්ගලො අර්ඛිතසංඤ්ඤාපනො: යස්ස පුග්ගලස්ස පඤ්චාරම්භාගියානි සංයොජනානි අපභිනානි. අයං චුච්චති පුග්ගලො අර්ඛිතසංඤ්ඤාපනො.

කතමො ච පුග්ගලො බ්භිධා සංඤ්ඤාපනො: යස්ස පුග්ගලස්ස පඤ්චුබ්භිධාගියානි සංයොජනානි අපභිනානි. අයං චුච්චති පුග්ගලො බ්භිධාසංඤ්ඤාපනො.

11. කතමො ච පුග්ගලො අකෙකාධනො: තස්ස කතමො කොධො: යො කොධො කුජ්ඣිනා කුජ්ඣිතතං, දෙසො දුස්සනා දුස්සිතතං, ව්‍යාපනති ව්‍යාපජ්ජනා ව්‍යාපජ්ජිතතං, විරොධො පටිවිරොධො චණ්ඩිකතං, අසුරොපො අනත්තමනනා විතප්පං, අයං චුච්චති කොධො. යස්ස පුග්ගලස්ස අයං කොධො පභිනො, අයං චුච්චති පුග්ගලො අකෙකාධනො.

කතමො ච පුග්ගලො අනුපනාභී: තස්ස කතමො උපනාභො: පුබ්බකාලං කොධො අපරකාලං උපනාභො, යො ඵවරුපො උපනාභො උපනාභනා උපනාභිතතං අට්ඨපනා ඨපනා සණ්ඨපනා අනුසං-සන්ධනා අනුප්පබ්බනා දළ්ඨිකමමං කොධස්ස, අයං චුච්චති උපනාභො. යස්ස පුග්ගලස්ස අයං උපනාභො පභිනො, අයං චුච්චති පුග්ගලො අනුපනාභී.

12. කතමො ච පුග්ගලො අමකඛී: තස්ස කතමො මකෙඛා: යො මකෙඛා මකෙඛායනා මකෙඛා නිච්චරියං නිච්චරියකමමං, අයං චුච්චති මකෙඛා. යස්ස පුග්ගලස්ස අයං මකෙඛා පභිනො, අයං චුච්චති පුග්ගලො අමකඛී.

කතමො ච පුග්ගලො අපලාසී: තස්ස කතමො පලාසො: යො පලාසො පලාසායනා පලාසායිතතං පලාසාහාරො විවාදට්ඨානං යුගග්ගාභො අපට්ඨිසාග්ගො, අයං චුච්චති පලාසො. යස්ස පුග්ගලස්ස අයං පලාසො පභිනො, අයං චුච්චති පුග්ගලො අපලාසී.

13. කතමො ච පුග්ගලො අනියසුකී: තස්ස කතමා ඉසා: යා පරලාභසකකාර ගරුකාර මානන විඤ්ඤා පූජනාසු ඉසා ඉසායනා ඉසායාසිතතං, උසුයා උසුයනා උසුයාසිතතං, අයං වුවචති ඉසා. යසා පුග්ගලසා අයං ඉසා පභීනා, අයං වුවචති පුග්ගලො අනියසුකී.

කතමො ච පුග්ගලො අමච්ඡරී: තස්ස කතමං මච්ඡරියං: පඤ්ඤමච්ඡරී-
යානි - ආවාසමච්ඡරියං කුලමච්ඡරියං ලාභමච්ඡරියං විණ්ණමච්ඡරියං
ධම්මමච්ඡරියං. යං ඵවරුපං මච්ඡරං¹ මච්ඡරායනා මච්ඡරාසිතතං,
වේවිච්ඡං කදරියං කට්ඨකඤ්චුකතා අග්ගභිතතං චිත්තසා. ඉදං වුවචති
මච්ඡරියං. යසා පුග්ගලසා ඉදං මච්ඡරියං පභීනා, අයං වුවචති
පුග්ගලො අමච්ඡරී.

14. කතමො ච පුග්ගලො අසංයො: තස්ස කතමං සාමෙය්‍යං: ඉධෙ-
කච්චො පුග්ගලො සංයො හොති පරිසංයො, යං තස්ස සංයං සංයනා
සාමෙය්‍යං කකකරතා කකකරියං පරිකඛන්තතා පරිකඛන්තියං, ඉදං
වුවචති සාමෙය්‍යං. යසා පුග්ගලසා ඉදං සාමෙය්‍යං පභීනා, අයං වුවචති
පුග්ගලො අසංයො.

කතමො ච පුග්ගලො අමායාචී: තස්ස කතමා මායා: ඉධෙකච්චො
පුග්ගලො කායෙන දුච්චරිතං චරිතා වාචාය දුච්චතං චරිතා මනසා
දුච්චරිතං චරිතා, තස්ස පටිච්ඡාදනාහෙතු පාපිකං ඉච්ඡං පණ්දහති,
'මා මං ජඤ්ඤ'ති ඉච්ඡති මා 'මං ජඤ්ඤ'ති සංඛිප්පෙති 'මා මං
ජඤ්ඤ'ති වාචං භාසති, 'මා මං ජඤ්ඤ'ති කායෙන පරකකමති, යා
ඵවරුපා මායා මායාචීනා අවචසරා විඤ්ඤා නිකති නිකිරණා පරිහරණා
ගුහණා පරිගහනා ඡාදනා පරිඡාදනා අනුක්කන්තිකමමං අනාවිකමමං
චොච්ඡාදනා පාපකිරියා, අයං වුවචති මායා. යසා පුග්ගලසා අයං
මායා පභීනා, අයං වුවචති පුග්ගලො අමායාචී.

1. මච්ඡරියං—ම.ඡ.ස.

15. කතමො ච පුග්ගලො හිරිමා: තඤ්ඤා කතමා හිරි: යා හිරි හිරියති හිරිසිතබ්බෙන, හිරියති පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං සමාපතියා, අයං චූචන්ති හිරි, ඉමාය හිරියා සමන්තාගතො පුග්ගලො හිරිමා.

කතමො ච පුග්ගලො ඔක්කප්පි: තඤ්ඤා කතමං ඔක්කප්පං: යං ඔක්කප්පති ඔක්කප්පිතබ්බෙන, ඔක්කප්පති පාපකානං අකුසලානං ධම්මානං සමාපතියා, ඉදං චූචන්ති ඔක්කප්පං. ඉමීනා ඔක්කප්පෙන සමන්තාගතො පුග්ගලො ඔක්කප්පි.

16. කතමො ච පුග්ගලො සුවචො: තඤ්ඤා කතමා සොචචසකා: සහධම්මෙකෙ චූචන්තිමානෙ සොචචසකායං සොචචසකියං සොචචසකා අවිසුචිකුලගාහිතා අවිසුචන්තිකසාතකා සගාරාවතා සප්පතිසවතා, අයං චූචන්ති සොචචසකා, ඉමාය සොචචසකාය සමන්තාගතො පුග්ගලො සුවචො.

කතමො ච පුග්ගලො කල්‍යාණමිත්තො: තඤ්ඤා කතමා කල්‍යාණමිත්තකා: යෙ තෙ පුග්ගලා සද්ධා සීලවත්තො බහුසංකා පඤ්ඤාවත්තො වාගවත්තො යා තෙසං සෙවනා නිසෙවනා සංසෙවනා භජනා සමභජනා භතති සමභතති කංසමපට්ඨකතා, අයං චූචන්ති කල්‍යාණමිත්තකා. ඉමාය කල්‍යාණමිත්තකාය සමන්තාගතො පුග්ගලො කල්‍යාණමිත්තො.

17. කතමො ච පුග්ගලො ඉන්ද්‍රියෙසු ගුහ්‍යභාරො: තඤ්ඤා ඉන්ද්‍රියෙසු ගුහ්‍යභාරකා: ඉධෙකචෙව චක්ඛුනා රූපං දිස්වා න නිමිත්තභාවො හොති නාත්‍යබ්‍යඤ්ඤානභාවො යත්වාධිකරණමෙන චක්ඛුන්ද්‍රියං අසංවුතං විහරන්තං අභිජ්ඣා දොමනසකා පාපකා අකුසලා ධම්මා අභවාසාවේයප්පං, තස්ස සංවරාය පටිපජ්ජති, රක්ඛති චක්ඛුන්ද්‍රියං, චක්ඛුන්ද්‍රියෙ සංවරං ආපජ්ජති. සොතෙන සද්දං සුත්වා—සානෙන ගන්ධං සාගිත්වා—ජීව්‍හාය රසං සාගිත්වා—කායෙන ඵොට්ඨබ්බං චූස්වා—මනසා ධම්මං විඤ්ඤාය න නිමිත්තභාවො හොති නාත්‍යබ්‍යඤ්ඤානභාවො යත්වාධිකරණමෙන මනින්ද්‍රියං අසංවුතං විහරන්තං අභිජ්ඣාදොමනසකා පාපකා අකුසලා ධම්මා අභවාසාවේයප්පං, තස්ස සංවරාය පටිපජ්ජති රක්ඛති මනින්ද්‍රියං, මනින්ද්‍රියෙ සංවරං ආපජ්ජති. යා ඉමෙසං ඡන්තං ඉන්ද්‍රියානං ගුහ්‍යං ගොපනා ආරක්ඛා සංවරො, අයං චූචන්ති ඉන්ද්‍රියෙසු ගුහ්‍යභාරකා. ඉමාය ඉන්ද්‍රියෙසු ගුහ්‍යභාරකාය සමන්තාගතො පුග්ගලො ඉන්ද්‍රියෙසු ගුහ්‍යභාරො.

කතමො ච පුග්ගලො භොජනෙ මත්තඤ්ඤා: තස්ස කතමා භොජනෙ මත්තඤ්ඤාතා: ඉධෙකච්චො පුග්ගලො පටිසංඛා යොනියො ආහාරං ආහාරෙති නෙව දවාය න මදය න මණ්ඩනාය න විභුසනාය යාවදෙව ඉමස්ස කායස්ස ජීවියා යාපනාය විහිංසුපරතියා බ්‍රහ්මචරියා— නුග්ගහාය, ඉති පුරාණඤ්ඤා චෙදනං පටිභංඛාමී, නවඤ්ඤා චෙදනං න උප්පාදෙස්සාමී, යාත්‍රා ච මෙ භවීස්සති අනවජ්ජතා ච ඵාසුචිභාරො චා'ති යා තස්ස සන්තුට්ඨිතා මත්තඤ්ඤාතා පටිසංඛා භොජනෙ, අයං චූච්චති භොජනෙ මත්තඤ්ඤාතා. ඉමාය භොජනෙ මත්තඤ්ඤාතාය සමන්තාගතො පුග්ගලො භොජනෙ මත්තඤ්ඤා.

18. කතමො ච පුග්ගලො උපට්ඨිතස්සති: තස්ස කතමා සති: යා සති අනුස්සති පටිස්සති සති සරණතා ධාරණතා අපිලාපනතා අපමුක්ඛනතා සති සතින්ද්‍රියං සති බලං සමමාසති. අයං චූච්චති සති. ඉමාය සතියා සමන්තාගතො පුග්ගලො උපට්ඨිතස්සති.

කතමො ච පුග්ගලො සමපජානො: තස්ස කතමං සමපජඤ්ඤං: යා පඤ්ඤා පජානනා විචයො පවිචයො ධම්මවිචයො සලලක්ඛනා උපලක්ඛනා පච්චුපලක්ඛනා පණ්ණිවචං කොසලලං නෙපුඤ්ඤං චෙහව්‍යා විතතා උපපරික්ඛා භූරි මෙධා පරිනායිකා විපස්සනා සමපජඤ්ඤං පතොදෙ පඤ්ඤා පඤ්ඤාන්ද්‍රියං පඤ්ඤාබලං පඤ්ඤාසත්ථං පඤ්ඤාථායාදෙ පඤ්ඤාආලොකො පඤ්ඤාඛිභාසො පඤ්ඤාපජේජානො පඤ්ඤාරතනං අමොහො ධම්මවිචයො සමොදිට්ඨි, ඉදං චූච්චති සමපජඤ්ඤං. ඉමීනා සමපජඤ්ඤාන සමන්තාගතො පුග්ගලො සමපජානො.

19. කතමො ච පුග්ගලො සීලසමපනෙතා: තස්ස කතමා සීලසමපද: කායිකො අවිතික්කමො වාචසීකො අවිතික්කමො කායිකවාචසීකො අවිතික්කමො, අයං චූච්චති සීලසමපද, සංඛො'පි සීලසංචරො සීලසමපද. ඉමාය සීලසමපදා සමන්තාගතො පුග්ගලො සීලසමපනෙතා.

කතමො ච පුග්ගලො දිට්ඨිසම්පන්නො: තස්ස කතමා දිට්ඨිසම්පදා -අස්සී දින්නං, අස්සී ධිට්ඨං, අස්සී හුතං, අස්සී සුකට්ඨකකට්ඨානං කමමානං එලං විපාකො, අස්සී අයං ලොකො, අස්සී පරො ලොකො, අස්සී මාකා, අස්සී පිතා, අස්සී සත්තා ඔපපාතිකා, අස්සී ලොකෙ සමණධ්වාගමිණා සමමග්ගතා සමමාපට්ඨිතතා, යෙ ඉමඤ්ඤ ලොකං පරඤ්ඤ ලොකං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා පච්චෙදන්ති'ති. යා එවිරූපා පඤ්ඤා පජානනා -පෙ- අමොහො ධම්මවිචයො සමොදිට්ඨි අයං චුච්චති දිට්ඨිසම්පදා, සබ්බා'පි සමොදිට්ඨි දිට්ඨිසම්පදා ඉමායදිට්ඨිසම්පදා සමන්තාගතො පුග්ගලො දිට්ඨිසම්පන්නො.

20. කතමෙ දෙව පුග්ගලා දුලලහා 'ලොකස්මිං: යො ච පුබ්බකාරි යො ච කතඤ්ඤා කතචෙදී. ඉමෙ දෙව පුග්ගලා දුලලහා ලොකස්මිං.

21. කතමෙ දෙව පුග්ගලා දුක්ඛසයා? යො ච ලද්ධං ලද්ධං නිකම්පති,¹ යො ච ලද්ධං ලද්ධං විසසජ්ජති, ඉමෙ දෙව පුග්ගලා දුක්ඛසයා.

22. කතමෙ දෙව පුග්ගලා සුක්ඛසයා: යො ච ලද්ධං ලද්ධං න නිකම්පති, යො ච ලද්ධං ලද්ධං න විසසජ්ජති, ඉමෙ දෙව පුග්ගලා සුක්ඛසයා.

23. කතමෙසං දභින්නං පුග්ගලානං ආසවා වඩ්ඪන්ති: යො ච න කුක්කුච්චායිතබ්බං කුක්කුච්චායති, යො ච කුක්කුච්චායිතබ්බං න කුක්කුච්චායති, ඉමෙසං දභින්නං පුග්ගලානං ආසවා වඩ්ඪන්ති.

24. කතමෙසං දභින්නං පුග්ගලානං ආසවා න වඩ්ඪන්ති: යො ච න කුක්කුච්චායිතබ්බං න කුක්කුච්චායති, යො ච කුක්කුච්චායිතබ්බං කුක්කුච්චායති, ඉමෙසං දභින්නං පුග්ගලානං ආසවා න වඩ්ඪන්ති.

1. නිකම්පති-පි ප්‍ර

25. කතමො ච පුග්ගලො භිනාධිමුක්ඛො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො දුසසීලො හොති පාපධම්මො, සො අඤ්ඤං දුසසීලං පාපධම්මං සෙවති හජති පඨිරුපාසති, අයං වුච්චති පුග්ගලො භිනාධිමුක්ඛො.

කතමො ච පුග්ගලො පඤ්ඤාධිමුක්ඛො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො සීලවා හොති කල්‍යාණධම්මො, සො අඤ්ඤං සීලවතං කල්‍යාණධම්මං සෙවති හජති පඨිරුපාසති, අයං වුච්චති පුග්ගලො පඤ්ඤාධිමුක්ඛො.

26. කතමො ච පුග්ගලො තික්ඛො: පච්චෙකචුද්දො¹ යෙ ච තථාගතසාවකා අරහත්තො තික්ඛා. සම්මාසම්චුද්දො තික්ඛො ච තප්පතො ච. අයං වුච්චති පුග්ගලො තික්ඛො.

දුකනිදේදසො නිධ්ධිතො.

1. පච්චෙකසම්චුද්දො-මුත්තං.

3. තික නිදේදසො

1. කතමො ව පුග්ගලො නිරාසො: ඉධෙ'කවෙවා පුග්ගලො දුස්සීලො හොති පාපධම්මො අසුචි සංකසාරසමාවාරො පටිච්ඡන්තකම්මතො අසාමණො සමණපටිඤ්ඤා අබ්භමචාරි බ්භමචාරිපටිඤ්ඤා අනොපුති අවසසුතො කසම්බුජාතො. සො සුඡාති ඉඤ්ඤාමො කිර භික්ඛු ආසවානං ඛයා අනාසවං වෙතොවිමුක්තිං පඤ්ඤාචිමුක්තිං දිට්ඨව-
ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති'ති. තස්ස න එවං හොති: 'කුදස්සු නාම අහමි ආසවානං ඛයා අනාසවං වෙතොවිමුක්තිං පඤ්ඤාචිමුක්තිං දිට්ඨවධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරිස්සාමි'ති, අයං වුච්චති පුග්ගලො නිරාසො.

කතමො ව පුග්ගලො ආසංසො: ඉධෙ'කවෙවා පුග්ගලො සීලවා හොති කල්‍යාණධම්මො, සො සුඡාති 'ඉඤ්ඤාමො කිර භික්ඛු ආසවානං ඛයා අනාසවං වෙතොවිමුක්තිං පඤ්ඤාචිමුක්තිං දිට්ඨව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති'ති. තස්ස එවං හොති 'කුදස්සු නාම අහමි ආසවානං ඛයා අනාසවං වෙතොවිමුක්තිං පඤ්ඤාචිමුක්තිං දිට්ඨව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරිස්සාමි'ති, අයං වුච්චති පුග්ගලො ආසංසො.

කතමො ව පුග්ගලො විගතාසො: ඉධෙ'කවෙවා පුග්ගලො ආසවානං ඛයා අනාසවං. වෙතොවිමුක්තිං පඤ්ඤාචිමුක්තිං දිට්ඨවධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති. සො සුඡාති 'ඉඤ්ඤාමො කිර භික්ඛු ආසවානං ඛයා අනාසවං වෙතොවිමුක්තිං පඤ්ඤාචිමුක්තිං දිට්ඨවධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති'ති තස්ස න එවං හොති. 'කුදස්සු නාම අහමි ආසවානං ඛයා අනාසවං වෙතොවිමුක්තිං පඤ්ඤාචිමුක්තිං දිට්ඨව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරිස්සාමි'ති. තං කිස්සහෙතු: යාභි'සස පුබ්බෙ අවිමුක්තස්ස විමුක්තාසා සාස්ස¹. පටිපසස්සධා, අයං වුච්චති පුග්ගලො විගතාසො.

1. සං-ම ජ සං

2. තස්ස කතමෙ තයො ගිලානුපමා පුග්ගලා: තයො ගිලානා-
 ඉධෙ'කච්චොගිලානො ලහනෙතො වා සප්පායාති භොජනාති, අලහ
 නෙතො වා සප්පායාති භොජනාති, ලහනෙතො වා සප්පායාති භෙසජ්ජාති
 අලහනෙතො වා සප්පායාති භෙසජ්ජාති, ලහනෙතො වා පතිරුපං
 උපට්ඨාකං අලහනෙතො වා පතිරුපං උපට්ඨාකං, නෙව වුට්ඨාති තමහා
 ආබාධා, ඉධ පන එකච්චො ගිලානො ලහනෙතො වා සප්පායාති භොජ-
 නාති, අලහනෙතො වා සප්පායාති භොජනාති, ලහනෙතො වා සප්පායාති
 භෙසජ්ජාති, අලහනෙතො වා සප්පායාති භෙසජ්ජාති, ලහනෙතො වා
 පතිරුපං උපට්ඨාකං අලහනෙතො වා පතිරුපං උපට්ඨාකං වුට්ඨාති තමහා
 ආබාධා. ඉධ පන එකච්චො ගිලානො ලහනෙතොව සප්පායාති භොජනාති
 නො අලහනෙතො, ලහනෙතොව සප්පායාති භෙසජ්ජාති නො අලහනෙතො,
 ලහනෙතොව පතිරුපං උපට්ඨාකං නො අලහනෙතො, වුට්ඨාති තමහා ආබාධා.
 තත්ත්වයාං ගිලානො ලහනෙතොව සප්පායාති භොජනාති නො අලහනෙතො,
 ලහනෙතොව සප්පායාති භෙසජ්ජාති නො අලහනෙතො, ලහනෙතොව පතිරුපං
 උපට්ඨාකං නො අලහනෙතො වුට්ඨාති තමහා ආබාධා. ඉමං ගිලානං
 පටිච්ච ගිලානහතං අනුඤ්ඤාතං, ගිලානභෙසජ්ජං අනුඤ්ඤාතං,
 ගිලානුපට්ඨාකො අනුඤ්ඤාතො, ඉමඤ්ච පන ගිලානං පටිච්ච අකෙඤ්ඤා'පි
 ගිලානා උපට්ඨාතබ්බා.

එවමෙව' තයො ගිලානුපමා පුග්ගලා සනෙතො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං.
 කතමෙ තයො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො ලහනෙතො වා තථාගතං
 දස්සනාය, අලහනෙතො වා තථාගතං දස්සනාය, ලහනෙතො වා
 තථාගතප්පච්චේදිතං ධම්මචිත්තයං සවිනාය, අලහනෙතො වා තථාගතප්පච්චේදිතං
 ධම්මචිත්තයං සවිනාය, නෙව ඔක්කමති නියාමං කුසලෙසු ධම්මෙසු
 සම්මතං. ඉධ පන එකච්චො පුග්ගලො ලහනෙතො වා තථාගතං දස්සනාය
 අලහනෙතො වා තථාගතං දස්සනාය, ලහනෙතො වා තථාගතප්පච්චේදිතං
 ධම්මචිත්තයං සවිනාය, අලහනෙතො වා තථාගතප්පච්චේදිතං ධම්මචිත්තයං
 සවිනාය. ඔක්කමති නියාමං කුසලෙසු ධම්මෙසු සම්මතං. ඉධ පන
 එකච්චො පුග්ගලො ලහනෙතොව තථාගතං දස්සනාය නො අලහනෙතො,
 ලහනෙතොව තථාගතප්පච්චේදිතං ධම්මචිත්තයං සවිනාය නො අලහනෙතො,
 ඔක්කමති නියාමං කුසලෙසු ධම්මෙසු සම්මතං. තත්ත්වයාං පුග්ගලො
 ලහනෙතොව තථාගතං දස්සනාය නො අලහනෙතො, ලහනෙතොව
 තථාගතප්පච්චේදිතං ධම්මචිත්තයං සවිනාය නො අලහනෙතො ඔක්කමති
 නියාමං කුසලෙසු ධම්මෙසු සම්මතං. ඉමං පුග්ගලං පටිච්ච භගවතා
 ධම්මදෙසනා අනුඤ්ඤාතා, ඉමඤ්ච පන පුග්ගලං පටිච්ච අකෙඤ්ඤාසම්ප්පි
 ධම්මො දෙසෙතබ්බො. ඉමෙ තයො ගිලානුපමා පුග්ගලා සනෙතො
 සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං.

1. එවමෙව - ට ෪ සං

3. කතමො ච පුග්ගලො කායසකථි: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො අට්ඨවීමොකෙඛ කායෙන එසසිතො: විහරති, පඤ්ඤාය චස්ස දිස්වා එකච්ච ආසවා පරිකබ්භා හොන්ති. අයං චූචචති පුග්ගලො කායසකථි.

කතමො ච පුග්ගලො දිට්ඨිප්පකෙතො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛසමුදයොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරෝධොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරෝධගාමිති පටිපදති යථාභූතං පජානාති, තථාගතප්පච්චේදිනා චස්ස ධම්මා පඤ්ඤාය චොදිට්ඨා හොන්ති චොචරිතා පඤ්ඤාය චස්ස දිස්වා එකච්ච ආසවා පරිකබ්භා හොන්ති. අයං චූචචති පුග්ගලො දිට්ඨිප්පකෙතො.

කතමො ච පුග්ගලො සඤ්චාරිමුක්තො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පජානාති -පෙ- තථාගතප්පච්චේදිනා චස්ස ධම්මා පඤ්ඤාය චොදිට්ඨා හොන්ති චොචරිතා, පඤ්ඤාය චස්ස දිස්වා එකච්ච ආසවා පරිකබ්භා හොන්ති. නො ච ඛො යථා දිට්ඨප්පත්තස්ස. අයං චූචචති පුග්ගලො සඤ්චාරිමුක්තො.

4. කතමො ච පුග්ගලො ගුරුභාණි: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො මුයාවාදී හොති, සහග්ගතො¹ වා, පරිසග්ගතො² වා ඤ්ඤිමරුක්ඛගතො වා, පුග්ගමරුක්ඛගතො වා, රාජකුලමරුක්ඛගතො වා, අභිනිතො සකඛිපුට්ඨො 'එහම්මො පුරිස'⁴ යං ජානාසි තං වදෙහී'ති යො අජානං වා ආහං ජානාමිති, ජානං වා ආහ න ජානාමිති, අපසං වා ආහ පසංඝාමිති, පසං වා ආහ න පසංඝාමිති, ඉති අත්තහෙතු වා පරහෙතු වා ආමිසකිඤ්චිකඛහෙතු වා, සමපජානමුයා භාසිතා හොති. අයං චූචචති පුග්ගලො ගුරුභාණි.

1. පුසිකා - ම ඡ සං

2. සහගතො - සි

3. පරිසගතො - සි

4. එහි හො පුරිස - සායා

5. අහං - සි මු

කතමො ච පුග්ගලො පුප්ඵහාණී: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො මුසාවාදං පහාය මුසාවාද පටිවිරතො හොති සහග්ගතො වා පරිසග්ගතො වා ඤාතිමර්කග්ගතො වා පුග්ගමර්කග්ගතො වා රාජකුලමර්කග්ගතො වා අභිනී-
තො සකඛිපුට්ඨො 'එහමෙහා පුරිස යං ජානාසි තං වදෙහී'ති. සො අජානං වා ආහ න ජානාමිති, ජානං වා ආහ ජානාමිති, අපසං වා ආහ න පසාමිති, පසං වා ආහ පසාමිති, ඉති අත්තහෙතු වා පරහෙතු වා ආමිසකිඤ්චිකඛහෙතු වා න සම්පජානමුසා භාසිතා හොති, අයං වුවචති පුග්ගලො පුප්ඵහාණී.

කතමො ච පුග්ගලො මධුහාණී: - ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො යා සා වාචා නෙලා කණ්ණසුඛා පෙමනියො හදයඛගමා පොරි ඛචුජනකන්තා ඛචුජනමනාපා තථාරුපීං වාවං භාසිතා හොති. අයං වුවචති පුග්ගලො මධුහාණී.

5. කතමො ච පුග්ගලො අරුකුපමචිත්තො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො කොධනො හොති උපායාසබ්බුලො, අපමපි වුත්තො සමානො අභිසජ්ජති කුප්පති ව්‍යාපජ්ජති පතිත්ථියති¹ කොපඤ්ඤා දෙසඤ්ඤා අපච්චයඤ්ඤා පාතු කරොති සෙය්‍යථාපි නාම දුට්ඨාරුකා² කට්ඨෙන වා කඨලෙන වා සට්ඨිතා³ භියොයාසොමත්තාය අසසද්ධි.⁴ එමමෙව ඉධෙකච්චො පුග්ගලො කොධනො හොති උපායාසබ්බුලො, අපමපි වුත්තො සමානො අභිසජ්ජති කුප්පති ඛ්‍යාපජ්ජති, පතිත්ථියති, කොපඤ්ඤා දෙසඤ්ඤා අපච්චයඤ්ඤා පාතුකරොති. අයං වුවචති පුග්ගලො අරුකුපමචිත්තො.

කතමො ච පුග්ගලො විජ්ජපමචිත්තො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛසමුදයොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරෝධොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරෝධගාමීති පටිපදාති යථාභූතං පජානාති. සෙය්‍යථාපි නාම වකඛුමා පුරිසො රත්තඤ්ඤාකාරතිසායං⁵ විජ්ජනාරිකාය රූපාති පසෙසය්‍ය, එවමෙව ඉධෙකච්චො පුග්ගලො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛ සමුදයොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරෝධොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරෝධගාමීති පටිපදාති යථාභූතං පජානාති, අයං වුවචති පුග්ගලො විජ්ජපමචිත්තො.

1. පතිට්ඨියති - සාය.

2. දුට්ඨාරුකො - ම ජ සං.

3. සට්ඨිතො - ම ජ සං.

4. ආසවංදෙති - සීලු, ම ජ සං.

5. රත්තඤ්ඤාකාරතිසායං - ම ජ සං.

කතමො ච පුග්ගලො චජිරුපමවිකේනා: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො ආසවානං ඛයා අනාසවං චෙතොවිමුක්තිං පඤ්ඤාවිමුක්තිං දිට්ඨොව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ වීහරති. සෙය්‍යථාපි නාම චජිරස්ස නත්ථි කිඤ්චි අහෙජ්ජං මණි වා පාසානො වා, එවමෙව ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො ආසවානං ඛයා අනාසවං චෙතොවිමුක්තිං පඤ්ඤාවිමුක්තිං දිට්ඨොව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ වීහරති, අයං වුවචති පුග්ගලො චජිරුපමවිකේනා.

6. කතමො ච පුග්ගලො අනෙධා: ඉධෙ'කච්චස්ස පුග්ගලස්ස තථා රූපං චක්ඛු න භොති, යථාරූපෙන චක්ඛුනා අනාදිගතං වා භොගං අධිගච්ඡය්‍ය අධිගතං වා භොගං ඵාතිකරෙය්‍ය,¹ තථාරූපමපනස්ස² චක්ඛු න භොති, යථාරූපෙන චක්ඛුනා කුසලාකුසලෙ ධම්මෙ ජානෙය්‍ය, සාවජ්ජානාවජ්ජ ධම්මෙ ජානෙය්‍ය, භීනප්පණීතෙ ධම්මෙ ජානෙය්‍ය, කණ්ණසුක්කසප්පට්ඨාගෙ ධම්මෙ ජානෙය්‍ය, අයං වුවචති පුග්ගලො අනෙධා.

කතමො ච පුග්ගලො එකච්චක්ඛු: ඉධෙ'කච්චස්ස පුග්ගලස්ස තථා රූපං චක්ඛු භොති. යථාරූපෙන චක්ඛුනා අනාදිගතං වා භොගං අධිගච්ඡය්‍ය අධිගතං වා භොගං ඵාතිකරෙය්‍ය, තථාරූපමපනස්ස චක්ඛු න භොති, යථාරූපෙන චක්ඛුනා කුසලාකුසලෙ ධම්මෙ ජානෙය්‍ය, සාවජ්ජානාවජ්ජ ධම්මෙ ජානෙය්‍ය. භීනප්පණීතෙ ධම්මෙ ජානෙය්‍ය, කණ්ණසුක්කසප්පට්ඨාගෙ ධම්මෙ ජානෙය්‍ය, අයං වුවචති පුග්ගලො එකච්චක්ඛු.

කතමො ච පුග්ගලො ද්විච්චක්ඛු: ඉධෙ'කච්චස්ස පුග්ගලස්ස තථා රූපං චක්ඛු භොති, යථාරූපෙන චක්ඛුනා අනාදිගතං වා භොගං අධිගච්ඡය්‍ය අධිගතං වා භොගං ඵාතිකරෙය්‍ය; තථාරූපමපනස්ස චක්ඛු භොති, යථාරූපෙන චක්ඛුනා කුසලාකුසලෙ ධම්මෙ ජානෙය්‍ය, සාවජ්ජානාවජ්ජ ධම්මෙ ජානෙය්‍ය භීනප්පණීතෙ ධම්මෙ ජානෙය්‍ය, කණ්ණසුක්කසප්පට්ඨාගෙ ධම්මෙ ජානෙය්‍ය. අයං වුවචති පුග්ගලො ද්විච්චක්ඛු.

1. ඵාතිං කරෙය්‍ය-ම ජ සං.

2. තථාරූපමපිත්තං-ම ජ සං.

7. කතමො ච පුග්ගලො අවකුජ්ජපඤ්ඤා: ඉධෙ'කවෙවා පුග්ගලො ආරාමං ගතනා¹ හොති, අභික්ඛණං භික්ඛුනං සන්තිකෙ ධම්මසවනාය,² තස්ස භික්ඛු ධම්මං දෙසෙනති: ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣේකකල්‍යාණං පරි-යොසානකල්‍යාණං සාඤ්ඤාං සවාසාදානං කෙවලපරිපුණ්ණං පරිපුද්ධං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙනති, සො තස්මිං ආසනෙ නිසින්නො තස්සා කථාය නෙව ආදිං මනසිකරොති. න මජ්ඣේක මනසිකරොති න පරියොසානං මනසිකරොති වුට්ඨිතො³පි තමා ආසනා තස්සා කථාය නෙව ආදිං මනසිකරොති. න මජ්ඣේක මනසිකරොති, න පරියොසානං මනසිකරොති. සෙය්‍යථාපි නාම කුමො නිකකුජ්ජා⁴ තත්‍ර උදකං ආසිත්තං විවචන්ති නො සණ්ඨාති, එවමෙව ඉධෙ'කවෙවා පුග්ගලො ආරාමං ගතනා හොති අභික්ඛණං භික්ඛුනං සන්තිකෙ ධම්මසවනාය, තස්ස භික්ඛු ධම්මං දෙසෙනති, ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣේකකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං සාඤ්ඤාං සවාසාදානං කෙවලපරිපුණ්ණං පරිපුද්ධං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙනති. සො තස්මිං ආසනෙ නිසින්නො තස්සා කථාය නෙව ආදිං මනසිකරොති, න මජ්ඣේක මනසිකරොති, න පරියොසානං මනසිකරොති, වුට්ඨිතො³පි තමා ආසනා තස්සා කථාය නෙව ආදිං මනසිකරොති, න මජ්ඣේක මනසිකරොති න පරියොසානං මනසිකරොති, අයං වුච්චති පුග්ගලො අවකුජ්ජපඤ්ඤා.

කතමො ච පුග්ගලො උච්ඡිඛ්‍යපඤ්ඤා: ඉධෙ කවෙවා පුග්ගලො ආරාමං ගතනා හොති අභික්ඛණං භික්ඛුනං සන්තිකෙ ධම්මසවනාය. තස්ස භික්ඛු ධම්මං දෙසෙනති ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣේකකල්‍යාණං පරි-යොසානකල්‍යාණං සාඤ්ඤාං සවාසාදානං කෙවලපරිපුණ්ණං පරිපුද්ධං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙනති, සො තස්මිං ආසනෙ නිසින්නො තස්සා කථාය ආදිමපි මනසිකරොති, මජ්ඣේකමපි මනසිකරොති. පරියොසානමපි මනසි-කරොති, වුට්ඨිතො ච ඛො තමා ආසනා තස්සා කථාය නෙව ආදිං මනසිකරොති, න මජ්ඣේක මනසිකරොති, න පරියොසානං මනසිකරොති, සෙය්‍යථාපි නාම පුරිසස්ස උච්ඡිඛ්‍ය නානා ඛජ්ජකාති ආකිණ්ණොති තිලා තණ්ඩුලා¹ මොදකා බදරා, සො තමා ආසනා වුට්ඨිහතො සතිසම්මොසා පකිරෙය්‍ය. එවමෙව ඉධෙ'කවෙවා පුග්ගලො ආරාමං ගතනා හොති, අභික්ඛණං භික්ඛුනං සන්තිකෙ ධම්මසවනාය, තස්ස භික්ඛු ධම්මං දෙසෙනති ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣේකකල්‍යාණං පරියොසාන-කල්‍යාණං සාඤ්ඤාං සවාසාදානං කෙවලපරිපුණ්ණං පරිපුද්ධං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙනති, සො තස්මිං ආසනෙ නිසින්නො තස්සා කථාය ආදිමපි මනසිකරොති, මජ්ඣේකමපි මනසිකරොති, පරියොසානමපි මනසිකරොති වුට්ඨිතො තමා ආසනා තස්සා කථාය නෙව ආදිමපි මනසිකරොති න මජ්ඣේකමපි මනසිකරොති න පරියොසානමපි මනසිකරොති, අයං වුච්චති පුග්ගලො උච්ඡිඛ්‍යපඤ්ඤා.

1. ගතො සිවු, ගන්තො - සායා
2. ධම්මසවණයය-ම ඡ සං, සායා.
3. නිකුජ්ජා - සායා.
4. තිලාණ්ඩුලා - ම ඡ සං

කතමො ව පුග්ගලො පුට්ඨපඤ්ඤා ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො ආරාමං ගන්තා හොති අභික්ඛණං භික්ඛුනං සන්තිකෙ ධම්මසවනාය තස්ස භික්ඛු ධම්මං දෙසෙන්නි, ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣකල්‍යාණං පරියොසාන කල්‍යාණං සාත්ථං සවාසඤ්ඤානං කෙවලපරිපුණ්ණං පරිපුණ්ණං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙන්නි. සො තස්මිං ආසනෙ නිසින්නො තස්සා කථාය ආදම්භි මනසිකරොති, මජ්ඣමසි මනසිකරොති, පරියොසානමසි මනසිකරොති; වුට්ඨිකො'පි තමහා ආසනා තස්සා කථාය ආදම්භි මනසිකරොති, මජ්ඣමසි මනසිකරොති, පරියොසානමසි මනසිකරොති. සෙය්‍යථාපි නාම කුමො උක්ඛුජ්ජා. තත්‍ර උදකං ආසින්නං සණ්ඨාති නො විචල්ඛති. එවමෙව ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො ආරාමං ගන්තා හොති; අභික්ඛණං භික්ඛුනං සන්තිකෙ ධම්මසවනාය. තස්ස භික්ඛු ධම්මං දෙසෙන්නි ආදිකල්‍යාණං මජ්ඣකල්‍යාණං පරියොසානකල්‍යාණං සාත්ථං සවාසඤ්ඤානං කෙවලපරිපුණ්ණං පරිපුණ්ණං බ්‍රහ්මචරියං පකාසෙන්නි. සො තස්මිං ආසනෙ නිසින්නො තස්සා කථාය ආදම්භි මනසිකරොති. මජ්ඣමසි මනසිකරොති, පරියොසානමසි මනසිකරොති, වුට්ඨිකො'පි තමහා ආසනා තස්සා කථාය ආදම්භි මනසිකරොති, මජ්ඣමසි මනසිකරොති, පරියොසානමසි මනසිකරොති. අයං වුච්චති පුග්ගලො පුට්ඨපඤ්ඤා.

8. කතමො ව පුග්ගලො කාමෙසු ව භවෙසු ව අවිතරාගො: සොතා පනතකදගාමීනො, ඉමෙ වුච්චන්ති පුග්ගලො කාමෙසු ව භවෙසු ව අවිතරාගො.

කතමො ව පුග්ගලො කාමෙසු විතරාගො භවෙසු අවිතරාගො: අනාගාමී. අයං වුච්චති පුග්ගලො කාමෙසු විතරාගො, භවෙසු අවිතරාගො.

කතමො ව පුග්ගලො ව කාමෙසු ව භවෙසු ව විතරාගො: අරහා. අයං වුච්චති පුග්ගලො කාමෙසු ව භවෙසු ව විතරාගො.

9. කතමො ව පුග්ගලො පාසාණලෙඛිපමො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො අභිණ්ණං කුජ්ඣති, සො ව ඛට්ඨස්ස කොධො චිරං දීඝරක්ඛං අනුසෙති. සෙය්‍යථාපි නාම පාසාණලෙඛාන ඛට්ඨං ලුජ්ජති වාතෙන වා උදකෙන වා විරට්ඨිතිකා හොති. එවමෙව ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො අභිණ්ණං කුජ්ඣති, සො ව ඛට්ඨස්ස කොධො චිරං දීඝරක්ඛං අනුසෙති. අයං වුච්චති පුග්ගලො පාසාණලෙඛිපමො.

කතමො ච පුග්ගලො පඨවිලෙඛුපමො: ඉධෙ'කචෙවා පුග්ගලො අභිණිකං කුජ්ඣති, සො ච ඛවස්ස කොධො න විරං දීඝරක්ඛං අනුසෙති. සෙය්‍යථාපි නාම පඨවියා ලෙඛා ඛිප්පං ලුජ්ජති වාතෙන වා උදකෙන වා න විරව්ඪිතිකා හොති. එවමෙව. ඉධෙ'කචෙවා පුග්ගලො අභිණිකං කුජ්ඣති සො ච ඛවස්ස කොධො න විරං දීඝරක්ඛං අනුසෙති. අයං වුවචති පුග්ගලො පඨවිලෙඛුපමො.

කතමො ච පුග්ගලො උදකලෙඛුපමො: ඉධෙ'කචෙවා පුග්ගලො ආගාලොකන'පි වුවචමානො ඵරුසෙන'පි වුවචමානො අමනාපෙන'පි වුවචමානො සංසද්දතිමෙව, සනධියතිමෙව; සමොදානිමෙව සෙය්‍යථාපි නාම උදකෙ ලෙඛා ඛිප්පං ලුජ්ජති, න විරව්ඪිතිකා හොති, එවමෙව ඉධෙ'කචෙවා පුග්ගලො ආගාලොකන'පි වුවචමානො ඵරුසෙන'පි වුවචමානො අමනාපෙන'පි වුවචමානො සංසද්දතිමෙව, සනධියතිමෙව, සමොදානිමෙව. අයං වුවචති පුග්ගලො උදකලෙඛුපමො.

10. තඤ්ඤා කතමෙ තයො පොඤ්ඤාපමා පුග්ගලා: තයො පොඤ්ඤා, නථො'පි පොඤ්ඤා දුඛධර්මණාමෙව හොති දුක්ඛසම්ප්පේදො ච අප්පයෙකො ච, මජ්ඣිමො ච පොඤ්ඤා දුඛධර්මණාමෙව හොති දුක්ඛසම්ප්පේදො ච අප්පයෙකො ච. ජිණ්ණො'පි පොඤ්ඤා දුඛධර්මණාමෙව හොති දුක්ඛසම්ප්පේදො ච අප්පයෙකො ච. ජිණ්ණමපි පොඤ්ඤා උක්ඛලිපරිමජ්ජනං වා කරොන්ති. සංකාරකුටෙ වා නං ජංඛිතති. 'එවමෙව තයො පොඤ්ඤාපමා පුග්ගලා සතො සංවිජ්ජමානා භික්ඛුසු.

කතමෙ තයො: නථො'පි භික්ඛු හොති දුක්ඛලො පාපධමො ඉදමස්ස දුඛධර්මණාය, සෙය්‍යථාපි සො පොඤ්ඤා දුඛධර්මණා තද්වපමො අයං පුග්ගලො යෙ ඛො පනස්ස සෙවනති හජනති පඨිරුපාසනති දිව්ඤ්ඤානි ආපජ්ජනති, තෙසං තං හොති දීඝරක්ඛං අභිකාය දුක්ඛාය. ඉදමස්ස දුක්ඛසම්ප්පේදො, සෙය්‍යථාපි සො පොඤ්ඤා දුක්ඛසම්ප්පේදො තද්වපමො අයං පුග්ගලො යෙසං ඛො පන පතිගණකාති විවරපිණ්ඩපාතසෙනාසනගිලානපච්චයහෙසජ්ජ පරික්ඛාරං, තෙසං තං න මහපථලං හොති න මහානිසංසං.

ඉදමස්ස අප්පග්ගස්ස සෙය්‍යථාපි සො පොඤ්ඤා අප්පග්ගස්ස
තථුපමො අයං පුග්ගලො. මජ්ඣිමො චෙ'පි භික්ඛු භොති
-පෙ- ථෙරො චෙ'පි භික්ඛු භොති, දුස්සිලො පාපධම්මො,
ඉදමස්ස දුබ්බණ්ණත්තය, සෙය්‍යථාපි සො පොඤ්ඤා දුබ්බණ්ණා
තථුපමො අයං පුග්ගලො. යෙ ඛො පනස්ස සෙවනති, හජනති,
පඨිරුපාසනති, දිට්ඨානුගතිං ආපජ්ජනති, තෙසං තං භොති දීඝරත්තං
අභිත්තය දුක්ඛාය. ඉදමස්ස දුක්ඛසම්ප්පාදාය. සෙය්‍යථාපි සො පොඤ්ඤා
දුක්ඛසම්ප්පාදාය තථුපමො අයං පුග්ගලො. යෙසං ඛො පන පතිගණකාති¹.
චිවරජිණ්ණපාතසෙනාසනගිලානපච්චයභොසජ්ජපරික්ඛාරං, තෙසං තං න
මහපථලං භොති න මහාතිස්සං ඉදමස්ස අප්පග්ගස්ස. සෙය්‍යථාපි සො
පොඤ්ඤා අප්පග්ගස්ස තථුපමො අයං පුග්ගලො. ඵවරුපො ථෙරො
චෙ'පි භික්ඛු සංඝමජ්ඣෙ භණති. තමෙනං භික්ඛු ඵවමාහංසු: කිත්තංඛො
තුංඤං බාලස්ස අව්‍යාතස්ස භණ්ණෙන කම්මි නාම භණ්ණං මඤ්ඤාසීති.
සො කුපිතො අනත්තමනො තථාරුපිං වාචං තිවජාරෙති. යථාරුපාය
වාචාය සංඝෙසා උකම්පති සංඝාරකුට්ටෙ'ව නං පොඤ්ඤං. ඉමෙ තයො
පොඤ්ඤාපමා පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා භික්ඛුසු.

11. තඤ්ඤා කතමෙ තයො කාසිකවිඤ්ඤාපමා පුග්ගලා: තිණි කාසික
විඤ්ඤා, නවමිති කාසිකං වඤ්ඤං වණ්ණවිඤ්ඤාපමා භොති සුඛසම්ප්පාදාය
මහගස්ස, මජ්ඣිමමිති කාසිකං වඤ්ඤං වණ්ණවිඤ්ඤාපමා භොති
සුඛසම්ප්පාදාය මහගස්ස. ජිණ්ණමිති කාසිකං වඤ්ඤං වණ්ණ-
විඤ්ඤාපමා භොති සුඛසම්ප්පාදාය මහගස්ස. ජිණ්ණමිති කාසිකං
වඤ්ඤං රත්ත පළිවෙයනං වා කරොති, ගතකරණධම්මෙ වා.
නං නික්ඛිපනති, ඵවමෙව තයො කාසිකවිඤ්ඤාපමා පුග්ගලා සන්තො
සංවිජ්ජමානා භික්ඛුසු.

කතමෙ තයො: නවො චෙ'පි භික්ඛු භොති සීලවා කල්‍යාණධම්මො
ඉදමස්ස සුචණ්ණත්තය. සෙය්‍යථාපි තං කාසිකං වඤ්ඤං වණ්ණවිඤ්ඤා
තථුපමො අයං පුග්ගලො. යෙ ඛො පනස්ස සෙවනති හජනති පඨිරු-
පාසනති දිට්ඨානුගතිං ආපජ්ජනති තෙසං තං භොති දීඝරත්තං
භිත්තය සුඛාය. ඉදමස්ස සුඛසම්ප්පාදාය.

1, පථිගණකාති-ම ජ සං

සෙය්‍යථාපි තං කාසිකං ව්‍යං සුඛසම්ප්පයං තප්පපමෝ අයං පුග්ගලො. යෙසං ඛො පන පතිගණකාති¹ විවරපිණ්ඩපාත සෙනාසන ගිලානපච්චයහෙසජජපරික්කාරං තෙසං තං මහපථලං හොති මහාතිසංසං. ඉදමස්ස මහගසකාය. සෙය්‍යථාපි තං කාසිකං ව්‍යං මහගසං. තප්පපමෝ අයං පුග්ගලො. මජ්ඣිමෝ චේ'පි භික්ඛු—පෙ— ථෙරො චේ'පි භික්ඛු හොති සීලවා කල්‍යාණධම්මෝ ඉදමස්ස සුවණ්ණකාය. සෙය්‍යථාපි තං කාසිකං ව්‍යං වණ්ණවතං, තප්පපමෝ අයං පුග්ගලො යෙ ඛො පනස්ස සෙවනාති හජනාති පඨිරූපාසනාති දිට්ඨානුගතිං ආපජජනාති. තෙසං තං හොති දීඝරත්තං භිකාය සුඛාය, ඉදමස්ස සුඛසම්ප්පයකාය. සෙය්‍යථාපි තං කාසිකං ව්‍යං සුඛසම්ප්පයං, තප්පපමෝ අයං පුග්ගලො. යෙසං ඛො පන පතිගණකාති¹ විවරපිණ්ඩපාත සෙනාසන ගිලානපච්චයහෙසජජපරික්කාරං. තෙසං තං මහපථලං හොති මහාතිසංසං. ඉදමස්ස මහගසකාය. සෙය්‍යථාපි තං කාසිකං ව්‍යං මහගසං, තප්පපමෝ අයං පුග්ගලො. එවිරූපො ව ථෙරො භික්ඛුසංඝ මජ්ඣෙ භණ්ති, තමෙනං භික්ඛු එවමාහංසු අප්පසද්දා ආයසමනෙතා හොථ, ථෙරො භික්ඛු ධම්මඤ්ඤ විනයඤ්ඤ භණ්තිති. තස්ස තං වචනං ආධේය්‍යං ගවජති ගන්ධකරණ්ණකෙ'ව නං කාසිකං ව්‍යං, ඉමෙ තයො කාසිකවක්ඛුපමා පුග්ගලා සනෙතා සංවිජජමානා භික්ඛුසු.

12. කතමෝ ව පුග්ගලො සුප්පමේය්‍යො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො උද්ධමො හොති උත්තලො වපලො මුඛරො වීකිණ්ණවාචො මුඛස්සති අසම්පජානො අසමාහිතො විබ්භන්තවිතො අසංවුතින්ද්‍රියො. අයං වුවචති පුග්ගලො සුප්පමේය්‍යො.

කතමෝ ව පුග්ගලො දුප්පමේය්‍යො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො අනුද්ධමො හොති අනුත්තලො අවපලො අමුඛරො අවීකිණ්ණවාචො උපට්ඨිතස්සති සම්පජානො සමාහිතො එකග්ගවිතො සංවුතින්ද්‍රියො. අයං වුවචති පුග්ගලො දුප්පමේය්‍යො.

කතමෝ ව පුග්ගලො අප්පමේය්‍යො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො ආසවානං ඛයා අනාසවං චෙතොවිමුක්තිං පඤ්ඤා විමුක්තිං දිට්ඨෙව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකකා උපසම්පජා විහරති. අයං වුවචති පුග්ගලො අප්පමේය්‍යො.

1. පටිගණකාති - මජ්ඣ.

13. කතමො ච පුග්ගලො න සෙවිතබ්බො, න හජිතබ්බො න පඨිරුපාසිතබ්බො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො භීනො හොති සිලෙන සමාධිනා පඤ්ඤාය. එවරුපො පුග්ගලො න සෙවිතබ්බො, න හජිතබ්බො, න පඨිරුපාසිතබ්බො අඤ්ඤත්‍ර අනුද්දායා, අඤ්ඤත්‍ර අනුකම්පා.

කතමො ච පුග්ගලො සෙවිතබ්බො, හජිතබ්බො පඨිරුපාසිතබ්බො. ඉධෙකච්චො පුග්ගලො සදිසො හොති සිලෙන සමාධිනා පඤ්ඤාය, එවරුපො පුග්ගලො සෙවිතබ්බො හජිතබ්බො පඨිරුපාසිතබ්බො, තං කිසසහෙතු: සිලසාමඤ්ඤගතානං සතං සිලකථා ච නො හවිසසති සා ච නො එාසු හවිසසති. සා ච නො පවත්නති¹ හවිසසති. සමාධි සාමඤ්ඤගතානං සතං සමාධිකථා ච නො හවිසසති. සා ච නො එාසු හවිසසති, සා ච නො පවත්නති¹ හවිසසති. පඤ්ඤාසාමඤ්ඤගතානං සතං පඤ්ඤකථා ච නො හවිසසති. සා ච නො එාසු හවිසසති, සා ච නො පවත්නති හවිසසති. තසමා එවරුපො පුග්ගලො සෙවිතබ්බො හජිතබ්බො පඨිරුපාසිතබ්බො.

කතමො ච පුග්ගලො සකකථා ගරුකථා² සෙවිතබ්බො, හජිතබ්බො පඨිරුපාසිතබ්බො ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො අධිකො හොති සිලෙන සමාධිනා පඤ්ඤාය. එවරුපො පුග්ගලො සකකථා ගරුකථා සෙවිතබ්බො හජිතබ්බො, පඨිරුපාසිතබ්බො. තං කිසසහෙතු අපරිපූරං වා සිලකඛ්ඛං පරිපූරෙසසාමි, පරිපූරං වා සිලකඛ්ඛං තත් තත් පඤ්ඤාය අනුග්ගහෙසසාමි, අපරිපූරං වා සමාධිකඛ්ඛං පරිපූරෙසසාමි, පරිපූරං වා සමාධිකඛ්ඛං තත් තත් පඤ්ඤාය අනුග්ගහෙසසාමි. අපරිපූරං වා පඤ්ඤකඛ්ඛං පරිපූරෙසසාමි, පරිපූරං වා පඤ්ඤකඛ්ඛං තත් තත් පඤ්ඤාය අනුග්ගහෙසසාමි¹ ති. තසමා එවරුපො පුග්ගලො සකකථා ගරුකථා² සෙවිතබ්බො, හජිතබ්බො, පඨිරුපාසිතබ්බො.

1. වෙතතිනි - ම ජ සං

2. ගරුකථා - ම ජ සං

14. කතමො ච පුග්ගලො ජිගුච්ඡිතබ්බො න සෙව්තබ්බො, න හජිතබ්බො, න පඨිරුපාසිතබ්බො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො දුස්සිලො හොති පාපධම්මො අසුචි සඤ්ඤාසාරසමාවාරො පටිච්ඡන්තකම්මනො අසාමනො සමණපටිඤ්ඤා, අබ්බමචාරි බ්බමචාරිපටිඤ්ඤා අනො පුති අවස්සුතො කසම්බුජාතො ඵවරුපො පුග්ගලො ජිගුච්ඡිතබ්බො න සෙව්තබ්බො. න හජිතබ්බො, න පඨිරුපාසිතබ්බො' තං කිසසහෙතු: කිඤ්චාපි ඵවරුපසා පුග්ගලසා න දිට්ඨානුගතිං ආපජ්ජති අථ ඛො නං පාපකො කිත්තිසද්දෙ අබ්බුග්ගච්ඡති පාපමිත්තො පුරිසපුග්ගලො පාපසහායො පාපසම්පව්ච්චිකා'ති. සෙය්‍යථාපි නාම අහි ගුථගතො කිඤ්චාපි න දංසං අථ ඛො නං මකෙබ්බි, ඵවමෙව කිඤ්චාපි ඵවරුපසා පුග්ගලසා න දිට්ඨානුගතිං ආපජ්ජති අථ ඛො නං පාපකො කිත්තිසද්දො අබ්බුග්ගච්ඡති පාපමිත්තො පුරිසපුග්ගලො පාපසහායො පාපසම්පව්ච්චිකාති තස්මා ඵවරුපො පුග්ගලො ජිගුච්ඡිතබ්බො න සෙව්තබ්බො, න හජිතබ්බො, න පඨිරුපාසිතබ්බො.

කතමො ච පුග්ගලො අජ්ඣුපෙකඛිතබ්බො න සෙව්තබ්බො න හජිතබ්බො න පඨිරුපාසිතබ්බො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො කොධනො හොති උපායාසබ්බුලො අපමපි වුත්තො සමානො අභිසජ්ජති කුප්පති ව්‍යාපජ්ජති පතිත්ථියති, කොපඤ්ඤා දෙසඤ්ඤා අපවච්චයඤ්ඤා පාතුකරොති, සෙය්‍යථාපි නාම දුට්ඨාරුකා කට්ඨන වා කඨලාය වා සට්ඨිතා භියොසොමනාය අසසද්දති, ඵවමෙව ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො කොධනො හොති උපායාසබ්බුලො අපමපි වුත්තො සමානො අභිසජ්ජති කුප්පති ව්‍යාපජ්ජති, පතිත්ථියති කොපඤ්ඤා දෙසඤ්ඤා අපවච්චයඤ්ඤා පාතුකරොති, සෙය්‍යථාපි නාම තිත්ථකාලාතං කට්ඨන වා කඨලාය වා සට්ඨිතං භියොසොමනාය විච්චිවායති විට්ඨිවායති, ඵවමෙව ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො කොධනො හොති උපායාසබ්බුලො අපමපි වුත්තො සමානො අභිසජ්ජති කුප්පති ව්‍යාපජ්ජති පතිත්ථියති, කොපඤ්ඤා දෙසඤ්ඤා අපවච්චයඤ්ඤා පාතුකරොති, සෙය්‍යථාපි නාම ගුථකුපො කට්ඨන වා කඨලාය වා සට්ඨිතො භියොසොමනාය දුග්ගන්ධො හොති, ඵවමෙව ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො කොධනො හොති උපායාසබ්බුලො, අපමපි වුත්තො සමානො අභිසජ්ජති කුප්පති ව්‍යාපජ්ජති පතිත්ථියති කොපඤ්ඤා දෙසඤ්ඤා අපවච්චයඤ්ඤා පාතුකරොති, ඵවරුපො පුග්ගලො අජ්ඣුපෙකඛිතබ්බො න සෙව්තබ්බො න හජිතබ්බො න පඨිරුපාසිතබ්බො. තං කිසසහෙතු: අකෙකාසෙය්‍යපි මං පරිභාසෙය්‍යපි මං අනාඤ්ඤා මෙ' කරෙය්‍යාති, තස්මා ඵවරුපො පුග්ගලො අජ්ඣුපෙකඛිතබ්බො, න සෙව්තබ්බො, න හජිතබ්බො, න පඨිරුපාසිතබ්බො.

1. අනාඤ්ඤා මං - සිඳු.

කතමො ච පුග්ගලො සෙවිතබ්බො හජිතබ්බො, පඨිරූපාසිතබ්බො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො සීලවා හොති කල්‍යාණධම්මො, එවිරූපො පුග්ගලො සෙවිතබ්බො, හජිතබ්බො, පඨිරූපාසිතබ්බො, තං කිස්ස හෙතු: කිඤ්ඤාපි එවිරූපස්ස පුග්ගලස්ස න දිට්ඨානුගතිං ආපජ්ජති අථ ඛො නං කල්‍යාණො කිත්තිසද්දෙ අබ්බුග්ගවජ්ජති. කල්‍යාණමිත්තො පුරිසපුග්ගලො, කල්‍යාණසහායො කල්‍යාණසම්පවච්ඤා'ති තපමා එවිරූපො පුග්ගලො සෙවිතබ්බො, හජිතබ්බො, පඨිරූපාසිතබ්බො.

15. කතමො ච පුග්ගලො සීලෙසු පරිපුරකාරී සමාධිස්ථිං මත්තසොකාරී පඤ්ඤාය මත්තසොකාරී: සොකාපත්තසකදගාමීනො. ඉමෙ වුවචනති පුග්ගලො සීලෙසු පරිපුරකාරීනො, සමාධිස්ථිං මත්තසොකාරීනො, පඤ්ඤාය මත්තසොකාරීනො.

කතමො ච පුග්ගලො සීලෙසු ච පරිපුරකාරී, සමාධිස්ථිඤ්ඤා පරිපුරකාරී පඤ්ඤාය මත්තසොකාරී: අනාගාමී. අයං වුවචනති පුග්ගලො සීලෙසු ච පරිපුරකාරී සමාධිස්ථිඤ්ඤා පරිපුරකාරී, පඤ්ඤාය මත්තසොකාරී.

කතමො ච පුග්ගලො සීලෙසු ච පරිපුරකාරී, සමාධිස්ථිඤ්ඤා පරිපුරකාරී, පඤ්ඤාය ච පරිපුරකාරී: අරහං. අයං වුවචනති පුග්ගලො සීලෙසු ච පරිපුරකාරී සමාධිස්ථිඤ්ඤා පරිපුරකාරී, පඤ්ඤාය ච පරිපුරකාරී.

16. තස්ස කතමෙ තයො සත්ථාරො: ඉධෙ'කච්චො සත්ථා කාමානං පරිඤ්ඤං පඤ්ඤාපෙති, න රූපානං පරිඤ්ඤං පඤ්ඤාපෙති, න වේදනානං පරිඤ්ඤං පඤ්ඤාපෙති. ඉධ පන එකච්චො සත්ථා කාමානාඤ්ඤා පරිඤ්ඤං පඤ්ඤාපෙති, රූපානාඤ්ඤා පරිඤ්ඤං පඤ්ඤාපෙති, න වේදනානං පරිඤ්ඤං පඤ්ඤාපෙති, ඉධ පන එකච්චො සත්ථා කාමානාඤ්ඤා පරිඤ්ඤං පඤ්ඤාපෙති, රූපානාඤ්ඤා පරිඤ්ඤං පඤ්ඤාපෙති වේදනානාඤ්ඤා පරිඤ්ඤං පඤ්ඤාපෙති. තත්ත්ව යවායං සත්ථා කාමානං පරිඤ්ඤං පඤ්ඤාපෙති, න රූපානං පරිඤ්ඤං පඤ්ඤාපෙති, න වේදනානං පරිඤ්ඤං පඤ්ඤාපෙති¹ රූපාවචරසමාපත්තියා ලාභී සත්ථා තෙන දට්ඨබ්බො තත්ත්ව යවායං සත්ථා කාමානාඤ්ඤා පරිඤ්ඤං පඤ්ඤාපෙති රූපානාඤ්ඤා පරිඤ්ඤං පඤ්ඤාපෙති න වේදනානං පරිඤ්ඤං පඤ්ඤාපෙති අරූපාවචරසමාපත්තියා ලාභී සත්ථා තෙන දට්ඨබ්බො. තත්ත්ව යවායං සත්ථා කාමානාඤ්ඤා පරිඤ්ඤං පඤ්ඤාපෙති, රූපානාඤ්ඤා පරිඤ්ඤං පඤ්ඤාපෙති, වේදනානාඤ්ඤා පරිඤ්ඤං පඤ්ඤාපෙති, සම්මාසම්මුද්ධො සත්ථා තෙන දට්ඨබ්බො, ඉමෙ තයො සත්ථාරො.

1. පඤ්ඤාපෙති-ම ඡ සං.

17. තත් කතමෙ අපරෙපි තයො සත්ථාරො: ඉධෙකච්චා සත්ථා දිට්ඨච්චි ධම්මෙ අත්තානං සච්චන්තො ථෙතන්තො පඤ්ඤාපෙති, අභිසම්පරායඤ්ඤා අත්තානං සච්චන්තො ථෙතන්තො පඤ්ඤාපෙති ඉධ පන එකච්චා සත්ථා දිට්ඨච්චි ධම්මෙ අත්තානං සච්චන්තො ථෙතන්තො පඤ්ඤාපෙති, නො ච ඛො අභිසම්පරායං අත්තානං සච්චන්තො ථෙතන්තො පඤ්ඤාපෙති, ඉධ පන එකච්චා සත්ථා දිට්ඨච්චි ධම්මෙ අත්තානං සච්චන්තො ථෙතන්තො න පඤ්ඤාපෙති. අභිසම්පරායඤ්ඤා අත්තානං සච්චන්තො ථෙතන්තො පඤ්ඤාපෙති. තත්ත යථායං සත්ථා දිට්ඨච්චි ධම්මෙ අත්තානං සච්චන්තො ථෙතන්තො පඤ්ඤාපෙති, අභිසම්පරායඤ්ඤා අත්තානං සච්චන්තො ථෙතන්තො පඤ්ඤාපෙති සංසාරවාදො සත්ථා තෙන දට්ඨබ්බො, තත්ත යථායං සත්ථා දිට්ඨච්චි ධම්මෙ අත්තානං සච්චන්තො ථෙතන්තො පඤ්ඤාපෙති නො ච ඛො අභිසම්පරායං අත්තානං සච්චන්තො ථෙතන්තො පඤ්ඤාපෙති උච්චෙදවාදො සත්ථා තෙන දට්ඨබ්බො, තත්ත යථායං සත්ථා දිට්ඨච්චි ධම්මෙ අත්තානං සච්චන්තො ථෙතන්තො න පඤ්ඤාපෙති. අභිසම්පරායඤ්ඤා අත්තානං සච්චන්තො ථෙතන්තො න පඤ්ඤාපෙති. සම්මා සම්මුඤ්ඤා සත්ථා තෙන දට්ඨබ්බො, ඉමෙ අපරෙපි තයො සත්ථාරො,

නික නිදේශය නිවසිනො.

4. චතුකක නිදේදසො

1. කකමො ව පුග්ගලො අසප්පරිසො; ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො පාණාතිපාතී හොති, අදින්නාදයි හොති, කාමෙසු මිච්ඡාචාරී හොති මුසාවාදී හොති, සුරාමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨායී හොති, අයං වුච්චති පුග්ගලො අසප්පරිසො.

කකමො ව පුග්ගලො අසප්පරිසෙන අසප්පරිසතරො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො අකතනා ව පාණාතිපාතී හොති, පරඤ්ච පාණාතිපාතෙ සමාදපෙති. අකතනා ව අදින්නාදයි හොති, පරඤ්ච අදින්නාදනෙ සමාදපෙති. අකතනා ව කාමෙසු මිච්ඡාචාරී හොති, පරඤ්ච කාමෙසු මිච්ඡාචාරෙ සමාදපෙති. අකතනා ව මුසාවාදී හොති, පරඤ්ච මුසාවාදෙ සමාදපෙති. අකතනා ව සුරාමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨායී හොති, පරඤ්ච සුරාමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානෙ සමාදපෙති, අයං වුච්චති පුග්ගලො අසප්පරිසෙන අසප්පරිසතරො.

කකමො ව පුග්ගලො සප්පරිසො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො පාණාතිපාතා පටිවීරතො හොති, අදින්නාදනා පටිවීරතො හොති, කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිවීරතො හොති, මුසාවාද පටිවීරතො හොති, සුරාමෙරය මජ්ජපමාදට්ඨානා පටිවීරතො හොති, අයං වුච්චති පුග්ගලො සප්පරිසො.

කකමො ව පුග්ගලො සප්පරිසෙන සප්පරිසතරො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො අකතනා ව පාණාතිපාතා පටිවීරතො හොති, පරඤ්ච පාණාතිපාතාවෙරමණියා සමාදපෙති. අකතනා ව අදින්නාදනා පටිවීරතො හොති, පරඤ්ච අදින්නාදනා වෙරමණියා සමාදපෙති. අකතනා ව කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිවීරතො හොති, පරඤ්ච කාමෙසු මිච්ඡාචාරා වෙරමණියා සමාදපෙති. අකතනා ව මුසාවාද පටිවීරතො හොති, පරඤ්ච මුසාවාද වෙරමණියා සමාදපෙති. අකතනා ව සුරාමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානා පටිවීරතො හොති, පරඤ්ච සුරාමෙරයමජ්ජපමාදට්ඨානා වෙරමණියා සමාදපෙති. අයං වුච්චති පුග්ගලො සප්පරිසෙන සප්පරිසතරො.

2. කතමො ච පුග්ගලො පාපො: ඉධෙ'කවෙවා පුග්ගලො පාණාති පාතී හොති, අදින්නාදුඨී හොති, කාමෙසු මිච්ඡාචාරී හොති, මුසාවාදී හොති, පිසුනවාචො¹ හොති, ඵරුසවාචො² හොති, සමථප්පලාපි හොති, අභිජ්ඣාලු හොති, ව්‍යාපනනවිනේනා හොති, මිච්ඡාදිට්ඨී හොති, අයං වුච්චති පුග්ගලො පාපො.

කතමො ච පුග්ගලො පාපෙන පාපතරො: ඉධෙ'කවෙවා පුග්ගලො අත්තනා ච පාණාතිපාතී හොති, පරඤ්ඤා පාණාතිපාතෙ සමාදපෙති, අත්තනා ච අදින්නාදුඨී හොති, පරඤ්ඤා අදින්නාදුතෙ සමාදපෙති, අත්තනා ච කාමෙසු මිච්ඡාචාරී හොති, පරඤ්ඤා කාමෙසු මිච්ඡාචාරෙ සමාදපෙති, අත්තනා ච මුසාවාදී හොති, පරඤ්ඤා මුසාවාදෙ සමාදපෙති, අත්තනා ච පිසුනවාචො¹ හොති, පරඤ්ඤා පිසුනාය වාචාය සමාදපෙති, අත්තනා ච ඵරුසවාචො හොති, පරඤ්ඤා ඵරුසාය වාචාය සමාදපෙති, අත්තනා ච සමථප්පලාපි හොති, පරඤ්ඤා සමථප්පලාපෙ සමාදපෙති, අත්තනා ච අභිජ්ඣාලු හොති, පරඤ්ඤා අභිජ්ඣාය සමාදපෙති, අත්තනා ච ව්‍යාපනනවිනේනා හොති, පරඤ්ඤා ව්‍යාපාදෙ සමාදපෙති, අත්තනා ච මිච්ඡාදිට්ඨී හොති, පරඤ්ඤා මිච්ඡාදිට්ඨියා සමාදපෙති: අයං වුච්චති පුග්ගලො පාපෙන පාපතරො.

කතමො ච පුග්ගලො කල්‍යාණො: ඉධෙ'කවෙවා පුග්ගලො පාණාති පාතා පටිවිරතො හොති, අදින්නාදුතා පටිවිරතො හොති, කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිවිරතො හොති, මුසාවාද පටිවිරතො හොති, පිසුනාය වාචාය පටිවිරතො හොති, ඵරුසාය වාචාය පටිවිරතො හොති, සමථප්පලාපා පටිවිරතො හොති, අනභිජ්ඣාලු හොති, අව්‍යාපනන විනේනා හොති, සමමාදිට්ඨී හොති. අයං වුච්චති පුග්ගලො කල්‍යාණො.

කතමො ච පුග්ගලො කල්‍යාණෙන කල්‍යාණතරො: ඉධෙ'කවෙවා පුග්ගලො අත්තනා ච පාණාතිපාතා පටිවිරතො හොති, පරඤ්ඤා පාණාති පාතා වෙරමණියා සමාදපෙති, අත්තනා ච අදින්නාදුතා පටිවිරතො හොති, පරඤ්ඤා අදින්නාදුතා වෙරමණියා සමාදපෙති, අත්තනා ච කාමෙසු මිච්ඡාචාරා පටිවිරතො හොති, පරඤ්ඤා කාමෙසු මිච්ඡාචාරා වෙරමණියා සමාදපෙති, අත්තනා ච මුසාවාද පටිවිරතො හොති,

1. { පිසුනාවාචො - සිමු.
පිසුණවාචො - මජ්ඣ.
2. ඵරුසාවාචො - සිමු.

පරඤ්ඤා මුසාවාද වෙරමණියා සමාදපෙති, අත්තනා ව පිසුනාය වාචාය පටි වීරතො හොති, පරඤ්ඤා පිසුනාය වාචාය වෙරමණියා සමාදපෙති, අත්තනා ව ඵරුසාය වාචාය පටිවීරතො හොති, පරඤ්ඤා ඵරුසාය වාචාය වෙරමණියා සමාදපෙති, අත්තනා ව සමඵප්පලාපා පටිවීරතො හොති, පරඤ්ඤා සමඵප්පලාපා වෙරමණියා සමාදපෙති, අත්තනා ව අනභිජ්ඣාලු හොති, පරඤ්ඤා අනභිජ්ඣාය සමාදපෙති, අත්තනා ව අව්‍යාපක්ඛවිතො හොති, පරඤ්ඤා අව්‍යාපාදෙ සමාදපෙති, අත්තනා ව සමමාදිට්ඨි හොති, පරඤ්ඤා සමමාදිට්ඨියා සමාදපෙති. අයං වුවචති පුග්ගලො කල්‍යාණෙන කල්‍යාණ තරො.

3. කතමො ව පුග්ගලො පාපධම්මො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො පාණාතිපාතී හොති — පෙ — මිච්ඡාදිට්ඨි හොති, අයං වුවචති පුග්ගලො පාපධම්මො.

කතමො ව පුග්ගලො පාපධම්මෙන පාපධම්මතරො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො අත්තනා ව පාණාතිපාතාති හොති, පරඤ්ඤා පාණාතිපාතෙ සමාදපෙති, අත්තනා ව ආදින්නාදයි හොති, පරඤ්ඤා ආදින්නාදනෙ සමාදපෙති — පෙ — අත්තනා ව මිච්ඡාදිට්ඨි හොති, පරඤ්ඤා මිච්ඡාදිට්ඨියා සමාදපෙති, අයං වුවචති පුග්ගලො පාපධම්මෙන පාපධම්මතරො.

කතමො ව පුග්ගලො කල්‍යාණධම්මො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො පාණාතිපාතා පටිවීරතො හොති, ආදින්නාදනා පටිවීරතො හොති — පෙ — සමමාදිට්ඨි හොති, අයං වුවචති පුග්ගලො කල්‍යාණධම්මො.

කතමො ව පුග්ගලො කල්‍යාණධම්මෙන කල්‍යාණධම්මතරො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො අත්තනා ව පාණාතිපාතා පටිවීරතො හොති, පරඤ්ඤා පාණාතිපාතා වෙරමණියා සමාදපෙති. — පෙ — අත්තනා ව සමමාදිට්ඨි හොති, පරඤ්ඤා සමමාදිට්ඨියා සමාදපෙති, අයං වුවචති පුග්ගලො කල්‍යාණධම්මෙන කල්‍යාණධම්මතරො.

4. කතමො ව පුග්ගලො සාවජේජා: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො සාවජේජන කායකම්මෙන සමන්තාගතො හොති, සාවජේජන වචිකම්මෙන සමන්තාගතො හොති, සාවජේජන මනොකම්මෙන සමන්තාගතො හොති, අයං වුවචති පුග්ගලො සාවජේජා.

කතමො ච පුග්ගලො සාවජ්ඣනො: ඉධිකච්චො පුග්ගලො සාවජ්ඣන ඛුලං කායකමෙමන සමන්තාගතො හොති අපං අනවජ්ඣන, සාවජ්ඣන ඛුලං වච්ඡිකමෙමන සමන්තාගතො හොති-අපං අනවජ්ඣන, සාවජ්ඣන ඛුලං මනොකමෙමන සමන්තාගතො හොති අපං අනවජ්ඣන, අයං වුවච්ඡි පුග්ගලො සාවජ්ඣන ඛුලො.

කතමො ච පුග්ගලො අපසාවජ්ඣනො: ඉධිකච්චො පුග්ගලො අනවජ්ඣන ඛුලං කායකමෙමන සමන්තාගතො හොති අපං සාවජ්ඣන, අනවජ්ඣන ඛුලං වච්ඡිකමෙමන සමන්තාගතො හොති අපං සාවජ්ඣන, අනවජ්ඣන ඛුලං මනොකමෙමන සමන්තාගතො හොති අපං සාවජ්ඣන. අයං වුවච්ඡි පුග්ගලො අපසාවජ්ඣනො.

කතමො ච පුග්ගලො අනවජ්ඣනො: ඉධිකච්චො පුග්ගලො අනවජ්ඣන කායකමෙමන සමන්තාගතො හොති, අනවජ්ඣන වච්ඡිකමෙමන සමන්තාගතො හොති, අනවජ්ඣන මනොකමෙමන සමන්තාගතො හොති, අයං වුවච්ඡි පුග්ගලො අනවජ්ඣනො.

5. කතමො ච පුග්ගලො උග්ගච්ඡිකො: යස්ස පුග්ගලස්ස සහ-උද්ගච්චෙලාය ධම්මාභිසමයො හොති. අයං වුවච්ඡි පුග්ගලො උග්ගච්ඡිකො.

කතමො ච පුග්ගලො විපච්ඡිකො: යස්ස පුග්ගලස්ස සධ්ධිනෙතන භාසිකස්ස විකාරෙන අකො විහජ්ජිමානෙ. ධම්මාභිසමයො හොති, අයං වුවච්ඡි පුග්ගලො විපච්ඡිකො.

කතමො ච පුග්ගලො නෙයො: යස්ස පුග්ගලස්ස උද්දෙසනො පරිපුච්ඡනො යොතිසො මනසිකරොනො කල්යාණමිනෙ සෙවනො භජනො පඨිරුපාසනො ඵලං අනුපුබ්බන ධම්මාභිසමයො හොති. අයං වුවච්ඡි පුග්ගලො නෙයො.

කතමො ච පුග්ගලො පදපරමො: යස්ස පුග්ගලස්ස ඛුලෙහි සුඤ්ඤානො ඛුලෙහි භණ්ඩො ඛුලෙහි ධාරයනො ඛුලෙහි වාචයනො, න තාය ජාතියා ධම්මාභිසමයො හොති. අයං වුවච්ඡි පුග්ගලො පදපරමො.

6. කතමො ච පුග්ගලො මුක්තපට්ඨානො, නො යුක්තපට්ඨානො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො පඤ්ඤං පුට්ඨො සමානො යුක්තං වදන්ති නො සීඝං. අයං චුච්චන්ති පුග්ගලො යුක්තපට්ඨානො නො මුක්තපට්ඨානො.

කතමො ච පුග්ගලො මුක්තපට්ඨානො, නො යුක්තපට්ඨානො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො පඤ්ඤං පුට්ඨො සමානො සීඝං වදන්ති නො යුක්තං. අයං චුච්චන්ති පුග්ගලො මුක්තපට්ඨානො, නො යුක්තපට්ඨානො.

කතමො ච පුග්ගලො යුක්තපට්ඨානො ච මුක්තපට්ඨානො ච: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො පඤ්ඤං පුට්ඨො සමානො යුක්තඤ්ඤා වදන්ති. සීඝඤ්ඤා අයං චුච්චන්ති පුග්ගලො යුක්තපට්ඨානො ච මුක්තපට්ඨානො ච.

කතමො ච පුග්ගලො තෙව යුක්තපට්ඨානො නො මුක්තපට්ඨානො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො පඤ්ඤං පුට්ඨො සමානො තෙව යුක්තං වදන්ති, නො සීඝං. අයං චුච්චන්ති පුග්ගලො තෙව යුක්තපට්ඨානො නො මුක්තපට්ඨානො.

7. තත්ථ කතමෙ වක්ඛාරො ධම්මකථිකා පුග්ගලා: වක්ඛාරො ධම්මකථිකා - ඉධෙ'කච්චො ධම්මකථිකො අප්පඤ්ඤා භාසන්ති. අසන්නඤ්ඤා පරිසා වසස න කුසලා භොති සන්නාසන්නස්ස, එවරුපො ධම්මකථිකො එවරුපාය පරිසාය ධම්මකථිකොතෙව සඬ්ඛං ගවුජන්ති. ඉධ පන එකච්චො ධම්මකථිකො අප්පඤ්ඤා භාසන්ති සන්නඤ්ඤා, පරිසාය වසස කුසලා භොති සන්නාසන්නස්ස, එවරුපො ධම්මකථිකො එවරුපාය පරිසාය ධම්මකථිකොතෙව සඬ්ඛං ගවුජන්ති. ඉධ පන එකච්චො ධම්මකථිකො ඛුද්ධඤ්ඤා භාසන්ති අසන්නඤ්ඤා පරිසාවසස න කුසලා භොති සන්නාසන්නස්ස, එවරුපො ධම්මකථිකො එවරුපාය පරිසාය ධම්මකථිකොතෙව සඬ්ඛං ගවුජන්ති. ඉධ පන එකච්චො ධම්මකථිකො ඛුද්ධඤ්ඤා භාසන්ති සන්නඤ්ඤා, පරිසා වසස කුසලා භොති සන්නාසන්නස්ස, එවරුපො ධම්මකථිකො එවරුපාය පරිසාය ධම්මකථිකොතෙව සඬ්ඛං ගවුජන්ති. ඉමෙ වක්ඛාරො ධම්මකථිකා පුග්ගලා.

8. තත්ථ කතමෙ චක්ඛාරො චලාහකුපමා පුග්ගලා: චක්ඛාරො චලාහකා; ගජ්ජිතා නො චස්සිතා චස්සිතා, නො ගජ්ජිතා, ගජ්ජිතා ච චස්සිතා ච, නෙව ගජ්ජිතා නො චස්සිතා. එවමෙව චක්ඛාරො චලාහකුපමා පුග්ගලා සතො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ චක්ඛාරො: ගජ්ජිතා නො චස්සිතා, චස්සිතා නො ගජ්ජිතා, ගජ්ජිතා ච චස්සිතා ච, නෙව ගජ්ජිතා නො චස්සිතා.

කථංඤා පුග්ගලො ගජ්ජිතා හොති නො චස්සිතා: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො භාසිතා හොති නො කතො. එවං පුග්ගලො ගජ්ජිතා හොති නො චස්සිතා. සෙය්‍යථාපි සො චලාහකො ගජ්ජිතා නො චස්සිතා. තද්වපමො අයං පුග්ගලො.

කථංඤා පුග්ගලො චස්සිතා හොති නො ගජ්ජිතා: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො කතො හොති නො භාසිතා. එවං පුග්ගලො චස්සිතා හොති නො ගජ්ජිතා. සෙය්‍යථාපි සො චලාහකො චස්සිතා නො ගජ්ජිතා. තද්වපමො අයං පුග්ගලො.

කථංඤා පුග්ගලො ගජ්ජිතා ච හොති චස්සිතා ච: ඉධෙ කච්චො පුග්ගලො භාසිතා ච හොති කතො ච එවං පුග්ගලො ගජ්ජිතා ච හොති චස්සිතා ච. සෙය්‍යථාපි සො චලාහකො ගජ්ජිතා ච චස්සිතා ච. තද්වපමො අයං පුග්ගලො.

කථංඤා පුග්ගලො නෙව ගජ්ජිතා හොති නො චස්සිතා: ඉධෙ කච්චො පුග්ගලො නෙව භාසිතා හොති නො කතො, එවං පුග්ගලො නෙව ගජ්ජිතා හොති නො චස්සිතා, සොථාපි සො චලාහකො, නෙව ගජ්ජිතා නො චස්සිතා, තද්වපමො අයං පුග්ගලො. ඉමෙ චක්ඛාරො චලාහකුපමා පුග්ගලා සතො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං.

9. තත්ථ කතමෙ චක්ඛාරො මුසිකුපමා පුග්ගලා: චතසොසා මුසික: ගාධං කතො නො චසිතා, චසිතා නො ගාධං කතො. ගාධං කතො ච චසිතා ච, නෙව ගාධං කතො නො චසිතා. එවමෙව චක්ඛාරො මුසිකුපමා පුග්ගලා සතො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ චක්ඛාරො: ගාධං කතො නො චසිතා, චසිතා නො ගාධං කතො, ගාධං කතො ච, චසිතා ච, නෙව ගාධං කතො නො චසිතා.

කථකුච පුග්ගලො ගාධං කතං හොති නො වසිතා: ඉධෙ'කවෙවා පුග්ගලො ධම්මං පරියාපුණාති: සුතං ගෙය්‍යං වෙය්‍යාකරණං ගාථං උදනං ඉතිවුත්තකං ජාතකං අබ්බතධම්මං. වෙදලලං. සො ඉදං දුක්ඛානි යථාභූතං නප්පජානාති, අයං දුක්ඛසමුදයොති යථාභූතං නප්පජානාති අයං දුක්ඛනිරෝධොති යථාභූතං නප්පජානාති, අයං දුක්ඛනිරෝධගාමීති පටිපදති යථාභූතං නප්පජානාති. එවං පුග්ගලො ගාධං කතං හොති නො වසිතා. සෙය්‍යථාපි සා මුසිකා ගාධං කතං හොති නො වසිතා, තථූපමො අයං පුග්ගලො.

කථකුච පුග්ගලො වසිතා හොති නො ගාධං කතං: ඉධෙ'කවෙවා පුග්ගලො න ධම්මං පරියාපුණාති: සුතං ගෙය්‍යං වෙය්‍යාකරණං ගාථං උදනං ඉතිවුත්තකං ජාතකං අබ්බතධම්මං වෙදලලං. සො ඉදං දුක්ඛානි යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛසමුදයොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරෝධොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරෝධගාමීති පටිපදති යථාභූතං පජානාති. එවං පුග්ගලො වසිතා හොති නො ගාධං කතං සෙය්‍යථාපි සා මුසිකා වසිතා නො ගාධං කතං. තථූපමො අයං පුග්ගලො.

කථකුච පුග්ගලො ගාධං කතං ව හොති වසිතා ව; ඉධෙ'කවෙවා පුග්ගලො ධම්මං පරියාපුණාති: සුතං ගෙය්‍යං වෙය්‍යාකරණං ගාථං උදනං ඉතිවුත්තකං ජාතකං අබ්බතධම්මං වෙදලලං. සො ඉදං දුක්ඛානි යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛසමුදයොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරෝධොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරෝධගාමීති පටිපදති යථාභූතං පජානාති, එවං පුග්ගලො ගාධං කතං ව හොති වසිතා ව. සෙය්‍යථාපි සා මුසිකා ගාධං කතං ව හොති වසිතා ව-තථූපමො අයං පුග්ගලො.

කථකුච පුග්ගලො නෙව ගාධං කතං හොති නො වසිතා; ඉධෙ'කවෙවා පුග්ගලො න ධම්මං පරියාපුණාති; සුතං ගෙය්‍යං වෙය්‍යාකරණං ගාථං උදනං ඉතිවුත්තකං ජාතකං අබ්බතධම්මං වෙදලලං, සො ඉදං දුක්ඛානි යථාභූතං නප්පජානාති, අයං දුක්ඛසමුදයොති යථාභූතං නප්පජානාති, අයං දුක්ඛනිරෝධොති යථාභූතං නප්පජානාති, අයං දුක්ඛනිරෝධගාමීති පටිපදති යථාභූතං නප්පජානාති, එවං පුග්ගලො නෙව ගාධං කතං හොති නො වසිතා. සෙය්‍යථාපි සා මුසිකා. නෙව ගාධං කතං හොති නො වසිතා, තථූපමො අයං පුග්ගලො. ඉමෙ වත්තාරො මුසිකුපමා පුග්ගලො සත්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං.

10. තත්ථ කතමෙ චක්ඛාරො අමවුපමා පුග්ගලා: චක්ඛාරි අබ්බානි, ආමං පක්කවණ්ණි, පක්කං ආමවණ්ණි, ආමං ආමවණ්ණි, පක්කං පක්කවණ්ණි. එවමෙව¹ චක්ඛාරො අමවුපමා පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ චක්ඛාරො: ආමො පක්කවණ්ණි, පක්කො ආමවණ්ණි, ආමො ආමවණ්ණි, පක්කො පක්කවණ්ණි.

කථංඤ්ඤා පුග්ගලො ආමො හොති පක්කවණ්ණි: ඉධෙ'කච්චස්ස පුග්ගලස්ස පාසාදිකං හොති අභික්කන්තං පටික්කන්තං ආලොකිතං විලොකිතං සමම්ඤ්ජිතං පසාරිතං සංඝාටිපක්ඛවිවරධාරණං. සො ඉදං දුක්ඛානි යථාභූතං නාපපජානාති, අයං දුක්ඛසමුදයොති යථාභූතං නාපපජානාති, අයං දුක්ඛනිරෝධොති යථාභූතං නාපපජානාති, අයං දුක්ඛනිරෝධගාමිනී පටිපද්ධි යථාභූතං නාපපජානාති. එවං පුග්ගලො ආමො හොති පක්කවණ්ණි. සෙය්‍යථාපි තං අම්මං ආමං පක්කවණ්ණි, තථුපමො අයං පුග්ගලො.

කථංඤ්ඤා පුග්ගලො පක්කො හොති ආමවණ්ණි: ඉධෙ'කච්චස්ස පුග්ගලස්ස න පාසාදිකං හොති අභික්කන්තං පටික්කන්තං ආලොකිතං විලොකිතං සමම්ඤ්ජිතං පසාරිතං සංඝාටිපක්ඛවිවරධාරණං. සො ඉදං දුක්ඛානි යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛසමුදයොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරෝධොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරෝධගාමිනී පටිපද්ධි යථාභූතං පජානාති. එවං පුග්ගලො පක්කො හොති අ මවණ්ණි. සෙය්‍යථාපි තං අම්මං පක්කං ආමවණ්ණි, තථුපමො අයං පුග්ගලො.

කථංඤ්ඤා පුග්ගලො ආමො හොති ආමවණ්ණි: ඉධෙ'කච්චස්ස පුග්ගලස්ස න පාසාදිකං හොති අභික්කන්තං පටික්කන්තං ආලොකිතං විලොකිතං සමම්ඤ්ජිතං පසාරිතං සංඝාටිපක්ඛවිවරධාරණං. සො ඉදං දුක්ඛානි යථාභූතං නාපපජානාති -පෙ- අයං දුක්ඛනිරෝධගාමිනී පටිපද්ධි යථාභූතං නාපපජානාති. එවං පුග්ගලො ආමො හොති ආමවණ්ණි. සෙය්‍යථාපි තං අම්මං ආමං ආමවණ්ණි, තථුපමො අයං පුග්ගලො.

1. එවමෙව. - මෙය.

කථංඤ්ඤා පුග්ගලො පකෙකා හොති පකකචණ්ණි: ඉධෙ'කච්චසස පුග්ගලසස පාසාදිකං හොති අභිකකනනං පටිකකනනං ආලොකිතං විලොකිතං සමමිඤ්ජිතං පසාරිතං සඛ්ඤාට්ඨපනතච්චරධාරණං. සො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පජානාති -පෙ- අයං දුක්ඛන්තිරොධගාමීන්ති පටිපදන්ති යථාභූතං පජානාති. එවං පුග්ගලො පකෙකා හොති පකකචණ්ණි. සෙය්‍යථාපි තං අමිං පකකං පකකචණ්ණි. තථූපමො අයං පුග්ගලො. ඉමෙ චක්ඛාරො අමබුපමා පුග්ගලා සනෙකා සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං.

11. තස්ස කතමෙ චක්ඛාරො කුමභූපමා පුග්ගලා: චක්ඛාරො කුම්භා: කුච්ඡා පිහිතො, පුරො විච්චො, කුච්ඡා විච්චො, පුරො පිහිතො. එවමෙව චක්ඛාරො කුමභූපමා පුග්ගලා සනෙකා සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ චක්ඛාරො: කුච්ඡා පිහිතො, පුරො විච්චො, කුච්ඡා විච්චො, පුරො පිහිතො.

කථංඤ්ඤා පුග්ගලො කුච්ඡා හොති පිහිතො: ඉධෙ'කච්චසස පාසාදිකං හොති අභිකකනනං පටිකකනනං ආලොකිතං විලොකිතං සමමිඤ්ජිතං පසාරිතං සඛ්ඤාට්ඨපනතච්චරධාරණං. සො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං නපපජානාති -පෙ- අයං දුක්ඛන්තිරොධගාමීන්ති පටිපදන්ති යථාභූතං නපපජානාති. එවං පුග්ගලො කුච්ඡා හොති පිහිතො. සෙය්‍යථාපි සො කුම්භා කුච්ඡා පිහිතො, තථූපමො අයං පුග්ගලො.

කථංඤ්ඤා පුග්ගලො පුරො හොති විච්චො: ඉධෙ'කච්චසස පුග්ගලසස න පාසාදිකං හොති අභිකකනනං පටිකකනනං ආලොකිතං විලොකිතං සමමිඤ්ජිතං පසාරිතං සඛ්ඤාට්ඨපනතච්චරධාරණං. සො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පජානාති -පෙ- අයං දුක්ඛන්තිරොධගාමීන්ති පටිපදන්ති යථාභූතං පජානාති. එවං පුග්ගලො පුරො හොති විච්චො. සෙය්‍යථාපි සො කුම්භා පුරො විච්චො, තථූපමො අයං පුග්ගලො.

කථංඤ්ඤා පුග්ගලො කුච්ඡා හොති විච්චො: ඉධෙ'කච්චසස පුග්ගලසස න පාසාදිකං හොති අභිකකනනං පටිකකනනං ආලොකිතං විලොකිතං සමමිඤ්ජිතං පසාරිතං සඛ්ඤාට්ඨපනතච්චරධාරණං. සො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං නපපජානාති -පෙ- අයං දුක්ඛන්තිරොධගාමීන්ති පටිපදන්ති යථාභූතං නපපජානාති. එවං පුග්ගලො කුච්ඡා හොති විච්චො. සෙය්‍යථාපි සො කුම්භා කුච්ඡා විච්චො, තථූපමො අයං පුග්ගලො.

කථංඤ්ඤා පුග්ගලො පුරො හොති පිහිනො: ඉධෙ'කච්චස්ස පුග්ගලස්ස පාසාදිකං හොති අභික්කන්තං පටික්කන්තං ආලෝකිතං විලෝකිතං සමමිඤ්ජිතං¹. පසාරිතං සඛ්ඤාට්ඨපක්ඛවිවරධාරණං. සො ඉදං දුක්ඛානි යථාභූතං පජානාති - පෙ - අයං දුක්ඛානිරොධගාමීති පටිපද්ධි යථාභූතං පජානාති. එවං පුග්ගලො පුරො හොති පිහිනො. සෙය්‍යාථාපි සො කුමෙහා පුරො පිහිනො තථුපමො අයං පුග්ගලො. ඉමෙ චක්ඛාරො කුමභූපමා පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං.

12. තත්ථ කතමෙ චක්ඛාරො උදකරහදුපමා පුග්ගලා; චක්ඛාරො උදකරහදු: උක්ඛානො ගම්භීරොභාසො, ගම්භීරො උක්ඛානොභාසො උක්ඛානො උක්ඛානොභාසො, ගම්භීරො ගම්භීරොභාසො. එවමෙව චක්ඛාරො උදකරහදුපමා පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ චක්ඛාරො: උක්ඛානො ගම්භීරොභාසො, ගම්භීරො උක්ඛානො භාසො, උක්ඛානො උක්ඛානොභාසො, ගම්භීරො ගම්භීරොභාසො.

කථංඤ්ඤා පුග්ගලො උක්ඛානො හොති ගම්භීරොභාසො: ඉධෙ කච්චස්ස පුග්ගලස්ස පාසාදිකං හොති අභික්කන්තං පටික්කන්තං ආලෝකිතං විලෝකිතං සමමිඤ්ජිතං පසාරිතං සඛ්ඤාට්ඨපක්ඛවිවරධාරණං. සො ඉදං දුක්ඛානි යථාභූතං නප්පජානාති - පෙ - අයං දුක්ඛානිරොධගාමීති පටිපද්ධි යථාභූතං නප්පජානාති. එවං පුග්ගලො උක්ඛානො හොති ගම්භීරො භාසො. සෙය්‍යාථාපි සො උදකරහදෙ උක්ඛානො ගම්භීරොභාසො තථුපමො අයං පුග්ගලො.

කථංඤ්ඤා පුග්ගලො ගම්භීරො හොති උක්ඛානොභාසො: ඉධෙ කච්චස්ස පුග්ගලස්ස න පාසාදිකං හොති අභික්කන්තං පටික්කන්තං ආලෝකිතං විලෝකිතං සමමිඤ්ජිතං පසාරිතං සඛ්ඤාට්ඨපක්ඛවිවරධාරණං. සො ඉදං දුක්ඛානි යථාභූතං පජානාති - පෙ - අයං දුක්ඛානිරොධගාමීති පටිපද්ධි යථාභූතං පජානාති. එවං පුග්ගලො ගම්භීරො හොති උක්ඛානො භාසො සෙය්‍යාථාපි සො උදකරහදෙ ගම්භීරො උක්ඛානොභාසො තථුපමො අයං පුග්ගලො.

කථංඤ්ඤා පුග්ගලො උක්ඛානො හොති උක්ඛානොභාසො: ඉධෙ කච්චස්ස පුග්ගලස්ස න පාසාදිකං හොති අභික්කන්තං පටික්කන්තං ආලෝකිතං විලෝකිතං සමමිඤ්ජිතං පසාරිතං සඛ්ඤාට්ඨපක්ඛවිවරධාරණං. සො ඉදං දුක්ඛානි යථාභූතං නප්පජානාති - පෙ - අයං දුක්ඛානිරොධගාමීති පටිපද්ධි යථාභූතං නප්පජානාති. එවං පුග්ගලො උක්ඛානො හොති උක්ඛානොභාසො. සෙය්‍යාථාපි සො උදකරහදෙ උක්ඛානො උක්ඛානොභාසො තථුපමො අයං පුග්ගලො.

1. සමිඤ්ජිතං - මජ්ඣං.

කථකුච පුග්ගලො ගමනිරො හොති ගමනිරොහාසෝ: ඉධෙ'කච්චසා පුග්ගලසා පාසාදිකං හොති අභිකකනං පටිකකනං ආලොකිකං විලොකිකං සමිඤ්ජිතං පසාරිතං සකිකාට්ඨකතවිවරධාරණං. සො ඉදං දුක්ඛන්තී යථාභූතං පජානාති -පෙ- අයං දුක්ඛන්තිරොධගාමීතී පටිපදන්ති යථාභූතං පජානාති. එවං පුග්ගලො ගමනිරො හොති ගමනිරොහාසෝ. සෙය්‍යථාපි සො උදකරහදෙ ගමනිරො ගමනිරොහාසෝ, තද්වපමො අයං පුග්ගලො. ඉමෙ වක්ඛාතො උදකරහද්වපමා පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං.

13. තත් කතමෙ වක්ඛාතො ඛලිවද්දපමා පුග්ගලා: වක්ඛාතො ඛලිවද්ද - සගවච්ඡේඛා¹ නො පරගවච්ඡේඛා, පරගවච්ඡේඛා නො සගවච්ඡේඛා, සගවච්ඡේඛා ච පරගවච්ඡේඛා ච, නෙව සගවච්ඡේඛා නො පරගවච්ඡේඛා. එවමෙව වක්ඛාතො ඛලිවද්දපමා පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං, කතමෙ වක්ඛාතො: සගවච්ඡේඛා නො පරගවච්ඡේඛා, පරගවච්ඡේඛා නො සගවච්ඡේඛා, සගවච්ඡේඛා ච පරගවච්ඡේඛා ච නෙව සගවච්ඡේඛා නො පරගවච්ඡේඛා.

කථකුච පුග්ගලො සගවච්ඡේඛා හොති නො පරගවච්ඡේඛා: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො සකපරිසං උබ්බජිතා හොති නො පරපරිසං එවං පුග්ගලො සගවච්ඡේඛා හොති, නො පරගවච්ඡේඛා. සෙය්‍යථාපි සො ඛලිවද්දෙ සගවච්ඡේඛා නො පරගවච්ඡේඛා, තද්වපමො අයං පුග්ගලො.

කථකුච පුග්ගලො පරගවච්ඡේඛා හොති නො සගවච්ඡේඛා: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො පරපරිසං උබ්බජිතා හොති නො සකපරිසං එවං පුග්ගලො පරගවච්ඡේඛා හොති නො සගවච්ඡේඛා. සෙය්‍යථාපි සො ඛලිවද්දෙ පරගවච්ඡේඛා නො සගවච්ඡේඛා, තද්වපමො අයං පුග්ගලො.

කථකුච පුග්ගලො සගවච්ඡේඛා ච හොති පරගවච්ඡේඛා ච: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො සකපරිසං උබ්බජිතා හොති පරපරිසං සංඝො, එවං පුග්ගලො සගවච්ඡේඛා ච හොති පරගවච්ඡේඛා ච. සෙය්‍යථාපි සො ඛලිවද්දො සගවච්ඡේඛා ච පරගවච්ඡේඛා ච, තද්වපමො අයං පුග්ගලො.

කථකුච පුග්ගලො නෙව සගවච්ඡේඛා හොති නො පරගවච්ඡේඛා: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො නෙව සකපරිසං උබ්බජිතා හොති නො පරපරිසං, එවං පුග්ගලො නෙව සගවච්ඡේඛා හොති නො පරගවච්ඡේඛා, සෙය්‍යථාපි සො ඛලිවද්දො නෙව සගවච්ඡේඛා නො පරගවච්ඡේඛා. තද්වපමො අයං පුග්ගලො. ඉමෙ වක්ඛාතො ඛලිවද්දපමා පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං.

1. සගවච්ඡේඛා - මජ්ඣ.

14. තත්ථ කතමෙ චක්ඛාරො ආසිවිසුපමා පුග්ගලා. චක්ඛාරො ආසිවිසා ආගතවිසො නො සොරවිසො, සොරවිසො, නො ආගතවිසො, ආගතවිසො ච සොරවිසො ච, නෙව ආගතවිසො නො සොරවිසො. එවමෙව චක්ඛාරො ආසිවිසුපමා පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ චක්ඛාරො; ආගතවිසො නො සොරවිසො, සොරවිසො නො ආගතවිසො, ආගතවිසො ච සොරවිසො ච, නෙව ආගතවිසො නො සොරවිසො.

කථංඤා පුග්ගලො ආගතවිසො හොති නො සොරවිසො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො අභිණං කුරුක්ඛි, සො ච ඛවස්ස කොධො න විරං දිසරන්තං අනුසෙති. එවං පුග්ගලො ආගතවිසො හොති නො සොරවිසො, සෙය්‍යථාපි සො ආසිවිසො ආගතවිසො නො සොරවිසො, තථුපමො අයං පුග්ගලො.

කථංඤා පුග්ගලො සොරවිසො හොති නො ආගතවිසො: ඉධෙ කච්චො පුග්ගලො නෙව ඛො අභිණං කුරුක්ඛි, සො ච ඛවස්ස කොධො විරං දිසරන්තං අනුසෙති. එවං පුග්ගලො සොරවිසො හොති නො ආගතවිසො, සෙය්‍යථාපි සො ආසිවිසො¹ සොරවිසො නො ආගතවිසො, තථුපමො අයං පුග්ගලො.

කථංඤා පුග්ගලො ආගතවිසො ච හොති සොරවිසො ච: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො අභිණං කුරුක්ඛි, සො ච ඛවස්ස කොධො විරං දිසරන්තං අනුසෙති. එවං පුග්ගලො ආගතවිසො ච හොති සොරවිසො ච. සෙය්‍ය ථාපි සො ආසිවිසො ආගතවිසො ච සොරවිසො ච, තථුපමො අයං පුග්ගලො.

කථංඤා පුග්ගලො නෙව ආගතවිසො හොති නො සොරවිසො: ඉධෙ කච්චො පුග්ගලො නහෙව ඛො අභිණං කුරුක්ඛි, සො ච ඛවස්ස කොධො, න විරං දිසරන්තං අනුසෙති. එවං පුග්ගලො නෙව ආගත විසො හොති නො සොරවිසො. සෙය්‍යථාපි සො ආසිවිසො නෙව ආගත විසො නො සොරවිසො, තථුපමො අයං පුග්ගලො. ඉමෙ චක්ඛාරො ආසිවිසුපමා පුග්ගලා සන්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං .

1. ආසිවිසො - ඔජ්ජ.

15. කථකුළු පුග්ගලයා අනුමතව අපරියෝගාගතව අවිභිභි-
රහස වචනා භාසිතා හොති: ඉධෙකවො පුග්ගලයා දුප්පි-
පනනානං මිච්ඡාපට්ඨනනානං තිස්සියානං තිස්සියසාවකානං වචනා
භාසති සුපට්ඨනනා¹. ඉතිපි, සමමාපට්ඨනනා ඉතිපි ති. එවං පුග්ගලයා
අනුමතව අපරියෝගාගතව අවිභිභිරහස වචනා භාසිතා හොති.

කථකුළු පුග්ගලයා අනුමතව අපරියෝගාගතව වචනාරහස
අවිභිභි භාසිතා හොති: ඉධෙකවො පුග්ගලයා සුපට්ඨනනානං
සමමාපට්ඨනනානං බුද්ධානං බුද්ධසාවකානං අවිභිභි භාසති, දුප්පි-
පනනා ඉතිපි, මිච්ඡාපට්ඨනනා ඉතිපි ති. එවං පුග්ගලයා අනුමතව
අපරියෝගාගතව වචනාරහස අවිභිභි භාසිතා හොති.

කථකුළු පුග්ගලයා අනුමතව අපරියෝගාගතව අපසාදනීය
යානෙ පසාදං උපදංසිතා හොති: ඉධෙකවො පුග්ගලයා දුප්පිපදය
මිච්ඡාපට්ඨපදය පසාදං ජනෙති සුපට්ඨපද². ඉතිපි, සමමාපට්ඨපද ඉතිපි ති
එවං පුග්ගලයා අනුමතව අපරියෝගාගතව අපසාදනීය යානෙ
පසාදං උපදංසිතා හොති.

කථකුළු පුග්ගලයා අනුමතව අපරියෝගාගතව පසාදනීය යානෙ
අපසාදං උපදංසිතා හොති: ඉධෙකවො පුග්ගලයා සුපට්ඨපදය
සමමාපට්ඨපදය අපසාදං ජනෙති දුප්පිපද ඉතිපි, මිච්ඡාපට්ඨපද ඉතිපි ති.
එවං පුග්ගලයා අනුමතව අපරියෝගාගතව පසාදනීය යානෙ
අපසාදං උපදංසිතා හොති.

16. කථකුළු පුග්ගලයා අනුමතව පරියෝගාගතව අවිභිභි-
රහස අවිභිභි භාසිතා හොති: ඉධෙකවො පුග්ගලයා
දුප්පිපනනානං මිච්ඡාපට්ඨනනානං තිස්සියානං තිස්සියසාවකානං
අවිභිභි භාසති දුප්පිපනනා ඉතිපි, මිච්ඡාපට්ඨනනා ඉතිපි ති. එවං
පුග්ගලයා අනුමතව පරියෝගාගතව අවිභිභිරහස අවිභිභි
භාසිතා හොති.

කථකුළු පුග්ගලයා අනුමතව පරියෝගාගතව වචනාරහස
වචනා භාසිතා හොති: ඉධෙකවො පුග්ගලයා සුපට්ඨනනානං
සමමාපට්ඨනනානං බුද්ධානං බුද්ධසාවකානං වචනා භාසති සුපට්ඨ
පනනා ඉතිපි, සමමාපට්ඨනනා ඉතිපි ති, එවං පුග්ගලයා අනුමතව
පරියෝගාගතව වචනාරහස වචනා භාසිතා හොති,

1. සුපට්ඨපනනා - සිමු.
සුපට්ඨනනා - මජ්ඣ.
2. සුපට්ඨපද - සිමු, මජ්ඣ.

කථංඤා පුග්ගලො අනුච්චි පරියොගාහෙකා අප්පසාදනීයෙ යානෙ අප්පසාදං උපදංසිතා හොති: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො දුප්පට්ඨදාය මිච්ඡාපට්ඨදාය අප්පසාදං ජනෙති, දුප්පට්ඨදා ඉතිපි මිච්ඡාපට්ඨදා ඉති-පි'ති' එවං පුග්ගලො අනුච්චි පරියොගාහෙකා අප්පසාදනීයෙ යානෙ අප්පසාදං උපදංසිතා හොති.

කථංඤා පුග්ගලො අනුච්චි පරියොගාහෙකා පසාදනීයෙ යානෙ පසාදං උපදංසිතා හොති: ඉධෙ කච්චො පුග්ගලො සුප්පට්ඨදාය සමමා-පට්ඨදාය පසාදං ජනෙති, සුප්පට්ඨදා ඉතිපි, සමමාපට්ඨදා ඉතිපි'... එවං පුග්ගලො අනුච්චි පරියොගාහෙකා පසාදනීයෙ යානෙ පසාදං උපදංසිතා හොති.

17. කථංඤා පුග්ගලො අවණණාරහස්ස අවණණං භාසිතා හොති භූතං තච්ඡං කාලෙන, නො ච ඛො වණණාරහස්ස වණණං භාසිතා හොති භූතං තච්ඡං කාලෙන, 'ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලෙ වණණං'පි සංවිජ්ජති. අවණණං'පි සංවිජ්ජති, යො තස්ස අවණණා තං භණති භූතං තච්ඡං කාලෙන, යො තස්ස වණණං තං න භණති භූතං තච්ඡං කාලෙන. එවං පුග්ගලො අවණණාරහස්ස අවණණං භාසිතා හොති භූතං තච්ඡං කාලෙන, නො ච ඛො වණණාරහස්ස වණණං භාසිතා හොති භූතං තච්ඡං කාලෙන.

කථංඤා පුග්ගලො වණණාරහස්ස වණණං භාසිතා හොති භූතං තච්ඡං කාලෙන නො ච ඛො අවණණාරහස්ස අවණණං භාසිතා හොති භූතං තච්ඡං කාලෙන ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලෙ වණණං'පි සංවිජ්ජති, අවණණං'පි සංවිජ්ජති, යො තස්ස වණණං තං භණති භූතං තච්ඡං කාලෙන, යො තස්ස අවණණං තං න භණති භූතං තච්ඡං කාලෙන එවං පුග්ගලො වණණාරහස්ස වණණං භාසිතා හොති භූතං තච්ඡං කාලෙන, නො ච ඛො අවණණාරහස්ස අවණණං භාසිතා හොති භූතං තච්ඡං කාලෙන.

කථංඤා පුග්ගලො අවණණාරහස්ස අවණණං භාසිතා හොති භූතං තච්ඡං කාලෙන වණණාරහස්ස ච වණණං භාසිතා හොති භූතං තච්ඡං කාලෙන: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලෙ අවණණං'පි සංවිජ්ජති, වණණං'පි සංවිජ්ජති. යො තස්ස අවණණං තං භණති භූතං තච්ඡං කාලෙන යො පි තස්ස වණණං තමපි භණති භූතං තච්ඡං කාලෙන. තත්ත කාලඤ්ඤා හොති තස්ස පඤ්ඤායා වෙය්‍යාකරණාය. එවං පුග්ගලො අවණණාරහස්ස ච අවණණං භාසිතා හොති භූතං තච්ඡං කාලෙන. වණණාරහස්ස ච වණණං භාසිතා හොති භූතං තච්ඡං කාලෙන.

කථංඤා පුග්ගලො නෙ'ව අවණණාරහස්ස අවණණං භාසිතා හොති භුතං තථං කාලෙන, නොපි වණණාරහස්ස වණණං භාසිතා හොති භුතං තථං කාලෙන: ඉධෙ'කථෙව පුග්ගලෙ වණණො'පි සංවිජ්ජති, අවණණො'පි සංවිජ්ජති. යො තත්ථ අවණණං තං න භණති භුතං තථං කාලෙන, යොපි තත්ථ වණණං තඹපි න භණති භුතං තථං කාලෙන. උපෙක්ඛකො වීහරති සතො සම්පජානො. එවං පුග්ගලො නෙව අවණණාරහස්ස අවණණං භාසිතා හොති භුතං තථං කාලෙන, නොපි වණණාරහස්ස වණණං භාසිතා හොති භුතං තථං කාලෙන.

18. කතමො ව පුග්ගලො උට්ඨානඵද්දපජීවී නො පුඤ්ඤඵද්දපජීවී: යස්ස පුග්ගලස්ස උට්ඨහතො සටතො වායමතො ආජීවො අභිනිබ්බතාති නො පුඤ්ඤතො, අයං වුවචති පුග්ගලො උට්ඨානඵද්දපජීවී නො පුඤ්ඤඵද්දපජීවී.

කතමො ව පුග්ගලො පුඤ්ඤඵද්දපජීවී නො උට්ඨානඵද්දපජීවී: පරනිමිතවසවතනිදෙවෙ උපාදය තතුපරි දෙවා පුඤ්ඤඵද්දපජීවීනො නො උට්ඨානඵද්දපජීවීනො.

කතමො ව පුග්ගලො උට්ඨානඵද්දපජීවී ව පුඤ්ඤඵද්දපජීවී ව: යස්ස පුග්ගලස්ස උට්ඨහතො සටතො වායමතො ආජීවො අභිනිබ්බතාති පුඤ්ඤතො ව, අයං වුවචති පුග්ගලො උට්ඨානඵද්දපජීවී ව පුඤ්ඤඵද්දපජීවී ව.

කතමො ව පුග්ගලො නෙව උට්ඨානඵද්දපජීවී නො පුඤ්ඤඵද්දපජීවී: නෙරසිකා නෙව උට්ඨානඵද්දපජීවීනො නො පුඤ්ඤඵද්දපජීවීනො.

19. කථංඤා පුග්ගලො තමො හොති තමපරායණො: ඉධෙ'කථෙව පුග්ගලො නිවෙ කුලෙ පව්වාජාතො හොති වණ්ඛාලකුලෙ වා නෙසාදකුලෙ වා වෙණකුලෙ වා රථකාරකුලෙ වා පුක්කුසකුලෙ වා දළිඳ්ද අප්පන්නපානහොජනෙ කසිරවුතනිකෙ, යත් කසිරෙන සාසවජාදෙ ලබ්භති, සො ව හොති දුබ්බණ්ණො දුද්දසිකො ඔකොට්ඨිකො බ්බහාබාධො කාණො වා කුණි වා බ්බෙජ්ජා වා පක්ඛහතො වා න ලාභී අත්තස්ස පානස්ස වත්ඨස්ස යානස්ස මාලාගන්ධවිලෙපනස්ස සෙය්‍යාවස්ථපදීපෙය්‍යස්ස. සො කායෙන දුට්ඨරිතං වරති, වාචාය දුට්ඨරිතං වරති, මනසා දුට්ඨරිතං වරති. සො කායෙන දුට්ඨරිතං වරිත්වා, වාචාය දුට්ඨරිතං වරිත්වා, මනසා දුට්ඨරිතං වරිත්වා, කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති එවං පුග්ගලො තමො හොති තමපරායණො.

කථංඤ්ඤා පුග්ගලො තමො හොති ජොතිපරායණො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො නිවේ කුලෙ පව්වාජානො හොති චණ්ඩාලකුලෙ වා නෙසාද කුලෙ වා චේණකුලෙ වා රථකාරකුලෙ වා පුකකුසකුලෙ වා දළිඤ්ඤ අප්පනනපානහොජනෙ කසිරවුතතිකෙ, යඤ්ඤ කසිරෙන සාසච්ඡාදෙ ලබ්භති, සො ච හොති දුබ්බණ්ණණ දුද්දසිකො ඔකොට්ඨකො බව්භාබාධො. කාණො වා කුණි වා බ්බෙණ්ණා වා පක්ඛිගතො වා න ලාභී අනනස්ස පානස්ස වඤ්ඤා යානස්ස මාලාගන්ධවිලෙපනස්ස සේය්‍යාවසථපදී-පෙය්‍යස්ස. සො කායෙන සුවරිතං වරති, වාචාය සුවරිතං වරති, මනසා සුවරිතං වරති. සො කායෙන සුවරිතං වරිත්වා, වාචාය සුවරිතං වරිත්වා මනසා සුවරිතං වරිත්වා, කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති. එවං පුග්ගලො තමො හොති ජොතිපරායණො.

කථංඤ්ඤා පුග්ගලො ජොති හොති තමපරායණො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො උච්චො කුලෙ පව්වාජානො හොති බ්බන්තියමහාසාලකුලෙ වා බ්‍රාහ්මණමහාසාලකුලෙ වා ගහපතිමහාසාලකුලෙ වා අබ්බිඨ මහභුතො මහාහොගෙ පඤ්ඤාජාතරුපරජතෙ පඤ්ඤවිතතුපකරණෙ පඤ්ඤධන-ධකෙණ්ණ. සො ච හොති අභිරුපො දස්සනියො පාසාදිකො පරමාය චණ්ණපොකඛරතාය සමනනාගතො. ලාභී අනනස්ස පානස්ස වඤ්ඤා යානස්ස මාලාගන්ධවිලෙපනස්ස සේය්‍යාවසථපදීපෙය්‍යස්ස. සො කායෙන දුච්චරිතං වරති, වාචාය දුච්චරිතං වරති මනසා දුච්චරිතං වරති සො කායෙන දුච්චරිතං වරිත්වා වාචාය දුච්චරිතං වරිත්වා මනසා දුච්චරිතං වරිත්වා කායස්ස හෙද පරමමරණා අපායං දුග්ගතිං විනිපාතං නිරයං උපපජ්ජති. එවං පුග්ගලො ජොති හොති තමපරායණො.

කථංඤ්ඤා පුග්ගලො ජොති හොති ජොතිපරායණො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො උච්චො කුලෙ පව්වාජානො හොති බ්බන්තියමහාසාලකුලෙ වා බ්‍රාහ්මණමහාසාලකුලෙ වා ගහපතිමහාසාලකුලෙ වා අබ්බිඨ මහභුතො මහාහොගෙ පඤ්ඤාජාතරුපරජතෙ පඤ්ඤවිතතුපකරණෙ පඤ්ඤධන-ධකෙණ්ණ. සො ච හොති අභිරුපො දස්සනියො පාසාදිකො පරමාය චණ්ණපොකඛරතාය සමනනාගතො, ලාභී අනනස්ස පානස්ස වඤ්ඤා යානස්ස මාලාගන්ධවිලෙපනස්ස සේය්‍යාවසථපදීපෙය්‍යස්ස. සො කායෙන සුවරිතං වරති, වාචාය සුවරිතං වරති, මනසා සුවරිතං වරති සො කායෙන සුවරිතං වරිත්වා, වාචාය සුවරිතං වරිත්වා මනසා සුවරිතං වරිත්වා කායස්ස හෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපජ්ජති. එවං පුග්ගලො ජොති හොති ජොතිපරායණො.

20. කථංඤා පුග්ගලො ඕනකොනකො හොති: ඉධෙකවෙවා පුග්ගලො නිවෙ කුලෙ පව්වාජානො -පෙ- එවං පුග්ගලො ඕනකොනකො හොති. කථංඤා පුග්ගලො ඕනතුක්කකො හොති -පෙ- එවං පුග්ගලො ඕනතුක්කකො හොති. කථංඤා පුග්ගලො උක්කකොනකො හොති ඉධෙකවෙවා පුග්ගලො උවෙව කුලෙ පව්වාජානො හොති - පෙ- එවං පුග්ගලො උක්කකොනකො හොති. කථංඤා පුග්ගලො උක්කතුක්කකො හොති -පෙ- එවං පුග්ගලො උක්කතුක්කකො හොති.

21. තස්ස කතමෙ වක්ඛාතො රුක්ඛුපමා පුග්ගලා: වක්ඛාතො රුක්ඛා, ඵෙගගුසාරපරිවාරො, සාරො ඵෙගගුපරිවාරො, ඵෙගගු ඵෙගගු පරිවාරො, සාරො සාරපරිවාරො. එවමෙවං වක්ඛාතො රුක්ඛුපමා පුග්ගලා සත්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං. කතමෙ වක්ඛාතො: ඵෙගගු සාරපරිවාරො, සාරො ඵෙගගුපරිවාරො, ඵෙගගු ඵෙගගුපරිවාරො, සාරො සාරපරිවාරො. කථංඤා පුග්ගලො ඵෙගගු හොති සාරපරිවාරො: ඉධෙකවෙවා පුග්ගලො දුස්සිලො හොති පාපධම්මො පරිසා ව ඛට්ඨස්ස හොති සීලවතී කල්‍යාණධම්මො. එවං පුග්ගලො ඵෙගගු හොති සාරපරිවාරො. සෙය්‍යථාපි සො රුක්ඛො ඵෙගගු සාරපරිවාරො. තද්වුපමො අයං පුග්ගලො.

කථංඤා පුග්ගලො සාරො හොති ඵෙගගුපරිවාරො: ඉධෙකවෙවා පුග්ගලො සීලවා හොති කල්‍යාණධම්මො පරිසා ව ඛට්ඨස්ස හොති දුස්සිලා පාපධම්මො. එවං පුග්ගලො සාරො හොති ඵෙගගුපරිවාරො. සෙය්‍යථාපි සො රුක්ඛො සාරො ඵෙගගුපරිවාරො, තද්වුපමො අයං පුග්ගලො.

කථංඤා පුග්ගලො ඵෙගගු හොති ඵෙගගුපරිවාරො: ඉධෙකවෙවා පුග්ගලො දුස්සිලො හොති පාපධම්මො. පරිසාපිස්ස හොති දුස්සිලා පාපධම්මො. එවං පුග්ගලො ඵෙගගු හොති ඵෙගගුපරිවාරො සෙය්‍යථාපි සො රුක්ඛො ඵෙගගු ඵෙගගුපරිවාරො. තද්වුපමො අයං පුග්ගලො.

කථංඤා පුග්ගලො සාරො හොති සාරපරිවාරො: ඉධෙකවෙවා පුග්ගලො සීලවා හොති කල්‍යාණධම්මො, පරිසාපිස්ස හොති සීලවතී කල්‍යාණධම්මො. එවං පුග්ගලො සාරො හොති සාරපරිවාරො, සෙය්‍යථාපි සො රුක්ඛො සාරො සාරපරිවාරො, තද්වුපමො අයං පුග්ගලො. ඉමෙ වක්ඛාතො රුක්ඛුපමා පුග්ගලා සත්තො සංවිජ්ජමානා ලොකස්මිං.

22. කතමො ච පුග්ගලො රූපපමාණො රූපපසකෙනා: ඉධෙ'කවෙවා පුග්ගලො ආරොහං වා පසසීඤ්ඤා පරිණාහං වා පසසීඤ්ඤා සන්ධානං වා පසසීඤ්ඤා පරිපූරං වා පසසීඤ්ඤා තත්ථ පමාණං ගහෙතො පසාදං ජනෙති, අයං චූචන්ති පුග්ගලො රූපපමාණො රූපපසකෙනා.

කතමො ච පුග්ගලො සොසපමාණො සොසපසකෙනා: ඉධෙ'කවෙවා පුග්ගලො පරවණ්ණනාය පරථොමනාය පරපසංඝනාය පරවණ්ණහාරිකාය¹ තත්ථ පමාණං ගහෙතො පසාදං ජනෙති. අයං චූචන්ති පුග්ගලො සොසපමාණො සොසපසකෙනා.

කතමො ච පුග්ගලො දුට්ඨපමාණො දුට්ඨපසකෙනා: ඉධෙ'කවෙවා පුග්ගලො චීවරදුට්ඨං වා පසසීඤ්ඤා, සෙනාසනදුට්ඨං වා පසසීඤ්ඤා චීව්ඨං වා දුක්කරකාරිකං පසසීඤ්ඤා, තත්ථ පමාණං ගහෙතො පසාදං ජනෙති. අයං චූචන්ති පුග්ගලො දුට්ඨපමාණො දුට්ඨපසකෙනා.

කතමො ච පුග්ගලො ධම්මපමාණො ධම්මපසකෙනා: ඉධෙ'කවෙවා පුග්ගලො සීලං වා පසසීඤ්ඤා සමාධිං වා පසසීඤ්ඤා පඤ්ඤං වා පසසීඤ්ඤා තත්ථ පමාණං ගහෙතො පසාදං ජනෙති. අයං චූචන්ති පුග්ගලො ධම්මපමාණො ධම්මපසකෙනා.

23. කථංඤ්ඤා පුග්ගලො අත්තනිකාය පටිපනෙතො හොති නො පරහිකාය: ඉධෙ'කවෙවා පුග්ගලො අත්තනා සීලසම්පනෙතො හොති නො පරං සීලසම්පදාය සමාදාපෙති, අත්තනා සමාධිසම්පනෙතො හොති නො පරං සමාධිසම්පදාය සමාදාපෙති, අත්තනා පඤ්ඤාසම්පනෙතො හොති නො පරං පඤ්ඤාසම්පදාය සමාදාපෙති, අත්තනා විමුක්තිසම්පනෙතො හොති නො පරං විමුක්තිසම්පදාය සමාදාපෙති, අත්තනා විමුක්තිඤ්ඤාණදසකසම්පනෙතො හොති නො පරං විමුක්තිඤ්ඤාණදසකසම්පදාය සමාදාපෙති. එවං පුග්ගලො අත්තනිකාය පටිපනෙතො හොති නො පරහිකාය.

1. පරවණ්ණහාරිකා - සිඳු

කථංඤා පුග්ගලො පරිභික්ඛාය පටිපනෙතො හොති නො අත්තභික්ඛාය: ඉධෙ'කථෙව්වා පුග්ගලො අත්තනා න සීලසම්පනෙතො හොති පරං සීල සම්පදාය සමාදපෙති, අත්තනා න සමාධිසම්පනෙතො හොති පරං සමාධි- සම්පදාය සමාදපෙති, අත්තනා න පඤ්ඤාසම්පනෙතො හොති පරං පඤ්ඤා සම්පදාය සමාදපෙති: අත්තනා න විමුක්තිසම්පනෙතො හොති පරං විමුක්ති සම්පදාය සමාදපෙති, අත්තනා න විමුක්තිඤ්ඤාඤාදසසනසම්පනෙතො හොති පරං විමුක්තිඤ්ඤාඤාදසසනසම්පදාය සමාදපෙති, එවං පුග්ගලො පරිභික්ඛාය පටිපනෙතො හොති නො අත්තභික්ඛාය.

කථංඤා පුග්ගලො අත්තභික්ඛාය වෙව පටිපනෙතො හොති පරිභික්ඛාය ච: ඉධෙ'කථෙව්වා පුග්ගලො අත්තනා ච සීලසම්පනෙතො හොති පරංඤා සීලසම්පදාය සමාදපෙති, අත්තනා ච සමාධිසම්පනෙතො හොති පරංඤා සමාධිසම්පදාය සමාදපෙති අත්තනා ච පඤ්ඤාසම්පනෙතො හොති පරංඤා පඤ්ඤාසම්පදාය සමාදපෙති අත්තනා ච විමුක්තිසම්පනෙතො හොති පරංඤා විමුක්තිසම්පදාය සමාදපෙති, අත්තනා ච විමුක්තිඤ්ඤාඤාදසසනසම්පනෙතො හොති පරංඤා විමුක්තිඤ්ඤාඤාදසසනසම්පදාය සමාදපෙති, එවං පුග්ගලො අත්තභික්ඛාය වෙව පටිපනෙතො හොති පරිභික්ඛාය ච.

කථංඤා පුග්ගලො නෙව අත්තභික්ඛාය පටිපනෙතො හොති නො පරිභික්ඛාය: ඉධෙ'කථෙව්වා පුග්ගලො අත්තනා න සීලසම්පනෙතො හොති නො පරං සීලසම්පදාය සමාදපෙති, අත්තනා න සමාධිසම්පනෙතො හොති නො පරං සමාධිසම්පදාය සමාදපෙති, අත්තනා න පඤ්ඤාසම්පනෙතො හොති නො පරං පඤ්ඤාසම්පදාය සමාදපෙති, අත්තනා න විමුක්ති- සම්පනෙතො හොති නො පරං විමුක්තිසම්පදාය සමාදපෙති, අත්තනා න විමුක්තිඤ්ඤාඤාදසසනසම්පනෙතො හොති නො පරං විමුක්තිඤ්ඤාඤාදසසන සම්පදාය සමාදපෙති, එවං පුග්ගලො නෙව අත්තභික්ඛාය පටිපනෙතො හොති නො පරිභික්ඛාය.

24. කථංඤා පුග්ගලො අත්තන්තපො හොති අත්තපරිත්තාපනානු-
යොගමනුයුක්තො: ඉධෙ'කථෙවා පුග්ගලො අවෙලකො හොති
මුත්තාවාරො හත්ථාපලෙඛනො, න එහිභදන්තීකො, න තිට්ඨභදන්තීකො,
න අභිභට්ඨං, න උද්දිස්සකට්ඨං, න නිමන්තනං සාදියති. සො න කුමභිමුඛා
පතිගණකාති, න ඛලොපිමුඛා¹ පතිගණකාති, න එලකමන්තරං, න දණ්ඩ-
මන්තරං, න මුසලමන්තරං, න ද්විත්තං භුක්ඛමානානං, න ගබ්භිනියා,
න පායමානාය, න පුරිස්සන්තරගතාය, න සංකිතතිස්ස, න යත්ථ සා
උපට්ඨිකො හොති, න යත්ථ මකඛිකා සණ්ඨසණ්ඨවාරිනී, න මච්ඡං, න මංසං,
න සුරං, න මෙරයං, න පුසොදකං පිවති. සො එකාගාරිකො වා
හොති එකාලොපිකො වා, ද්වාගාරිකො වා හොති ද්වාලොපිකොවා, සත්තා-
ගාරිකො වා හොති සත්තාලොපිකො වා, එකිස්සා'පි දත්තියා යාපෙති
ද්විහි'පි දත්තීහි යාපෙති -පෙ- සත්තහිපි දත්තීහි යාපෙති, එකාභිකමපි
ආහාරං ආහාරෙති, ද්වාභිකමපි² ආහාරං ආහාරෙති, -පෙ- සත්තාභිකමපි
ආහාරං ආහාරෙති. ඉති එවරූපං අද්ධමාසිකමපි³ පරියායභක්තහොජනානු-
යොගමනුයුක්තො විහරති.

සො සාකහකෙඛා වා හොති, සාමාකහකෙඛා වා හොති, නිවාර-
හකෙඛා වා හොති, දඬුලහකෙඛා වා හොති, හට්ඨකෙඛා වා හොති,
කණ්ඨකෙඛා වා හොති, ආවාමහකෙඛා වා හොති, පිඤ්ඤාකහකෙඛා වා
හොති, තිණ්හකෙඛා වා හොති, ගොමයහකෙඛා වා හොති, වනමූල
එලාහාරො යාපෙති, පවත්තඵලහොජී. සො සාණානිපි ධාරෙති, මසා-
ණානිපි ධාරෙති, ඡවද්දසානිපි ධාරෙති, පංසුකුලානිපි ධාරෙති, තිරිටානිපි
ධාරෙති, අජිනානිපි ධාරෙති, අජිනකඛිපමපි ධාරෙති, කුසවීරමපි
ධාරෙති, වාකවීරමපි ධාරෙති, එලකවීරමපි ධාරෙති, කෙසකඛිලමපි
ධාරෙති, වාලකඛිලමපි ධාරෙති, උලුකපකඛමපි ධාරෙති, කෙසමසසු-
ලොවකොපි හොති කෙසමසසුලොවනානුයොගමනුයුක්තො, උඛ්භට්ඨ
කොපි හොති ආසනපට්ඨකඛිකො, උකකුට්ඨකොපි හොති උකකුට්ඨකපට්ඨාන
මනුයුක්තො, කණ්ඨකාපසාධිකොපි හොති කණ්ඨකාපසාධියෙ සෙයාං
කප්පෙති, සායතනියකමපි⁴ උදකොරොහනානුයොගමනුයුක්තො විහරති.
ඉති එවරූපං අනෙකවිහිතං කායසං ආත්තාපනපරිත්තාපනානුයොග-
මනුයුක්තො විහරති. එවං පුග්ගලො අත්තන්තපො හොති අත්ත
පරිත්තාපනානුයොගමනුයුක්තො.

1. කලොපිමුඛා - සි මු.

2. ද්විහිකමපි - සි මු.

3. අධ්වමාසකමපි - සි මු, මජ්ඣං, සායං

4. සායං තතියකමපි - සායං,

කපඤ්ඤා පුග්ගලො පරතතපො හොති පරපරිතාපනානුයොගමිත්තු-
යුක්තො: ඉධෙකවෙවා පුග්ගලො ඔරබ්බිකො හොති සුකරිකො සාකු-
ණ්ණිකො මාගච්ඡිකො දුද්දෙ මච්ඡසාතකො වොරො වොරසාතකො*
බන්ධනාගාරිකො, යෙ වා පනඤ්ඤපි කෙවි කුරුරකමමනතා. එවං පුග්ගලො
පරතතපො හොති පරපරිතාපනානුයොගමිත්තුයුක්තො.

කපඤ්ඤා පුග්ගලො අත්තතතපො ච හොති අත්තපරිතාපනානු-
යොගමිත්තුයුක්තො පරතතපො ච හොති පරපරිතාපනානුයොගමිත්තු-
යුක්තො: ඉධෙකවෙවා පුග්ගලො රාජා වා හොති බන්ධනො මුද්ධා-
භිසික්කො: බ්‍රහ්මණො වා මහාසාළො, සො පුරස්මින නගරස්ස නවං
යඤ්ඤගාරං¹ කාරාපෙඨා, කෙසමස්සුං ඔහාරෙඨා බුරාජිනං² නිවාසෙඨා
සප්පිතෙලෙන කායං අබ්බඤ්ඤිඨා, මිගච්ඡාණෙන³ පිට්ඨිං කණ්ඩුයමානො⁴
යඤ්ඤගාරං⁵ පටිසන්ති සඨං මහෙසියා බ්‍රාහ්මණෙන ච පුරොභික්කෙන. සො,
තස්ස අනාතරභිතාය භූමියා හරිතුපක්කාය සෙය්‍යං කපෙති. එකිසසා
ගාවියා සරුපච්චියාය යං එකස්මිං ඵනෙ ධීරං හොති තෙන රාජා යාපෙති යං
දුතියස්මිං ඵනෙ ධීරං හොති තෙන මහෙසි යාපෙති, යං තතියස්මිං ඵනෙ
ධීරං හොති තෙන බ්‍රාහ්මණො පුරොභික්කො යාපෙති, යං චතුස්මිං ඵනෙ
ධීරං හොති තෙන අග්ගිං ජුහති. අවසෙසෙන චච්ඡිකො යාපෙති.

සො එවමාහ: එත්තකා උසහා භඤ්ඤනතු යඤ්ඤඨාය, එත්තකා
චච්ඡතරා භඤ්ඤනතු යඤ්ඤඨාය, එත්තකා චච්ඡතරියො භඤ්ඤනතු
යඤ්ඤඨාය, එත්තකා අජා භඤ්ඤනතු යඤ්ඤඨාය, එත්තකා උරබ්බො
භඤ්ඤනතු යඤ්ඤඨාය එත්තකා රුක්ඛා ජිජ්ජනතු යුපඨාය, එත්තකා
දඬො දුග්ගාහු බරිභිසඨායාති⁶ යෙපිස්ස තෙ හොන්ති දසාති වා
පෙසසාති වා කමමකරාති වා තෙපි දණ්ඩකජ්ජිතා භයකජ්ජිතා අසසුමුඛා
රුද්ධානා පරිකමමාති කරොන්ති, එවං පුග්ගලො අත්තතතපො ච
හොති අත්තපරිතාපනානුයොගමිත්තුයුක්තො, පරතතපො ච හොති පරපරි-
තාපනානුයොගමිත්තුයුක්තො.

කපඤ්ඤා පුග්ගලො නෙවත්තතතපො හොති න අත්තපරිතාපනානු-
යොගමිත්තුයුක්තො, න පරතතපො හොති න පරපරිතාපනානුයොගමිත්තු-
යුක්තො: සො අනත්තතතපො අපරතතපො දිට්ඨෙව ධම්මෙ නිව්ඡාතො
තිබ්බුතො සිතිභුතො සුඛපට්ඨංවෙදි බ්‍රහ්මභුතෙන අත්තනා විහරති:
ඉධ තථාගතො ලොකෙ උපපජ්ජති අරහං සමමාසම්බුද්ධො වීජ්ජාවරණ-
සමපනෙතො සුගතො ලොකවීදු අනුක්කරො පුරිසදම්මසාරථී සඨා දෙව-
මිත්තුසානං බුද්ධො භගවා, සො ඉමං ලොකං සදෙවකං සමාරකං
සබ්බමකං සසසමණ්ඩ්‍රාහ්මණිං පජං සදෙවමිත්තුසං සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකඨා
පට්ඨෙති. සො ධම්මං දෙසෙති ආදිකල්‍යාණං මරේකිකල්‍යාණං පරි-
යොසානකල්‍යාණං සාඨං සවාසඤ්ඤානං කෙවලපරිපුණ්ණං පරිසුද්ධං
බ්‍රහ්මචරියං පකායෙති, තං ධම්මං සුණාති ගහපති වා ගහපතිපුත්තො වා
අඤ්ඤතරස්මිං වා කුලෙ පව්චාජාතො.

1. මුද්ධාවසික්කො - සිමු. මජ්ඣ. 2. බුරාජිනං - සිමු.
3. මහාසාළො - සා, මජ්ඣ., අධික. 4. මහරිසාණෙන - සිමු.
5. සන්ධාගාරං - මජ්ඣ. 5. කණ්ඩුයමානො - සා, මජ්ඣ.
6. සන්ධාගාරං - සා, ප. 6. පරිභිසඨාය - සිමු.

සො තං ධම්මං සුඤ්ඤා තථාගතො සද්ධං පටිලභති, සො තෙන සද්ධාපටිලාභෙන සමනකාගතො ඉති පටිසංඝවිකකිති: සමබ්බො සරාවාසො රජපථො, අබ්බොකාසො පබ්බජ්ජා, නයිදං සුකරං ආගාරං අර්ක්ඛාවසනා එකතනපරිපුණ්ණං එකතනපරිසුද්ධං සඛ්බලිබ්බං බ්‍රහ්මවරියං වරිතුං යනක්ඛනාහං කෙසමසසුං ඔහාරෙඤ්ඤා කාසායාති වජ්ඣාති අච්ඡාදෙඤ්ඤා ආගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජෙය්‍යානති, සො අපරෙන සමයෙන අප්පං වා භොගකකිඤ්ඤං පහාය, මහනතං වා භොගකකිඤ්ඤං පහාය, අප්පං වා සද්දනිපරිවට්ටං පහාය, මහනතං වා සද්දනිපරිවට්ටං පහාය, කෙසමසසුං ඔහාරෙඤ්ඤා කාසායාති වජ්ඣාති අච්ඡාදෙඤ්ඤා, අගාරස්මා අනගාරියං පබ්බජති.

සො එවං පබ්බජිතො සමානො භික්ඛුනං සික්ඛාසාජීවසමාපනෙතා පාණාතිපාතං පහාය පාණාතිපාතා පටිවීරතො භොති නිභිතදණ්ණො නිභිතසන්ධො ලපථී දයාපනෙතා සබ්බපාණහුතභිතානුකම්පි විහරති, අදින්නාදනං පහාය අදින්නාදනා පටිවීරතො භොති දින්නාදයි දින්නපාටිකභිති අපේනෙන සුචිතෙන අත්තනා විහරති. අබ්‍රහ්මවරියං පහාය බ්‍රහ්මවාරි භොති ආරාවාරි වීරතො මෙට්ඨනා ගාමධම්මො, මුසාවාදං පහාය මුසාවාද පටිවීරතො භොති සච්චවාදී සච්චසන්ධො ථෙතො පච්චයිකො අවිසංවාදකො ලොකසස. පිසුනාවාවං පහාය පිසුනාය වාවාය පටිවීරතො භොති ඉතො සුඤ්ඤා න අමුත්‍ර අක්ඛාතා ඉමෙසං හෙදය, අමුත්‍ර වා සුඤ්ඤා න ඉමෙසං ආක්ඛාතා අමුසං හෙදය, භින්නානං වා සන්ධාතා සභිකානං වා අනුප්පදනා, සමග්ගාරාමො සමග්ගාරතො සමග්ගනන්දි සමග්ගකරණං වාවං භාසිතා භොති. ඵරුසාවාවං පහාය ඵරුසාය වාවාය පටිවීරතො භොති, යා සා වාවා නෙලා කණ්ණසුඛා පෙමනියා හදයඛනමා පොරි ධුත්තකතතා ධුත්තජනමනාපා, තථාරුපිං වාවං භාසිතා භොති. සමථප්පලාපං පහාය සමථප්පලාපා පටිවීරතො භොති, කාලවාදී භූතවාදී අස්වාදී ධම්මවාදී විනයවාදී හිධානවාති. වාවං භාසිතා භොති කාලෙන සාපදෙසං පරියතන වති. අස්සංභිතං.

සො ඛේජගාමිහුතගාමසමාරමා පටිවිරතො හොති, එකහතතිකො-
හොති රතතුපරතො විරතො විකාලභොජනා, නවවග්ගිතවාදිතවිසුක-
දසනා පටිවිරතො හොති. මාලාගන්ධවිලෙපනධාරණමණධන
විහුසනට්ඨානා පටිවිරතො හොති, උච්චාසයනමහාසයනා පටිවිරතො
හොති, ජාතරූපරජතපටිග්ගහණා පටිවිරතො හොති, ආමකධක්‍ෂණ
පටිග්ගහණා පටිවිරතො හොති, ආමකමංසපටිග්ගහණා පටිවිරතො
හොති, ඉක්කුමාරිකපටිග්ගහණා පටිවිරතො හොති, දුස්සපටිග්ගහණා
පටිවිරතො හොති. අපේලකපටිග්ගහණා පටිවිරතො හොති, කුසකුට
සුකරපටිග්ගහණා පටිවිරතො හොති, හස්ගවාසසවළවාපටිග්ගහණා
පටිවිරතො හොති, බෙහතවස්සුපටිග්ගහණා පටිවිරතො හොති, දුතෙය්‍ය-
පතිණගමනානුයොගා පටිවිරතො හොති, කායවිකකයා පටිවිරතො
හොති, තුලාකුටමානකුටා පටිවිරතො හොති, උකෙකාටනවක්‍ෂණ
නිකතිසාවියොගා පටිවිරතො හොති, ඡෙදනවධබ්බන්තවිපරාමොස
ආලොපසහසාකාරා පටිවිරතො හොති.

සො සනතුට්ඨො හොති කායපරිහාරිකෙන විවරෙන කුච්ඡිපරිහාරි-
කෙන පිණ්ඩපාතෙන, සො යෙන යෙනෙව පක්කමති සමාදයෙව පක්කමති,
සෙය්‍යථාපි පක්ඛි සකුණො යෙන යෙනෙව ධෙති සපක්කහාරොව
ධෙති. එවමෙව භික්ඛු සනතුට්ඨො හොති කායපරිහාරිකෙන විවරෙන
කුච්ඡිපරිහාරිකෙන පිණ්ඩපාතෙන, යෙන යෙනෙව පක්කමති, සමාදයෙව
පක්කමති, සො ඉමිනා අරියෙන සීලක්කන්ධෙන සමන්තාගතො
අර්ක්කන්තං අනවජ්ජසුඛං පටිසංවෙදෙති.

සො වක්ඛුනා රූපං දිස්වා න නිමිත්තභාගි හොති නානු-
ච්ඡාදනභාගි යන්ධාධිකරණමෙනං වක්ඛුනද්‍රියං අසංවුතං විහරන්තං
අභිජ්ඣා දෙමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා අභ්‍යාසසවෙය්‍යං, තස්ස
සංවරාය පටිපජ්ජති රක්ඛති වක්ඛුනද්‍රියං වක්ඛුනද්‍රියෙ සංවරං ආපජ්ජති.
සොතෙන සද්දං සුඛං, -පෙ- සාතෙන ගන්ධං සාධිතං -පෙ- ජීව්‍හාය රසං
සාධිතං -පෙ- කායෙන ථොට්ඨිබ්බං ඵ්ඨිතං -පෙ- මානසා ධම්මං විඤ්ඤාය න
භිමිත්තභාගි හොති නානුච්ඡාදනභාගි යන්ධාධිකරණමෙනං මනිනද්‍රියං
අසංවුතං විහරන්තං අභිජ්ඣා දෙමනස්සා පාපකා අකුසලා ධම්මා
අභ්‍යාසසවෙය්‍යං තස්ස සංවරාය පටිපජ්ජති රක්ඛති මනිනද්‍රියං මනිනද්‍රියෙ
සංවරං ආපජ්ජති, සො ඉමිනා අරියෙන ඉන්ද්‍රියසංවරෙන සමන්තාගතො
අර්ක්කන්තං අව්‍යාසෙකසුඛං පටිසංවෙදෙති.

සො අභිකකතො පටිකකතො සමපජානකාරී හොති, අලොකිතෙ විලොකිතෙ සමපජානකාරී හොති, සමථිඤ්ඤාතෙ පසාරිතෙ සමපජානකාරී හොති, සංඛ්‍යාච්ඡන්ධවිවරධාරණං සමපජානකාරී හොති, අසිතෙ පිතෙ ඛායිතෙ සායිතෙ සමපජානකාරී හොති, උච්චාරපක්ඛාවකමේම සමපජානකාරී හොති. ගතෙ ධීතෙ නිසිතො සුතො ජාගරිතො භාසිතො තුණ්හිභාවෙ සමපජානකාරී හොති.

සො ඉමිනා අරියෙන සිලකම්මෙන සමනනාගතො, ඉමිනා ච අරියෙන ඉන්ද්‍රියසංවරෙන සමනනාගතො, ඉමිනා ච අරියෙන සතිසමපජඤ්ඤාත සමනනාගතො ඉමාය ච අරියාය සනතුට්ඨියා සමනනාගතො විවික්ඛසෙනාසනං භජති අරඤ්ඤං රුක්ඛමුලං පඬුතං කඤ්ඤං ගිරිගුහං සුසානං වනපඤ්ඤං අබ්බොධායං පලාලපුඤ්ඤං.

සො පච්ඡාහතං පිණ්ඩපාතපටිකකතො නිසිදති පලලකං ආභුජිත්වා උජුං කායං පණ්ඩාය පරිමුඛං සතිං උපට්ඨපෙත්වා, සො අභිජක්ඛලොකෙ පහාය විගතාභිජෙක්ඛන වෙනසා විහරති, අභිජක්ඛාය වික්ඛං පරිසොධෙති. ව්‍යාපාදපදෙසං පහාය අව්‍යාපතභවික්ඛො විහරති, සඬපාණ්හුතතිතානුකම්පි ව්‍යාපාදපදෙසා වික්ඛං පරිසොධෙති, ථිනම්භං පහාය විගතථිනම්භො විහරති ආලොකසඤ්ඤා සතො සමපජානො ථිනම්භො වික්ඛං පරිසොධෙති. උදධවචකුකකුචං පහාය අනුදධතො විහරති අජක්ඛන්තං චූපසන්තභවික්ඛො උදධවචකුකකුචො වික්ඛං පරිසොධෙති. විචිකිච්ඡං පහාය තිණ්ණවිචිකිච්ඡො විහරති අකථංකපී කුසලෙසු ධම්මෙසු විචිකිච්ඡාය වික්ඛං පරිසොධෙති.

සො ඉමෙ පඤ්ඤානිවරණං පහාය වෙනසො උපකක්ඛලෙසෙ පඤ්ඤාය දුඛචිකරණං විචිච්චි කාමෙහි විචිච්චි අකුසලෙහි ධම්මෙහි සචිතකකං සචිචාරං විචෙකජං පිතිසුඛං පඨමං ඝානං උපසමපජං විහරති. විතකකචිචාරානං චූපසමා අජක්ඛන්තං සමපසාදනං වෙනසො ඵකොදිභාවං අචිතකකං අචිචාරං සමාධිජං පිතිසුඛං දුතියං ඝානං උපසමපජං විහරති. පිතියා ච විරාගා උපෙක්ඛකො ච විහරති සතො ච සමපජානො. සුඛඤ්ඤා කායෙන පටිසංවෙදෙති- යං තං අරියා ආවික්ඛන්තී උපෙක්ඛකො සතිමා සුඛවිහාරිනී- තතිය ඝානං උපසමපජං විහරති සුඛස්ස ච පහානා දුක්ඛස්ස ච පහානා පුඤ්ඤව සොමනසසදෙමනස්සානං අඤ්ඤාමා අදුක්ඛං අසුඛං උපෙක්ඛාසතිපාරිසුද්ධිං වතුඤ්ඤං ඝානං උපසමපජං විහරති.

සො ඒවං සමාභිතෙ විතෙත පරිසුද්ධ පරියොදනෙ අනාභගණෙ විගතූපකකිලෙසෙ මුදුගුතෙ කමමහියෙ ධීතෙ අනෙඤ්ජප්පකො පුබ්බනිවාසානුසසතිඤ්ඤාණාය විතං අභිනිත්තාමෙති, සො අනෙකවිහිතං පුබ්බනිවාසං අනුසාරති. සෙය්‍යථිදං: එකමපි ජාතීං ආදිපි ජාතියො තිසෙකාපි ජාතියො, වතසෙකාපි ජාතියො පඤ්ඤපි ජාතියො දසපි ජාතියො වීසතිමපි ජාතියො තිංසමපි ජාතියො වත්තාරීසමපි ජාතියො පඤ්ඤසමපි ජාතියො ජාතිසතමපි ජාතිසහසමපි ජාතිසතසහසමපි අනෙකෙපි සංවට්ඨකප්පෙ අනෙකෙපි විවට්ඨකප්පෙ අනෙකෙපි ස වට්ඨ විවට්ඨකප්පෙ අමුත්‍රාසිං එවංනාමො එවංගොතො එවංවණණං එවමාභාරො එවංසුඛදුක්ඛපටිසංවේදී එවමායුපරියතො. සො තතො වුතො අමුත්‍ර උප්පාදිං, තත්‍රාපාසිං එවංනාමො -පෙ- එවමායුපරියතො සො තතො වුතො ඉධුපපතොති, ඉති සාකාරං සඋද්දසං අනෙකවිහිතං පුබ්බනිවාසං අනුසාරති.

සො එවං සමාභිතෙ විතෙත පරිසුද්ධ පරියොදනෙ අනාභගණෙ විගතූපකකිලෙසෙ මුදුගුතෙ කමමහියෙ ධීතෙ අනෙඤ්ජප්පකො සත්තානං වුතූපපාතඤ්ඤාණාය විතං අභිනිත්තාමෙති. සො දිබ්බනිවාසනා විසුද්ධන අතිකකතනමානුසකෙන සතෙත පසසති වට්ඨමානෙ උපපජ්ජමානෙ භීතෙ පඤ්ඤෙ සුවණණං දුබ්බණණං සුගතෙ දුගතෙ යථා කමුප්පගෙ සතෙත පජානාති: ඉමෙ වත භොතො සත්තා කාය දුච්චරිතො සමනනාගතා, වච්ඡුච්චරිතො සමනනාගතා මනොදුච්චරිතො සමනනාගතා අරියානං උපවාදකා මිච්ඡාදිට්ඨිකා මිච්ඡාදිට්ඨිකමමසමාදනා. තෙ කායසස භෙද පරමමරණා අපායං දුගතතිං විනිපාතං නිරයං උපපන්නා. ඉමෙ වා පන භොතො සත්තා කායසුච්චරිතො සමනනාගතා, වච්ඡුච්චරිතො සමනනාගතා, මනොසුච්චරිතො සමනනාගතා අරියානං අනුපවාදකා සමමාදිට්ඨිකා සමමාදිට්ඨිකමමසමාදනා. තෙ කායසස භෙද පරමමරණා සුගතිං සග්ගං ලොකං උපපන්නාති ඉති දිබ්බනිවාසනා විසුද්ධන අතිකකතනමානුසකෙන සතෙත පසසති වට්ඨමානෙ උපපජ්ජමානෙ භීතෙ පඤ්ඤෙ සුවණණං දුබ්බණණං සුගතෙ දුගතෙ යථාකමුප්පගෙ සතෙත පජානාති.

සො එවං සමාහිතෙ විතො පරිසුද්ධෙ පරියොදනෙ අනභිශංචෙ විගතපක්කිලෙසෙ මුදුහුතෙ කම්මනියෙ ධීතෙ ආනෙඤ්ජප්පකො ආසවානං ඛයඤ්ඤාය විතං අභිනිත්තාමෙති, සො ඉදං දුක්ඛන්ති යථාහුතං පජානාති. අයං දුක්ඛසමුදයොති යථාහුතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරොධොති යථාහුතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරොධගාමීති පටිපදුති යථාහුතං පජානාති, ඉමෙ ආසවාති යථාහුතං පජානාති. අයං ආසවසමුදයොති යථාහුතං පජානාති. අයං ආසවනිරොධොති යථාහුතං පජානාති. අයං ආසවනිරොධගාමීති පටිපදුති යථාහුතං පජානාති. තස්ස එවං ජානතො එවං පස්සතො කාමාසවාපි විතං විමුච්චති භවාසවාපි විතං විමුච්චති, අවිජ්ජාසවාපි විතං විමුච්චති, විමුක්ඛස්මිං විමුක්ඛමිති ඤාණං හොති, ඛිණං ජාති වුසිතං බ්‍රහ්මවරියං කතං කරණීයං නාපරං ඉක්කායාති පජානාති. එවං පුග්ගලො නෙව අත්තත්තපො හොති න අත්තපරිත්තාපනානුයොගමනුයුක්කො, න පරත්තපො හොති න පරපරිත්තාපනානුයොගමනුයුක්කො. සො අත්තත්තපො අපරත්තපො දිට්ඨෙව ධම්මෙ නිව්ජාතො නිබ්බුතො සිතිහුතො සුඛපටිසංවෙදී බ්‍රහ්මහුතො අත්තනා විහරති.

25. කතමො ච පුග්ගලො සරාගො: යස්ස පුග්ගලස්ස රාගො අප්පභීණො, අයං වුච්චති පුග්ගලො සරාගො. කතමො ච පුග්ගලො සද්දෙසො, යස්ස පුග්ගලස්ස දෙසො අප්පභීණො, අයං වුච්චති පුග්ගලො සද්දෙසො. කතමො ච පුග්ගලො සමොහො: යස්ස පුග්ගලස්ස මොහො අප්පභීණො, අයං වුච්චති පුග්ගලො සමොහො. කතමො ච පුග්ගලො සමානො, යස්ස පුග්ගලස්ස මානො අප්පභීණො, අයං වුච්චති පුග්ගලො සමානො.

26. කරුණු පුග්ගලො ලාභී හොති අජ්ඣක්කං චෙතොසම්ථස්ස න ලාභී අධිපඤ්ඤාධම්මවිපස්සනාය, ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො ලාභී හොති රූපසහගතානං වා අරූපසහගතානං වා සමාපත්තිනං න ලාභී ලොකු ක්කරමග්ගස්ස වා ඵලස්ස වා එවං පුග්ගලො ලාභී හොති අජ්ඣක්කං චෙතොසම්ථස්ස, න ලාභී අධිපඤ්ඤාධම්මවිපස්සනාය.

කථංඤා පුග්ගලො ලාභී හොති අධිපඤ්ඤාධම්මවිපස්සනාය න ලාභී අරුඤ්ඤාං වේතොසමථස්ස: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො ලාභී හොති ලොකුක්කරමග්ගස්ස වා ඵලස්ස වා, න ලාභී රූපසහගතානං වා අරූපසහගතානං වා සමාපත්තිනං ඵවං පුග්ගලො ලාභී හොති අධිපඤ්ඤාධම්මවිපස්සනාය න ලාභී අරුඤ්ඤාං වේතොසමථස්ස.

කථංඤා පුග්ගලො ලාභී චෙව හොති අරුඤ්ඤාං වේතොසමථස්ස ලාභී ව හොති අධිපඤ්ඤාධම්මවිපස්සනාය: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො ලාභී හොති රූපසහගතානං වා අරූපසහගතානං වා සමාපත්තිනං, ලාභී ලොකුක්කරමග්ගස්ස වා ඵලස්ස වා ඵවං පුග්ගලො ලාභී චෙව හොති අරුඤ්ඤාං වේතොසමථස්ස, ලාභී අධිපඤ්ඤාධම්මවිපස්සනාය.

කථංඤා පුග්ගලො නෙව ලාභී හොති අරුඤ්ඤාං වේතො සමථස්ස, න ලාභී අධිපඤ්ඤාධම්මවිපස්සනාය: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො නෙව ලාභී හොති රූපසහගතානං වා අරූපසහගතානං වා සමාපත්තිනං, ලාභී න ලොකුක්කරමග්ගස්ස වා ඵලස්ස වා ඵවං පුග්ගලො නෙව ලාභී හොති අරුඤ්ඤාං වේතොසමථස්ස, න ලාභී අධිපඤ්ඤාධම්මවිපස්සනාය.

27. කතමො ච පුග්ගලො අනුසොකගාමී: ඉධෙකච්චො පුග්ගලො කාමෙ ච පටිසෙවති පාපඤ්ඤා කම්මං කරොති, අයං චූච්චති පුග්ගලො අනුසොකගාමී.

කතමො ච පුග්ගලො පටිසොකගාමී: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො කාමෙ ච න සෙවති, පාපඤ්ඤා කම්මං න කරොති, සො සභාපි දුකේන සභාපි දෙමනස්සෙන අසසුමුඛො රුද්ධානො පරිපුණ්ණං පරිපුඤ්ඤා චුභවරියං චරති, අයං චූච්චති පුග්ගලො පටිසොකගාමී.

කතමො ච පුග්ගලො ධීතකො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො පඤ්ඤානං ඕරඤ්ඤාගියානං සංයොජනානං පරික්ඛයා ඔපපාතිකො හොති තත් පරිතිබ්බාසී අනාවතතිධම්මො තස්මා ලොකා, අයං චූච්චති පුග්ගලො ධීතකො.

කතමො ච පුග්ගලො තිණ්ණො පාරගතො ඵලෙ තිට්ඨති බ්‍රාහ්මණො:
ඉධෙ'කච්චස්ස පුග්ගලස්ස ආසවානං බයා අනාසවං වෙකොවිමුත්තිං පඤ්ඤා
විමුත්තිං දිට්ඨව ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සච්ඡිකන්ධා උපසම්පජ්ජා විහරති
අයං වුව්වති පුග්ගලො තිණ්ණො පාරගතො ඵලෙ තිට්ඨති බ්‍රාහ්මණො.

28. කථංඤ්ඤා පුග්ගලො අපසස්සතො හොති සුතෙන අනුප්පතො:
ඉධෙ'කච්චස්ස පුග්ගලස්ස අපසකං සුතං හොති සුතං ගෙය්‍යං වේය්‍යා-
කරණං ගාථං උද්දනං ඉතිවුත්තකං ජාතකං අබ්‍හුතධම්මං වේදලලං,
සො තස්ස අපසකස්ස සුතස්ස න අත්ථමඤ්ඤාය ධම්මමඤ්ඤාය ධම්මානු
ධම්මපටිපත්තො හොති. එවං පුග්ගලො අපසස්සතො හොති සුතෙන
අනුප්පතො.

කථංඤ්ඤා පුග්ගලො අපසස්සතො හොති සුතෙන උප්පතො:
ඉධෙ'කච්චස්ස පුග්ගලස්ස අපසකං සුතං හොති සුතං ගෙය්‍යං වේය්‍යාකරණං
ගාථං උද්දනං ඉතිවුත්තකං ජාතකං අබ්‍හුතධම්මං වේදලලං, සො තස්ස
අපසකස්ස සුතස්ස අත්ථමඤ්ඤාය ධම්මමඤ්ඤාය ධම්මානුධම්මපටිපත්තො
හොති. එවං පුග්ගලො අපසස්සතො හොති සුතෙන උප්පතො.

කථංඤ්ඤා පුග්ගලො බ්‍හුසස්සතො හොති සුතෙන අනුප්පතො:
ඉධෙ'කච්චස්ස පුග්ගලස්ස බ්‍හුකං සුතං හොති සුතං ගෙය්‍යං වේය්‍යා-
කරණං ගාථං උද්දනං ඉතිවුත්තකං ජාතකං අබ්‍හුතධම්මං වේදලලං,
සො තස්ස බ්‍හුකස්ස සුතස්ස න අත්ථමඤ්ඤාය න ධම්මමඤ්ඤාය න ධම්මානු
ධම්මපටිපත්තො හොති. එවං පුග්ගලො බ්‍හුසස්සතො හොති සුතෙන
අනුප්පතො.

කථංඤ්ඤා පුග්ගලො බ්‍හුසස්සතො හොති සුතෙන උප්පතො:
ඉධෙ'කච්චස්ස පුග්ගලස්ස බ්‍හුකං සුතං හොති සුතං ගෙය්‍යං වේය්‍යාකරණං
ගාථං උද්දනං ඉතිවුත්තකං ජාතකං අබ්‍හුතධම්මං වේදලලං සො තස්ස
බ්‍හුකස්ස සුතස්ස අත්ථමඤ්ඤාය ධම්මමඤ්ඤාය ධම්මානුධම්මපටිපත්තො
හොති. එවං පුග්ගලො බ්‍හුසස්සතො හොති සුතෙන උප්පතො.

29. කතමො ච පුග්ගලො සමණමචලො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො තිණණං සංයොජනානං පරික්ඛයා සොතාපනෙනා හොති අවිනිපාත ධම්මො නියතො සම්මොදිපරායණො, අයං වුවච්ඡි පුග්ගලො සමණ-මචලො.

කතමො ච පුග්ගලො සමණපදුමො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො තිණණං සංයොජනානං පරික්ඛයා රාගදොසමොහානං තනුතො සකදගාමී හොති සකිදෙව ඉමං ලොකං ආගන්තො දුක්ඛසත්තං කරොති, අයං වුවච්ඡි පුග්ගලො සමණපදුමො.

කතමො ච පුග්ගලො සමණපුණ්ඩරිකො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො පක්ඛිනතං ඔරමොගියානං සංයොජනානං පරික්ඛයා ඔපපාතිකො හොති තස්ස පරිහික්ඛාසී අනාවතතිධම්මො තස්මා ලොකා, අයං වුවච්ඡි පුග්ගලො සමණපුණ්ඩරිකො.

කතමො ච පුග්ගලො සමණෙසු සමණසුඛමාලො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො ආසවානං බයා අනාසවං චෙතොවිමුත්තිං පක්ඛෙවිමුත්තිං දිට්ඨො ධම්මෙ සයං අභික්ඛෙ සච්ඡිකත්වා උපසම්පජ්ජ විහරති, අයං වුවච්ඡි පුග්ගලො සමණෙසු සමණසුඛමාලො.

වතුකක නිදේසො නිධායිතො.

5. පඤ්චක නිදේශයෝ

1. තත්‍ර යථායං පුග්ගලො ආරම්භති¹ ච විප්පට්ඨාරි ච භොති. තඤ්ච චෙතොවිමුක්තිං පඤ්ඤාවිමුක්තිං යථාභූතං නප්පජානාති යත්ථස්ස තෙ උප්පන්නා පාපකා අකුසලා ධම්මා අපරිසෙසා ගිරුජ්ඣන්ති. සො ඵවමස්ස වචනීයො: ආයස්මිනො ඛො ආරම්භජා ආසවා සංවිජ්ජන්ති, විප්පට්ඨාරජා ච ආසවා පව්ඨන්ති, සාධුචතායස්මා ආරම්භජෙ ආසවෙ පහාය විප්පට්ඨාරජෙ ආසවෙ පටිච්ඡිනොදෙඤ්ඤා විතං පඤ්ඤාඤ්ච භාවෙතු. ඵවමායස්මා අමුතා පඤ්ඤමෙන පුග්ගලෙන සමසමො භවිස්සතිති.

තත්‍ර යථායං පුග්ගලො ආරම්භති න විප්පට්ඨාරි භොති. තඤ්ච චෙතො විමුක්තිං පඤ්ඤාවිමුක්තිං යථාභූතං නප්පජානාති යත්ථස්ස තෙ උප්පන්නා පාපකා අකුසලා ධම්මා අපරිසෙසා ගිරුජ්ඣන්ති. සො ඵවමස්ස වචනීයො-ආයස්මිනො ඛො ආරම්භජා ආසවා සංවිජ්ජන්ති, විප්පට්ඨාරජා ආසවා නප්පව්ඨන්ති, සාධු චතායස්මා ආරම්භජෙ ආසවෙ පහාය විතං පඤ්ඤාඤ්ච භාවෙතු ඵවමායස්මා අමුතා පඤ්ඤමෙන පුග්ගලෙන සමසමො භවිස්සතිති.

තත්‍ර යථායං පුග්ගලො න ආරම්භති, විප්පට්ඨාරි භොති, තඤ්ච චෙතො විමුක්තිං පඤ්ඤාවිමුක්තිං යථාභූතං නප්පජානාති, යත්ථස්ස තෙ උප්පන්නා පාපකා අකුසලා ධම්මා අපරිසෙසා ගිරුජ්ඣන්ති. සො ඵවමස්ස වචනීයො-ආයස්මිනො ඛො ආරම්භජා ආසවා න සංවිජ්ජන්ති, විප්පට්ඨාරජා ආසවා පව්ඨන්ති, සාධු චතායස්මා විප්පට්ඨාරජෙ ආසවෙ පටිච්ඡිනොදෙඤ්ඤා විතං පඤ්ඤාඤ්ච භාවෙතු. ඵවමායස්මා අමුතා පඤ්ඤමෙන පුග්ගලෙන සමසමො භවිස්සතිති.

තත්‍ර යථායං පුග්ගලො නාරම්භති න විප්පට්ඨාරි භොති, තඤ්ච චෙතොවිමුක්තිං පඤ්ඤාවිමුක්තිං යථාභූතං නප්පජානාති. යත්ථස්ස තෙ උප්පන්නා පාපකා අකුසලා ධම්මා අපරිසෙසා ගිරුජ්ඣන්ති. සො ඵවමස්ස වචනීයො-ආයස්මිනො ඛො ආරම්භජා ආසවා න සංවිජ්ජන්ති, විප්පට්ඨාරජා ආසවා නප්පව්ඨන්ති. සාධු චතායස්මා විතං පඤ්ඤාඤ්ච භාවෙතු ඵවමායස්මා අමුතා පඤ්ඤමෙන පුග්ගලෙන සමසමො භවිස්සතිති. ඉති ඉමෙ චත්තාරො පුග්ගලො අමුතා පඤ්ඤමෙන පුග්ගලෙන ඵවං ඔවදියමානා, ඵවං අනුසාසියමානා අනුපුබ්බන්ත ආසවානං ඛයං පාපුණ්න්ති.

1. ආරම්භති - මග්ග.

2. කථංකුච පුග්ගලො දත්වා අවජානාති: ඉධෙ'කවෙවා පුග්ගලො පුග්ගලස්ස දෙති විවරපිණ්ඩපාතසෙත්තාසනගිලානපච්චයහෙසජජපරික්ඛාරං තස්ස එවං හොති අහං දම්මි, අයං¹ පතිගණකාතිති², තමෙනං දත්වා අවජානාති, එවං පුග්ගලො දත්වා අවජානාති.

කථංකුච පුග්ගලො සංවාසෙන අවජානාති: ඉධෙ'කවෙවා පුග්ගලො පුග්ගලෙන සද්ධිං සංවසති දෙව වා තිණ්ඤ්ඤා වා වසානි, තමෙනං සංවාසෙන අවජානාති, එවං පුග්ගලො සංවාසෙන අවජානාති.

කථංකුච පුග්ගලො ආධෙය්‍යමුඛො හොති: ඉධෙ'කවෙවා පුග්ගලො පරස්ස විචේණේඤ්ඤා වා අවචේණේඤ්ඤා වා භාසියමානො ඛිප්පකොද්ධව අධිමුච්ඡිතා හොති, එවං පුග්ගලො ආධෙය්‍යමුඛො හොති.

කථංකුච පුග්ගලො ලොලො හොති: ඉධෙ'කවෙවා පුග්ගලො ඉත්තරසදෙධා හොති, ඉත්තරහතති, ඉත්තරපෙමො, ඉත්තරපසාදො, එවං පුග්ගලො ලොලො හොති.

කථංකුච පුග්ගලො මජ්ඣ මොමුහො හොති: ඉධෙ'කවෙවා පුග්ගලො කුසලාකුසලෙ ධම්මෙ න ජානාති. සාවජජානාවචේජ ධම්මෙ න ජානාති. භීතපංචිතෙ ධම්මෙ න ජානාති: කණ්ණසුක්කසප්පට්ඨාගෙ ධම්මෙ න ජානාති. එවං පුග්ගලො මොමුහො හොති.

3. තත් කතමෙ පක්ඛො යොධාජීවුපමා පුග්ගලා: පක්ඛො යොධාජීවා, ඉධෙ'කවෙවා යෙ ධාජීවො රජග්ගකොද්ධව දිස්වා සංසීදති, විසීදති, න සත්ථමහති³ න සකෙකාති සංගාමං ඔත්ථිතුං. එවරුපොපි ඉධෙ'කවෙවා යොධාජීවො හොති'අයං පඨමො, යොධාජීවො සත්තො සංවිජ්ජමානො ලොකස්මිං.

පුනාවපරං ඉධෙ'කවෙවා යොධාජීවො සහති රජග්ගං. අපි ව ඛො ධජග්ගකොද්ධව දිස්වා සංසීදති, විසීදති, න සත්ථමහති, න සකෙකාති සංගාමං ඔත්ථිතුං, එවරුපොපි ඉධෙ'කවෙවා යොධාජීවො හොති. අයං දුතීයො යොධාජීවො සත්තො සංවිජ්ජමානො ලොකස්මිං.

1. අයං, පත - ස්‍යා
2. පටිග්ගණකාතිති - ස්‍යා. මජ්ඣං.
3. සත්ථමහති - සි මු.

පුනච්ඡරං ඉධෙ'කච්චො යොධාජීචො සහති රජග්ගං, සහති ධජග්ගං, අපි ච ඛො උසසාදනං යෙව සුඤ්ඤා සංසිද්ධි, විසිද්ධි න සත්ථමහති¹ න සකෙකාති සබ්බාමං ඔතරිතුං. එවරුපො'පි ඉධෙ'කච්චො යොධාජීචො හොති. අයං තතිසො යොධාජීචො සනො සංවිජ්ජමානො ලොකස්මිං.

පුනච්ඡරං ඉධෙ'කච්චො යොධාජීචො සහති රජග්ගං, සහති ධජග්ගං, සහති උසසාදනං. අපි ච ඛො සම්පහාරෙ භක්‍ෂාදික විශාපජ්ජති, එවරුපො'පි ඉධෙ'කච්චො යොධාජීචො හොති, අයං චතුසො යොධාජීචො සනො සංවිජ්ජමානො ලොකස්මිං.

පුනච්ඡරං ඉධෙ'කච්චො යොධාජීචො සහති රජග්ගං, සහති ධජග්ගං, සහති උසසාදනං, සහති සම්පහාරං, සො තං සබ්බාමං අභිවිජ්ජිතා විජ්ජිතසබ්බාමො තමෙව සබ්බාමසිසං අජ්ඣාචසති. එවරුපො'පි ඉධෙ'කච්චො යොධාජීචො හොති අයං පක්‍ෂාදිකො යොධාජීචො සනො සංවිජ්ජමානො ලොකස්මිං.

ඉමෙ පක්‍ෂාදිකො යොධාජීචො සනො සංවිජ්ජමානො ලොකස්මිං, එවමෙව පක්‍ෂාදිකො යොධාජීචො පුග්ගලා සනො සංවිජ්ජමානො භික්‍ෂුසු, තතමෙ පක්‍ෂාදිකො: ඉධෙ'කච්චො භික්‍ෂු රජග්ගකෙසෙව දිස්වා සංසිද්ධි, විසිද්ධි, න සත්ථමහති, න සකෙකාති බ්‍රහ්මචරියං සනොනොතුං². සික්ඛාද්ධිඛල්‍යං ආචිකන්වා, සික්ඛං පච්චක්ඛාය භිනායාවන්ති. කිමසං රජග්ගස්මිං: ඉධ භික්‍ෂු සුඤ්ඤාති, අමුකස්මිං නාම ගාමෙ වා නිගමෙ වා ඉත්ථි වා කුමාරි වා අභිරුපා දසසනියා පාසාදිකා පරමාය වණ්ණපොක්ඛරතාය සමන්තාගතාති. සො තං සුඤ්ඤා සංසිද්ධි, විසිද්ධි, න සත්ථමහති, න සකෙකාති බ්‍රහ්මචරියං සනොනොතුං, සික්ඛාද්ධිඛල්‍යං ආචිකන්වා³ සික්ඛං පච්චක්ඛාය භිනායාවන්ති. ඉදම්සං රජග්ගස්මිං. සෙය්‍යථාපි සො යොධාජීචො රජග්ගකෙසෙව දිස්වා සංසිද්ධි, විසිද්ධි, න සත්ථමහති, න සකෙකාති සබ්බාමං ඔතරිතුං. තථුපමො අයං පුග්ගලො. එවරුපො'පි ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො හොති අයං පඨමො යොධාජීචො පුග්ගලො සනො සංවිජ්ජමානො භික්‍ෂුසු.

පුනච්ඡරං ඉධෙ'කච්චො භික්‍ෂු සහති රජග්ගං අපි ච ඛො ධජග්ගකෙසෙව දිස්වා සංසිද්ධි, විසිද්ධි, න සත්ථමහති, න සකෙකාති බ්‍රහ්මචරියං සනොනොතුං.¹ සික්ඛාද්ධිඛල්‍යං ආචිකන්වා, සික්ඛං පච්චක්ඛාය භිනායාවන්ති, කිමසං ධජග්ගස්මිං: ඉධ භික්‍ෂු නහෙව ඛො සුඤ්ඤාති, අමුකස්මිං නාම ගාමෙ වා නිගමෙ වා ඉත්ථි වා කුමාරි වා අභිරුපා දසසනියා පාසාදිකා පරමාය වණ්ණපොක්ඛරතාය සමන්තාගතාති.

1. සත්ථමහති සිද්ධි.

2. සංඛාරෙක - භජනං.

3. ආචිකන්වා - භජනං.

අපි ච ඛො සාමං යෙව පසසති¹ ඉත්ථිං වා කුමාරිං වා අභිරුප-
දසසනීයං පාසාදිකං පරමාය වණ්ණපොකකිරිතාය සමනතාගතං. සො
තං දිස්වා සංසිදති, විසිදති, න සක්ඛිමහති, න සකෙකාති බ්‍රහ්මවරියං
සනතානොතුං, සික්ඛාදුබ්බලාං ආචිකත්වා සික්ඛං පච්චක්ඛාය භීනායා-
වත්තති. ඉදමස්ස ධජග්ගසමීං. සෙය්‍යථාපි සො යොධාජීවො සහති
රජග්ගං. අපි ච ඛො ධජග්ගකෙසෙව දිස්වා සංසිදති විසිදති න සක්ඛිමහති
න සකෙකාති සබ්බාමං ඔත්ථිතුං තද්දුපමො අයං පුග්ගලො. එවරුපොපි
ඉධෙ'කවෙවා පුග්ගලො හොති. අයං දුතියො යොධාජීවුපමො පුග්ගලො
සනතා සංවිජ්ජමානො භික්ඛුසු.

පුනව්‍යපරං ඉධෙ'කවෙවා භික්ඛු සහති රජග්ගං සහති ධජග්ගං. අපි
ච ඛො උසසාදනංයෙව සුත්වා සංසිදති, විසිදති, න සක්ඛිමහති, න
සකෙකාති බ්‍රහ්මවරියං සනතානොතුං² සික්ඛාදුබ්බලාං ආචිකත්වා සික්ඛං
පච්චක්ඛාය භීනායාවත්තති, කිමස්ස උසසාදනායං. ඉධ භික්ඛුං අරඤ්ඤ-
ගතං වා, රුක්ඛමුලගතං වා, සුඤ්ඤගාරගතං වා මාතුගාමො උපසං-
කමීත්වා උභයසති උලලපති උජ්ඣගසති උපසණ්ඨති. සො මාතුගා-
මෙන උභයසියමානො උලලපියමානො උජ්ඣගසියමානො උපසණ්ඨිය
මානො සංසිදති, විසිදති, න සක්ඛිමහති, න සකෙකාති බ්‍රහ්මවරියං
සනතානොතුං² සික්ඛාදුබ්බලාං ආචිකත්වා සික්ඛං පච්චක්ඛාය භීනායා-
වත්තති. ඉදමස්ස උසසාදනායං. සෙය්‍යථාපි සො යොධාජීවො සහති
රජග්ගං, සහති ධජග්ගං. අපි ච ඛො උසසාදනංයෙව සුත්වා සංසිදති,
විසිදති, න සක්ඛිමහති, න සකෙකාති සබ්බාමං ඔත්ථිතුං. තද්දුපමො
අයං පුග්ගලො, එවරුපොපි ඉධෙ'කවෙවා පුග්ගලො හොති. අයං
තතියො යොධාජීවුපමො පුග්ගලො සනතා සංවිජ්ජමානො භික්ඛුසු.

පුනව්‍යපරං ඉධෙ'කවෙවා භික්ඛු සහති රජග්ගං, සහති ධජග්ගං, සහති
උසසාදනං. අපි ච ඛො සමපහාරෙ හඤ්ඤති ව්‍යාපජ්ජති. කිමස්ස සමප-
හාරසමීං. ඉධ භික්ඛුං අරඤ්ඤගතං වා රුක්ඛමුලගතං වා සුඤ්ඤගාර-
ගතං වා මාතුගාමො උපසංකමීත්වා අභිනිසිදති, අභිනිපජ්ජති, අරෙකාස-
රති. සො මාතුගාමෙන අභිනිසිදියමානො අභිනිපජ්ජියමානො අරෙකාස-
රියමානො සික්ඛං අපච්චක්ඛාය දුබ්බලාං අනාචිකත්වා මෙදුන්නං ධම්මං
පතිසෙවති, ඉදමස්ස සමපහාරසමීං. සෙය්‍යථාපි සො යොධාජීවො සහති
රජග්ගං, සහති ධජග්ගං, සහති උසසාදනං. අපි ච ඛො සමපහාරෙ
හඤ්ඤති ව්‍යාපජ්ජති තද්දුපමො අයං පුග්ගලො. එවරුපොපි ඉධෙ'
කවෙවා පුග්ගලො හොති, අයං චතුත්තො යොධාජීවුපමො පුග්ගලො
සනතා සංවිජ්ජමානො භික්ඛුසු.

1. සාමං පසසති - මජ්ඣ.

2. සංධාරෙතුං - මජ්ඣ.

පුනාවපරං ඉධෙ'කවෙවා භික්ඛු සහති රජග්ගං, සහති ධජග්ගං සහති උසාදනං සහති සමපහාරං සො තං සඛ්‍යාමං අභිවිජිනිඤ්ඤා විජිත සඛ්‍යාමො තමෙව සඛ්‍යාමසීසං අරක්ඛාවසති. කිමස්ස සඛ්‍යාමවිජයස්මිං ඉධ භික්ඛුං අරක්ඛගතං වා රුක්ඛමුලගතං වා සුඤ්ඤාගාරගතං වා මාතුගාමො උපසංකමිඤ්ඤා අභිනිසීදති, අභිනිපජ්ජති අරෙක්ඛාසුරති. සො මාතුගාමො අභිනිසීදියමානො අභිනිපජ්ජියමානො අරෙක්ඛාසුරියමානො විනිවිට්ඨව්‍යා විනිමොවෙඤ්ඤා යෙන කාමං පක්කමති. සො විවික්ඛං සෙනාසනං භජති අරක්ඛං රුක්ඛමුලං පබ්බතං කඤ්ඤං ගිරිගුහං සුසානං ව්‍යාපකං අබ්‍යාකාසං පලාලපුඤ්ජං.

සො අරක්ඛගතො වා රුක්ඛමුලගතො වා සුඤ්ඤාගාරගතො වා නිසීදති පලලඛකං ආභුජිඤ්ඤා උජුං කායං පණ්ඩාය පරිමුඛං සතිං උපට්ඨපෙඤ්ඤා සො අභිජක්ඛං ලොකො පහාය විගතාභිජෙක්ඛනා වෙතසා විහරති අභිජක්ඛාය වික්ඛං පරිසොධෙති. ව්‍යාපාදපදෙසං පහාය අව්‍යාපනනවික්ඛො විහරති. සබ්බපාණහූතභික්ඛානුකම්පි. ව්‍යාපාදපදෙසා වික්ඛං පරිසොධෙති. ථිනමිද්ධං පහාය විගතථිනමිද්ධො විහරති ආලොක සඤ්ඤා සතො සමපජානො ථිනමිද්ධො වික්ඛං පරිසොධෙති උද්ධවච්ඡා කුක්කුචං පහාය අනුද්ධො විහරති. අරක්ඛකං වූපසනනවික්ඛො උද්ධවච්ඡා කුක්කුචො වික්ඛං පරිසොධෙති. විවිකිච්ඡං පහාය කිණ්ණවිවිකිච්ඡො විහරති අකථඛකථි කුසුලෙසු ධම්මෙසු. විවිකිච්ඡාය වික්ඛං පරිසොධෙති.

සො ඉමෙ පඤ්චනිවරණෙ පහාය වෙතසො උපකක්ඛිලෙසෙ පඤ්ඤාය දුබ්බලිකරණෙ විවිට්ඨව කාමෙහි විවිට්ඨ අකුසලෙහි ධම්මෙහි සවිතකකං සවිචාරං විට්ඨකජං පිනිසුඛං පයමං ඤානං උපසමපජ්ජ විහරති. විතකක විචාරානං වූපසමා දුතියං ඤානං —පො— තතියං ඤානං —පෙ— වතුසං ඤානං උපසමපජ්ජ විහරති. සො එවං සමාහිතෙ වික්ඛෙ පරිසුඤ්ඤා පරියොදනෙ අනාඛණෙ විගතපක්ඛිලෙසෙ මුදුහුතෙ කමනියෙ ධිතෙ ආනෙඤ්ජප්පනෙ ආසවානං බ්‍යඤ්ඤාය වික්ඛං අභිනික්ඛාමෙති. සො ඉදං දුක්ඛානි යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛසමුදයොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරෝධොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරෝධගාමීති පටිපද්ධි යථාභූතං පජානාති.

ඉමෙ ආසවානී යථාභූතං පජානාති, අයං ආසවසමුදයොති යථාභූතං පජානාති. අයං ආසවනිරොධොති යථාභූතං පජානාති. අයං ආසවනිරොධගාමීනිපට්ඨදති යථාභූතං පජානාති. තස්ස එවං ජානතො එවං පසන්නො කාමාසවාපි විතං විමුච්චති. භවාසවාපි විතං විමුච්චති අවිජ්ජාසවාපි විතං විමුච්චති. විමුක්තස්මිං විමුක්තමිති සෑණං හොති, බිණා ජාති, වුසිතං බ්‍රහ්මවරියං, කතං කරණියං, නාපරං ඉක්කංගායාති පජානාති. ඉදමස්ස සබ්බාමච්ඡයස්මිං. සෙය්‍යරාපි සො යොධාජීවො සහති රජ්‍යං, සහති ධජ්‍යං, සහති උසාදනං, සහති සමපහං. සො තං සබ්බාමං අභිවිජ්ජිතා විජ්ජසබ්බාමො තමෙව සබ්බාමසීසං අජ්ඣාචසති. තථූපමො අයං පුග්ගලො. එවරූපොපි ඉධෙ'කවෙවා පුග්ගලො හොති. අයං පක්‍ෂමො යොධාජීවූපමො පුග්ගලො සතො සංවිජ්ජමානො භික්ඛුසු. ඉමෙ පක්‍ෂො යොධාජීවූපමා පුග්ගලා සතො සංවිජ්ජමානා භික්ඛුසු.

4. තත් කතමෙ පක්‍ෂො පිණ්ඩපාතිකා: මන්දන්තා මොවුහන්තා පිණ්ඩපාතිකො හොති, පාපිවේණ ඉව්භාපකතො පිණ්ඩපාතිකො හොති, උමාද වීතනසෙබ්බා පිණ්ඩපාතිකො හොති. වණ්ණිතං බුද්ධෙති බුද්ධ සාවකෙහිති පිණ්ඩපාතිකො හොති. අපි ච අපිච්ඡතංයෙව නිස්සාය, සන්තුට්ඨිංයෙව නිස්සාය, සලලෙඛංයෙව නිස්සාය, ඉදමට්ඨිතංයෙව නිස්සාය පිණ්ඩපාතිකො හොති.

තත්‍ර යවායං පිණ්ඩපාතිකො අපිච්ඡතංයෙව¹ නිස්සාය, සන්තුට්ඨිංයෙව නිස්සාය, සලලෙඛංයෙව නිස්සාය, ඉදමට්ඨිතංයෙව² නිස්සාය, පිණ්ඩපාතිකො හොති. අයං ඉමෙසං පක්‍ෂන්තං පිණ්ඩපාතිකානං අග්ගො ච සෙට්ඨො ච මොසෙබ්බා ච උත්තමො ච පවරො ච. සෙය්‍යරාපි නාම භාවා බීරං, බීරමා දධි, දධිමහා නොනීතං, නොනීතමහා සප්පි සප්පිමා සප්පිමණ්ඩා. සප්පිමණ්ඩං තත් අග්ගමක්ඛායති. එව මෙව යවායං පිණ්ඩපාතිකො අපිච්ඡතංයෙව නිස්සාය සන්තුට්ඨිංයෙව නිස්සාය සලලෙඛංයෙව නිස්සාය ඉදමට්ඨිතංයෙව නිස්සාය පිණ්ඩ පාතිකො හොති, අයං ඉමෙසං පක්‍ෂන්තං පිණ්ඩපාතිකානං අග්ගො ච සෙට්ඨො ච මොසෙබ්බා ච උත්තමො ච පවරො ච, ඉමෙ පක්‍ෂො පිණ්ඩපාතිකා.

1. අපිච්ඡං, යෙව - සහ

2. ඉදමට්ඨිතංයෙව - මජ්ඣං

5-14. තත් කතමෙ පඤ්ච ඛුප්පච්ඡාහතතිකා -පෙ- පඤ්ච ඵකාසතිකා -පෙ- පඤ්චපංසුකුලිකා -පෙ- පඤ්ච තෙව්වරිකා -පෙ- පඤ්ච ආරක්ඛකා -පෙ- පඤ්ච රුක්ඛමුලිකා-පෙ- පඤ්ච අබ්බහාකාසිකා -පෙ- පඤ්ච නොසජ්ජිකා -පෙ- පඤ්ච යථාසස්සතිකා -පෙ- පඤ්ච සොසාතිකා.

තත් කතමෙ පඤ්ච සොසාතිකා: මන්දන්තා මොමුහන්තා සොසා-
තිකො හොති, පාපිච්ඡා ඉච්ඡාපකතො සොසාතිකො හොති, උමමාද
විතතවිකෙඛපා සොසාතිකො හොති. චණ්ණිකං බුද්ධෙහි බුද්ධසාවතෙහිත්ත
සොසාතිකො හොති, අපිච්ඡ අපිච්ඡතංයෙව නිස්සාය සන්තුට්ඨිංයෙව නිස්සාය
සලලෙඛංයෙව නිස්සාය ඉද්ධමට්ඨිතංයෙව නිස්සාය සොසාතිකො හොති.

තත් ස්වායං සොසාතිකො අපිච්ඡතංයෙව නිස්සාය සන්තුට්ඨිං-
යෙව නිස්සාය සලලෙඛංයෙව නිස්සාය ඉද්ධමට්ඨිතංයෙව නිස්සාය
සොසාතිකො හොති, අයං ඉමෙසං පඤ්චතනං සොසාතිකානං අග්ගො ව
සෙට්ඨො ව මොක්ඛො ව උත්තමො ව පවරො ව. සෙය්‍යථාපි නාම ගාවා
බීරං බීරමිහා දධි දධිමිහා නොනිතං නොනිතමිහා සප්පි, සප්පිමිහා සප්පි-
මණ්ණො, සප්පිමණ්ණං තත් අග්ගමක්ඛායති, එවමෙව ස්වායං සොසා-
තිකො අපිච්ඡතංයෙව නිස්සාය සන්තුට්ඨිංයෙව නිස්සාය සලලෙඛංයෙව
නිස්සාය ඉද්ධමට්ඨිතංයෙව නිස්සාය සොසාතිකො හොති, අයං ඉමෙසං
පඤ්චතනං සොසාතිකානං අග්ගො ව සෙට්ඨො ව මොක්ඛො ව
උත්තමො ව පවරො ව. ඉමෙ පඤ්ච සොසාතිකා.

පඤ්චක නිද්දෙසො නිවස්සිතො.

6. ජක්ක නිදේදසො

1. තත්‍ර ස්වායං පුග්ගලො පුබ්බෙ අනන්‍යසප්පතෙසු ධම්මෙසු සාමං සම්මානි අභිසම්බුජ්ඣති. තත්‍ර ච සබ්බඤ්ඤතං පාපුණාති බලෙසු ච වසී භාවං. සම්මාසම්බුද්ධො තෙන දට්ඨබ්බො.

තත්‍ර ස්වායං පුග්ගලො පුබ්බෙ අනන්‍යසප්පතෙසු ධම්මෙසු සාමං සම්මානි අභිසම්බුජ්ඣති, න ච තස්ස සබ්බඤ්ඤතං පාපුණාති න ච බලෙසු වසීභාවං. පට්ටකසම්බුද්ධො තෙන දට්ඨබ්බො.

තත්‍ර ස්වායං පුග්ගලො පුබ්බෙ අනන්‍යසප්පතෙසු ධම්මෙසු සාමං සම්මානි අනභිසම්බුජ්ඣති දිට්ඨව ධම්මෙ දුක්ඛස්සන්තං කරොති¹ සාවක-පාරමිඤ්ඤ පාපුණාති, සාරිපුත්තමොග්ගලොනා තෙන දට්ඨබ්බො.

තත්‍ර ස්වායං පුග්ගලො පුබ්බෙ අනන්‍යසප්පතෙසු ධම්මෙසු සාමං සම්මානි අනභිසම්බුජ්ඣති, දිට්ඨව ධම්මෙ දුක්ඛස්සන්තං කරොති න ච සාවකපාරමිං පාපුණාති, අවසෙසා අරහන්තා තෙන දට්ඨබ්බො.

තත්‍ර ස්වායං පුග්ගලො පුබ්බෙ අනන්‍යසප්පතෙසු ධම්මෙසු සාමං සම්මානි අනභිසම්බුජ්ඣති, න ච දිට්ඨව ධම්මෙ දුක්ඛස්සන්තං කරොති අනාගාමී හොති අනාගන්තා ඉත්තං, අනාගාමී තෙන දට්ඨබ්බො.

තත්‍ර ස්වායං පුග්ගලො පුබ්බෙ අනන්‍යසප්පතෙසු ධම්මෙසු සාමං සම්මානි අනභිසම්බුජ්ඣති, න ච දිට්ඨව ධම්මෙ දුක්ඛස්සන්තකරො හොති, ආගාමී හොති ආගන්තා ඉත්තං, සොතාපන්නසකදගාමීනො තෙන දට්ඨබ්බො.

ජක්ක නිදේදසො නිට්ඨිතො.

1. දුක්ඛස්සන්තකරො හොති - මජ්ඣං

7. සත්‍යක නිදේශයෝ

1. කථාකථා පුග්ගලෝ සකිං නිවුග්ගො නිවුග්ගොව හොති: ඉධෙ'කවෙවා පුග්ගලෝ සමන්තාගතො හොති එකන්තකාලකෙති අකුසලෙහි ධම්මෙහි එවං පුග්ගලෝ සකිං නිවුග්ගො නිවුග්ගොව හොති.

කථාකථා පුග්ගලෝ උමුච්ඡිකා නිවුජ්ජති: ඉධෙ'කවෙවා පුග්ගලෝ උමුච්ඡිකා සාහු¹ සඤ්ඤා කුසලෙසු ධම්මෙසු සාහු හිරි කුසලෙසු ධම්මෙසු සාහු ඔක්කප්පං කුසලෙසු ධම්මෙසු සාහු විරියං කුසලෙසු ධම්මෙසු සාහු පඤ්ඤා කුසලෙසු ධම්මෙසුති, තස්ස සා සඤ්ඤා නෙව තිට්ඨති නො වඩ්ඪති, භායතිමෙව, තස්ස සා හිරි නෙව තිට්ඨති නො වඩ්ඪති භායතිමෙව, තස්ස තං ඔක්කප්පං නෙව තිට්ඨති නො වඩ්ඪති භායතිමෙව, තස්ස තං විරියං² නෙව තිට්ඨති නො වඩ්ඪති භායතිමෙව, තස්ස සා පඤ්ඤා නෙව තිට්ඨති නො වඩ්ඪති භායතිමෙව, එවං පුග්ගලෝ උමුච්ඡිකා නිජ්ජති.

කථාකථා පුග්ගලෝ උමුච්ඡිකා ධීතො හොති: ඉධෙ'කවෙවා පුග්ගලෝ උමුච්ඡිකා, සාහු සඤ්ඤා කුසලෙසු ධම්මෙසු සාහු හිරි කුසලෙසු ධම්මෙසු සාහු ඔක්කප්පං කුසලෙසු ධම්මෙසු සාහු විරියං කුසලෙසු ධම්මෙසු සාහු පඤ්ඤා කුසලෙසු ධම්මෙසුති. තස්ස සා සඤ්ඤා නෙව භායති නො වඩ්ඪති ධීතා හොති, තස්ස සා හිරි නෙව භායති නො වඩ්ඪති ධීතා හොති, තස්ස තං ඔක්කප්පං නෙව භායති නො වඩ්ඪති ධීතං හොති, තස්ස තං විරියං නෙව භායති නො වඩ්ඪති ධීතං හොති, තස්ස සා පඤ්ඤා නෙව භායති, නො වඩ්ඪති ධීතා හොති එවං පුග්ගලෝ උමුච්ඡිකා ධීතො හොති.

කථාකථා පුග්ගලෝ උමුච්ඡිකා විපස්සති විලොකෙති: ඉධෙ'කවෙවා පුග්ගලෝ උමුච්ඡිකා, සාහු සඤ්ඤා කුසලෙසු ධම්මෙසු, සාහු හිරි කුසලෙසු ධම්මෙසු, සාහු ඔක්කප්පං කුසලෙසු ධම්මෙසු, සාහු විරියං කුසලෙසු ධම්මෙසු, සාහු පඤ්ඤා කුසලෙසු ධම්මෙසුති. සො තිණ්ණො සංයොජනානං පරික්ඛයා සොනාපකොතො හොති අවිනිපාතධම්මො නියතො සම්මොධිපරායණො. එවං පුග්ගලෝ උමුච්ඡිකා විපස්සති විලොකෙති.

1. සාහු - මජ්ඣ.

2. විරියං - මජ්ඣ.

කථංඤා පුග්ගලො උමුච්ඡිජ්ඣා පතරති: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො උමුච්ඡති, සාහු සඤ්ඤා කුසලෙසු ධම්මෙසු, සාහු හිරි කුසලෙසු ධම්මෙසු සාහු ඕක්කප්පං කුසලෙසු ධම්මෙසු, සාහු වීරියං කුසලෙසු ධම්මෙසු, සාහු පඤ්ඤා කුසලෙසු ධම්මෙසුති, සො තිණ්ණං සංඤ්ඤාජනානං පරික්ඛයා රාගදොසමොහානං තනුකතා සකදගාමී හොති සක්දෙව ඉමං ලොකං ආගතත්වා දුක්ඛසසතං කරොති. එවං පුග්ගලො උමුච්ඡිජ්ඣා පතරති.

කථංඤා පුග්ගලො උමුච්ඡිජ්ඣා පතිගාධප්පකො හොති: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො උමුච්ඡති, සාහු සඤ්ඤා කුසලෙසු ධම්මෙසු සහ හිරි කුසලෙසු ධම්මෙසු, සාහු ඕක්කප්පං කුසලෙසු ධම්මෙසු, සාහු වීරියං කුසලෙසු ධම්මෙසු සාහු පඤ්ඤා කුසලෙසු ධම්මෙසුති, සො පඤ්ඤානං ඔරමාගියානං සංඤ්ඤාජනානං පරික්ඛයා ඔපපාතිකො හොති තස්මිං පරිනිබ්බාසී අනාවතතිධම්මො තස්මා ලොකා. එවං පුග්ගලො උමුච්ඡිජ්ඣා පතිගාධප්පකො හොති.

කථංඤා පුග්ගලො උමුච්ඡිජ්ඣා තිණ්ණො හොති පාරගතො ථලෙ තිට්ඨති බ්‍රාහ්මණො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො උමුච්ඡති, සාහු සඤ්ඤා කුසලෙසු ධම්මෙසු, සාහු හිරි කුසලෙසු ධම්මෙසු, සාහු ඕක්කප්පං කුසලෙසු ධම්මෙසු, සාහු වීරියං කුසලෙසු ධම්මෙසු, සාහු පඤ්ඤා කුසලෙසු ධම්මෙසුති, සො ආසවානං බයා අනාසවං වෙතොවිමුත්තිං පඤ්ඤාවිමුත්තිං දිට්ඨංච ධම්මෙ සයං අභිඤ්ඤා සමුත්තං උපසම්පජ්ජ විහරති. එවං පුග්ගලො උමුච්ඡිජ්ඣා තිණ්ණො හොති පාරගතො ථලෙ තිට්ඨති බ්‍රාහ්මණො.

2. කතමො ච පුග්ගලො උභතොභාගවිමුක්තො: ඉධෙ'කච්චො පුග්ගලො අට්ඨවීමොක්කෙ කායෙන පුඤ්ඤා විහරති, පඤ්ඤාය ච සස දිස්සා ආසවා පරික්ඛණා හොන්ති, අයං චූළච්ඡි පුග්ගලො උභතොභාග විමුක්තො.

කතමො ච පුග්ගලො පඤ්ඤාවිමුක්තො -පෙ- කායසකං -පෙ- දිට්ඨිප්පකො -පෙ- සද්ධාවිමුක්තො -පෙ- ධම්මානුසාරී -පෙ- කතමො ච පුග්ගලො සද්ධානුසාරී. යසං පුග්ගලස්ස සොතාපනතිඵලසමුත්තිරියාය පටිපත්තස්ස සඤ්ඤායං අධිමත්තං හොති, සද්ධාවාහි සද්ධාපුබ්බඛගමං අරියමග්ගං භාවෙති. අයං චූළච්ඡි පුග්ගලො සද්ධානුසාරී. සොතාපනති-ඵලසමුත්තිරියාය පටිපත්තො පුග්ගලො සද්ධානුසාරී. එලෙ යිතො සද්ධාවිමුක්තො.

සත්තක නිදද්දසො නිට්ඨිතො.

8. අටස්ක නිදෙදසො

1. තස්ස කතමෙ වක්ඛාරො මග්ගසමඛිනිනො, වක්ඛාරො ඵලසමඛිනිනො පුග්ගලා:

සොතාපනෙනා, සොතාපනනිඵලසඤ්චිකිරියාය පටිපනෙනා සකදගාමී, සකදගාමීඵලසඤ්චිකිරියාය පටිපනෙනා, අනාගාමී, අනාගාමීඵලසඤ්චිකිරියාය පටිපනෙනා, අරහා, අරහත්තඵලසඤ්චිකිරියාය¹ පටිපනෙනා. ඉමෙ වක්ඛාරො මග්ගසමඛිනිනො, වක්ඛාරො ඵලසමඛිනිනො පුග්ගලා.

අටස්ක නිදෙදසො නිට්ඨිතො.

1. අරහත්තාය - ස්වා

9. නවක නිදේදයෝ

1. කතමෝ ව පුග්ගලෝ සමොසමුද්ධෝ: ඉධෙ'කවෙවා පුග්ගලෝ පුබ්බෙ අනාත්තසසුතෙසු ධම්මෙසු සාමං සවානි අභිසම්බුජ්ඣති, තස් ව සබ්බඤ්ඤානං පාපුණාති, බලෙසු ව වසීභාවං. අයං වුවන්ති පුග්ගලෝ සමොසමුද්ධෝ.

කතමෝ ව පුග්ගලෝ පච්චෙකමුද්ධෝ: ඉධෙ'කවෙවා පුග්ගලෝ පුබ්බෙ අනාත්තසසුතෙසු ධම්මෙසු සාමං සවානි අභිසම්බුජ්ඣති, න ව තස් සබ්බඤ්ඤානං පාපුණාති, න ව බලෙසු වසීභාවං. අයං වුවන්ති පුග්ගලෝ පච්චෙකමුද්ධෝ.

කතමෝ ව පුග්ගලෝ උභතොභාගවිමුක්තෝ: ඉධෙ'කවෙවා පුග්ගලෝ අට්ඨවීමොකෙඛ කායෙන චුසිත්වා විහරති, පඤ්ඤාය වසා දිස්වා ආසවා පරික්ඛිණා භොනති. අයං වුවන්ති පුග්ගලෝ උභතොභාගවිමුක්තෝ.

කතමෝ ව පුග්ගලෝ පඤ්ඤවිමුක්තෝ: ඉධෙ'කවෙවා පුග්ගලෝ නහෙව අට්ඨ වීමොකෙඛ කායෙන චුසිත්වා විහරති, පඤ්ඤාය වසා දිස්වා ආසවා පරික්ඛිණා භොනති, අයං වුවන්ති පුග්ගලෝ පඤ්ඤ විමුක්තෝ.

කතමෝ ව පුග්ගලෝ කායසක්ඛී: ඉධෙ'කවෙවා පුග්ගලෝ අට්ඨ වීමොකෙඛ කායෙන චුසිත්වා විහරති, පඤ්ඤාය වසා දිස්වා එකවෙව ආසවා පරික්ඛිණා භොනති, අයං වුවන්ති පුග්ගලෝ කායසක්ඛී.

කතමෝ ව පුග්ගලෝ දිට්ඨිපපන්නෝ: ඉධෙ'කවෙවා පුග්ගලෝ ඉදං දුක්ඛන්ති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛසමුදයොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරොධොති යථාභූතං පජානාති, අයං දුක්ඛනිරොධ ගාමීනී පටිපදන්ති යථාභූතං පජානාති, තථාගතප්පච්චේදිනා වසා ධම්මා පඤ්ඤාය චොද්ධිං භොනති චොචරිතා, පඤ්ඤාය වසා දිස්වා එකවෙව ආසවා පරික්ඛිණා භොනති, අයං වුවන්ති පුග්ගලෝ දිට්ඨිපපන්නෝ.

කතමො ච පුග්ගලො සද්ධාවිමුක්ඛො: ඉධෙ'කවෙවා පුග්ගලො ඉදං දුක්ඛතඤ්ඤා යථාභූතං පජානාති -පෙ- අයං දුක්ඛතීරොධගාමීනීපටි- පදාති යථාභූතං පජානාති, තථාගතප්පවේදිනා චස්ස ධම්මො පඤ්ඤාය වොදිට්ඨා භොතඤ්ඤා වොචරිතා, පඤ්ඤාය චස්ස දිස්වා එකවෙව ආසවා පරික්ඛණා භොතඤ්ඤා නො ච බො යථාදිට්ඨිප්පත්තස්ස, අයං වුච්චති පුග්ගලො සද්ධාවිමුක්ඛො.

කතමො ච පුග්ගලො ධම්මානුසාරී: යස්ස පුග්ගලස්ස සොතාපතති- එලසච්ඡිකිරියාය පටිපත්තස්ස පඤ්ඤාදීනදියං අධිමත්තං භොති, පඤ්ඤා- වාහී පඤ්ඤාපුබ්බබ්බතමං අරියමග්ගං භාවෙති, අයං වුච්චති පුග්ගලො ධම්මානුසාරී සොතාපතතිඑලසච්ඡිකිරියාය පටිපත්තො පුග්ගලො ධම්මානු- සාරී එලෙ ධීතො දිට්ඨිප්පත්තො.

කතමො ච පුග්ගලො සද්ධානුසාරී: යස්ස පුග්ගලස්ස සොතාපතති- එලසච්ඡිකිරියාය පටිපත්තස්ස සද්ධානදියං අධිමත්තං භොති, සද්ධාවාහී සද්ධාපුබ්බබ්බතමං අරියමග්ගං භාවෙති, අයං වුච්චති පුග්ගලො සද්ධානු- සාරී සොතාපතතිඑලසච්ඡිකිරියාය පටිපත්තො පුග්ගලො සද්ධානුසාරී එලෙ ධීතො සද්ධාවිමුක්ඛො.

නවක නිද්දෙසො නිවසීතො.

10. දසක නිදෙදසො

කතමෙසං පඤ්ඤානං ඉධ හිට්ඨා: සත්තකඛන්දුපරමස්ස
කොලඛෙකාලස්ස එකධීප්ප්ප්ප් සකදගාමීස්ස, යො ව දිට්ඨෙව්ච ධම්මෙ
අරහා ඉමෙසං පඤ්ඤානං ඉධ හිට්ඨා.

කතමෙසං පඤ්ඤානං ඉධ විභාය හිට්ඨා: අනුරාපරිනිබ්බාසිස්ස
උපහව්වපරිනිබ්බාසිස්ස අසඬාරපරිනිබ්බාසිස්ස සසඬාරපරිනිබ්බාසිස්ස
උද්ධංසොක්ඛස්ස අකනිට්ඨගාමීනො. ඉමෙසං පඤ්ඤානං ඉධ විභාය හිට්ඨාති.

එත්තාවතා පුග්ගලානං පුග්ගලපඤ්ඤාති.

දසක නිදෙදසො නිට්ඨෙතො.

පුග්ගලපඤ්ඤාතිප්පකරණං සමත්තං.